

วารสารวิชาการ

ภาษาและวัฒนธรรมจีน

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
HUACHIEW CHALERMPRAKIET UNIVERSITY

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564 ISSN 2286-9204

学术文章 (Academic Article)

- 守得住螺壳，做得了道场——
简析泰华作家杨棹微型小说的叙事特色
The narrative characteristics of micro-fiction of Yang Zhao, a new immigrant writer of Thai-Sino literature
อมรรินทร์ เนตรชัยอุบลวงศ์ (AMORNAT NETTHANYAKONWONG)、
杨搏 (YANG BO)
- กลวิธีและปัญหาการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน
ในหนังสือจักรพรรดิแห่งพระเครื่อง
The strategies and the translational problems of pattern titles of Phra Somdej to Chinese in The Emperor of amulets
เพ็ญฟ้า เขาวงศ์ (PUEANGFA KHAOWONG)
- 浅析象形字在零基础对外汉语汉字教学中的应用
A Brief Analysis of Chinese Hieroglyphs in the Zero-based Teaching of Chinese Characters as a Foreign Language
金莹 (JIN YING)、顾雄伟 (CHATUWIT KEAWSUWAN)
- 浅谈汉泰“东西南北”方位词的文化意蕴
A Discussion on the Cultural Connotative Meanings between Chinese and Thai Orientation Words “East, West, North and South”
张志豪 (KHAMPHON PHONOK)、连宇帆 (RAEWADEE NAKSANOI)
- 浅析《国际中文教育中文水平等级标准》
中的语言量化指标——以初等一级为例
A Study of Quantitative Criteria in Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education A Case Study of The Initial Standards Level 1
魏雅静 (SUPIDCHAYA AMKID)
- คำยืมภาษาจีน “ล้ง” : ที่มาและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย
The Origin of meaning and semantic changes of the Chinese loanword “lǒng” (lóng)
วิลัย ลิ้มธารานันท์ (WILAI LIMTHAWARANANT)
- 试论琼瑶少年时期的家庭关系对其文学创作的影响
THE IMPACT OF QIONG YAO' S EARLY FAMILY RELATIONSHIPS ON HER LITERARY WRITINGS
尹玉珊 (YIN YUSHAN)
- 从“遵命文学”到“听命文学”的流变——比较分析以上两种文学对作家的影响与农民题材小说的叙述方式
The Evolution from “Follow Order Literature” to “Obedient Literature”: Compare and analyze the influence of the above two kinds of literature on writers and the narrative styles of peasant novels
赵平 (ZHAO PING)
- 分析由小说《兄弟》的网络评论所引发的余华现象
ANALYZE THE PHENOMENON OF YU HUA CAUSED BY THE ONLINE COMMENTS ON THE NOVEL “BROTHERS”
赵平 (ZHAO PING)

- 泰国学生新HSK4-6级试题中文化因素的偏误分析
ERROR ANALYSIS OF CULTURAL FACTORS IN THE NEW HSK TEST QUESTIONS OF LEVEL 4-6 FOR THAI STUDENTS
朱绍旭 (ZHU SHAOXU)、陈尊严 (SOMYOS CHANBOON)
- CIPPA教学模式在泰国汉语课堂教学中的应用
THE APPLICATION OF CIPPA MODEL IN TEACHING CHINESE FOR THAI STUDENTS
周文慷 (ZHOU WENKANG)、马如丽 (MONLURDEE SAEMA)

研究文章 (Research Article)

- การศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษา
ของประเทศไทย
THE COMPARISON OF ELEMENTARY CHINESE TEXTBOOKS USED IN UNIVERSITIES IN THAILAND
ชนิกานต์ รัตนชัยไพศาลกุล (CHANIKAN RATTANACHAIPASANKUL)
- 表状态或方式的“V1着V2”中动词前后位置的制约因素分析
An Analysis of the Constraints on the Position of Verbs in “V1 zhe V2” expressing mode-manner
การวิเคราะห์ข้อจำกัดเกี่ยวกับตำแหน่งของคำกริยาในโครงสร้าง “V1 zhe V2”
ที่แสดงถึงสภาพ-วิธีการ
คุง เหน่เกีย (KHUN NGHIA)
- 泰国大学生汉语比较句使用偏误分析——
以泰国乐德纳可信皇家理工大学为例
THE CHINESE COMPARISON SENTENCES ERROR ANALYSIS USED BY STUDENTS IN THAI UNIVERSITY——
BY THE RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY RATTANAKOSIN
ปรมินทร์ ประภากร (PORRAMIN PRAPARKARN)、
李鹏阁 (LI PENGGE)
- การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เผาบ้านจีน”
ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย
The perception of content value from Chinese literature “Bao Zheng” influencing Thai culture of youth in Thailand
ภัทรภณ ศิลารักษ์ (PHATTARAPHON SILARAK)
- 汉泰基本味觉词“酸、甜、苦、咸”的认知语义对比研究
A COMPARATIVE STUDY OF THE COGNITIVE SEMANTICS OF THE BASIC TASTE WORDS “SOUR, SWEET, BITTER AND SALTY” IN CHINESE AND THAI
蔡丝琳 (SIRIN ADIREKVUTHIKUL)
- “翻转课堂”视域下的小学生零基础汉字教学——
以泰国巴吞他尼凯乔内蒂尤特学校为例
A STUDY ON THE TEACHING DESIGN AND PRACTICE OF ZERO-BASED CHINESE CHARACTERS IN THAILAND PRIMARY SCHOOLS FROM THE THEORETICAL PERSPECTIVE OF “FLIPPED CLASSROOM”
姚祖民 (YAO ZUMIN)、李寅生 (LI YINSHENG)

中国
国
语
言
文
化
学
刊

คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน

Faculty of Chinese Language and Culture

วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน นี้ผ่านการรับรองคุณภาพอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2
สาขาวิชาศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ / ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี / สังคมศาสตร์

วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน
ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564
ISSN 2286-9204

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้แลกเปลี่ยนแนวคิดทางด้านภาษาจีน วัฒนธรรมจีน จีนศึกษา และชาวจีน ในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นแหล่งความรู้ทางด้านจีนศึกษา อันเป็นแรงจูงใจให้เกิดผลงานการค้นคว้าใหม่ ๆ ทางด้านวิจัย

กำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ที่ปรึกษา อธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์

รักษาการคณบดีคณะภาษาและวัฒนธรรมจีน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิ่มสำราญ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์

กองบรรณาธิการ

Prof. Yang Bao Yun, Ph.D.	Peking University, Beijing, China
Prof. Zhang Xi Zhen	Peking University, Beijing, China
Principal Master Teacher Lim Kwee Hua	Nanyang Technological University, Singapore
อาจารย์ Dr.Tan Chee Lay	Nanyang Technological University, Singapore
Prof. Fu Zeng You	สถาบันขงจื่อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Assoc. Prof. Fu Feiliang, Ph.D.	Southwest University, Chongqing, China
รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ลิ้มปณฺสรณ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวิชช์ศักดิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยืนยง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ ตันตยกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพพร ปัจจัยคุณธรรม	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิ่มสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณค่าบทความประจำปี

Prof. Zhang Xi Zhen	Peking University, Beijing, China
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวิชช์ศักดิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.เมฆม สอดส่องฤกษ์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพพร ปัจจัยคุณธรรม	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ลิ้มถาวรนนท์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ รุ่งพระแสง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
อาจารย์ ดร.เอกนรินทร์ จิรชีวีวงศ์	อาจารย์พิเศษสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
อาจารย์ ดร.เจษฎา นิลสงวนเดชะ	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
อาจารย์ ดร.ชญาพร ตั้งวันเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.คำพล โพธิ์นอก	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ กิ่งแก้ว	นักวิชาการอิสระด้านภาษาจีน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศ อิ่มสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
Assoc. Prof. Fan Jun, Ph.D.	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
อาจารย์ Dr.Zhao Ping	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คณะกรรมการจัดทำวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศ อิ่มสำราญ	กรรมการ
อาจารย์ไพศาล ทองสัมฤทธิ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายฝน วรรณสินธพ	กรรมการ
อาจารย์ธุมวดี สิริปัญญาธิติ	กรรมการ
อาจารย์จันทิมา จิรชูสกุล	กรรมการ
อาจารย์สุทธสร ศรีวิภากุล	กรรมการ
อาจารย์ธณตล จิรสันติวงศ์	กรรมการและเลขานุการ

เลขานุการ

อาจารย์มนัสนันท์ ฉัตรเวชศิริ

ผู้ช่วยเลขานุการ

นางสาวเพ็ญสิริ อัครธีราเสถียร

นางสาวธิดารัตน์ ชูเลิศ

* บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้แต่ละเรื่องผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 ท่าน

* บทความใน "วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน" เป็นทรัพย์สินของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่มีความคิดเห็นในข้อเขียนเหล่านั้น

พิมพ์ที่ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด 9 ซอยลาดพร้าว 64 แขวง 14 วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310 โทร. 02 530 4114

บรรณาธิการแถลง

วารสารภาษาและวัฒนธรรมจีนปีที่ 8 ฉบับที่ 2 นี้เป็นวารสารฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 เป็นวารสารที่นำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยและวิชาการด้านจีนศึกษา

วารสารฉบับนี้มีจำนวนบทความวิจัยและวิชาการรวมทั้งสิ้นจำนวน 17 เรื่อง โดยมีสาระเนื้อหาหลากหลายครอบคลุมหลากหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นการสอนและการประยุกต์ใช้อักษรจีนแบบอักษรภาพแก่ผู้ไม่มีพื้นฐาน คำยืมภาษาจีน “ลั้ง” : ที่มาและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย การประยุกต์การสอนชั้นเรียนภาษาจีนแก่นักเรียนไทยรูปแบบการสอน CIPPA การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ประโยคภาษาจีนเปรียบเทียบของนักศึกษาไทย การศึกษาเปรียบเทียบนัยการเรียนรู้คำรับรู้อักษรจีน-ไทย การศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานระดับอุดมศึกษา การวิเคราะห์ข้อจำกัดเกี่ยวกับตำแหน่งของคำกริยาในโครงสร้าง “V1 zhe V2” ที่แสดงถึงสภาพ-วิธีการกลวิธีและปัญหาการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีนในหนังสือจักรพรรดิแห่งพระเครื่อง นัยแฝงทางวัฒนธรรมของคำบอกทิศทาง” ออก ตก เหนือ ได้” ในภาษาจีนและภาษาไทย การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของปัจจัยทางวัฒนธรรมในข้อสอบ HSK ระดับ 4-6 สำหรับคนไทย นอกจากนี้ด้านวรรณกรรมมีหลายเรื่อง ได้แก่ การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย วิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณกรรมขนาดสั้นของ Yang Zhao นักเขียนชาวไทยเชื้อสายจีน การเปรียบเทียบและวิเคราะห์อิทธิพลของวรรณกรรมสองประเภทที่มีต่อนักเขียนและรูปแบบการเล่าเรื่องของนวนิยายชาวนา วิเคราะห์ปรากฏการณ์ของ YU HUA อันเกิดจากคิดเห็นบนออนไลน์ในนวนิยาย “พี่น้อง” ความสัมพันธ์ทางครอบครัววัยเด็กของโฉงเหยาที่มีอิทธิพลต่อการสร้างผลงานวรรณกรรม ซึ่งเป็นบทความที่น่าสนใจทั้งสิ้น ผู้อ่านสามารถอ่านหรือติดตามรายละเอียดของสาระในเล่มนี้ได้

สำหรับปีหน้า (ปีที่ 9 ฉบับที่ 1) เป็นต้นไป ทางเราจะเผยแพร่วารสารในรูปแบบระบบออนไลน์เท่านั้น ซึ่งสมาชิกหรือผู้สนใจสามารถเข้าไปอ่านหรือศึกษาได้ทางเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/clcjin> และฉบับหน้าเป็นต้นไป ทางคณะกรรมการได้มีมติเพิ่มค่าตีพิมพ์เผยแพร่เพราะเราเพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (peer reviewer) เรื่องละ 3 ท่าน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานและข้อกำหนดใหม่

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารภาษาและวัฒนธรรมจีนนี้ยังคงเป็นเวทีให้แก่อาจารย์ นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปในการนำบทความวิจัยและบทความวิชาการด้านจีนศึกษามาตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์)

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

学术文章 (Academic Article)

- 守得住螺壳，做得了道场——简析泰华作家杨搏微型小说的叙事特色

The narrative characteristics of micro-fiction of Yang Zhao,
a new immigrant writer of Thai-Sino literature

อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ (AMORN RAT NETTHANYAKONWONG)、杨搏 (YANG BO)

9
- กลวิธีและปัญหาการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน

ในหนังสือจักรพรรดิแห่งพระเครื่อง

The strategies and the translational problems of pattern titles
of Phra Somdej to Chinese in The Emperor of amulets

เฟื่องฟ้า เขาวงศ์ (FUEANGFA KHAOWONG)

21
- 浅析象形字在零基础对外汉语汉字教学中的应用

A Brief Analysis of Chinese Hieroglyphs in the Zero-based
Teaching of Chinese Characters as a Foreign Language

金莹 (JIN YING)、顾雄伟 (CHATUWIT KEAWSUWAN)

39
- 浅谈汉泰“东西南北”方位词的文化意蕴

A Discussion on the Cultural Connotative Meanings between
Chinese and Thai Orientation Words “East, West, North and South”

张志豪 (KHAMPHON PHONOK)、连宇帆 (RAEWADEE NAKSANOI)

53
- 浅析《国际中文教育中文水平等级标准》中的语言量化指标——
以初等一级为例

A Study of Quantitative Criteria in Chinese Proficiency
Grading Standards for International Chinese Language Education
A Case Study of The Initial Standards Level 1

魏雅静 (SUPIDCHAYA AMKID)

65

สารบัญ

	หน้า
• คำยืมภาษาจีน “ลิ่ง” : ที่มาและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย The Origin of meaning and semantic changes of the Chinese loanword “ลิ่ง” (lǐng) วิลไล ลิมถาวรานันต์ (WILAI LIMTHAWARANUN)	81
• 试论琼瑶少年时期的家庭关系对其文学创作的影响 THE IMPACT OF QIONG YAO' S EARLY FAMILY RELATIONSHIPS ON HER LITERARY WRITINGS 尹玉珊 (YIN YUSHAN)	99
• 从“遵命文学”到“听命文学”的流变—— 比较分析以上两种文学对作家的影响与农民题材小说的叙述方式 The Evolution from “Follow Order Literature” to “Obedient Literature” : Compare and analyze the influence of the above two kinds of literature on writers and the narrative styles of peasant novels 赵平 (ZHAO PING)	109
• 分析由小说《兄弟》的网络评论所引发的余华现象 ANALYZE THE PHENOMENON OF YU HUA CAUSED BY THE ONLINE COMMENTS ON THE NOVEL “BROTHERS” 赵平 (ZHAO PING)	121
• 泰国学生新HSK4-6级试题中文化因素的偏误分析 ERROR ANALYSIS OF CULTURAL FACTORS IN THE NEW HSK TEST QUESTIONS OF LEVEL 4-6 FOR THAI STUDENTS 朱绍旭 (ZHU SHAOXU)、陈尊严 (SOMYOS CHANBOON)	137
• CIPPA教学模式在泰国汉语课堂教学中的应用 THE APPLICATION OF CIPPA MODEL IN TEACHING CHINESE FOR THAI STUDENTS 周文糠 (ZHOU WENKANG)、马如丽 (MONLURDEE SAEMA)	153

สารบัญ

หน้า

研究文章 (Research Article)

- การศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 169

THE COMPARISON OF ELEMENTARY CHINESE TEXTBOOKS USED IN
UNIVERSITIES IN THAILAND

ชนิกานต์ รัตนชัยไพศาลกุล (CHANIKAN RATTANACHAIPASANKUL)
- 表状态或方式的“V1着V2”中动词前后位置的制约因素分析 195

An Analysis of the Constraints on the Position of Verbs
in “V1 zhe V2” expressing mode-manner

การวิเคราะห์ข้อจำกัดเกี่ยวกับตำแหน่งของคำกริยาในโครงสร้าง “V1 zhe V2”
ที่แสดงถึงสภาพ-วิธีการ

คุง เอนเกีย (KHUN NGHIA)
- 泰国大学生汉语比较句使用偏误分析—— 213

以泰国乐德纳可信皇家理工大学为例

THE CHINESE COMPARISON SENTENCES ERROR ANALYSIS USED BY
STUDENTS IN THAI UNIVERSITY——BY THE RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY RATTANAKOSIN

ประมินทร์ ประภาการ (PORRAMIN PRAPARKARN) 、李鹏阁 (LI PENGGE)
- การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่า Zheng” 229

ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย

The perception of content value from
Chinese literature “Bao Zheng” influencing
Thai culture of youth in Thailand

ภัทรภณ ศิลารักษ์ (PHATTHARAPHON SILARAK)

สารบัญ

หน้า

- 汉泰基本味觉词“酸、甜、苦、咸”的认知语义对比研究
A COMPARATIVE STUDY OF THE COGNITIVE SEMATICS OF
THE BASIC TASTE WORDS “SOUR, SWEET, BITTER AND SALTY”
IN CHINESE AND THAI
蔡丝琳 (SIRIN ADIREKVUTHIKUL)

241
- “翻转课堂”视域下的小学生零基础汉字教学——
以泰国巴吞他尼凯乔内蒂尤特学校为例
A STUDY ON THE TEACHING DESIGN AND PRACTICE OF
ZERO-BASED CHINESE CHARACTERS IN THAILAND PRIMARY SCHOOLS
FROM THE THEORETICAL PERSPECTIVE OF “FLIPPED CLASSROOM”
姚祖民 (YAO ZUMIN)、李寅生 (LI YINSHENG)

255

守得住螺壳，做得了道场 ——简析泰华作家杨棹微型小说的叙事特色

The narrative characteristics of micro-fiction of Yang Zhao, a new immigrant writer of Thai-Sino literature

อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์¹

AMORN RAT NETTHANYAKONWONG

泰国纳瑞宣大学、人文学院、东方语言系中文专业，彭世洛，65000，泰国

Department of Oriental Languages, Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok, Thailand, 65000, Thailand

电子邮箱: yiqingyuan66@gmail.com

杨搏²

YANG BO

泰国纳瑞宣大学、人文学院、东方语言系中文专业，彭世洛，65000，泰国

Department of Oriental Languages, Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok, Thailand, 65000, Thailand

电子邮箱: islandsyang@hotmail.com

Received: 11 August 2021 / Revised: 8 October 2021 / Accepted: 15 October 2021

摘要

泰华文学历史悠久，对泰华文学的研究曾经是学术界的热点，随着二十一世纪泰华作家老龄化以及创作的瓶颈等，泰华文学研究目前急需更新和重新发掘。被誉为“螺蛳壳里做道场”的微型小说是泰华文学创作主流之一，代表幅短小的“螺壳”易守，比喻艺术特色及深度的“道场”难做。但随着泰中交流的深入，到目前，在中国受过专业文学教育和训练的泰华作家逐渐增多，随着他们对泰国社会的深度融入，已成为泰华文学的新鲜血液，无论写作方式抑或创作内容已经开始更新泰华文坛。泰华作家杨棹的微型小说是其中年轻一代的代表，本文以他的《毗湿奴的世界》、《边境》等作品为例，对其创作叙事特色简要分析，并期望开启泰华文学研究新的篇章。

关键词：泰华文学；微型小说；叙事特色；杨棹

ABSTRACT

Thai-Sino literature has a long history; the study of Thai-Sino literature was once a hot spot in academic circles. With the aging of Thai Chinese writers in the 21st century and the bottleneck of creation, the research on Thai-Sino literature has now entered a period of stagnation. The research on Thai Chinese literature is in urgent need of updating and

re-excavating. The mini-fiction, known as "doing a dojo in a snail shell", is one of the mainstreams of Thai Chinese literature creation. It's easy to be short, but it's hard to reach the depth of thought. However, with the deepening of Thailand-China contact, more and more new immigrant writers who have received professional literature education and training in China have gradually increased, they have become the fresh blood of Thai-Sino literature. Regardless of writing style and expression content, the Thai-Sino literary scene has begun to be updated. Some short stories by Yang Zhao, are representative of the new immigrant writers. In this article, we take "Vishnu's World" and "the Frontier " and so on as examples to make a brief analysis and hope to start a new study era of Thai-Sino literature.

Keywords: Thai-Sino literature, mini-fiction, narrative characteristics, Yang Zhao

一、泰华微型小说的兴起与现状

在上世纪八十年代，微型小说逐渐在世界华文创作中崛起，中国大陆称之为“小小说”，各类创作大赛层出不穷，起到了推波助澜作用。在此背景下，上世纪九十年代，泰华微型小说开始起步，泰华著名作家曾心说：“1990 年，属于“起步期”；1993 年，属于“稳定期”；1995 年属于“发展期”；到了 1996 年 11 月，泰华作家协会主办了第二届世界华文微型小说研讨会，使泰华文坛掀起了一个新的微型小说创作热潮”（凌鼎年、曾心，2013：58-63）。特别是 1993 年，中国微型小说学会和新加坡作家协会联合主办“春兰·世界华文微型小说大赛”，泰华作家积极响应这次征文比赛，创作了大量优秀作品，例如黎毅的《代价》，曾心的《蓝眼睛》等，《蓝眼睛》多次入选中国大陆语文考试试题，鼓励了泰华微型小说的创作。此后，泰华文学界多次与中国、东盟等国家举办微型小说研讨会，还出版了微型小说专辑，泰华微型小说作品在世界各类创作大赛中频获大奖，泰华作协永远名誉会长司马攻说“虽然泰国的华文微型小说起步较迟，但也赶得及赶上了世界微型小说潮流时分。”（江曾培，1996：10）此后，微型小说一直是泰华文学的创作主流之一。在 2017 年，在原有的《泰华文学》以及众华文报纸对微型小说支持的基础上，泰华作协出版了微型小说专刊《微园》，重新掀起了创作微型小说的热潮，这其中值得关注的就是新移民作家的微型小说，无论是从创作主体、内容、方式以及文学类型，都对以传统的现实主义为主的泰华微型小说所有改变，他们正逐渐为泰华微型小说注入新鲜血液。

二、泰华新移民作家微型小说以及学术界的现状

王赓武将新移民定义为改革开放以后出国的人员：“相比而言，他们年龄较小，所受教育较高，不少已经在中国接受完整的教育。并不局限于取得永久居留权乃至所在国国籍”（王赓武、程希，2001：1-8），在泰华文坛，不同于老一辈泰华作家大部分是商人的情况，泰国新移民作家的身份呈献多样化，商人、教师、大学教授、艺术家等，我们以 2018 年出版的《微园》第四期为例，《黑屋》《结账》的作者方文国，是中国驻泰大使馆侨务参赞；《拾荒者小丁》的作者张锡

镇是北京大学国际学院教授，目前在泰国法政大学任教；《蓝山恋》的作者小草曾是中国著名公司大唐电信的高管；《着相》《泰国通》的作者梵君是泰国华侨崇圣大学副教授；《暮秋冷》的作者李学志是泰国博仁大学讲师。此外还有《灰色小镇》作者梵琳是汉语教师；《跳楼》作者姜越是北京同仁堂驻泰国医生等。除了身份的多样化，还可以看出，他们受教育程度较高，可以说是学者型的作家群。身份的多样化能为书写广阔的社会提供了可能，较高的受教育程度也为写作提供了思想深度的可能。在文学创作广度和深度都有可能的前提下，泰华新移民微型小说创作不仅正在勃发，也值得我们关注和研究。

但根据在中国和泰国的论文检索情况来看，对泰国新移民作家微型小说研究目前还是属于空白。一是，新移民微型小说处于发展初期，虽然有了一定数量，但还没有引起学术界的关注。对比同期的泰华“小诗磨坊”可以发现，新移民作家的诗歌已经有不少评论文章，并且被多所大学文学专业关注研究。另一方面，新移民作家数量增加缓慢，还没有形成一个有实力的群体，这也导致学术界的观望态度。泰华著名作家曾心先生对此充满信心：“我深信，既然微型小说的根已扎在泰国这块黑土地，一旦春风再起，即刻会嫩芽复生，芳草萋萋。”（凌鼎年、曾心，2013:58-63）目前泰华微型小说就处于一个“嫩芽复生”的阶段，本文就以泰华新移民作家杨棹为研究对象，对他创作的多篇微型小说作为案例，分析创作手法和内涵，阐述其叙事特色，希望投砖引玉，迈开学术界对泰国新移民作家微型小说研究的第一步，并填补此项学术研究空白。

三、杨棹的微型小说创作

杨棹是中国河北邯郸人，毕业于云南大学中文系，硕士毕业于泰国华侨崇圣大学中国现当代文学专业，目前在泰国纳瑞宣大学中文系任教，同时也是泰国华文作家协会会员。杨棹在中国大陆、泰国、菲律宾等期刊和学术讨论会上都发表过关于文学创作和研究的论文，显示出一定的理论深度。

从开始文学创作到目前，杨棹已经在中国大陆、泰国、香港、台湾、印尼、新加坡等文学期刊上发表大量微型小说、诗歌、散文，并且获得过不少国内国际文学奖项，例如在 2018 年微型小说《毗湿奴的世界》获得第一届泰华微型小说双年奖；微型小说《五百颗柠檬》获得印尼第六届“金鹰杯”微型小说创作比赛优秀奖；历史散文《魂梦七百年》获泰国诗琳通公主散文大赛二等奖；诗歌入选台湾《文讯》杂志评选的“亚洲华文创作新星”栏目；散文《锁》入选首届全球华文散文大赛选集；散文《难忘太行》被中国《人民日报》发表等等。由于文学创作的成绩，2014 年，泰国前外交部长及泰国前教育部长 Pro.Dr.Krasae Chanawongse 在纳瑞宣大学对他进行了嘉奖。

杨棹最早的微型小说是 2014 年在《泰华文学》第 77 期发表的《沙漠之鹰》，后来发表了《若水微澜》、《妻子的梦》、《风花雪月》等作品，大部分是关注中国社会的，这符合泰华一般新移民作家创作历程。因为对泰国的了解逐渐加深，他的作品开始关注泰国社会、泰国文化，通过对杨棹本人的采访得知，除了生活经验之外，泰国绘画、民俗传说、电影音乐等，都对他产

生了重大影响。杨棹的微型小说大部分有着独有的观察和真实的情感,对题材的驾驭方面,彰显出一些功力,非常具有可读性。其中《毗湿奴的世界》这篇作品在获得泰华作协举办的首届微型小说大赛一等奖时,著名作家、泰华作协主席司马攻先生曾经评论说:“《毗湿奴的世界》是一篇远离微型小说模式、不钻套子的一篇微型小说。这篇微型小说没有制造矛盾事件、人物冲突、不置悬念,不设谜团、更没有欧亨利式的结尾。只是对一个家庭生活事件的描绘……大苦大悲中现出了人性的至情至爱。”(司马攻,2018:3-7)再如《五百颗柠檬》曾经代表泰华文学参加印尼举办的“金鹰奖”微型小说大赛,并荣获优秀奖,并引发了争论,有中国学者认为这篇作品和皮兰娄德的《西西里的柠檬》有共同之处,但其实这篇小说是有着浓厚泰国社会文化内核以及对女性独立精神赞扬等丰富内涵的作品,但争论也从另一个角度也表明,它所获得的关注及其文学价值。在2020年,他的叙事散文《魂梦七百年》获得诗琳通公主散文大赛二等奖,虽然是一篇散文,但也可看做一篇独特的小说,绝大部分内容是虚构的,根据元朝瓷器工人赴泰国的历史展开合理想象创作的,非常独特和创新,具有小说内核。此外,杨棹还创作了一些具有后现代主义特色的微型小说,例如《五条经》、《边境》、《金箍宝宝》等,极赋卡夫卡小说的气质,其中暗含了耐人寻味的哲理,以及人生感悟。总而言之,杨棹的微型小说极具代表性和创新性,守得住空间狭小的螺壳,也做得了余音绕梁的道场,具有一定思想深度和研究的价值。在下文中,本论文将详细分析并阐述其叙事特色。

四、杨棹微型小说叙事特色

(一)“刺探人性”悲剧主题的驾驭

主题(theme)对一个文学作品来说,并不是一个抽象概念,也不能由作品的某个部分来概括,主题是从头至尾贯穿作品整体的一个中心思想。微型小说由于简短,被称作“螺蛳壳里做道场”,因此一般比较容易能够提炼总结出其主题。法国著名美学理论家狄德罗说过:“没有感情这个品质,任何笔调都不能打动人心。”(赵丰,2015:147-152)杨棹的微型小说给我们展示了诸如爱情、亲情、友情等主题。此外,爱国、宗教、文化等主题都有涉及,但通过对多篇作品的分析,多角度地对“人性”的探讨是创作主流。中西方对“人性”的探讨观点众多:人性本善或本恶,人性即是罪性,人性“非善非恶”等,但现实中人性的复杂程度是超越善恶交融的,杨棹的小说多从一个置身事外的视角,暗中观察和书写,以感人的悲剧为主,如间谍般刺探多样化的复杂的人性世界。

例如《毗湿奴的世界》,讲述了母女两代人都是未婚先孕,并面临如何取舍腹中孩子的故事,母亲选择将女儿生下来,父亲则进入寺庙当和尚,但他曾经两次还俗来看望女儿,女儿长大后遭遇了和母亲同样的经历,她选择去寻找当和尚的父亲,借钱将腹中胎儿打掉,矛盾在庙会升级爆发,最后一家人在寺庙相聚,在众人各类目光中走出了寺庙。这篇作品中将三个主人公在面对重大选择时人性的展示糅合在一起。首先是关于泰国社会对女性堕胎的忌讳与不容,泰国是

个佛教社会，禁止堕胎既是刑法，也是佛法。在泰国“少女怀孕和堕胎一直被视为泰国社会问题之一，少女怀孕后并不能够随便堕胎，少女生育带来的最直接后果就是单亲妈妈增加，对于少女的一生都会产生巨大的影响。”（杨爱明，2013：3-5）佛教认为杀生是罪恶的，而女性的幸福就被无情忽视，这就与现实发生了矛盾，成为一个棘手的社会问题。这就牵扯出第二个话题——信仰。

任何律法都不能完美，信仰也不可能完全拯救每个人，我们总唯心地追求一个理想的天堂般的世界，因为真实的世界矛盾与痛苦无处不在。除了这两种话题意外，我们还可以从作品中看到例如信仰与亲情的冲突导致与现世幸福的关联，作品主题一般是通过艺术形象生动、具体地体现出来的，因此我们分析艺术形象，挖掘艺术形象的内涵以及作者倾注的思想感情，在《毗湿奴的世界》中三个主人公（作品采用了双女主和一个男主的独特创作方式）身份不同、利益不同，但在亲情和宗教面前，最终选择的是亲情的团聚，而非宗教的教条，但人类的幸福即是宗教所期望带给社会的，这就导致选择了亲情，既是抛弃宗教信仰，同时又是达到了宗教的播撒幸福的目的这样一个类似悖论的结果。作品通过对泰国社会一个管窥，却从中发现了宗教在泰国社会既有强大的教条影响力又在被世俗亲情消解和感染的现实，意味颇显深远。

因此，关于司马攻对这篇作品“没有制造矛盾事件、人物冲突、不置悬念，不设谜团”只有“人性的至情至爱”的观点，是不能认同的，这篇作品的矛盾冲突、悬念谜团，无处不在，爱恨相容，多个话题拧成一股绳，构成一个主题强大的刺探人性的故事。

再例如《五百颗柠檬》，男女主人公是大学同学，都喜欢音乐创作。拥有柠檬园的男主人公舍弃一切帮助女主人公完成梦想，成为歌星，但是身份的改变，导致他被抛弃，爱情荡然无存，最后男主人公去从曼谷回到家乡，精神出现了问题，总是一个人在柠檬园里守夜并独自歌唱。表面看是一个传统的爱情悲剧，但我们从中分析就可以发现，这篇作品并没有落入肤浅的俗套：现实是男主人公在闲适生活中滋生不求上进的惰性及对虚幻爱情的沉溺，女主人公向生活的挑战和自律，造就了自己成为自己的“英雄”，完成了一个普通女性走向成功的飞越，充满对女性独立自主的赞美，而男主人公还沉浸在幻想中，认为自己是她的“英雄”，当幻想破灭时，精神也随之坍塌。所以这篇小说主题绝对不是对女性见利忘情的批判，而是对泰国女性敢于挑战敢于独立精神的褒扬。

《孤独猩猩》内容很少见，通过一个惨烈的故事，展示了人性在原始与文明中的血腥冲突，故事中“我”是一个整容医生，有一天晚上遇到一个非常特别的顾客，他希望把自己整容成一只猩猩，在我不能答应他之后，他讲述了自己的遭遇，几年前他在海上遭遇船难，他和自己的狗漂流到一个小岛被一只猩猩拯救，但是在后来的一次食物危机中，选择杀死猩猩，后来他回到了家乡，但心里一只被自己的良心折磨，最终选择整容成一只猩猩来赎罪。有学者人为：“在自然界，所有动物都无一例外的遵循着一条最高原则：适者生存，生存，是一切的最高目的。”（龚宇鹏，2018：180-181）但如果自己的生存是建立在他人（文中是救过主人公的猩猩）死亡之上，建立在恩将仇报上，人的生存是否还有意义。人性的恶在时间的锤炼后注定会觉醒，是痛苦地面对还是

找个冠冕堂皇的理由继续堕落，都在考验人性的抉择。文中主人公选择整容成为猩猩，终生被关在笼中，这忏悔的悲剧结局也暗示人性的恶需要制服，否则人类的文明毫无任何意义。

此外，《五条经》讲述了“我”曾在寺庙纹身，但是纹身图案不断淡化和消失，于是去寺庙找纹身的和尚询问原因，和尚见到后异常惊讶，就叙说了发生在他的同门身上的类似故事，并强调个人“秘密”的重要性，同门最后被赶出寺庙，而当这位和尚再次见到这样的奇事后也要寻求解脱，和尚和他嘴里的同门，很可能是同一个人，令人遐想，而“我”在这次纹身之后终于开始抛下了死亡的念头。这篇稍显艰涩的短篇中，“纹身”“经文”只是表象，而肉身在现实中的死亡与在宗教中的死亡让人思考，在明处讨论了代表宗教的经文对凡世大众的意义，但在暗处却管窥尘世与佛界的交融，教义与禁忌的混杂，甚至涉及到了“轮回”的观念。

在《断笛》这篇作品中，从老挝来的年轻打工者艾勒，喜爱泰拳和吹奏笛子，但是他不断被工友们编造的流言中伤，他曾用行动来表达反抗，却遇到更加强烈的嘲讽，最后终于精神失常，最终造成了将断笛做武器，插入一个出言不逊刺激了他的警察的脖子上的悲剧故事。这篇作品，笼罩些许类似沈从文名作《丈夫》的影子，仍旧是悲剧主题，表面上的死亡与悲愤之下，是在讨论人性的脆弱与卑劣，流言蜚语对脆弱生命的致命一击。

在泰华文学微型小说中，常见容易辨认的“扁平人物”，表现人性复杂和多面的“圆形人物”少见，通过上文的案例可以发现杨棹微型小说通过不少“圆形人物”人物，完成了一个个对“人性”的刺探与思索的主题，它向我们展示了人性的复杂多样。可以说，多样且深刻的主题思想，是杨棹在螺蛳壳中设置的道场之基础。

（二）埋伏“意象暗记”来表达深刻内涵

“意象”（Literary Topos）是文学中常用的元素，“所谓意象，就是客观物象经过创作主体独特的情感活动而创造出来的一种艺术形象。简单地说，意象就是寓“意”之“象”，就是用来寄托主观情思的客观物象。”（杨文红，2011:09）意象在文学创作中，有着重大意义，是作者主观情感与客观事物的结合，意象“在小说中的独特位置致使小说的表现空间得到进一步拓展，产生诸如神话、传说、梦幻、风俗一样玄妙、久远而深邃的文学意味。”（刘建国，2016: 143）通过文本分析发现，杨棹的微型小说，在“螺蛳壳”中用一些看似不经意的地方，“刻意”地设置了众多意味深长的“意象暗记”，这些事物一经读者发现和了解，就能体会它们深渊般地凝视。

在《毗湿奴的世界》中，毗湿奴的形象若隐若现，不仅是一个精巧的设置，也体现了多种暗喻，如果不仔细从字里行间搜寻，许多重要线索就会被忽略。首先是“毗湿奴”，印度教中被视为众生保护之神，其性格温和，对信徒施予恩惠，且常化身成各种形象拯救危难，虽是印度教天神，但却和佛教有着紧密关联，他有十次化身，第九次化身为佛陀。在泰国社会中也是常见偶像，他四只手中持有四种法器：白螺、金刚杵、莲花、法轮。这些法器都拥有不同的个文化含义，而通过分析文章，可以发现它们分别对应文中的四个人物，并暗示着深层的寓意。

白螺代表女主人公恩雅：印度教中，毗湿奴在与恶魔战斗时吹响螺壳示警，佛教法螺有警诫众生的作用。在文中，恩雅落水时，掉入一个海螺形状的水桶，但在泰国现实中，“落水少女”游戏没有这种水桶，这里作者采用文学手法设置了一个海螺形状的水桶，暗示如佛陀的海螺，吹响号角，警戒偏颇的社会与众生。此外，宗教中用法螺的历史非常悠久，“传说释迦牟尼在鹿野苑初转法轮时，帝释天等曾将一支右旋白法螺献给佛祖，从此右旋白海螺即作为吉祥圆满的象征在佛教中广为应用”（百度百科，[online]，2021），在故事的最后，恩雅打破世俗偏见，勇敢挣脱束缚的表现，也最终团圆了一家人，契合了白螺吉祥圆满的象征。

金刚杵代表父亲：在印度教中，金刚无坚不摧，金刚杵也象征着雷电，在于摧破种种无明，无明是众生轮回的根本原因，同时，也象征着一种大智慧，能破除愚痴妄想，破除心魔，展示清静内心。文中的父亲曾经懦弱逃避，虽然两次还俗看望女儿，但最终还是回到宗教世界，不敢面对，也许是赎罪也许是逃避，这都暗示着父亲内心的矛盾。由于他在家庭中责任的缺失，导致女儿走上了母亲的老路，一个悲剧的轮回正在上演，但后来他终于在女儿精神就要崩溃之际勇敢站了出来，不顾自己的身份与名誉，决定用自己的坚韧与牺牲，打破这种痛苦的轮回，这就完全契合了金刚杵的无坚不摧的象征，也表示父亲战胜心魔，终于放下让自己迷茫的痴念，展示出了大智大勇。

莲花代表水因：毗湿奴的肚脐中曾长出莲花，并莲花中诞生了大神梵天并创造了新的世界。而作品中，水因作为整个故事的驱动，也在不断改变父母以及众人的精神认识世界。在印度教中，莲花作为水生植物，还代表着母体的子宫，是女神的标志，还是将阳光洒满世界的“太阳”的标志，象征光明。水因在文中的一些列特质，例如怀有身孕、奋力地想要挣脱轮回之苦等行为，都完全契合了莲花的内涵。此外，莲花也代表佛陀的舌头，佛陀传教令众生都能知道佛教义理。莲花清静，出污泥而不染，代表佛法的明净。文中水因的手臂上纹着莲花，暗示她本纯洁，却因所处环境被“扎满毒品的针眼”，小说中她通过痛苦的嘶喊向母亲提出的问题，是佛祖借水因之口向世人提问。

法轮暗示水因肚里的胎儿：毗湿奴的法轮有 108 个锯齿，并在永恒地旋转。它法轮象征佛法传播永不停息，具有摧邪显正的作用，而儿童是无止境的未来，正好对应了法轮。文中更写到，毗湿奴持法轮的后右手断过，这正是毗湿奴拿着法轮的那只手，这意味着什么呢？我想因该意味着母亲恩雅曾经犯过的错误。而被重新翻修后更鲜艳明亮，又意味什么？我人为，这意味着恩雅的重生，以及水因的重生，以及水因肚子里胎儿未来的光明。但无论如何，可以说这里以一个开放式的结局，留给读者对胎儿思索的空间，同时也提示读者思考法轮的象征意义。

在《阮郎归》中，创作了一个二战时期在滇缅公路当司机的泰国华人，被日军飞机炸死，他的灵魂来到云南一个古城，寻找当年的爱人的故事，同时也有和一个现代姑娘展开人鬼恋的情节。首先文章的题目，选取了一个词牌名，来自一个哀凉的传说，《太平广记》中记载刘、阮两人上山采药遇仙，回去后发现家乡凋零破落，已经过去十世。用一个词牌名，暗示了小说的悲剧旋律及内容。此外，小说中设置了“海棠花、扶桑花”的意象暗记，在中国文化中“海棠花”代

表的是游子思乡、离愁别绪,而“扶桑花”是日本国花,通过一句“斩尽妖扶桑”表明对日本侵略者的愤恨。

中国著名作家沈从文著名短篇《丈夫》以及由改编的电影中,丈夫去看在花船上工作的妻子,腰间挂一把新刀,有学者认为:“刀的丢失象征了丈夫对妻子独有的权利的失去,失去了男人之所以为男人的根本……刀在电影中多次出现却无用武之地,正象征丈夫的欲望始终没有着落。”(王爱文,2012:70-71)而在杨棹小说《断笛》中也有异曲同工的意象暗记,文中男主艾勒从老挝回来后,“油光发黑的爪哇笛竖挺地插在腰间”,而且还“新加上了红色的流苏”,所有这些物品以及颜色的词语,都是暗示艾勒已经得到了女主“伊颂”。此外,“艾勒”在泰语中是“钢铁”,而现实中他向往强壮身体,但却被人们软绵绵的“舌头”创造的流言蜚语击垮精神,强壮的肉体也就不再有任何意义。

在短篇《边境》中,我和一只猴子共同旅行,想要跨越边境,但是人类制造的边境不允许身为人类的我通过,而作为动物的猴子可以任意穿越,但自认为已经获得自由的猴子,被开枪打死,从树上掉了下来。在作品中,“猴子”、“我”、“边境线”分别代表了“动物(原始)”、“人类(文明)”、“领地的争夺”,不仅是讨论人与自然的矛盾,更是要表达,具有文明的人类和动物世界一样,仍旧在为“领地”而布下禁忌与展开杀戮。此外,文中出现的“穿短裙的祖先”、“边境线多次更改的地图”等,都有符号意义,都值得读者思索解读。

在《金箍宝宝》、《五百颗柠檬》、《五条经》中,亦有大量“意象暗记”,巴赫金说:“一切意识形态的东西都有意义,它能代表、表现、替代它之外存在的某个东西,也就是说,它有了意义,就是符号”(巴赫金,1976:349)寻找杨棹微型小说中这些或明或暗的符号,就会发现作者的“刻意”充满深意,就会体会到这场螺蛳壳中的“法会”之袅袅余音。

(三) 具有现代主义和后现代主义实验色彩

泰华文学从起始到现在,现实主义创作一直是其主流。在上世纪八十年代,中国作家郑万隆来泰国交流时,在泰华报纸发表了短篇小说《空山》,有学者评论说:“这篇小说一定程度上代表了1980年代前期中国大陆新探索小说的一种风格,即没有明确的主题、完整的情节和成熟的人物性格。《空山》表达了一种魔幻式的神奇、沉闷和无望,侧重人物内心感受,拓宽了人性的表现层面和形式。”(庄钟庆,2007:81)但这篇小说在泰华引起了强烈争鸣,并多有批评之声,可见以现实主义为主的泰华文坛对这类展现自我,在艺术上反传统的现代主义的创作方式仍有距离。但泰华文坛是包容的,杨棹的一些微型小说就有明显的现代或后现代实验色彩,这在泰华文坛也是少见的。

首先是现代主义类型的作品,如在《边境》中,故事的走向,人类设置边境(禁忌)但是动物可以跨越,跨越后又被杀戮(文明对原始的杀戮),人类和动物都在选择跨过边境,但是结局都是以悲剧的失败结局,在主人公无法跨越边境的“不自由”的环境中去表现人的“边境内的自

由”，构筑了一个“荒谬”且“痛苦”的世界，这就完全体现了存在主义的核心观念：“存在先于本质”、“世界是荒谬的，人是痛苦的”以及“人生是痛苦和自由的选择”。

至于后现代的创作，我们可以发现，在《边境》中，结局是原本以为无法穿越边境的猴子取得了成功，它兴奋地庆祝，却被人类一枪击中，死在了边境线上，而设置边境的人类紧紧抓着士兵的枪管，如在自己设置的监狱中。这个结局让人猝不及防，仔细体会它是对现实采取嘲笑抨击，揭露和讽刺，非常具有黑色幽默的特质，虽然文章叙述有条有理，但结局却是荒诞的，并体现出一种严肃的思索。

《阮郎归》的男女主的生活经历，是一种人鬼恋，梦境与现实的结合，把超自然的现象插入到二战中滇缅公路的一角的前世今生之中。同样，在《金箍宝宝》中，一个头戴金箍的孩子在现实世界中是不存在的，他被朋友们嘲讽和暴力对待，最后他使用各类方法，终于血淋淋地取下了头上的金箍，和朋友们融为一体，但当他把金箍扔到学校那个废弃的房间时却发现，房间里满是各类金箍，结局令人震惊。“金箍”并不是《西游记》中的代表约束和制度的意象，文中金箍代表的是孩子的独立精神以及成为“英雄”或其他人类精英的可能性（理想），戴着金箍的孩子被其他孩子暴力相待和孤立，并不断有人猜测控制金箍的咒语：“金钱、色欲、生死”等，直到他为了融入而脱掉金箍，流血癫狂后是对变成正常人的无限认可，从而引发“正常”也是一种癫狂的猜测。这些内容，既有离奇的幻想，又有现实主义的情节场面，人鬼难分，现实和幻觉相融。

《五条经》的故事，像俄罗斯套娃一样层层包裹，但又不是线性叙事，混杂着“我”、“白衣巫师”、“残疾僧人”的多条线索，我前后对生死的态度、“秘密”的指向、“白衣巫师和残疾僧人是否是同一个人”等问题交错在一起，不仅在创作手法上，而且在内容上也是反传统，反（僵化的宗教）文化的，对旧事物的厌倦推动着文化的破坏与更新。

现代以及后现代写作的实验，让这些螺蛳壳里的道场，在传统的基础上，增加了不少现代元素，让传统的道场，展现了新的画面，奏出了新的旋律。

总结

微型小说适应了当下这个信息碎片化的时代，泰华文学的微型小说当下也在蓬勃发展。尽管字数篇幅等限制了它的空间，如小小的“螺蛳壳”，但从杨棹的微型小说中可以感受到“微型作品虽然短小，但微型不微，它有着由小见大的社会内涵，因为它文字虽短，却可以包含较多的生活内容。所写者小，取材者小，但是却常常会有大的容量。”（杨振昆，2016：176-182）杨棹作品通过“刺探人性”的悲剧主题展示了人性的复杂，探讨了人性的意义。作品中埋伏“意象暗记”来表达深刻的思想内涵，这些意象是隐藏在短小的迷宫之中的灯盏，让我们凝望和深思。最后，新移民作家经历过中国80年代后的许多文学思潮：伤痕文学、先锋文学、现代诗歌等，观察视角和写作风格已经有极大拓展。泰华作家杨棹创作的微型小说，已经突破了现实主义，显示出更多样的创作风格，也显示了深度与广度。以此泰华微型小说作品的数量目前仍有

限, 但已经值得学者们把目光投向这里, 关注和发掘甚至提出严厉的批评, 而不是一直死守着已经被无数评论家发掘过的泰华文学历史裹足不前。

参考文献

- 巴赫金. 文本问题, 巴赫金全集第四卷. [M]. 石家庄: 河北教育出版社, 1976. 349
- 王爱文. 沈从文的《丈夫》与黄蜀芹的《村妓》. [J]. 电影文学. 2012, 20: 70-71
- 王庚武, 程希. 新移民: 何以新? 为何新? 华侨华人历史研究. [J]. 2001, 04: 1-8
- 司马攻. 第一届泰华微型小说双年奖获奖作品专辑前言. [J]. 泰华文学. 2018, 90: 3-7
- 刘建国. 丝路飞絮“昭通作家群”研究文集. [M]. 昆明: 云南大学出版社. 2016, 143
- 庄钟庆. 东南亚华文新文学史. [M]. 北京: 人民文学出版社. 2007. 81
- 江曾培. 世界华文微型小说名家名作丛编. [M]. 上海: 上海文艺出版社, 1996. 10
- 百度百科. 法螺 (佛教法器), [online], [https://baike.baidu.com/item/%e6%b3%95%e8%9e%ba/\(16846838\)](https://baike.baidu.com/item/%e6%b3%95%e8%9e%ba/(16846838)), 2021/08/11
- 杨文红. 浅谈初中生对古诗歌曲中意象的理解. [J]. 新课程学习 (上). 2011, 09
- 杨振昆. 速读时代的微型文学. [C]. 见: 泰华作家协会, 编. 第十一届华文微型小说研讨会论文集. 曼谷: 泰华文学出版社 2016. 176-182
- 杨爱明. 泰国社会对少女怀孕和堕胎的态度研究: [硕士学位论文]. [D]. 北京: 中央民族大学, 2013, 3-5
- 赵丰. 狄德罗: 行走在灵魂上空, 哲学的慰藉. [M]. 北京: 北京时代华文书局, 2015, 147-152
- 凌鼎年, 曾心. 田螺壳里做道场的灵光——与泰华作家曾心对话, [J]. 华文文学, 2013, 58-63
- 龚宇鹏. 人性本善与本恶的思考与辨析. [J]. 北方文学, 2018, 02: 180-181.

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名): Amornrat Netthanyakonwong
	Highest Education (最高学历): Ph.D. (Comparative literature and World Literature)
	University or Agency (任职院校或单位): Naresuan University
	Field of Expertise (专业领域): - Modern and Contemporary Chinese Literature - Thai Sino Literature
	Address (地址): Chinese Department, Faculty of Humanities, Naresuan University, Thailand, 65000

Author (2) Information (第二作者信息)

	Name and Surname (姓名) : Yang Bo
	Highest Education (最高学历) : Master Degree (Modern and Contemporary Chinese Literature)
	University or Agency (任职院校或单位) : Naresuan University
	Field of Expertise (专业领域) : Modern and Contemporary Chinese Literature, Thai Sino Literature
	Address (地址) : Chinese Department, Faculty of Humanities, Naresuan University, Thailand, 65000

กลวิธีและปัญหาการแปลงชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีนในหนังสือ
จักรพรรดิแห่งพระเครื่อง

**The strategies and the translational problems of pattern titles of
Phra Somdej to Chinese in *The Emperor of amulets***

เฟื่องฟ้า ขาววงศ์

FUEANGFA KHAOWONG

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

E-mail: fuengkhw@gmail.com, fueangfa.kh@ku.th

Received: 17 June 2021 / Revised: 18 October 2021 / Accepted: 22 October 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและกลวิธีการแปลงชื่อพิมพ์พระภาษาไทยเป็นภาษาจีน ข้อมูลที่ใช้การศึกษามาจาก หนังสือประกอบการเรียนการสอนจักรพรรดิแห่งพระเครื่อง (ฉบับภาษาจีน) หลักสูตรการศึกษาพระเครื่องพระสมเด็จ (โต พรหมรังสี) 《佛牌之王阿赞多崇迪佛研究课程教课用书》 เป็นหนังสือสำหรับชาวต่างชาติที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนาและสนใจพระเครื่อง ผู้เขียนคือฉาน สมเด็จ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จทั้ง 3 วัด และทำการศึกษาทั้งหมด 18 ชื่อพิมพ์ โดยอ้างอิง เกณฑ์การแปล 3 ข้อ คือ ถูกต้อง สื่อความของเหยียนฟู และหลักห้าหลักไม่แปลของพระเสวียนจิ้งมาใช้ในการ วิเคราะห์ พบว่ามีบทแปลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการแปล 11 พิมพ์ (61.11%) ภาพรวมกลวิธีการแปลที่ พบว่ามีการใช้งานมากที่สุดคือ กลวิธีถ่ายทอดความหมาย (36.37%) รองลงมาคือ กลวิธีตัดคำ (18.18%) กลวิธีถ่าย เสียง (18.18%) กลวิธีกลวิธีแปลตามชนบ (9.09%) กลวิธีแทนที่คำ (9.09%) และกลวิธีเปลี่ยนโครงสร้าง วยากรณ (9.09%) ตามลำดับ

ส่วนปัญหาในการแปล โดยอ้างอิงจากเกณฑ์การแปล 3 ข้อ พบว่ามีบทแปลที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ ดังกล่าว 7 พิมพ์ (38.89%) ลำดับความถี่ปัญหาที่ประสบจากมากไปน้อยพบว่า ผู้แปลเลือกใช้คำภาษาจีนที่ไม่ สามารถถ่ายทอดชื่อเรื่องภาษาไทยมาไว้ในชื่อเรื่องแปลเป็นจีนได้ทั้งหมด (50.00%) ผู้แปลมีแนวโน้มยึดติดกับ คำแปลตรงตัวของคำที่ปรากฏในต้นฉบับ จนทำให้บทแปลเข้าใจผิดเคลื่อนจากต้นฉบับ (25.00%) ทั้งยังการ ขาดความรู้ทางด้านวัฒนธรรมหรือความรู้เฉพาะทาง ส่งผลให้ไม่สามารถตีความได้ (16.67%) และขาดความรู้ ทางด้านโครงสร้างและวยากรณภาษาจีน (8.33%) ดังนั้นจากประเด็นปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เสนอแนวทางใน การแปลที่ถูกต้องและเหมาะสม

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล การแปลภาษาจีน พระสมเด็จ ปัญหาการแปล

ABSTRACT

The objective of this research was to evaluate the patterns and the translational strategies of Buddhism amulet patterns in Thai to Chinese. The information used in this study was originated from *The instruction book of the emperor of amulet (Chinese version): Phra Somdej amulet study course (Toh Brahmaransi)* 《佛牌之王阿赞多崇迪佛研究课程教课用书》 This book is designed for foreigners, who respect Buddhism and are interested in Buddhism amulets. The author is Chan Somdej . The researchers collected pattern titles of Phra Somdej from 3 temples and studied all patterns, which are 18 titles. For analysis, we employed 3 translational criteria, which are Yan Fu's Fidelity, Expressiveness and Xuanzang's five guidelines for not-translating a term. Here, we report 11 translated pattern titles according to the standard translation; in other words, the percentage was 61.11%. Data were presented as the overall view of the most to the least commonly translational strategies and the percentages of each translation strategy were in parenthesis. The most commonly translational strategy was Rendition (36.37%), followed by Deletion (18.18%), Transcription (18.18%), Conventionality (9.09%), Substitution (9.09%), and Transposition (9.09%), respectively.

For the translational problems, we referred to 3 translational criteria. The results show that 7 translated pattern titles did not comply with the mentioned criteria; in other words, the percentage was 38.89%. Data were presented as the highest to the lowest encountered frequency and percentages were presented in parenthesis. Firstly, translators were unable to choose correct Chinese words for transferring entire Thai titles to Chinese titles (50.00%). Secondly, translators tended to translate the exact meaning of words appearing in the original version, so the meanings of translated titles were different from the original one (25.00%). Thirdly, translators lack of cultural or specific knowledge; therefore, translated titles were inaccurate or could not be interpreted (16.67%). Fourthly, translators had insufficient Chinese grammar and sentence structures (8.33%). In conclusion, according to mentioned translational problems, we suggest the correct and suitable translational strategies.

Key words, Translational strategy, Chinese translation, Phra Somdej, Translational problem

บทนำ

พระเครื่องกับคนไทยที่นับถือพุทธศาสนาเป็นของคู่กันมานาน แต่ปัจจุบันธุรกิจการตั้งศูนย์พระเครื่องไม่ได้มีเพียงแคในเมืองไทยเท่านั้น ยังมีการขายตัวออกไปยังต่างประเทศ เช่น จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ ไต้หวันฮ่องกง เป็นต้น (Positioning, [online], 2548) ในยุคที่มนุษย์มีการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกันมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านความเชื่อ และศาสนาที่ต้องการสื่อสารให้เข้าใจทั้งภาษาและวัฒนธรรม ทำให้การแปลมีบทบาทอย่าง

ยิ่งในการถ่ายทอดภาษาและวัฒนธรรมจากภาษาหนึ่งไปสู่บุคคลจากสังคมที่ใช้ภาษาต่างกันให้เข้าใจ ดังนั้นการแปลจึงจำเป็นต้องใช้ความสามารถในการถ่ายทอดภาษา ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ถือเป็นศาสตร์การแปลข้ามภาษา (cross-cultural translation) แม้ว่ากลวิธีการแปลมีหลายรูปแบบและศาสตร์ที่หลากหลาย แต่การแปลแต่ละประเภทย่อมอาศัยกลวิธีการแปลที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการแปลชื่อพระ เพราะการตั้งชื่อพระเครื่องนั้นต้องอาศัยปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญและสัมพันธ์เชื่อมโยงให้รับรู้การสื่อถึงที่มาและความหมายในสิ่งเดียวกัน (พระคัมภีร์ธรรมานุวัตร และจินดา งามสุทธิ. 2019 : 45) โดยผู้แปลต้องตีความ ต้องเข้าใจภาษาและที่มาที่ไปของชื่อพระในภาษาต้นฉบับอย่างแท้จริง ถึงจะสามารถถ่ายทอดเป็นฉบับแปลที่ดีได้ กล่าวคือแม้ชื่อพระมีชื่อเรียกสั้นกะทัดรัด แต่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น มีชื่อเรียกตามสถานที่พบ (พระถ้ำเสือ) มีชื่อเรียกตามวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง (พระผง) มีชื่อเรียกตามลักษณะเด่น (พระหุยา) หรือมีชื่อตามที่มาและความหมายจากบริบททางสังคม (พระสมเด็จ) เป็นต้น

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาวิธีการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จทั้ง 3 วัด ซึ่งประกอบด้วยพระสมเด็จวัดระฆังโฆสิตาราม พระสมเด็จวัดบางขุนพรหม และพระสมเด็จวัดเกศไชโย เพื่อศึกษาคุณภาพการแปล ศึกษา รูปแบบและกลวิธีการแปลชื่อพิมพ์พระภาษาไทยเป็นภาษาจีน รวมทั้งศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางในการแปลที่ถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่าการวิจัยกลวิธีการแปลนี้จะมีประโยชน์ในการศึกษางานแปลและเรียนรู้กลวิธีการแปลชื่อเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันงานวิจัยด้านกลวิธีการแปลไทยเป็นจีนในไทยยังมีน้อยมาก โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแปลชื่อละคร ซีรีส์ เช่น จินดาพร (2561) กลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยเป็นภาษาจีน เอกชัย (2563) ศึกษาวิธีการแปลชื่อละครและซีรีส์ไทยเป็นภาษาจีน สาเหตุน่าจะมาจากผู้แปลเป็นชาวไทยเรียนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ มีความสามารถใช้ภาษาจีนได้น้อยกว่าภาษาไทย จึงปรากฏงานวิจัยด้านกลวิธีการแปลจีนเป็นไทยเป็นส่วนใหญ่

เกี่ยวกับกลวิธีการแปลชื่อเฉพาะไทยเป็นจีนนั้นพบเห็นได้น้อยเช่นกัน ในที่นี้จะขอกล่าวถึง ลินคอสัน เฟร์นันเดส (Fernandes. 2006 : 50-55) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากลวิธีที่เฟร์นันเดสเรียบเรียงสำหรับวิเคราะห์ชื่อเฉพาะได้อย่างครอบคลุมและเข้าใจได้ง่าย โดยเฟร์นันเดสได้ศึกษาการแปลชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและเรียบเรียงกลวิธีการแปลชื่อเฉพาะ 10 ชนิด ดังนี้

1. กลวิธีถ่ายทอดความหมาย (Rendition) หมายถึง กลวิธีการแปลโดยถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาปลายทาง เพราะชื่อเฉพาะในภาษาต้นฉบับเป็นคำที่ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายสู่ภาษาปลายทางได้
2. กลวิธีคัดลอกคำ (Copy) หมายถึง การนำคำเดิมจากภาษาต้นฉบับมาใช้ในภาษาปลายทาง
3. กลวิธีถ่ายเสียงหรือทับเสียง (Transcription) หมายถึง กลวิธีการแปลโดยถ่ายเสียงตามหลักสัทศาสตร์

4. กลวิธีแทนที่คำ (Sustitution) หมายถึง เป็นการแทนที่สิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง หรือ ขยายความแตกต่างจากต้นฉบับ ซึ่งอาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกันทั้งในด้านรูปแบบของคำหรือความหมายหลัก แต่ส่งผลต่อผู้อ่านใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับกลวิธีการแปลแบบตีความของสัญญาวิ สายบัว กล่าวคือการแปลที่ผู้แปลจะนำสำนวนในภาษาต้นฉบับมาตีความ เพื่อหาความหมายที่ชัดเจน และนำความหมายที่ได้นั้นมาถ่ายทอดลงในภาษาปลายทาง (สัญญาวิ สายบัว. 2542 : 33)

5. กลวิธีสร้างคำใหม่ (Recreation) หมายถึง กลวิธีการแปลโดยบัญญัติคำใหม่ ซึ่งความหมายยังคงเดิม

6. กลวิธีตัดคำ (Deletion) หมายถึง กรณีที่คำในต้นฉบับไม่ได้มีความสำคัญเท่าใดนัก และเมื่อไม่แปลคำหรือข้อความนั้นแต่ไม่เป็นปัญหาต่อผู้อ่าน หรือไม่มีประโยชน์เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ทราบกันดีอยู่แล้ว

7. กลวิธีเพิ่มความหมาย (Addition) หมายถึง กลวิธีที่ผู้แปลเพิ่มเติมข้อมูล เพื่อหลีกเลี่ยงการสื่อความหมายที่คลุมเครือ

8. กลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ (Transposition) หมายถึง การแปลโดยการเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ แต่ไม่เปลี่ยนความหมายในภาษาต้นฉบับ

9. กลวิธีเปลี่ยนเสียง (Phonological Replacement) หมายถึง กลวิธีเปลี่ยนคำในภาษาต้นฉบับตามหลักสัทศาสตร์

10. กลวิธีแปลตามชนบ (Conventionality) หมายถึง กลวิธีการแปลโดยเลือกคำที่ได้รับการยอมรับ และเป็นที่แพร่หลายในวัฒนธรรมปลายทาง มักเป็นชื่อของบุคคลในประวัติศาสตร์วรรณกรรม หรือชื่อสถานที่ทางภูมิศาสตร์

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากลวิธีแปลชื่อเฉพาะของเฟรนนเดสนั้นค่อนข้างละเอียด แต่บางกลวิธี เช่น กลวิธีที่ 2 “กลวิธีคัดลอกคำ” อาจพบได้ในการแปลภาษาจีนไปเป็นภาษาญี่ปุ่น เช่น แปล “第 1 章” เป็น “第 1 章” การแปลในรูปแบบดังกล่าวไม่สามารถพบในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนได้ เนื่องจากการยืมคำภาษาจีนมาใช้ในภาษาไทยได้มาจากภาษาพหุมิใช่ภาษาเขียน ส่วนกลวิธีที่ 3 “กลวิธีถ่ายเสียง”(หรือทับเสียง) และ กลวิธีที่ 9 “กลวิธีเปลี่ยนเสียง” ต้องดำเนินการโดยยึดตามหลักสัทศาสตร์ จรัสศรี จิรภาส ให้เห็นว่า การถ่ายเสียงคำไทยด้วยคำจีนมีความแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์การถ่ายเสียงภาษาต่างประเทศภาษาต่าง ๆ ที่ราชบัณฑิตยสถานเคยดำเนินการมาก่อน แต่เป็นภาวะการวิเคราะห์ความแม่นยำของเสียงอ่านภาษาต้นทาง (คำไทย) และความพร้อมที่จะโอนถ่ายเสียงด้วยภาษาปลายทาง (คำจีน) (จรัสศรี จิรภาส. 2563 : 17) ดังนั้นนิยามคำว่า “การถ่ายเสียง” ในบทความนี้จะหมายถึง ภาวะการเลือกสรรคำจีนที่เหมาะสมเพื่อนำมาถ่ายเสียงอ่านให้เกิดความสมมาตรกับคำไทยอย่างมากที่สุด และผู้วิจัยจะอ้างอิงหลักเกณฑ์การถ่ายเสียงจาก “การศึกษาหลักเกณฑ์การแปลเสียงคำไทยเป็นภาษาจีน” 《泰-汉语音译规范研究》 ซึ่งเป็นงานวิจัยโดยกลุ่มคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยปักกิ่ง (ต่อไปจะใช้คำย่อว่าฉบับ PKUTHDY)

วิธีการวิจัย

1. ข้อมูลที่ใช้ศึกษา

ข้อมูลที่น่าวิเคราะห์มาจาก หนังสือประกอบการเรียนการสอนจักรพรรดิแห่งพระเครื่อง (ฉบับภาษาจีน) หลักสูตรการศึกษาพระเครื่องพระสมเด็จ (โต พรหมรังสี) 《佛牌之王阿赞多崇迪佛研究课程教科书》 ผู้เขียนคือฉาน สมเด็จ จากสำนักพิมพ์อมตะสยาม ตีพิมพ์เมื่อปี 2561 โดยได้รวบรวมชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จทั้ง 3 วัด รวมทั้งสิ้น 28 พิมพ์ ดังนี้ แต่ในบทความนี้จะศึกษาเพียง 18 พิมพ์ เนื่องจากพระสมเด็จวัดบางขุนพรหมมีชื่อพิมพ์เหมือนกับวัดระฆังโฆสิตารามทุกประการ

- 1) พระสมเด็จ วัดระฆังโฆสิตาราม 11 พิมพ์ ประกอบด้วย พระสมเด็จพิมพ์ใหญ่ พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ พระสมเด็จพิมพ์ฐานแซม พระสมเด็จพิมพ์เกศบัวตูม พระสมเด็จพิมพ์ปรกโพธิ์ พระสมเด็จพิมพ์ฐานคู่ พระสมเด็จพิมพ์เส้นด้าย พระสมเด็จพิมพ์สังฆาฏิ พระสมเด็จพิมพ์อกครุฑเศียรบาตร พระสมเด็จพิมพ์เศียรบาตร พระสมเด็จพิมพ์ไสยาสน์
- 2) พระสมเด็จ วัดบางขุนพรหม 10 พิมพ์ ประกอบด้วย พระสมเด็จพิมพ์ใหญ่ พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ พระสมเด็จพิมพ์ฐานแซม พระสมเด็จพิมพ์เกศบัวตูม พระสมเด็จพิมพ์ปรกโพธิ์ พระสมเด็จพิมพ์ฐานคู่ พระสมเด็จพิมพ์เส้นด้าย พระสมเด็จพิมพ์สังฆาฏิ พระสมเด็จพิมพ์อกครุฑเศียรบาตร พระสมเด็จพิมพ์ไสยาสน์
- 3) พระสมเด็จ วัดเกษไชโย 7 พิมพ์ ประกอบด้วย พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ชั้นนิยม A พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ชั้นนิยม B พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ชั้นนิยม C พระสมเด็จพิมพ์หกชั้นนอกตลอด พระสมเด็จพิมพ์หกชั้นนอกต้น พระสมเด็จพิมพ์เข้าบัว พระสมเด็จพิมพ์แขนจุด

ข้อมูลจากหนังสือดังกล่าวมีคณะแปลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านพระเครื่องทั้งภาษาไทยและภาษาจีนเป็นอย่างดี และมีความเชี่ยวชาญในด้านการแปลการตรวจทานที่ละเอียด โดยศูนย์พระเครื่องบาลมีสมเด็จโต (อมตะสยาม) มีสาขาทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนั้นยังมีการร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษาทางไกล สำนักงาน กศน.กับศูนย์พระเครื่องบาลมีสมเด็จโต (อมตะสยาม) เพื่อจัดการเรียนการสอนรูปแบบของการศึกษาทางไกล หลักสูตรการศึกษาพระเครื่องพระสมเด็จ (โต พรหมรังสี) ที่ชาวต่างชาติสามารถลงเรียนได้ จึงเป็นที่ยอมรับได้ว่าการแปลหนังสือเล่มนี้มีคุณภาพดีในระดับหนึ่ง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ ชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จทั้ง 3 วัด มีชื่อพิมพ์พระทั้งหมด 18 พิมพ์ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์คุณภาพการแปล อ้างอิงเกณฑ์มาตรฐานการแปล 2 ประการ คือ ถูกต้อง สื่อความ (信达) ของเหยียนฟู (严复) และหลักห้าหลักไม่แปล (五不翻) ของพระเสวียนจั้ง (玄奘) สรุปได้ว่างานวิจัยนี้ได้อ้างอิงเกณฑ์การแปล 3 ข้อ คือ ถูกต้อง สื่อความและห้าหลักไม่แปล และประมวลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงร้อยละ ดังนี้ บทแปลที่สอดคล้องกับหลักสื่อความ จำนวน 9 บทแปล คิดเป็น 56.25%

บทแปลที่สอดคล้องกับหลักถูกต้อง จำนวน 5 บทแปล คิดเป็น 31.25% สอดคล้องกับหลักห้าหลักไม่แปล จำนวน 2 บทแปล คิดเป็น 12.50%

- 2) วิเคราะห์กลวิธีการแปล อ้างอิงกลวิธีการแปลของชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ของลินคอล์น เฟอร์นันเดส ประกอบด้วยกลวิธีถ่ายทอดความหมาย กลวิธีตัดคำ กลวิธีถ่ายทอดเสียงหรือทับเสียง กลวิธีแปลตามขนบ กลวิธีแทนที่คำ และกลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ รวมทั้งสิ้น 6 กลวิธี ประมวลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงร้อยละ ดังนี้ กลวิธีการแปลที่พบว่ามีการใช้งานมากที่สุดคือ กลวิธีถ่ายทอดความหมาย คิดเป็น 36.37% รองลงมาคือ กลวิธีตัดคำ คิดเป็น 18.18% กลวิธีถ่ายทอดเสียง คิดเป็น 18.18% กลวิธีกลวิธีแปลตามขนบ คิดเป็น 9.09% กลวิธีแทนที่คำ คิดเป็น 9.09% และกลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ คิดเป็น 9.09% ตามลำดับ
- 3) วิเคราะห์ปัญหาการแปล อ้างอิงจากเกณฑ์วิเคราะห์คุณภาพการแปล หากคำแปลใดไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การแปล 3 ข้อ คือ ถูกต้อง สื่อความและหลักห้าหลักไม่แปล ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์สาเหตุ และถือว่าการแปลดังกล่าวเป็นบทแปลที่ไม่ถูกต้อง และประมวลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงร้อยละ ดังนี้

ชื่อพิมพ์ / สาเหตุ	เลือกใช้คำไม่ถูกต้อง	ไม่สามารถตีความ-หมายคำแปล	เข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ	โครงสร้างไวยากรณ์ไม่ถูกต้อง
1. 麻线模	✓			
2. 胳膊点状模	✓			✓
3. 七层崇迪 A 版	✓	✓		
4. 七层崇迪 B 版	✓	✓		
5. 七层崇迪 C 版	✓	✓		
6. 胸部大鹏鸟头钵状模			✓	
7. 六层直胸模			✓	
รวม (ร้อยละ)	6 (50.00)	3 (25.00)	2 (16.67)	1 (8.33)

ผลการศึกษา

1. ศึกษาคุณภาพการแปล

งานวิจัยนี้ได้รวบรวมชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จทั้ง 3 วัด รวมทั้งสิ้น 18 พิมพ์ ดังนี้ พระสมเด็จพิมพ์ใหญ่ พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ พระสมเด็จพิมพ์ฐานแซม พระสมเด็จพิมพ์เกศบัวตูม พระสมเด็จพิมพ์ปรกโพธิ์ พระสมเด็จพิมพ์ฐานคู่ พระสมเด็จพิมพ์เส้นด้าย พระสมเด็จพิมพ์สังฆาฏิ พระสมเด็จพิมพ์อกครุฑเศียรบาตร พระสมเด็จพิมพ์เศียรบาตร พระสมเด็จพิมพ์ไสยาสน์ พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ชั้นนิยม A พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ชั้นนิยม B พระสมเด็จพิมพ์เจดีย์ชั้นนิยม C พระสมเด็จพิมพ์หกชั้นนอกตลอด พระสมเด็จพิมพ์หกชั้นนอกตัน พระสมเด็จพิมพ์เข้าบัว และพระสมเด็จพิมพ์แขนจุด โดยได้อ้างอิงเกณฑ์การแปล 2 ประการของเหยียนฟู (严复) และหลักห้าหลักไม่แปล (五不翻) ของพระเสวียนจิ้ง (玄奘) มาใช้ในการวิเคราะห์

เหยียนฟู คือนักทฤษฎีการแปลที่มีชื่อเสียงในสมัยราชวงศ์ซิง เขาได้สรุปประสบการณ์จากประสบการณ์จากนักแปลพุทธคัมภีร์ในอดีต และได้สรุปหลักทฤษฎีมาตรฐานการแปลของตนไว้ 3 ประการ คือ

ถูกต้อง สื่อความ งามตามแบบแผน (信、达、雅) (严复. 2009 : 5) ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรฐานการแปลของเหยียนฟุนั้นสอดคล้องกับการศึกษาคุณภาพการแปลชื่อพิมพ์พระเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาโดยตรง อนึ่ง บทความนี้จะอ้างอิงเพียง 2 ประการ คือ ถูกต้องและสื่อความ

ทั้งนี้ เหตุที่ผู้วิจัยไม่นำมาตรฐานงามตามแบบแผนมาเป็นเกณฑ์ในงานวิจัยนี้ ประการแรก ชื่อพิมพ์พระเครื่องบางส่วนก็มีความหมายที่ไม่งาม หากเป็นเช่นนี้แล้วผู้แปลจะกระทำให้งามตามต้นฉบับได้อย่างไร หากไม่กระทำการแปลตามต้นฉบับก็ย่อมเท่ากับถ่ายทอดคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ เช่น พระสังกัจจายน์ฟุ้งป่อง หลวงพ่อเงินพิมพ์สีดำ พระหุยาน เป็นต้น ประการที่สอง เนื่องจากในอดีตชาวจีนนิยมใช้ตันติภาษาหรือภาษาโบราณของจีนในการแปล ซึ่งปัจจุบันยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ประการที่สาม การใช้ภาษางามตามแบบแผนก็เป็นไปเพื่อให้งานเขียนนั้น ถ่ายทอดความลึกซึ้งของต้นฉบับได้ดีและคงอรรถรสตรงตามต้นฉบับ แต่ชื่อพระเครื่องกลับมีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น พระพุทธชินราช (มาจากนามพระพุทธเจ้าและสาวก) หลวงพ่อปานพิมพ์ทรงครุฑ (มาจากตามลักษณะเด่น) วัดเกศไชโย (มาจากราชทินนาม) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนระบบความเชื่อและศาสนาในสังคมไทยเท่านั้น จะเห็นได้ว่าการแปลให้งามตามแบบแผนนั้นย่อมกระทำได้ยาก ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรฐานงามตามแบบแผนจึงไม่จำเป็นต้องยึดถือเป็นมาตรฐาน

งานวิจัยนี้ยังปรากฏกลวิธีถ่ายเสียงหรือทับเสียง ส่งผลให้กลวิธีการแปลนี้ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการแปล 2 ประการข้างต้นที่ผู้วิจัยยึดถือไว้เป็นมาตรฐาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำหลักห้าหลักไม่แปล (五不翻) ของพระเสวียนจั้ง (玄奘) ที่จะทับศัพท์ในหำกรณี้ ดังนี้ เมื่อเป็นคาถาหรือถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์ เมื่อเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เมื่อเป็นสิ่งที่ไม่มีในจีน เมื่อเป็นการทับศัพท์มานานจนเป็นที่นิยมแล้ว เมื่อต้องการให้เกิดความน่าเชื่อถือและเหมาะสมแก่การเผยแพร่พระธรรม (陈富康. 1992 : 43) สรุปได้ว่างานวิจัยนี้ได้อ้างเกณฑ์การแปล 3 ข้อ คือ ถูกต้อง สื่อความและห้าหลักไม่แปล มีผลประมวลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คำร้อยละของกลวิธีการแปลและบทแปลที่สอดคล้องกับเกณฑ์ 3 ข้อ

กลวิธี	ชื่อพิมพ์		สื่อความ	ถูกต้อง	ห้าหลักไม่แปล	ความถี่การใช้กลวิธีการแปล (ร้อยละ)
1. ถ่ายความหมาย	พิมพ์เจดีย์	佛塔模	✓	✓	-	4 (36.37)
	พิมพ์สังฆาฏิ	袈裟模	✓	✓	-	
	พิมพ์เขี้ยววง	圆膝模	✓	✓	-	
	พิมพ์ใหญ่	大模	✓	✓	-	
2. ตัดคำ	พิมพ์เกศบัวตูม	莲花苞模	✓	-	-	2 (18.18)
	พิมพ์เศียรบาตร	钵状模	✓	-	-	
3. ถ่ายเสียง(ทับเสียง)	พิมพ์ฐานแซม	坛塞模	-	-	✓	2 (18.18)
	พิมพ์เศียรบาตร	钵状模	-	-	✓	
4. แปลตามชนบ	พิมพ์ไสยาสน์	卧佛模	✓	✓	-	1 (9.09)
5. แทนที่คำ	พิมพ์หกชั้นอกตัน	六层胸部厚实模	✓	-	-	1 (9.09)
6. เปลี่ยนโครงสร้าง	พิมพ์ฐานคู่	双底座模	✓	-	-	1 (9.09)
ความถี่บทแปลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน (ร้อยละ)			9 (56.25)	5 (31.25)	2 (12.50)	100.00

จากตารางข้างต้นพบว่าบทแปลที่สอดคล้องกับหลักสื่อความ (达) มาจาก 5 กลวิธี ทั้งหมด 9 พิมพ์ ได้แก่ กลวิธีถ่ายทอดความหมาย (4 พิมพ์) กลวิธีตัดคำ (2 พิมพ์) กลวิธีแปลตามชนบ (1 พิมพ์) กลวิธีแทนที่คำ (1 พิมพ์) และกลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ (1 พิมพ์) เพราะว่าในบางครั้งการยึดติดกับต้นฉบับมากเกินไป ก็อาจทำให้บทแปลไม่สามารถสื่อความได้ ดังนั้นผู้แปลได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบคำแปลให้ตรงกับหลักภาษาปลายทาง การแปลแบบนี้มีจุดมุ่งหมายประการเดียวคือ ผู้แปลเล็งเห็นว่าความหมายและความเข้าใจของบทแปลมีความสำคัญมากที่สุด จึงเป็นเหตุให้กลวิธีเหล่านี้บางส่วนสอดคล้องกับหลักสื่อความ แต่ไม่สอดคล้องกับหลักถูกต้อง

บทแปลที่สอดคล้องกับหลักถูกต้อง (信) มาจาก 2 กลวิธี ทั้งหมด 5 พิมพ์ ได้แก่ กลวิธีถ่ายทอดความหมาย (4 พิมพ์) และกลวิธีแปลตามชนบ (1 พิมพ์) กล่าวได้ว่าหากบทแปลใดที่สามารถถ่ายทอดความคิด (form) ครบถ้วนสมบูรณ์ตามต้นฉบับ ก็จะทำให้หน้าที่สื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้ สรุปได้ว่ากลวิธีเหล่านี้ไม่เพียงแต่สอดคล้องกับหลักถูกต้องเท่านั้น ยังสอดคล้องกับหลักสื่อความอีกด้วย

บทแปลที่สอดคล้องกับหลักห้าหลักไม่แปล (五不翻) มาจาก 1 กลวิธี มีทั้งหมด 2 พิมพ์ คือ กลวิธีถ่ายทอดเสียงหรือทับเสียง (2 พิมพ์) สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องจากข้อเฉพาะที่ประกอบขึ้นด้วยความหมายหลาย ๆ ความหมายรวมกัน เพื่อที่จะตัดปัญหายุ่งยากในการแปลเอาความ จึงทำให้ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีแปลถ่ายทอดเสียง ซึ่งการใช้วิธีนี้สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าถึงได้โดยตรงและโดยง่าย แต่กลับไม่สอดคล้องกับหลักถูกต้องและสื่อความ เพราะการทับเสียงเป็นการกระทำที่ไม่ได้นำรูปแบบและความหมายของต้นฉบับมาด้วย

จากการวิเคราะห์ข้อพิมพ์พระทั้งหมด 18 พิมพ์ โดยภาพรวมกลวิธีการแปลที่พบว่ามิพิมพ์พระทั้งหมด 11 พิมพ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการแปล 3 ข้อ (ถูกต้อง สื่อความและห้าหลักไม่แปล) คิดเป็น 61.11% ส่วนอีก 7 ข้อพิมพ์คือคำแปลที่ไม่สอดคล้องกับคุณภาพการแปลดังกล่าว คิดเป็น 38.89% ผู้วิจัยจะถือว่าเป็นคำแปลเหล่านั้นเป็นการแปลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะพุดถึงในหัวข้อที่ 3 ศึกษาปัญหาการแปลและสรุปข้อเสนอแนะ

2. ศึกษากลวิธีการแปล

ผู้วิจัยอ้างอิงเกณฑ์ของเฟรนนเดสทั้งสิ้น 6 วิธี ประกอบด้วยกลวิธีถ่ายทอดความหมาย กลวิธีตัดคำ กลวิธีถ่ายทอดเสียง กลวิธีแทนที่คำ กลวิธีแปลตามชนบ และกลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ จากตารางที่ 1 มีผลสรุปดังนี้ โดยภาพรวมกลวิธีการแปลที่พบว่ามีการใช้งานมากที่สุดคือ กลวิธีถ่ายทอดความหมาย (36.37%) รองลงมาคือ กลวิธีตัดคำ (18.18%) กลวิธีถ่ายทอดเสียง (18.18%) กลวิธีแปลตามชนบ (9.09%) กลวิธีแทนที่คำ (9.09%) และกลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ (9.09%) ตามลำดับ หากพิจารณาว่ากลวิธีถ่ายทอดความหมายกับกลวิธีแปลตามชนบ ล้วนเป็นการแปลที่ตรงตัวแบบคำต่อคำ ต่างกันเพียงกลวิธีแปลตามชนบใช้คำที่มีการบัญญัติอยู่แล้วในภาษาปลายทาง จะเห็นได้ว่าผู้แปลใช้ 2 กลวิธีนี้ร่วมกันสูงถึงร้อยละ 45 ในทางตรงกันข้าม กลวิธีตัดคำ ร้อยละ 18 และกลวิธีถ่ายทอดเสียง ร้อยละ 18 เท่ากัน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการแปลที่เน้นภาษาปลายทางเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย เป็นกลวิธีที่พบว่ามีการใช้งานน้อยเป็นอันดับสอง ส่วนกลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์และกลวิธีแทนที่คำปรากฏร้อยละ 9 อย่างละเท่ากัน ถือว่าเป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้น้อยที่สุด ผู้วิจัยได้อธิบายผลการศึกษาย่างละเอียด ดังนี้

2.1 กลวิธีถ่ายทอดความหมาย

การแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน โดยใช้กลวิธีถ่ายทอดความหมาย มีทั้งหมด 5 พิมพ์ ดังนี้

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1) พิมพ์เจดีย์	佛塔模
2) พิมพ์สังฆาฏิ	袈裟模
3) พิมพ์เข้าบัว	圆膝模
4) พิมพ์ใหญ่	大模

1) พิมพ์เจดีย์ และ 2) พิมพ์สังฆาฏิ เนื่องจากชื่อพิมพ์ประกอบด้วยคำศัพท์เพียงหนึ่งคำ ดังนั้นทำให้ผู้แปลเลือกคำนามทั่วไปที่มีความหมายตรงกับภาษาต้นฉบับได้ง่าย จึงทำให้ผู้รับสารเข้าใจในทันทีที่อ่าน ขณะเดียวกันคำว่า “佛塔” และ “袈裟” จัดเป็นหมวดคำศัพท์พระพุทธศาสนาในภาษาจีน (佛教用语) กลวิธีการแปลนี้ไม่เพียงแต่สื่อให้เห็นลักษณะเด่นของชื่อพิมพ์พระเท่านั้น แต่ยังมีกลิ่นอายของศาสนาพุทธ และ ยังช่วยสื่อและเสริมความหมายให้เกิดความศรัทธาเชื่อมโยง ควบคู่แก่การกราบไหว้บูชา

3) พิมพ์เข้าบัว พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ 2554 ให้ความหมายของคำว่า บัว เชื่อกันว่าเป็นวงสำหรับคล้อง รูดเข้าออกได้ ในที่นี้ใช้แทนถึง “สิ่งที่มีลักษณะเป็นวงกลม” แต่การเปรียบเทียบบางอย่างในภาษาไทยและจีนอาจจะไม่ได้ใช้นามนัยที่ตรงกัน ผู้แปลจึงได้แปลความตรงตามที่ภาษาไทยต้องการสื่อ โดยการใช้คำว่า “圆” ที่มีความหมายว่า “กลม” ผู้วิจัยเห็นว่าการแปลลักษณะนี้ปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อนามนัยของทั้งสองภาษาไม่ตรงกัน เพราะผู้อ่านชาวจีนไม่สามารถเข้าใจความเปรียบเช่นเดียวกับภาษาไทยได้ ดังนั้นผู้แปลจึงได้นำภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับมาตีความเพื่อหาความหมายที่ชัดเจน จากนั้นนำความหมายที่ได้นั้นมาถ่ายทอดลงในภาษาปลายทาง

4) พิมพ์ใหญ่ แท้ที่จริงแล้วคำว่า ใหญ่ ของพระสมเด็จพิมพ์ใหญ่นี้ หมายถึง พระประธานองค์ใหญ่ เนื่องจากพระสมเด็จพิมพ์ใหญ่เป็นองค์พระและฐานจำลองแบบโดยย่อส่วนมาจากพระประธานภายในอุโบสถ วัดระฆังโฆสิตาราม (วิวัฒน์ อุดมกัลยารักษ์. 2542 : 27) ภาษาไทยจะเรียกเพียงสั้น ๆ ว่าพิมพ์ใหญ่ เพื่อให้มีชื่อเรียกที่ง่ายและสั้นกระชับ และเช่นเดียวกันในการแปลไปยังภาษาปลายทางผู้แปลยังคงเลือกใช้คำเดิมในการถ่ายทอด จะเห็นได้ว่าผู้แปลแปลคำในต้นฉบับตรงตัวด้วยวิธีเทียบเคียงหาความหมายแบบคำต่อคำ

2.2 กลวิธีตัดคำ

การแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน โดยใช้กลวิธีตัดคำ มีทั้งหมด 2 พิมพ์ ดังนี้

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1) พิมพ์เกศบัวตูม	莲花苞模
2) พิมพ์เศียรบาตร	钵状模

1) พิมพ์เกศบัวตูม มีเรียกชื่อตามลักษณะขององค์พระ คือบนเศียรมีปม (เมาลี) เกศเหมือนดอกบัวตูม โดย 莲花 หมายถึงดอกบัว ส่วนคำว่า 苞 หมายถึง ลักษณะของดอกไม้ที่ยังไม่บาน ดังนั้นคำว่า 莲花苞 จึงมีความหมายว่า “ดอกบัวตูม” การแปลลักษณะนี้เป็นกลวิธีการแปลตัดคำนั้นแล้วไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเนื้อเรื่อง แต่อาจทำให้เนื้อหาบางส่วนจากภาษาต้นฉบับที่ต้องการถ่ายทอดสูญหายไป เนื่องจากชื่อพิมพ์ในภาษาไทยนั้นยังปรากฏคำว่า “เกศ” ที่หมายถึง “ผม” แต่ในชื่อพิมพ์ในภาษาจีนนั้นไม่ปรากฏ อย่างไรก็ตามการแปลในลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นกลวิธีการแปลที่ยอมรับได้และไม่ใช่ว่าการแปลที่ผิด หากแปลให้ครบถ้วนจะเขียนเป็นภาษาจีนได้ว่า “莲花苞头模” จะเห็นได้ว่าคำอธิบายที่ยาวเกินควร ทำให้ผู้อ่านขัดหูขัดตา อีกทั้งอาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนได้ หากพิจารณาถึงลักษณะเด่นบนองค์พระแล้ว การแปลแค่เพียงว่า “莲花苞” ผู้อ่านก็จะทราบได้ว่าดอกบัวตูมที่กล่าวถึงนั้นคือปมเกศด้านบนเศียรพระนั่นเอง ซึ่งกล่าวได้ว่าเมื่อผนวกกับลักษณะเด่นบนพิมพ์พระยังสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของต้นฉบับที่ต้องการจะถ่ายทอดได้

2) พิมพ์เศียรบาตรมีลักษณะเด่น คือ เศียรพระจะใหญ่และกลมเหมือนกับบาตรพระ โดย 钵 หมายถึงบาตร ส่วนคำว่า 状 หมายถึง รูปร่าง รูปทรงหรือลักษณะ ดังนั้นคำว่า 钵状 จึงมีความหมายว่า ทรงบาตร นี่เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ใช้กลวิธีตัดคำ เพื่อให้ได้ความหมายที่กระชับ ขณะที่แปลจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทางผู้แปลไม่เลือกแปลคำว่า “เศียร” อาจจะเป็นเพราะว่าผู้แปลเล็งเห็นว่าไม่มีความสำคัญเท่าใดนัก หากละไว้ไม่แปลก็ทำให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางเข้าใจได้ไม่ยากนัก กล่าวได้ว่าการแปลลักษณะนี้ไม่ก่อให้เกิดการสื่อความคาดเคลื่อนจนทำให้บทแปลสื่อความต่างไปจากเดิม

2.3 กลวิธีถ่ายเสียง

การแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน โดยใช้กลวิธีถ่ายเสียง มีทั้งหมด 2 พิมพ์ ดังนี้

ต้นฉบับ	ฉบับแปลจีน	แปลถ่ายเสียงที่สอดคล้องกับฉบับ PKUTHDY	แปลถ่ายเสียงที่ไม่สอดคล้องกับฉบับ PKUTHDY
1) พิมพ์ฐานแซม	坛塞模	[Tán]	[Sāi] ; [Sè] ; [Sài]
2) พิมพ์ปรกโพธิ์	泼坡模	[Pō], [Pō]	-

1) พิมพ์ฐานแซม พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ 2554 ให้ความหมายของคำว่า ฐาน ว่า ที่รองรับ เช่น ฐานพระพุทธรูป และในภาษาจีนผู้แปลเลือกใช้คำว่า 坛 ที่มีความหมายว่า ที่บูชา ที่เป็นแท่นสูงก่อด้วยดินหรือหินที่ใช้ประกอบพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีสวดมนต์ในสมัยโบราณ การกระทำในลักษณะนี้เป็นการถ่ายเสียงได้ตามสมมาตรทั้งเสียงอ่านและความหมาย กล่าวคือเป็น “การแปลเอาความผสมการแปลเอาเสียง” เป็นตัวอย่างกลวิธีการแปลอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถทำได้จากการแปลชื่อเฉพาะไทย-จีน (จรัสศรี จิรภาส. 2563 : 34)

พจนานุกรมจีนไทยฉบับใหม่ให้ความหมายของคำว่า 塞 ดังนี้ 1) [Sāi] [Sè] หมายถึง อุด ยัด 2) [Sai] หมายถึง สถานที่ชายแดนอันเหมาะสมเป็นชัยภูมิ ดังนั้นคำว่า 塞 เป็นคำพ้องรูป (多音字) ตามหลักของ PKUTHDY การแปลถ่ายเสียงจากภาษาไทยไปเป็นภาษาจีนผู้แปลควรหลีกเลี่ยงการใช้คำพ้องรูป

คำประเภชนี้นี้จะทำให้ผู้อ่านอ่านผิดอยู่เสมอ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าคำนี้นอกจากไม่สามารถกำกับเสียงคำไทยได้ถูกต้องแม่นยำแล้ว ทั้งยังมีความหมายเชิงลบด้วย หากเทียบในตารางในฉบับของ PKUTHDY คำว่า “แซม” สามารถถ่ายเสียงเป็นคำว่า “森” ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าเปลี่ยนคำแปลตามฉบับของ PKUTHDY ก็จะทำให้อ่านได้ง่ายและมีคำที่มีความหมายเป็นกลาง

2) พิมพ์ปรกโพธิ์ คำว่า “ปรก” ในภาษาไทย ประกอบด้วยพยัญชนะควบกล้ำ “ปร” และมีมาตราแม่กเป็นตัวสะกด หากยึดหลักเกณฑ์การถ่ายเสียงของฉบับ PKUTHDY ตามชื่อพิมพ์นี้ ประการแรกจะไม่นิยมถ่ายเสียงคำควบกล้ำ ประการที่สอง หากมีมาตราแม่ก แม่กด และแม่กบทำหน้าที่เป็นตัวสะกดจะไม่สามารถถ่ายเสียงได้ จึงต้องตัดตัวสะกดนั้นออกไป จะเหลือเพียงแค่คำว่า “ป(โป)” จึงเป็นที่มาของการถ่ายเสียงคำว่า “泼” ส่วนคำว่า “โพธิ์” ประกอบด้วย สระ “โ-” และตัวสะกดคือ “พ” ส่วน “ธี” ที่มีไม้ทัณฑฆาตกำกับไว้ด้านบน ซึ่งในที่นี้จะไม่ออกเสียง หากเทียบในตารางจะของ PKUTHDY จะถ่ายเสียงเป็นคำว่า “坡” จะเห็นได้ว่าผู้แปลถ่ายเสียงมาเป็นภาษาจีนได้ค่อนข้างแม่นยำและเหมาะสมตามหลักของ PKUTHDY ถึงแม้ว่ากลวิธีการแปลนี้จะไม่สามารถสื่อความตามภาษาต้นฉบับ กล่าวได้ว่าเป็นการแปลที่เน้นภาษาต้นทางเป็นหลัก สอดคล้องกับใจชื่อ 周氏 ที่เคยเสนอทฤษฎีการแปลทับศัพท์ตามบุคคลหรือสถานที่ต้นทาง (音译名从主人) ว่าหากเลือกใช้การแปลแบบทับศัพท์แล้ว จักไม่จำเป็นต้องกระทำเพื่อให้ได้ความหมายแฝงอีก (陈富康. 1992 : 399)

2.4 กลวิธีแปลตามชนบ

การแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน โดยใช้กลวิธีแปลตามชนบ มีทั้งหมด 1 พิมพ์ คือ พิมพ์ไสยาสน์ (卧佛模) กลวิธีแปลตามชนบมักเป็นการแปลที่มีอรรถลักษณะที่สำคัญในการสื่อความหมาย เช่นเดียวกับต้นฉบับ ส่วนใหญ่เป็นการแปลชื่อของบุคคลในประวัติศาสตร์วรรณกรรม หรือชื่อสถานที่ทางภูมิศาสตร์ โดยผู้แปลจะเปลี่ยนไปใช้คำที่มีในภาษาปลายทาง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว เพราะคุ้นเคยกับความหมายของคำแปล

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ 2554 ให้ความหมายของคำว่า ไสยาสน์ ว่า ชื่อพระพุทธรูปปางหนึ่ง อยู่ในพระอิริยาบถนอนตะแคงข้างขวา ผู้แปลกระทำโดยใช้ชื่อเฉพาะของพุทธรูปองค์หนึ่งที่มีลักษณะนอนที่มีบุญฤทธิ์หรือคำเทียบเคียงไว้แล้วในภาษาปลายทาง นั่นก็คือ “卧佛” ซึ่งกลวิธีการแปลนี้สามารถสื่อความได้เช่นเดียวกับที่ต้นฉบับต้องการจะถ่ายทอดได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังคงรักษาสัญลักษณ์ความสำคัญและความหมายของชื่อเฉพาะไว้ได้

2.5 กลวิธีแทนที่คำ

การแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน โดยใช้กลวิธีแทนที่คำ มีทั้งหมด 1 พิมพ์ ดังนี้

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
พิมพ์หกชั้นนอกต้น	六层胸部厚实模

พิมพ์หกชั้นนอกต้น เหตุที่เรียกเช่นนี้เนื่องจากร่องอกไม่ถึงลำคอ ผู้แปลเลือกใช้คำว่า 胸部厚实 ที่สามารถสื่อความได้ว่า “อกตัน” เช่นเดียวกับต้นฉบับ หากผู้แปลถ่ายทอดตรงตัวว่า 胸部为实心 จะทำให้บทแปลขาดความสละสลวยและไม่เป็นไปตามธรรมชาติของภาษา รวมถึงอาจเป็นที่ขบขันของผู้อ่าน จะเห็นได้ว่าการแปลชื่อพิมพ์นี้มีความซับซ้อนและความยุ่งยากมากกว่าการกลวิธีอื่น ๆ นอกจากผู้แปลต้องรู้ภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทางแล้ว ยังต้องทราบและเข้าใจถึงความคิดและค่านิยมของวัฒนธรรมของภาษาปลายทางเป็นอย่างดีด้วย เพื่อให้การแปลระหว่างภาษาต้นทางกับภาษาเป้าหมายเป็นมาตรฐานเดียวกัน ในคำได้เสนอความเทียบเท่าเชิงฟังก์ชัน (functional equivalence) จากมุมมองภาษาศาสตร์ หรือเรียกได้ว่า Dynamic Equivalence เขาเชื่อว่าการแปลเช่นนี้ คือการใช้ภาษาที่เหมาะสมเป็นธรรมชาติและเทียบเท่ากับภาษาต้นทางให้ได้มากที่สุด และผู้แปลไม่ควรยึดติดกับรูปแบบภาษาโดยแปลแบบคำต่อคำ แต่เป็นการถ่ายทอดตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายซึ่งก็คือความเป็นธรรมชาติของภาษา (Naturalness) (Nida. 1964 : 159 อ้างอิงจาก Munday. 2008 : 42) ถึงแม้ว่าในภาษาจีนจะใช้คำว่า 厚实 (หนา) แต่ก็ทำให้ผู้อ่านงานฉบับแปลสามารถเข้าใจความหมายของฉบับแปลได้เหมือนกับผู้อ่านงานต้นฉบับ

ผู้แปลจะใช้กลวิธีแทนที่คำก็ต่อเมื่อประสบปัญหาในการแปล หรือการแปลแบบตรงตัว (Literal translation) ไม่ได้ผลต่อการถ่ายทอดงานประเภทร้อย ๆ (Owji. January 2013 : Online) และนี่เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่เป็นกลวิธีการแปลแบบเน้นผู้รับสาร (Receptor-based translation) ที่ผู้แปลสามารถถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรม ความหมายตรงและความหมายแฝงได้ด้วยภาษาที่เป็นธรรมชาติ เพื่อให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางเข้าใจได้เท่ากับผู้อ่านงานต้นฉบับ

2.6 กลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์

การแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน โดยใช้กลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์มีทั้งหมด 1 พิมพ์ ดังนี้

ภาษาไทย		ภาษาจีน	
ฐาน	คู่	双	底座
(คำหลัก)	(คำขยาย)	(คำขยาย)	(คำหลัก)

จากการแปลข้างต้น ถึงแม้ว่าผู้แปลได้ปรับโครงสร้างและรูปแบบการใช้ภาษาตามความนิยมของภาษาปลายทางแล้ว แต่ก็ยังสามารถรักษาความหมายได้เทียบเท่ากับต้นฉบับ และได้ภาษาฉบับแปลที่อ่านแล้วราบรื่นถูกต้องตามโครงสร้างภาษา และมีความหมายชัดเจน สอดคล้องกับกนกพร นุ่มทอง (กรนกรพร นุ่มทอง. 2554 : 52-53) ที่กล่าวว่าการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีนต้องเรียงประโยคเสียใหม่ตามแบบภาษาจีน แม้จะไม่ตรงตามโครงสร้างของภาษาในต้นฉบับ แต่ตรงตามจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร เช่นนี้ก็จะทำให้ภาษาสละสลวยและเข้าใจง่ายขึ้น

3. ศึกษาปัญหาการแปลและสรุปข้อเสนอแนะ

ในการแปลข้ามวัฒนธรรมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดการแปลผิดหรือความหมายไม่ถูกต้องตามต้นฉบับ หากบทแปลใดไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การแปล 3 ข้อ คือ ถูกต้อง สื่อความและห้าหลักไม่แปล ผู้วิจัยจะถือว่าคำแปลเหล่านั้นเป็นการแปลที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางในการแปลที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยชื่อพิมพ์พระสมเด็จที่แปลความหมายไม่ถูกต้องมีทั้งหมด 7 พิมพ์ (38.89%) ดังนี้

ต้นฉบับ	ฉบับแปล	คำแปลที่ผู้วิจัยเสนอ
1. พิมพ์เส้นด้าย	麻线模	纱线模
2. พิมพ์แขนจุด	胳膊点状模	点状手肘/手肘呈点状
3. พิมพ์เจ็ดชั้นนิยม A	七层崇迪 A 版	七层法座 A 版
4. พิมพ์เจ็ดชั้นนิยม B	七层崇迪 B 版	七层法座 B 版
5. พิมพ์เจ็ดชั้นนิยม C	七层崇迪 C 版	七层法座 C 版
6. พิมพ์อกครุฑเศียรบาตร	胸部大鹏鸟头钵状模	奥库贤巴 (ถ่ายเสียงตามฉบับ PKUTHDY)
7. พิมพ์หกชั้นอกตลอด	六层直胸模	六层法座中空模

1) พิมพ์เส้นด้าย พจนานุกรมจีนไทยฉบับใหม่ให้ความหมายของคำว่า 麻线 ว่า ด้ายลินิน ด้ายป่าน ดังนั้นในฉบับแปลจะมีความหมายว่า “พิมพ์ด้ายลินิน/พิมพ์ด้ายป่าน” เมื่อย้อนกลับมาดูจุดสังเกตของพระสมเด็จพิมพ์นี้ เส้นสายขององค์พระ เส้นซุ้ม ฐานทั้งหมดจะบางเล็กน้อย โดยเฉพาะเส้นฐานสามชั้นนั้น เป็นเส้นเรียว ๆ บาง ๆ เท่านั้น จึงมักจะเรียกพระพิมพ์นี้ตามเส้นฐานที่คมเรียวบางว่า “พิมพ์เส้นด้าย” มาแต่โบราณ ในภาษาจีนถ้าหากต้องการพูดว่า เส้นด้าย ที่หมายถึงเส้นด้ายทั่วไปใช้สำหรับเย็บ ถัก หรือทอผ้า จะใช้คำว่า 纱线 การแปลลักษณะนี้ผู้แปลควรใช้ความหมายที่กว้างกว่าหรือคำที่รู้จักกันโดยทั่วไปมาใช้ในการแปล เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำนั้นโดยสังเขป การทำงานแปลผู้แปลไม่ควรอาศัยเพียงทักษะทางภาษาเท่านั้น ผู้แปลยังต้องสามารถบูรณาการความรู้จากหลายด้าน จึงจะสามารถลดความผิดพลาดในการแปลได้มากขึ้น

2) พิมพ์แขนจุด เมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำแปล ผู้วิจัยสามารถตีความได้ 2 ความหมาย ความหมายแรกคือพิมพ์พระสมเด็จที่มีจุดหลายจุดประกอบกันจนเป็นแขนพระ ความหมายที่สองคือพิมพ์ที่ปรากฏองค์พระสมเด็จหน้าตรงจนถึงหน้าอก และมีจุดประทั่วทั้งพิมพ์ พื้นผิวไม่เรียบ ซึ่งในความเป็นจริงเหตุที่เรียกว่า “พิมพ์แขนจุด” นั้นมาจากแขนพระสมเด็จราวข้อศอกทั้งสองข้างเป็นจุดเล็กเพียงจุดเดียว ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าเนื่องจากผู้แปลพยายามรักษารูปแบบพยางค์และไวยากรณ์คงตามต้นฉบับเกินไปจนทำให้บทแปลไม่เป็นธรรมชาติ โดยผู้วิจัยจะขอเสนอคำแปลใหม่ ดังนี้

ภาษาไทย		ภาษาจีน		
แขน	จุด	ข้อเสนอ 1	点状	手肘
(คำหลัก)	(คำขยาย)		(คำขยาย)	(คำหลัก)
		ข้อเสนอ 2	手肘	呈 点状
			(ประธาน)	(กริยา) (กรรม)

แม้ว่าภาษาไทยและจีนต่างก็จัดอยู่ในตระกูลภาษาคำโดด (Isolating Language) ทั้งยังมีโครงสร้างประโยคเช่นเดียวกัน การเรียงลำดับคำเข้าประโยคก็เช่นเดียวกับภาษาไทย แต่ก็มีธรรมชาติของภาษาที่แตกต่างกัน สิ่งเห็นได้ชัดและพบบ่อยที่สุดคือตำแหน่งของคำขยาย ในภาษาไทยจะวางคำขยายไว้หลังส่วนที่ต้องการขยาย แต่ในภาษาจีนวางคำขยายไว้ด้านหน้าเสมอ จากข้อเสนอนี้ 1 จะเห็นได้ว่าเมื่อเรียงประโยคตามโครงสร้างภาษาปลายทางก็ทำให้ภาษาสละสลวยและเป็นธรรมชาติมากขึ้น ข้อเสนอที่ 2 หากผู้แปลสังเกตเห็นว่าต้นฉบับมีข้อมูลน้อยจนเกินไปสามารถใช้กลวิธีเพิ่มความหมาย จากนั้นนำมาเรียงโครงสร้างใหม่เพื่อให้บทแปลสื่อความได้กระจ่างมากขึ้น ในการแปลลักษณะนี้เรียกว่าการแปลแบบทวิภาค โดยผู้วิจัยเลือกใช้กลวิธีการแปลเพิ่มความหมาย+กลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์

มีอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจ คือ ถ้าหากผู้แปลไม่สามารถเลือกคำศัพท์ที่ใกล้เคียงและสอดคล้องในกับภาษาต้นฉบับได้มากที่สุด ก็อาจจะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจได้ เช่น คำว่า “แขน” ในภาษาจีนสามารถเลือกใช้ได้หลายคำ เช่น 手臂(แขน) 胳膊(แขน) 胳臂(แขน) 臂膀(แขน) 臂膊(แขน) เป็นต้น และเมื่อพิจารณาจุดที่ปรากฏบริเวณข้อศอกองค์พระ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลสามารถเลือกใช้คำว่า “ข้อศอก” แทนคำว่า “แขน” ได้ เพราะว่าข้อศอกก็เป็นส่วนประกอบหนึ่งของแขน ผู้แปลสามารถระบุเจาะจงเพื่อให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

3) พิมพ์เจ็ดชั้นนิยม A พิมพ์เจ็ดชั้นนิยม B พิมพ์เจ็ดชั้นนิยม C

คำแปลเดิม : 七层崇迪 A 版、七层崇迪 B 版、七层崇迪 C 版

คำว่า 七层崇迪 อาจทำให้ผู้อ่านสับสนว่าสิ่งใดที่เป็นเจ็ดชั้น และคำว่า “崇迪 (พระสมเด็จ)” ถ้าหากผู้อ่านในภาษาปลายทางไม่รู้จักชื่อเฉพาะนี้ ก็จะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ และนี่เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่ผู้แปลพยายามรักษาโครงสร้างไวยากรณ์คงตามต้นฉบับ แต่ในการแปลไทย-จีน บางครั้งจำเป็นต้องมีการปรับข้อความบางส่วน หรือเพิ่มเติมข้อความที่ไม่ปรากฏในต้นฉบับลงในฉบับแปล หรือปรับเสนอรูปแบบของการนำเสนอให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง เนื่องจากบางข้อความในต้นฉบับภาษาไทยแต่ไม่จำเป็นในภาษาจีน เพื่อให้ข้อความกระชับและอ่านเข้าใจง่ายขึ้นก็ไม่ต้องปรากฏข้อความดังกล่าวในภาษาปลายทาง (กรนกรพ นุ่มทอง. 2554 : 49) โดยในการแปลผู้วิจัยขอเสนอให้ปรับเปลี่ยนตามข้อความข้างล่างนี้

คำแปลที่ผู้วิจัยเสนอ : 七层法座 A 版、七层法座 B 版、七层法座 C 版

คำว่า เจ็ดชั้น หากเปลี่ยนมาแปลว่า 七层法座 เช่นนี้ก็จะได้อรรถสใกล้เคียงกับต้นฉบับมากกว่าการแปลคำต่อคำ และเหตุที่ผู้แปลไม่กระทำการแปลคำว่า “นิยม” เพราะไม่ว่าจะพูดว่า พิมพ์เจ็ดชั้น หรือ พิมพ์เจ็ดชั้นนิยม ล้วนหมายถึงพิมพ์เดียวกัน สุดท้ายผู้แปลยังคงรักษาคำว่า A B C ไว้ เนื่องจากเป็นพิมพ์ย่อยสำคัญที่ระบุถึงเอกลักษณ์เด่นของพิมพ์ และขยายความเพิ่มเติมว่า “版(บล็อกพิมพ์/แม่พิมพ์)” เพื่อสื่อความให้ชัดเจนขึ้นว่า A B C นั้นสื่อถึงอะไร เมื่อพิจารณากับบทแปลเดิมที่ผู้แปลได้กระทำไว้ ผู้วิจัยขอเสนอให้แปลว่า “七层法座 A 版、七层法座 B 版、七层法座 C 版” จะเห็นได้ว่าการแปลเช่นนี้ให้อารมณ์ไม่ต่างจากต้นฉบับนักแม้ว่าจะมีการตัด เติมความหมายบางส่วน โดยใช้กลวิธีการแปลแบบทวิภาค ผู้วิจัยเลือกใช้กลวิธีการแปลตัดคำ+กลวิธีการแปลเพิ่มความหมาย

4) พิมพ์ออกครุฑเศียรบาตร เมื่อพิจารณาถึงความหมายของบทแปลสามารถเข้าใจได้ว่า “พิมพ์หน้าอก+หัวครุฑทรงบาตร” ประการแรกต้นฉบับมีความหมายว่า “ออกครุฑ” ผู้แปลแปลว่า “หน้าอก”

ประการที่สองต้นฉบับมีความหมายว่า “เศียรบาตร” ผู้แปลแปลว่า “หัวครุฑทรงบาตร” ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบทแปลเข้าใจคาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอการแปลโดยเลือกใช้กลวิธีถ่ายเสียง สอดคล้องกับห้าหลักไม่แปล (五不翻) ของพระเสวียนจั้ง (玄奘) ที่จะกระทำโดยการทับเสียง ซึ่งสอดคล้องกับเมื่อเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เมื่อเป็นสิ่งที่ไม่มีในจีน และเมื่อต้องการให้เกิดความน่าเชื่อถือและเหมาะสมแก่การเผยแพร่พระธรรม อีกทั้งผู้วิจัยได้กระทำการถ่ายเสียงตามฉบับ PKUTHDY ว่า “奥库贤巴模” ผู้วิจัยเห็นว่าแปลเช่นนี้จะได้อรรถรสมากกว่าการแปลแบบถ่ายความหมาย และผู้อ่านสามารถเข้าถึงได้มากกว่า แม้ว่าเทคนิคการแปลคำเฉพาะสามารถเลือกแปลตามความหมายภาษาต้นทางเป็นภาษาปลายทางได้ แต่อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการแปลให้ได้ความหมายของชื่อเฉพาะต่าง ๆ มีจำนวนไม่น้อย เช่น หากใช้กลวิธีถ่ายความหมายจำเป็นต้องมีเนื้อความที่ยาวเพื่ออธิบายความหมายให้ครบถ้วน และเมื่อชื่อพิมพ์นั้นไปปรากฏอยู่บทเนื้อความก็อาจสร้างความสับสนให้แก่ผู้อ่านได้

5) พิมพ์ออกทั้งหมด ผู้แปลเลือกใช้คำว่า 直胸 ที่หมายถึง “หน้าตรง” กล่าวคือรูปหน้าตรงที่เห็นใบหน้าชัดเจนจนถึงหน้าอก ผู้วิจัยเห็นว่าชื่อพิมพ์ในภาษาไทยเองก็มีความกำกวมอยู่มาก ถ้าหากผู้แปลไม่ศึกษาที่มาของชื่อพิมพ์ก็อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการแปล โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอในการแปล ดังนี้

ประการแรก หกชั้น ผู้วิจัยเสนอคำแปลว่า 六层法座 เนื่องจากในภาษาจีนผู้คนมักนิยมเรียกสิ่งของหรือชื่อเรียกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมของพุทธศาสนาหรือไสยเวทย์อาคมต่าง ๆ ว่า “法” เช่น 法师 (เกจิอาจารย์) 法器 (สังฆภัณฑ์) 法座 (อาสน์สงฆ์) เป็นต้น ประการที่สอง ออกตลอด ผู้วิจัยเสนอคำแปลว่า 中空 จากการศึกษาที่มาของชื่อพิมพ์พบว่า ออกตลอด หมายถึง ออกเป็นร่องยาวถึงลำคอ หากจะให้ให้อธิบายเป็นภาษาจีนอย่างชัดเจนสามารถอธิบายได้ว่า “胸部呈两条直线，中空” จะเห็นได้ว่ามีคำแปลที่ยาวเกินควร อาจทำให้ผู้อ่านสับสนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกคำว่า 中空 ซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีตัดคำและกลวิธีแทนที่คำ แม้ว่าผู้วิจัยจะเลือกใช้คำว่า “中空 (กลวง)” ที่มีเนื้อหาบางประการไม่ครบถ้วนเหมือนกับต้นฉบับ แต่ก็ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายจนสื่อความต่างไปจากเดิมเท่าใดนัก ในการแปลลักษณะนี้เรียกว่าการแปลแบบทวิภาค โดยผู้วิจัยเลือกใช้กลวิธีการแปลเพิ่มความหมาย+กลวิธีตัดคำ+กลวิธีแทนที่คำ(หรือการแปลแบบตีความ)

สรุป

จากผลการวิจัยกลวิธีการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน อภิปรายถึงปัญหาการแปล ดังนี้

1. กลวิธีการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีนพบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีทั้ง 6 กลวิธีด้วยกัน กลวิธีการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีนที่ผู้แปลใช้มากที่สุดคือ การแปลถ่ายความหมาย โดยเป็นการแปลแบบตรงตัว สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อความหมายของคำในภาษาฉบับแปลสามารถเทียบเคียงกับคำในภาษาต้นฉบับได้ และคำฉบับแปลทำหน้าที่อย่างเดียวกันกับในต้นฉบับด้วย

กลวิธีการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีนอีก 2 วิธีที่ผู้แปลใช้มากที่สุดรองลงมา ได้แก่ กลวิธีถ่ายเสียง กลวิธีตัดคำ สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องจากชื่อเฉพาะมีความซับซ้อนและยุ่งยากในการถ่ายความหมายและเพื่อที่จะตัดปัญหายุ่งยากในการแปลเอาความ จึงทำให้ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีแปลถ่ายเสียง หรือสาเหตุที่พิมพ์ทรงนั้น ๆ มีลักษณะเด่นอย่างชัดเจน หากผู้แปลเลือกไม่แปลคำบางคำบนชื่อพิมพ์ ซึ่งอาจทำให้รายละเอียด

บางประการไม่ครบถ้วนเหมือนกับต้นฉบับ แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายจนสื่อความต่างไปจากเดิมเท่าใดนัก

กลวิธีการแปลชื่อพิมพ์ของพระสมเด็จเป็นภาษาจีน 3 วิธีที่ผู้แปลใช้น้อยที่สุด ได้แก่ กลวิธีแทนที่คำ กลวิธีเปลี่ยนโครงสร้างไวยากรณ์ และกลวิธีแปลตามชนบ สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดขึ้นในกรณี que การแสดงออกของทั้งสองภาษามีความแตกต่างกัน ผู้แปลจึงหาคำแปลแทนที่สิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง หรือ ขยายความแตกต่างจากต้นฉบับ ซึ่งอาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกันทั้งในด้านรูปแบบของคำหรือความหมายหลัก แต่ส่งผลต่อผู้อ่านใกล้เคียงกัน หรือ สาเหตุที่ทั้งสองภาษามีรูปแบบโครงสร้างไวยากรณ์ที่แตกต่างกัน ผู้แปลจึงได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เพื่อให้ได้วรรณกรรมตามลักษณะธรรมชาติทางโครงสร้างของภาษาปลายทาง และอีกสาเหตุหนึ่งคือกรณีที่มีชื่อเฉพาะต่าง ๆ ที่มีบัญญัติหรือคำที่เทียบเคียงไว้แล้วในวัฒนธรรมปลายทาง ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงไม่ใช้กลวิธีแปลแบบตรงตัว แต่เลือกใช้คำที่ได้รับการยอมรับ เพื่อไม่ให้ผู้อ่านเกิดความสับสนหรือเข้าใจผิด

2. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการแปลไม่ถูกต้อง ทั้งหมด 7 พิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 38 เนื่องจากการถ่ายทอดความหมายของชื่อเฉพาะของพระเครื่องนั้น จำเป็นต้องศึกษาตัวบทต้นฉบับให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน หากผู้แปลไม่ได้ศึกษาหรือไม่เข้าใจความหมายที่มาที่ไปของชื่อพิมพ์อย่างแท้จริง อาจทำให้บทแปลเข้าใจแตกต่างจากต้นฉบับ หรือบทแปลไม่สามารถตีความได้ สาเหตุที่พบมากที่สุด คือ ผู้แปลเลือกใช้คำไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ผู้อ่านไม่สามารถตีความหมายของคำแปลได้ คิดเป็นร้อยละ 25 บทแปลมีความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ คิดเป็นร้อยละ 16 และโครงสร้างไวยากรณ์ไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 8 สาเหตุเหล่านี้เกิดจากการที่ผู้แปลยึดติดกับไวยากรณ์ภาษาไทยมากเกินไป มีแนวโน้มที่จะไม่วิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์ของต้นฉบับให้ชัดเจนว่าส่วนใดเป็นหน่วยหลัก ส่วนใดเป็นบทขยาย ทั้งยังแนวโน้มยึดติดกับคำแปลตรงตัวของคำที่ปรากฏในต้นฉบับ ส่วนสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลชื่อพิมพ์พระยังอยู่ในวงจำกัด ผู้แปลควรศึกษาค้นคว้าและเลือกใช้กลวิธีอื่นที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งกลวิธีการแปลที่เหมาะสมและชัดเจน เพราะไม่มีกลวิธีการแปลใดที่กล่าวได้ว่าดีที่สุด โดยผู้แปลต้องรู้จักประยุกต์กลวิธีต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และควรรู้จักตัด เพิ่มความหมายในกรณีที่เนื้อความไม่ใช่สาระสำคัญ หรือในกรณีที่ต้นฉบับมีข้อมูลน้อยเกินไป

บรรณานุกรม

- กนกพร นุ่มทอง. (2554) ตำรา การแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรัสศรี จิรภาส. (กรกฎาคม 2563) “การแปลคำเฉพาะไทย-จีน : สภาพปัญหาข้อจำกัดและหลักเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงคำไทยด้วยอักษรจีน” ใน หนังสือรวมบทความวิชาการการประชุมวิชาการด้านจีนศึกษาระดับนานาชาติ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2562. Miss Li Jing : บรรณาธิการ หน้า 11-36. ชลบุรี : สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยบูรพา
- จินดาพร พินพงทรัพย์. (กันยายน-ธันวาคม 2562) “กลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยเป็นภาษาจีน” วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University. 11 (3) หน้า 1471-1491.

- ฉาน สมเด็จพระ. (2561) **จักรพรรดิแห่งพระเครื่อง(ภาษาจีน)**. กรุงเทพมหานคร : อมตะสยาม.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2545) **พจนานุกรมจีน-ไทย : ฉบับใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 22 กรุงเทพมหานคร : บริษัท รวมสาสน์.
- พระคัมภีร์ธรรมานวัตร และจินดา งามสุทธิ. (ตุลาคม-ธันวาคม 2562) “วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาตั้งชื่อพระเครื่องเพื่อสร้างอุดมการณ์ทางความเชื่อในสังคมไทย” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. 19 (4) หน้า 37-47.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์.
- วิวัฒน์ อุดมกัลยารักษ์. (2542) **เบญจภาคี ๒**. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (19 มกราคม 2548) “ธุรกิจพระเครื่องปี 48 : มูลค่าเกือบ 20,000 ล้านบาท”. **Positioning Magazine Online**. [Online] Available : <https://positioningmag.com/20435> (10 May 2021)
- สัญญาวิ สายบัว. (2542) **หลักการแปล**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกชัย แสงจันทร์ทะนุ. (มกราคม-เมษายน 2563) “กลวิธีการแปลชื่อละครและซีรีส์ไทยเป็นภาษาจีน” **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. 21 (1) หน้า 116-136.
- 陈福康. 中国译学理论史稿. [M]. 上海: 上海外语教育出版社, 1992.
- 赫胥黎. 天演论 (严复, 译者). [M]. 北京: 中国青年出版社, 2009.
- 裴晓睿等. 泰汉语音译规范研究. [M]. 广州: 世界图书出版广东有限公司, 2018.
- Lincoln, Fernandes. (December 2006) “Translation of Names in Children's Fantasy Literature: Bringing the Young Reader into Play” **New Voices in Translation Studies**. 2 (1) page 39-45.
- Munday, Jeremy (2008) **Introducing translation studies**. 2nd Edition. New York : Routledge.
- Zohre, Owji (January 2013). “Translation Strategies : A Review and Comparison of Theories” **Translation Journal**. [Online] Available : <http://translationjournal.net/journal/63theory.htm> (21 May 2021)

	Name and Surname (姓名)
	FUEANGFA KHAOWONG
	Highest Education (最高学历)
	Master of Teaching Chinese to Speakers of Other Languages
	University or Agency (任职院校或单位)
	Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus
	Field of Expertise (专业领域)
	Chinese Language
	Address (地址)
	1 Moo 1, Kamphaeng Saen subdistrict, Kamphaeng Saen district, Nakornpathom 73140

浅析象形字在零基础对外汉语汉字教学中的应用

A Brief Analysis of Chinese Hieroglyphs in the Zero-based Teaching of Chinese Characters as a Foreign Language

金莹¹

JIN YING

泰国农业大学、人文学院、东方语言系

Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: jy19890708c@qq.com

顾雄伟²

CHATUWIT KEAWSUWAN

泰国农业大学、人文学院、东方语言系

Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: chatuwit.k@ku.th

Received: 13 August 2021 / Revised: 20 October 2021 / Accepted: 30 October 2021

摘要

随着中国的国际地位日益提高，中国与全球不断发展的政治、经济贸易关系使得越来越多的外国人进入到中文的学习，但由于汉字不同于音节文字，表意不表音，因此对于零基础的中文学习者来说，汉字的学习十分有难度，并且有些枯燥。本文是以《汉字》和《三十六个汉字》两部动画中的象形字的展示形式为例，通过引入动画式的象形文字展示，把象形文字及汉字是如何形成及演变的历程展示给学生，并解释其中“日、山、鸟、林、水、鱼、马、火、人”9个基础汉字的演变过程，使学生们在汉字学习初期能通过直观的方式理解汉字的结构及意义，再通过将所学的象形字串联成故事进一步展示，加强学生的记忆，从而更好的学习与掌握汉字。本文通过文献法、历史研究法等来获取相关的资料，整理并研究如何将象形字引入到零基础的汉字教学中，通过视觉表征图像化的象形字教学加强学习者对汉字的印象，引起学习者学习汉字的兴趣。并建议使用多媒体技术、视觉表征及图像化的教学方式帮助零基础学习者快速高效的进入汉字的学习。

关键字：象形字；视觉表征；零基础学习者；汉字学习

ABSTRACT

With the increasing international status of China, the ever-developing political, economic and trade relations between China and the world have caused more and more foreigners to learn Chinese, however, because Chinese characters are different from syllable texts, they are ideograms but not phonography, the learning of Chinese characters for beginners is very difficult and a bit boring. This article took the display form of the hieroglyphs in the two animations of "Chinese Characters" and "Thirty-six Chinese Characters" as examples. By introducing the animated hieroglyph display, it shows how hieroglyphs and Chinese characters are formed and evolved. It also explained the evolution of the 9 basic Chinese characters of "day (日), mountain (山), bird (鸟), forest (林), water (水), fish (鱼), horse (马), fire (火), and person (人)", so that students can understand the structure and meaning of Chinese characters through an intuitive way, and then pass the learned hieroglyphs form a story for further display to strengthen the memory of students, so as to better learn and master Chinese characters. And then to connect the learned hieroglyphs into a story to students to strengthen the memory of them, to better learn and master Chinese characters. This article uses literature method, historical research method, etc. to obtain relevant information, sort out and study how to introduce Chinese hieroglyphs into zero-based Chinese character teaching. Through the pictographic teaching of visual representation, it strengthens learners' impression of Chinese characters and arouses their interest in learning Chinese characters. It also recommends to use multimedia technology, visual representation and graphic teaching methods to help zero-based learners to learn Chinese characters quickly and efficiently.

Key words: Chinese hieroglyphs, Visual representation, Zero-based learners, Learning Chinese characters

一、引言

汉字是中文学习的重要组成部分之一，但是由于汉字的特殊性，许多零基础的中文初学者会选择暂缓汉字的学习，而主要学习听、说，但这样会使得日后的汉字学习更加困难及滞后，从而影响中文的读与写，反而成了另一种“文盲”中文。象形字作为“六书”造字法中最基本最重要的一种，历史源远流长。并且其被创造出的原因就是为了让人们更直观更便捷的交流，通过把具体事物形象化从而传递给其他人，突破了话语、时间及空间的界限，也可以让我们了解中国古代人造字的基础思想。将象形字融入到现代对外汉语教学中，不仅能直观的加强学习者对汉字的印象，还能同时学习到许多中国文化，提高零基础的中文学习者的学习兴趣。

二、研究目的

从 2020 年开始，中国经过了一波又一波新冠疫情的考验后，取得了显著的抗疫效果这也使得中国的国际地位日益上升，许多国家及其民众都对中国、中国商业以及中国文化产生了浓厚的兴趣，使得“中文热”一直在持续升温，中文的学习者也越来越多了。也有许多专家学者一直致力于研究如果让学习者更高效更有意思的来学习中文，其中汉字的学习就是最基础也最重要的部分之一。但由于汉字本身的特殊性，会让零基础的中文学习者望而却步，觉得太难了而放弃学习汉字，殊不知这其实是拣了芝麻丢了西瓜，无法深入牢固的学习中文。在互联网多媒体高速发展的现代，也有许多方式可以帮助学习语言，因此笔者希望借助多媒体教学使用视觉表征及图像化的教学方式，更直观由浅入深的教授象形字，并根据所教授的教学课文编排一些故事，通过影像资料及故事情节等更生动的视觉表征方式来介绍象形字的使用，将教授的基本汉字串联起来，从而提高零基础中文学习者的汉字学习兴趣，在教授中文的同时，加入中国传统文化的教学，比如象形字的产生，一些中国古代的风俗文化等，让零基础学习者更有兴趣并快速高效的进入汉字及中文的学习。

三、研究方法

本文首先使用文献调查法、历史研究法等来获取相关的资料，了解象形字概念、理论以及前人做过的相关研究，使得文章有一定的理论基础及学术价值。同时通过文献分析法梳理整合所搜集到的文献资料，在前人的研究的基础上提出借助多媒体视频展示，使用动态直观的象形字教学可以更好的帮助零基础学习者学习汉字的想法，最后采用定性研究法，对文章中所使用的两个视频资料进行详细的研究及阐述，梳理了汉字演变的过程，让学习者了解汉字形成及演变的过程以了解汉字背后的意义，并以故事为基础的动态视频象形字教学方法对零基础中文学习者的重要作用。

四、概念、理论及文献综述

（一）象形字的概念

关于象形字这一概念，目前存在着许多不同的解说。许慎在《说文解字》中将象形字定义为：“象形者，画成其物随体诘屈，日月是也。”他说象形字就是根据物体原本的样貌而画出来，就像日、月一样。并且他还将汉字造字法分为象形、指事、形声、会意、转注、假借六种，简称“六书”，其中象形和指事是最基础的造字方法，象形又是其中最直观的。黄伯荣、廖旭东（1979）在《现代汉语》中将象形字定义为：象形是通过描绘事物形状的造字法。象形字来源于图画，但是和图画又有着本质的区别。段玉裁（1981）在《说文解字注》一文中写道：“象当作像。像者，似也。”，象形字可以说是相像，相像就是相似的意思，这说明了象形字和它所指代的事物之间有着必然的相似

性。刘又辛（1998）在《关于汉字发展史的几个问题（上）》中认为象形就是通过写实的方法来展示物体的外观，这个物体指的是具体的事物，如人、伞、月、水之类。毕艳梅（2016）在《造字法与甲级汉字教学》中认为用象形的方法造出来的字即为象形字。她认为象形就是在造字时通过描绘客观事物的外在形状或形态来表达词义，从而让看到的人能理解意思。简单来说就是利用象形字表现出客观事物外形的基本轮廓。在她看来，象形字在字形上更像是古代的一种简笔画。

张瑜（2015）在前人研究的基础上，对象形字的概念得出三点认识：

… “第一，象形字是通过描摹事物的整体或轮廓来构形的。

第二，象形字在造字之初是根据事物本身的特征来构形的。

第三，象形字所描摹的事物与其本身有密切的联系。”

总之，象形字可以说是通过简单的笔画线条来描绘出客观事物的外形轮廓或某些主要特征，从而达到表达展示与其事物相关意义的文字。

（二）象形字的分类

象形字是一种最具有表意性质的直观性文字，但是自汉字开始发生隶变之后，就很少再产生新的象形字了，因此对象形字的甄别一般都应参考古字形。从前人的研究中可以看出，依据不同的象形字界定标准，象形字的数量也有差异：如宋代郑樵甄别出 608 个象形字；杨树达甄别出 432 个象形字；张素凤在《古汉字结构变化研究》中界定出 222 个独体象形字。

并且由于象形字的界定标准不同，许多专家学者对象形字的分类也有所不同。张瑜则结合高明的《古文字类编》、唐兰的《古文字学导论》、杨树达的《中国文字学概要》等书籍，以《汉语水平词汇与汉字等级大纲》中的 42 个甲级象形字为例，将象形字分为八大类。下表为张瑜列举出来的象形字例字统计（合计 42 个）：

分类标准	例字	数目
动物类	飞、角、马、牛、它、万、羊、鱼	8
植物类	来、米	2
人体类	大、交、口、了、女、九、人、手、心、又、也	11
建筑类	才、高、门、工、几、六、片、用	8
武力类	车、刀、两、斤	4
衣饰类	西、南、冬	3
交通类	行	1
地理类	日、文、山、水、小	5

另外还有学者根据词性或者字体结构进行划分，笔者就不在这里赘述，不同的分类对于零基础的汉语学习者来说区别不大，我们主要希望学生能把常用的汉字都能有所学习和掌握。

(三) 图式理论及视觉表征

关于“图式理论 (Schema Theory)”这一概念，国内外学者提出过不同定义与解说。但是大家一般都认为，“图式”一词应该最先是由拉脱维亚裔德国哲学家 Immanuel Kant 提出的。他 1781 年首先在《纯粹理性批判》(Kritik der reinen Vernunft) 中提出了先验论 (Transcendentalism)，并且在其中提到了图示是“潜藏在人类心灵深处的一种技术，一种技巧”，我们生而有之，但是具体的反应却因人而异。英国心理学家 Sir Frederic Charles Bartlett (1932) 则是第一个把“图式”真正作为一个心理学术语提出的，他认为“图式”是人对自身过去记忆的反应或是对其经验的组织表现，人们头脑中的记忆不仅仅是通过死记硬背强行完成的心理过程，而是通过在头脑中不断重复当时的情境而产生印象，再根据这些所产生的的印象进行二次加工而重新创造并且深刻印在脑海中的过程。而后，瑞士心理学家 Jean Piaget (1930) 通过实验研究进一步完善了“图式”学说，他将“图式”看作是人们通过所接受到的图式表征结合自身的经验从而进一步解释并重新组织来指导自己行为动作的一个工具。

对于视觉表征 (Visual representation) 的研究中，Roman Jakobson (1956) 作为早期代表，他认为人们在语言符号的选择上是有一些相似性及隐喻性的共性特征，并且在语言符合的结合方面也有着换喻性和相关性。也正是因为这些影响，因此人们在受到视觉冲击后，会有相关的反应。Stuart Hall (徐亮、陆兴华译 2013) 认为：“文化产生意义过程的核心，存在着两个相关的‘表征系统’。第一个表征系统中所有的事物能被联系于人们头脑中有一套概念或心理表象所影响，使人们能给予世界以意义，第二个表征系统依靠的是在概念图与一系列符号间构建相似性。”

在中国国内研究中，赵国庆等 (2005) 在其《知识可视化的理论与方法》的研究中也总结并提出的“视觉表征”概念，他认为视觉表征方式之所以会用来广泛地促进群体知识的推广和创新，实质上是把每个人脑海中的个人知识通过图解的方式吸收并加以理解再表达出来，从而形成了新的知识影响他们，然后通过这种方式来促进知识的不断创新和传播。而后视觉表征也被学者们用于对外汉语的教学中，张小峰 (2012) 在《视觉表征在对外汉语教学设计中的应用》也是将视觉表征理论与对外汉语教学相结合，希望通过在教学实践中促进视觉表征的理论运用，帮助学生更好的理解和掌握汉语知识点。

(四) 汉字学习的难点

在汉字学习的困难的方面，周健（2007）提到，“汉语的几大难点，如语音中的四声，语法中的虚词和作为书写符号的汉字，都因它们的民族性、独特性而使西方学者为之裹足。而且其中最突出的障碍还属汉字，汉字难认、难读、难写、难记。对于习惯了拼音文字的外国初学者来说，方块字无异于天书”。刘洵（2000）也认为，“汉语作为汉藏语系，与世界上绝大多数语言的谱系关系较远，汉语所体现出来的文化与其他民族，尤其是西方民族差异很大，为语言学习带来一定的困难，作为“非普遍教授语言”，掌握汉语独有的书写系统——汉字，对以拼音文字为母语的学习者来说，尤为困难”。

(五) 汉字教学方法

许多学者就如何学习汉字、如何进行汉字象形字教学也提出了很多见解。1984 年，李文治、岳维善、张永亮在《字素拼合法在汉字教学中的作用》一文中倡导采用字素拼合法进行汉字教学。彭万勇（2009）提出了在对外汉字教学中，应抓住汉字的原始特点，从汉字的字源演变出发，来分析汉字的字义与文化内涵。罗荣辉（2010）分析了象形字在甲骨文、小篆、隶变后的构型特征与构字功能，揭示了象形字在整个汉字体系中的特殊地位。刘凤云（2011）以汉字的历史演变为依据，抓住汉字的早期字形，进行汉字象形字的教学。李娜（2013）结合目前教学现状与学习现状，分析了象形字教学中所存在的问题，并结合象形字的特点，提出了有针对性的汉字教学策略。秦瑶丹（2016）在《泰国汉字教学中的象形字教学研究》一文中以象形字教学为研究内容，结合独体象形字的结构特征与自己的教学实践，提出了图画法、肢体语言表达法等七种关于象形字的具体教学方法。

本文通过对象形字的意义及内涵进行研究剖析，结合零基础对外汉语学者在进行汉字学习的过程分析象形字在零基础对外汉语教学中的应用，进一步阐述关于象形字在零基础汉字学习入门中的重要作用以及希望借助多媒体教学使用视觉表征及图像化的教学方式，帮助零基础学习者们更感兴趣并快速高效的进入汉字及中文的学习。

五、研究分析与讨论

(一) 汉字的演变

由于象形字的字数也比较多，本文就选取后面将使用的影音资料，即于 2012 年 3 月 3 日开始在纽约时代广场滚动播出的中国文化宣传片—《汉字》中的“日、山、鸟、林、水、鱼、马、火、人”为例，说明一下自甲骨文的象形字到金文再到篆文再到隶书最后到现代楷体简体汉字的变化过程，以便了解汉字的形成及发展。《汉字》是《文化中国》系列宣传短片中的一篇，主要以简洁明了的动画的

形式介绍了基础汉字的演变过程。《文化中国》中国文化宣传系列短片包括了《汉字》、《敦煌》、《太极拳》、《京剧》、《书法》等部分，用水墨画、三维动画与实拍相结合，将这些十分有特色的中国符号在美国纽约街头展现给世人，让世界上各国各民族的人了解了更多中国文化，影响力十分深远。以下提到的汉字演变的图例都是参考李乐毅（1992）的《汉字演变五百例》。

日：

《说文解字》：“日，实也。太阳之精不亏。从口一。象形。凡日之属皆从日也。”所有与“日”有关联的汉字都采用日字部。汉字“日”的造字本义是指在太空运行且自身可以发光的天体。因为“日”是在白天发光的，与在黑夜发光的“月”即“太阴”相对，所以也称为“太阳”。甲骨文日字形，本义表示是有发光特征的天体。有些甲骨文的字形记作，字形是将原本天体形状的圆形刻成了五边形；有些甲骨文字形记作将圆形刻成四边菱形。金文“日”记作延续了甲骨文的字形。篆文日字形将金文字形中用于指事符号的圆点改写成了短横，并与外围的方框相连接，“日”的字形由此开始抽象化，采用“口”和“一”相构成，这就逐渐形成了现代汉语中的“日”字，沿用至今。

山：

《说文解字》：“山，宣也。宣气散，生万物，有石而高。象形。凡山之属皆从山。”“山”字的造字本义是起伏叠嶂相连相交的峰岭。甲骨文山字形，表示地平线上有着连绵起伏的峰岭。金文“山”的字形则简化成其剪影，有的金文字形将三个峰头简化成三个短竖。篆文字形保留了中间仍有一座峰岭的象形特征。发展为隶书时，山体的形象则完全消失了，更偏向线条化，字形已与现代字体接近，写作“山”。

鸟：

《说文解字》：“鸟，长尾禽總名也。象形。鸟之足似匕，从匕。凡鸟之属皆从鸟。”甲骨文鸟字形表示为一只站立的鸟的形象。在金文中鸟的字形已经开始逐渐脱离象形有了一定的线条形，更加生动。篆文以代表鸟，用圆转的线条书画出了一个简约的鸟形象的轮廓。但在隶变之后的发生了很大的变化，已经将篆文中的羽尾与鸟爪合成写为“㇏”，线条也偏于直笔，而后的楷书简体汉字再次将“㇏”简化为“一”。

林：

“平土有叢木曰林，从二木。”是《说文解字》对林的解释，即长在土地上的许多树木或竹子。林字的甲骨文字形及金文非常相似，只是在字形的大小上有些许的变化，但在篆文中将上下的线条朝不

同方向展示变成了，左右完全一致更具有统一性及美感，隶变之后的虽然与篆文差异比较打，但又回归到了甲骨及金文的字形，仍然十分直观，而后的楷书林字形变化也不大。

水： | | | |

《说文解字》对水的释义：“水，準也。北方之行。象众水并流，中有微阳之气也。凡水之属皆从水。”水字的造字本义：从山岩或峭壁上飞溅而下的山泉。甲骨文字形，有的甲骨文字形记作、、。其中前三个表示动态的流动的水，后者表示静止的或者缓慢流动的水。金文字形，承续甲骨文字形。篆文字形承续金文字形。隶书字形变形较大，将篆文字形中表示岩壁的折线简化成一竖，将篆文的四点液滴形状连写成。而后楷书的水也是承续了隶书。

鱼：

《说文解字》对鱼的释义是，“鱼，水虫也。象形。鱼尾与燕尾相似。凡鱼之属皆从鱼。”鱼的造字本义：有鳍、鳃和流线体型的冷血水生脊椎动物。繁体字形魚，甲骨文字形有、，有鱼的轮廓及基本特征，金文字形在文字的基础上进一步细化眼睛、鱼鳞都很明显并且有各种形态，如、、，篆文字形则将鱼尾形状从金文的简化成。隶书将篆文的写成“灬”，而后的简体汉字再次将“灬”简化为“一”。

马：

《说文解字》：“马，怒也。武也。象马头髦尾四足之形。凡马之属皆从马。”马字的造字本义：善跑的力畜。甲骨文字形，是一匹直立的马的形象，金文字形简化为、，形象较有不同，或面向左，或面向右。篆文承续金文字形，但是将马头摆正，马尾线条也更加清晰。隶书将篆文字形中侧式的马蹄与马尾写成加折笔写作。简化汉字马仅是保留了甲骨马的线条轮廓，变化十分明显，但依然能看出原本字形。

火： | | | |

《说文解字》：“火，毁也。南方之行。炎而上。象形。凡火之属皆从火。”火的甲骨文字形像物体燃烧时光、焰迸射之形。金文火字由火苗的象形加两点构成，两点表示火苗中有东西向两旁散发，整个字是向四周发光发热的东西的示意图，由此产生火的含义。篆文将火形拆成了四笔，即，但还保留了一点光、焰上冒的样子；其一脉相承，隶书写作，而后楷书变化不大，一直沿用至今。

人: 𠤎 𠤎 || 人 人

《说文解字》：“人，天地之性最貴者也。凡人之屬皆从人。”大意为：人是天地间品性最尊贵的生物。所有与人有关的字，都采用“人”作偏旁。在甲骨文中 𠤎 代表“人”，字形像弯着腰双臂同时下垂的动物形象。金文 𠤎 基本上与甲骨文字形相似。篆文 人 相比之下突出了弯腰垂臂似乎正在田间劳作的的人类形象，就像是双手正在采摘作物或在地里干活。隶书 人 的变形十分明显，躬身垂臂的形象不复存在。其造字本义为弯腰垂臂的劳作者，自觉进化的动物。其主要词性为名词，在讲解“人”字时，教师可以摆出双手紧贴大腿外侧，双腿自然分开的站立姿势，模仿“人”字的现代汉字。同时可以让学生模仿古代“人”字字形，然后进行对比。

从上述基本汉字中我们可以看到，自古以来汉字的变化或简或繁，但总体都是趋于简化的，特别是为了适应中国政治、经济的发展，简体字的出现及不断完善后，现当代我们使用的简体字已经很难能看出它的字体原型了，所以对于汉字初学者来说识记汉字会有一定的困难，因此在汉字学习初级，我们可以使用生动的象形字，根据其变化让学生更加直观的了解汉字原型及其背后相关的中国文化。

（二）象形字的特点

象形字是最具有表意性质的一类文字，也是最古老的一种文字，在对外汉语教学中，可运用象形字的“表意性”特征，进行汉字教学。作为汉字教学的一部分，必须要掌握象形字的特点：

1. 直观性

象形文字是指单纯的使用与所要表达的事物相似的图像及形状来作为文字使用，一般而言，象形文字是最早产生的文字。用文字的线条或笔画，把要表达物体的外形特征，具体地勾画出来，便于早期人们相互间的交流沟通及生产生活。使其所要表达的事物一目了然，非常直观。

2. 组合性

象形字作为汉字中的最古老的文字，虽然基础象形字所占比重较小，数量少，但它却是汉字造字的基础，随着时间的推移不断的组合也造就了越来越多的汉字，如会意字“休”就是将象形字“人”和“木”组合而成，表示人靠在树上休息；又如会意字“从”是一个人跟着另一个人向前走；“比”表示两个人接近并立。这些都是以基础的象形字为偏旁的构造而成的，因此在初级汉字教学中，我们可以从基础的象形字部件入手，不断的进行组合扩展，帮助学生们更好更高效的学习汉字。

3. 超越时空性

中国最初的文字就属于象形文字，甲骨文、石刻文和金文都可以算是象形文字。尽管甲骨文距离已经有几千前的历史了，我们仍然能从出土的兽骨、龟甲上的象形文字中知道它们所表达的意义，并且进行研究。无论你身处何处，所生何年，我们都能从对其进行学习及研究，并不会随着时间和空间的变化而改变它们的意思。

(三) 象形字的教学应用

笔者通过查阅文献发现，许多相关的学者在做象形字的教学研究时，多数以教学案例为主，直接写出教案，讲述一堂课的实际教学，这是具有实际操作意义的，很值得借鉴。但是本文想从另一方面入手，通过影像资料及故事情节更生动的视觉表征方式来介绍象形字的使用。视觉表征，顾名思义就是学习者可以在事物表面特征的视觉输入后，进一步理解其深层次的意义。现代社会生活多媒体技术地运用越来越广泛了，多媒体为我们的生活学习提供了大量的信息，也为信息的传达提供了强大的技术支持。多媒体的广泛应用使得我们现在的“看”已经不再是单纯的视觉行为，而是有了更多的意义阐释，也让学生们会进一步的思考。

《三十六个字》是一部 1984 年上映于中国的彩色动画片。由上海美术电影制片厂制作，徐景达担任编剧及执导。讲述了一个父亲教儿子识字，通过讲解象形文字说明中国文字的起源的故事。影片借用三十六个活动的象形文字，讲述了一个有趣的故事：父亲首先用毛笔在白纸上写了“日”、“山”、“水”，而后动画跃然而出。父亲又在纸上亦画亦写出了很多“木”“林”，儿子慢慢明白很多树木在一起就成了“森”林。“鸟”在森林中飞翔，“象”在吸水，父亲同时也问儿子是怎么辨认的，解释了象形文字的来源。父亲继而又在纸上画了一些 ，儿子马上回应道这些是“草”，并且也学习着在纸上写了起来。父亲继续在纸上画了“田”、“竹”、“马”、“夫”的象形图像，并用一个故事把这些象形字串联起来了。“夫”骑着“马”儿，穿“竹”林，过“田”野。突然，夫从马上摔下，马跑了，夫来到了河边，他想过河可是没有船，父亲就给夫画了 “刀”，夫用“刀”砍木，造“舟”。儿子说是船，父亲及时纠正他道，古时候“船”叫“舟”。大象将夫卷入舟中，将舟推下了水。水中有“鱼”，夫撒“网”捕鱼，鱼逃走。空中飞过“燕”子，日边出现乌“云”，遮住了日，云儿也飘走，下起“雨”来，夫便用“伞”遮雨。浪太大，打翻了舟，夫落入水中，浪将夫推到“石”上，夫用“火”取暖。此时，“龟”游来，驮起夫，夫又回到舟上。夫随小鸟的引导前行，见一“虎”正追一“鹿”、一“豕”（猪）和一“叟”（老人），夫拉“弓”射箭，虎即死去。叟进入“舍”内，将一只“羊”送给夫，夫牵羊来到河边，又见一小老虎在哭，便把小老虎也带上了，采了地上的“花”。舟太小，夫没法同时将它们运到对岸，但是羊要吃花、虎要吃羊，父亲问儿子该怎么办。儿子立刻想到虎不吃花，说先把羊运过去。夫先把羊运过去，再回头运虎，虎放在对岸时再把羊带回来，接着把花再运过去，最后把羊运过去。父亲还说可以把花插在草帽上，这样运两次就可以完成

了。天色渐暗，该回家了，这时夫想起了跑掉的马，便吹口哨，马又回到夫的身旁。夫骑着“马”拿着“花”，驮着“羊”，后面跟着“虎”、“象”、“鹿”、“豕”、“鸟”、“龟”。夫回到了家，让动物们回去了森林。“门”里出来一“犬”（狗）一“子”，后又出来一“女”，夫将花插在女的头上。儿子高兴地喊道：“爸爸给妈妈戴花喽！”此时，天空出现一弯明“月”。整部动画结束，我们通过这个动画可以看到，父亲用故事结合象形字的形式，用短短的十分钟就给儿子讲解了三十六个汉字，儿子学习的时候也一直在思考与识记，这样的学习方式也非常适合运动到初级汉字学习课堂中。这个动画中所提到的三十六个字，基本上都是《汉语水平词汇与汉字等级大纲》中的甲级字或甲级词汇，并且都是生活中常见的物品或动物，通过动画的形式结合故事展示出来，可以使得汉字初学者有很强的视觉记忆。

在使用这个动画辅助教授汉字时，我们可以拆分成多个故事片段，每次讲解其中几个汉字，并且让学生进行书写及复述的操练。最后再进行完整的复习，并且可以让学生根据自己的理解增减内容，组成新的故事。类似这种故事型的象形文字教学还有很多，比如在前文提到的于 2012 年 3 月 3 日开始在纽约时代广场播出的中国文化宣传片—《汉字》，其中也是通过结合故事与动画的形式将“日、山、鸟、林、水、鱼、马、火、人”展示给了大家，即使是从来没有学过中文的零基础学习者，他们通过图像展示，语音的输入，也能知道这些汉字是怎么发音并且字形是如何的，甚至可以很快的书写或者说是画出来。

前人的研究中也曾提到使用象形字的字形演变来帮助学生学习汉字，但主要是根据某一个汉字的字形来识记相关的汉字，大多数都是根据某本教材的某几课内容来做出相关的教学设计，但对于进一步把所学的汉字进行串联再强化记忆与掌握并未提及太多。笔者认为在我们的初级汉语课堂中，我们可以根据所要教授的不同学生类型，结合教材，对基础汉字的学习进行梳理，编出简短的故事加强学习对象对汉字学习的兴趣及识记。在逐步加深学习汉字的过程中，也可以把象形字作为部件，组合成更多的汉字，让学生们可以举一反三，例如可以先用象形字学习“人”，再拓展到“你”、“他”、“住”、“休→休息”、“体→体育”等，“水”、“火”、“山”等也都是非常基础的汉字，也是构字能力非常强的部首。

六、总结

象形字作为最具有表意性质的一类文字，虽然它数量不多，但却是对外汉字教学中必不可少的一部分，我们可以抓住它独有的特点，从象形字的结构与字形演变规律入手，使用多媒体技术、视觉表征、概念图等方式更直观的给学习者进行展示，并有目的性的编排出与教学内容相适宜，更符合教学对象的教学方案，让无论哪个年龄段的中文初学者在学习汉字时都能更有兴趣，更好的进入到中文的系统学习中。但在解释及编排相应的象形字故事时，我们还应注意结合教学对象的学习目的、学习年龄等，找到更适应其的教学方法，这对教师的知识储备及教学技能也有很高的要求，我们也应该在工作中不断实践，提高汉语初学者对象形字的理解，加强对外汉字教学。另外，还可以结合相关的中国

文化教学，比如说可以融入剪纸、国画、书法等。剪纸、国画、书法等不仅具有中国传统文化特色，而且也有非常直观的作用，通过动手的制作，让学生们对汉字有更深刻的印象，也觉得更有意思。

参考文献

- 毕艳梅. 造字法与甲级汉字教学[D]. 黑龙江: 黑龙江大学硕士论文, 2016.
- 高明. 《古文字类编》[M]. 北京: 中华书局, 1980. 11.
- 国家对外汉语教学领导小组办公室汉语水平考试部. 汉语水平词汇与汉字等级大纲[S]. 北京: 北京语言学院出版社. 1992
- 教育部人事司. 教育部考试中心制. 教育心理学考试大纲. 北京师范大学出版社, 2002:43
- 黄伯荣、廖旭东《现代汉语》[M]. 甘肃: 甘肃人民出版社, 1979.
- 李乐毅.《汉字演变五百例》[M]. 北京: 北京语言学院出版社, 1992.
- 李娜. 外汉字教学中的象形字教学研究[D]. 内蒙古: 内蒙古师范大学硕士论文, 2013.
- 李思瑶. 初级汉字中象形字的教学设计[D]. 沈阳: 沈阳大学硕士论文, 2018.
- 李晓华. 甲骨文象形字研究[D]. 福建: 福建师范大学硕士论文, 2008.
- 刘风云. 汉字象形字教学研究[D]. 上海: 华东师范大学硕士论文, 2011.
- 刘洵.《对外汉语教育学引论》[M]. 北京: 北京语言大学出版社, 2000.
- 刘又辛. 关于汉字发展史的几个问题(上)[J]. 北京: 语文建设, 1998(1).
- 劉釗 洪颺 張新俊編纂《新甲骨文編》[M]. 福州: 福建人民出版社, 2009. 5
- 罗荣辉. 象形字研究[D]. 江西: 江西师范大学硕士论文, 2010.
- 彭万勇. 对外汉语汉字字源教学法理论建构论略[J]. 四川: 绵阳师范学院学院, 2009(6).
- 秦瑶丹. 泰国汉字教学中的象形字教学研究[D]. 天津: 天津师范大学硕士论文, 2016.
- 兴华译, 表征: 文化表征与意指实践 [M]. 北京: 商务印书馆. 2013
- 唐兰.《古文字学导论》[M]. 济南: 齐鲁书社, 1981.
- 王海英.《六书略》研究 [D]. 内蒙古: 内蒙古师范大学硕士论文, 2007, 9-11.
- 徐景达.《三十六个汉字》, 上海: 上海美术电影制片厂, 1984.
- 许慎.《说文解字》[M]. 北京: 中华书局, 1963.
- 许慎(撰)段玉裁(注).《说文解字注》[M]. 浙江: 杭州浙江古籍出版社, 1998.
- 杨树达.《中国文字学概要》[M]. 上海: 上海古籍出版社, 2006.
- 张素凤.《古汉字结构变化研究》[M]. 北京: 中华书局, 2008:39.
- 张小峰. 视觉表征在对外汉语教学设计中的应用[J]. 黑龙江: 现代远距离教育, 2012(03).
- 张瑜. 对外汉语初级阶段留学生象形字教学研究——《汉语水平词汇与巧字等级大纲》中甲级为例 [D]. 江苏: 扬州大学硕士论文, 2015.
- 赵国庆, 黄荣怀, 陆志坚. 知识可视化的理论与方法[J]. 上海: 开放教育研究. 2005(01).

周健.《汉字教学理论与方法》[M].北京:北京大学出版社,2007.

Bartlett, F.C. Remembering: A Study in Experimental and Social Psychology. [M].Cambridge, England: Cambridge University Press. 1932

Immanuel Kant, Kritik der reinen Vernunft 《纯粹理性批判》胡仁源(译) [M].上海:上海商务印书馆, 1931.

Piaget, J. Langage et pensée chez l'enfant. [M].Neuchâtel: Delachaux et Niestlé, 1923.

Roman Jakobson. Two Aspects of Language and Two Types of Aphasic Disturbances.1956

Stuart Hall. Representation: cultural representations and signifying practices, 周宪、许均主编, 徐亮、陆

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名) : Jin Ying
	Highest Education (最高学历) : Doctoral candidate, Kasetsart University
	University or Agency (任职院校或单位) : Kasetsart University
	Field of Expertise (专业领域) : - Teaching Chinese as a Foreign Language - Applied Linguistics
	Address (地址) : 174/746, 746 Rewadee Road, Talat Kwan, Nonthaburi 11000

Author (2) Information (第二作者信息)

	Name and Surname (姓名) : Asst.Prof.Dr. Chaturit Keawsuwan
	Highest Education (最高学历) : Litt.D. (Chinese Philology), Fudan University, P.R. China
	University or Agency (任职院校或单位) : Faculty of Humanities, Kasetsart University
	Field of Expertise (专业领域) : Chinese Phonology
	Address (地址) : Faculty of Humanities, Kasetsart University, 50 Ngamwongwan, Ladyao, Chatuchak, Bangkok, 10900, Thailand

浅谈汉泰“东西南北”方位词的文化意蕴

A Discussion on the Cultural Connotative Meanings between Chinese and Thai Orientation Words “East, West, North and South”

张志豪¹

KHAMPHON PHONOK

北碧皇家大学、人文与社会科学学院

Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University

E-mail: 317851477@qq.com

连宇帆²

RAEWADEE NAKSANOI

北碧皇家大学、人文与社会科学学院

Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University

E-mail: raewadee@kru.ac.th

Received: 14 September 2021 / Revised: 1 October 2021 / Accepted: 4 October 2021

摘要

方位词与人们的生活息息相关，汉泰中的“东西南北”在很多情况下，并不仅仅是表示方位，而且还有各自独特的文化内涵，反映在语言中就呈现出方位词所代表的尊崇卑贬、喜欢嫌恶，本文通过对汉泰“东西南北”方位词的文化意蕴的探讨，分析其共性和差异性，这样有助于对外汉语教学及中泰文化的交流。

关键词：东西南北；文化意蕴；传统文化

ABSTACT

The orientation words have a close connection with people's daily life. The words “east, west, north and south” in Chinese and Thai, in many instances, are not just used to express directions, and they also have their own distinctive cultural connotations which reflect on the expression of respect and humbleness, like and dislike that the orientation words present in language using. Through the discussion on the cultural connotative meanings between Chinese and Thai orientation Words “East, West, North and South”, this paper aims to analyze the commonness and differences between them, which will be helpful

to the improvement of teaching in CAFL (Chinese as a foreign language) and cultural exchanges between China and Thailand.

Keywords: East west north south, cultural connotative meanings, traditional culture

一、引言

人类对自己生存空间的认知，一个是承载他们一切生活的土地，另一个便是将他们的一切活动包容其中的四方空间。^①语言与文化有着不可分割的密切关系，语言是文化的载体，文化是语言的内涵。一方面，一个民族的语言反映着与其相应的文化；另一方面，一个民族的文化往往制约和影响该民族语言的各个层面。词汇是语言的建筑材料，是语言成分中最具生命力的底层单位，各民族的文化特征，经过历史的积淀，都体现在词汇层面上。任何民族的语言词汇系统及其构成成分，都会受其民族文化的制约和影响。^②汉泰两种语言中都有相对应的词表达四个基本方位：东与 ตะวันออก [ta²¹ wan³³ ʔɔ:k²¹]、西与 ตะวันตก [ta²¹ wan³³ tok²¹]、南与 ใต้ [ta:j⁴⁵¹]、北与 เหนือ [nwa:²¹⁴]，作为方位来讲，它们是统一的。然而由于汉泰民族心理、宗教信仰、历史背景、风俗习惯等的不同，中泰两国人民对这四个基本方位词的认识、表达及其文化意蕴都存在着一定的差异。早在先秦时期，中国古人就将东南西北四个方位作为四种神灵进行合并祭祀，古文献中称为“方祀”；孩子到了六岁，要开始教他识数和辨认东南西北。在中国古代社会，坐东还是坐西，面南还是面北，上朝下殿，左序右位都有种种讲究，东南西北和中国古人的生活密切相关。^③我国人民对东西南北这些方位词也有着不同的理解、信仰和忌讳，并随着时代的进步和外来文化的影响而产生一些变化。可见，在汉泰语言中“东西南北”方位词在表示方位空间的同时，已融入其浓烈的民族文化色彩及感性认识，使之有了各自独特的文化意蕴。

二、方位与传统文化

对于汉民族来说，东西南北除了表示方位、尊卑观念，还涉及传统文化的许多方面。如天干地支、阴阳、五行、八卦、礼仪、四季、四象等。

天干共十位，即甲、乙、丙、丁、戊、己、庚、辛、壬、癸。古人把天干中的每两位与五行联系搭配表五方：即东方甲乙木，南方丙丁火，西方庚辛金，北方壬癸水，中晨戊己土。地支共十二位：即子、丑、寅、卯、辰、巳、午、未、申、酉、戌、亥。古人以 12 时太阳所在的位置将四方分成 12 等分，用十二地支表方向，其中卯表东方，午表南方，酉表西方，子表北方。紫禁城的午门就是南门。现在我们把连接地球南北两极的假想线称作子午线也与古代用地支的“子”表北方、“午”表南方的观念有关。

^①魏建震. 先秦社祀研究[M]. 北京：人民出版社，2008，192.

^②靳雅姝. 东西南北与方位文化[D]. 延边大学，2003，1.

^③道吉尔. 汉语方位词的文化涵义探析[J]. 内蒙古社会科学（汉文版），2001，22（5）：41.

五行学说与方位产生联系始于汉代。古代思想家用金、木、水、火、土五种物质来解释世界万物的起源及多样性统一，认为他们充盈天地，无所不在。所谓五行即一曰金，二曰木，三曰水，四曰火，五曰土。木居东方主春气，火居南方主夏气，金居西方主秋气，水居北方主冬气。于是方位和四季有了联系。《礼记·月令》有记述：“立春之时，天子穿青衣，率领百官，亲赴东郊迎春。同样，立夏时则穿赤衣，赴南郊迎夏；立秋时，着白衣，赴西郊迎秋；立冬时。则着黑衣，赴北郊迎冬”。这里，我们仅抓住其“象征”的一面，就能清楚地看到，它正是色彩、方位、时间的象征关系的具体化。^①

上古人们将天上的二十八宿星象分为四大天区：东方苍龙、南方朱雀、西方白虎、北方玄武，称为“四象”。中国古代的宫城四方城门及街道桥梁、河湖等遂常用“四象”命名。唐朝历史上的四次玄武门之变就是发生在当时的皇城北面正门，而长安的青龙河在城东。刘禹锡有名句“朱雀桥边野草花，乌衣巷口夕阳斜”中的朱雀桥在乌衣巷附近，是六朝时代都城正南门（朱雀门）外的大桥。

中国古时的礼仪是主位在东，宾位在西，《礼记·曲礼上》“主人入门而右，客入门而左。主人就东阶，客就西阶。”因此，“东”有“主人”之意，如：坐东，东道主，东家。又如毛泽东《开展根据地的减租、生产和拥护爱民运动》：“政府应站在执行减租法令调节东佃利益的立场上。”“东佃”是旧时地主与佃户的并称。现代汉语中也沿袭了这种习惯，如我们常说的房东、股东。古人席次尚右，右为宾师之位，居西而面东，所以就有“西席”“西宾”之说，是对家中所请的教师或幕友的尊称。邹韬奋《经历》附录《我的母亲》：“母亲觉得非请一位西席老夫子总教不好，所以家里虽一贫如洗，情愿节衣缩食，把剩下的钱请一位老夫子。”泰语中缺少这种用“东、西”方位词来表示主、宾席位的文化意蕴，这种把方位与席位联系的特殊文化意蕴体现了汉民族的待客礼仪。

道家认为无极生太极，太极生两仪，两仪生四象，四象生八卦，八卦即由阴（一 一）阳（一）两种符号组成为八组符号，并代表不同的意义，表示不同的方位及自然现象，由此可以演绎和总结出自然界及人类社会变化的种种规律。我们平时所说的“八卦”主要指的是乾、坤、震、巽、坎、离、艮、兑。东南西北即为“四正者”，指的是：“震”表东，“离”表南，“兑”表西，“坎”表北，还有“四隅者”指的是“巽”表东南，“坤”表西南，“乾”表西北，“艮”表东北。“离”作为八卦之一，卦形为“三”，代表火。^②

同样，我国人民也有与 เหนือใต้ ออก ตก [nua:²¹⁴ta:j⁴⁵¹ʔo:k²¹tok²¹]（北南东西）相关的传统文化，丰富了方位词的文化意蕴。ตะวันออก [ta:²¹wan³³ʔo:k²¹]（东）、ตะวันตก [ta:²¹wan³³tok²¹]（西）เหนือ [nua:²¹⁴]（北）ใต้ [ta:j⁴⁵¹]（南）又称 บูรพา [bu:³³ra⁴⁵pha:³³]、ปัจฉิม [pat²¹tɕhim³³]、อุดร [ʔu:²¹do:n³³]、ทักษิณ [tʰak⁴⁵sin²¹⁴]。分别对应前、后、左、右。这种对应方式来自佛教六方，佛教把世俗分为六方，即前方、右方、后方、左方、下方、上方，对应 ปุรัตถิมทิศ [pu:²¹ra⁴⁵tʰi²¹ma⁴⁵tʰit⁴⁵]（东）、ทักษิณทิศ [tʰak⁴⁵kʰi:²¹na⁴⁵tʰit⁴⁵]（南）、ปัจฉิมทิศ [pat²¹tɕhim²¹⁴ma⁴⁵tʰit⁴⁵]（西）、อุตตรทิศ [ʔut²¹ta:²¹ra⁴⁵tʰit⁴⁵]（北）、

①吉野裕子. 阴阳五行与日本民俗[M]. 上海: 学林出版社, 1989, 19.

②蒋冰清, 彭芬芳. 汉语方位词东南西北的文化意义解读[J]. 湖南社会科学, 2008. (3):193.

③Khanika kamdee. 6 disa to the Management, According to Phrakrubunchayakorn[J]. Journal of Language, Religion and Culture, 2017, 107.

เหอจื๊มทิส [he:²¹⁴ta²¹h²¹maʔ²¹h²¹it⁴⁵] (下)、อุปริมทิส [ʔu²²paʔ²²ri⁴⁵maʔ²¹h²¹it⁴⁵] (上), 分别代表父母、师长、妻儿、朋友、奴仆、修行者。

正所谓“四面八方”，我国人民用八门、八象赋予了八方独特的文化。八方东、南、西、北、东南、东北、西南、西北分别对应八门，即：水门、金门、铁门、银门、风门、土门、锡门和石门，更有八象配对，即东金翅鸟、南狮子、西巨龙、北大象、东南猫、西南虎、西北鼠、东北牛，古人根据打雷的方向来预测一整年的收成情况。人们认为雷响东边是大吉征兆，预示着田地富饶肥沃，稻谷丰收，所有的人都会认真地祭拜东方感谢上天的恩赐。雷响金门南方将会有倾盆大雨，洪涝淹没田地，五分之一的低洼田地将会被破坏，但良田里将会出现大量的鱼虾，也算是另一种收获。雷响铁门西方为不祥之兆，降水极少，造成干旱，水稻损失严重。雷响银门北方是天降甘露的好征兆，水稻将会长得饱满茂盛，人们也会幸福一整年。这种用八门八象来对应八方以预测水稻的生长情况是我国人民农业文化的体现。

我国人民有“种树看方位”的习惯，八个方位各种不同的吉祥树，龙头竹、红色鱼木和椰树是东方之树，罗望子、二列叶下珠和枣属植物为西方之树，金合欢、苟椽和无花果是为北方之树，芒果树、柿属植物和常绿木为南方之树。园子里树木的布局一般遵从这种方位习惯以讨吉利。

此外，ตะวันออก [ta²¹wan³³ʔo:k²¹]、ใต้ [ta:j⁴⁵¹]、ตะวันตก [ta²¹wan³³tok²¹]、เหนือ [nwa:²¹⁴] (东南西北) 分别代表星期一、星期三、星期四和星期五，并有四方守护神，东方月亮之神，西方真言之主，南方智慧之神，北方光明之神，因真言之主为天神之师，是语文和学识之神，所以今天我国的拜师节选在星期四举行。

我国人民方位文化受到宗教的影响，主要来自佛教和印度婆罗门教，因为我国华人众多，且大部分为福建、广东等风水文化比较浓重的华人，因此泰国的方位文化也有风水文化的印记。古时汉泰的方位文化与战争、祭祀、农事有或多或少的关联，如汉泰都有战争前的方位占卜，祭祀时的方位选择，这是对方位空间的基本认识，也是古时社会生活的写照，虽在同一时期，但不同的时代背景和社会生活环境，造成相异而独特的方位观念与文化。

三、东、西方位词的文化意蕴

东西方位的确立与太阳有着密切的关系。汉语中，《释文》：“东方，谓日出也。”古代神话中的日神名为“东君”。东西的“西”本是栖息之“栖”的初文，由日落西山而鸟栖于巢而来。泰语中，ตะวันออก [ta²¹wan³³ʔo:k²¹] (东)、ตะวันตก [ta²¹wan³³tok²¹] (西) 的字面意思本就是日出日落，日出之向为“东”，日落之向为“西”。可见，在汉泰民族里太阳是确立方位的重要参照物，人们往往拿日头的出没做标准。除表示方位外，东、西方位词隐含着不同的文化意蕴且与太阳有着一定的联系。

东方是太阳升起的地方，西方是太阳落下的地方，在古代文化传统中，中国古人以东向为尊，西向为卑。首先，东蕴含着尊贵之意，先民们对东方有一种尊敬、崇拜心理。他们每天早晨要做的第一件事就是东向祭日或是祭拜东方。古人居住以东为尊。《礼记·王制》：“夏后氏养国老于东序，

养庶老于西序……周人养国老于东郊，养庶老于虞庠，虞庠在国之西郊。”古代东宫是太子、太后所居之宫，所以东宫也指太子、太后，富贵人家的住宅在城东。其次，东方意味着光明、温暖与新生。古人讲究东向而眠，如《仪礼·既夕礼》：“士处适寝，寝东首于北墉下。”贾公彦疏：“东首者，乡生气之所。”这是说生病的人睡觉时讲究头朝东，因为东方有“生气”。东方象征春天，《礼记·乡饮酒义》“东方者春，春之为言蠢（活动生长的样子）也，产万物者圣也。”东风是和煦柔和的风，多用于美好的方面，如《礼记·月令》“东风解冻，蛰虫始振，鱼上冰，獭祭鱼，鸿雁来。”可见东风犹如春风，使得万物复苏。祝福人用的成语“福如东海”中的“东”除了表示方位，也蕴含了许多“东”的隐喻生机的词义色彩在里面。最后，东方主生，属阳，因此和男性就有了千丝万缕的联系。成语“东方千骑”旧指女子的如意郎君，出自汉乐府《陌上桑》诗：“东方千余骑，夫婿居上头。”这里的“东方”已不是实指方位，而是隐喻男性。

西方是太阳落下的地方，因而意味着死亡、恐怖与不详。首先，古人常用“西”表死亡之所，“西归”、“西迁”是死亡的婉词。魏晋诗人陆机《董桃行》诗：“万里倏忽几年，人皆冉冉西迁。”从中国原始社会的墓葬来看，死者的头朝向日落方向的居多，古人皆面西哭丧。常人死后命归西天，人们将死亡称为“上西天”“归西”就是传统观念的反映。其次，西方又常常跟衰老、悲伤的情感联系在一起。沈约《酬谢宣城朏》诗：“牵拙谬东汜，浮情及西昆。”注：“东汜，日初出处，比少壮也。西昆，日入处，比衰老也。”古诗常用西风来表达悲凉情绪和伤感情怀。如马致远《天净沙·秋思》：“古道西风瘦马，夕阳西下，断肠人在天涯。”最后，日落西则阴暗生，西风吹则阳气藏，所以西和阴是有内在联系的。女性属阴，这样女性和西就有了瓜葛。古代诗文中经常说女子所在的方位是“西边”。“西厢”“西楼”指的是女子的住所。阮籍《咏怀》：“西方有佳人，皎若日光。”受传统文化的熏染，人们在写诗作文时也都习惯性地“西”和女性联系在一起，而将东和男性联系在一起。如梁武帝萧衍《拟明月照高楼》：“君如东扶景，妾似西柳烟。”南宋范成大《归州竹枝歌》：“东邻男儿得湘累，西舍女儿生汉妃”都体现了这种联系。

我国人民亦认为ทิศตะวันออก [tʰit⁴⁵ta²¹wan³³ʔɔ:k²¹]（东方）是吉祥方位，旭日东升，给大地带来光明和温暖，意味着充满生机和力量，他们相信来自太阳神的光芒将驱除所有的不幸；人们在日出之时面东祭拜太阳神，祈求生活顺利，国家繁荣昌盛；佛祖涅槃前面东而卧，所以视东为吉，意味着有生气。这种喜东的观念渗透到泰国人的日常社会生活中：泰国的传统民居高脚楼里的楼梯口以朝东或朝北为吉祥；新人结婚坐在矮榻上应头朝东方，双手合掌向前伸出接受客人洒的法螺水和美好的祝福；睡时头朝东以求健康长寿；佛殿正门面东而建，为使主佛像的脸朝东，在家摆设佛像也应面北或东。

西方被我国人民认为是死亡方位，因其为太阳落下的地方。ตะวันตก [ta²¹wan³³tok²¹]（西）中的ตก [tok²¹]有“落下”之意，有句泰语“อย่าทำให้ชีวิตตกไปตามแสงตะวัน [ya:²¹tʰam³³ha:j⁴⁵chi:³³wit⁴⁵tok²¹pa:j³³ta:m³³sɛ:ŋ²¹⁴ta²¹wan³³]”意思是“不要让生命犹如日落后的光芒消失而不见”，西方意味着生命的消逝，所以忌睡时头朝西方，我国人民认为西向而眠会疾病缠身，甚至折寿，只有人死后，才能头朝西方摆放尸体。

พลูหลวง [pʰu:³³luan²¹⁴]的著作 คติสยาม [kʰa⁴⁵ti²¹sa²¹ya:m²¹⁴]把东南西北与男女、左右配分类，东、南为右，象征男性，表示吉祥；西、北为左，象征女性，表示不祥。男右女左，结婚时

新郎在新娘的右边，泰国人通常用右手递东西给别人，用左手递东西被认为不礼貌或鄙视他人，在接别人的东西时同样也不能用左手接。这些日常礼仪习俗都透露着我国人民男尊女卑、喜东恶西的观念。^①

综上所述，我们可以看得到在汉泰两个民族里，东和西的方位词都与人民日常礼仪习俗有着息息相关的联系。因此，为看清楚汉泰东和西方位词的文化意蕴。下面我们就将它们进行归纳与总结，具体如下表：

表 1 汉泰东与西方位词的文化意蕴

国家 方位	中国	泰国
东与 ตะวันออก [ta ²¹ wan ³³ ʔɔ:k ²¹]	一、东向为尊； 二、有尊贵之意； 三、意味着光明、温暖与新生； 四、象征着春天； 五、属阳，与男性有联系，隐喻男性。	一、有吉祥方位之意； 二、意味着充满生机和力量； 三、意味着有生气； 四、有健康长寿之意； 五、象征男性，表示吉祥之意。
西与 ตะวันตก [ta ²¹ wan ³³ tok ²¹]	一、西向为卑； 二、意味着死亡、恐怖与不详； 三、有衰老、悲伤的情感之意； 四、与阴是有内在联系的，隐喻女性。	一、有死亡方位之意； 二、意味着生命的消逝； 三、象征女性，表示不详之意。

根据上表，我们不难发现，在汉泰两个民族里，东西方位词在文化意蕴上有着诸多相通之处，“东”都被赋予美好的意义，而“西”常常和死亡、不祥联系在一起，这些文化意蕴都是由太阳的东升西落延伸而来，和人们的日常生活礼仪有关。这同时也反映了在悠久的历史文化中，中泰两国人民有着诸多文化上的认同感，在对泰的教学中要注意引导学生学习两国文化中的相通之处，引发其兴趣，增强其对中国文化的认同感，提升教学效果。

四、南、北方位词的文化意蕴

汉泰语的“南”与“ใต้” [ta:j⁴⁵¹] 和“北”与“เหนือ” [nua:²¹⁴]除了表示方位，还被赋予了不同的感情色彩，更体现了人们传统的尊卑观念。

中国习惯上山南水北谓之阳，山的南坡因日照时间长，草木茂盛，欣欣向荣，故人们认为南方是生养之方。南，在中国传统观念中首先有长寿之意，成语“福齐南山”、“南山之寿”、“寿比南山”中的“南山”虽实指“终南山”，但我们认为“南山”更可能是一种虚指，隐喻生命长久，蕴含着长寿之意，“南”象征着长寿最早见于《诗经·小雅·天保》：“如月之恒，如日之升。如南山之寿，不骞不崩。”唐·魏元忠《银潢宫侍宴应制》诗：“愿奉南山寿，千秋长若斯。”这里“南山”均喻

^① Prayun Uluchada. 7 khwamchua khōng Thai (Khati Sayam). [M]. Bangkok. Muang Boran publisher, 2003.

指长寿。这在汉民族日常礼仪文化中都有体现，如，向长辈祝寿常有“福如东海，寿比南山”。其次，南还有富贵的象征意义。白居易在《效陶潜体诗》中说道：“贵人居南苍，寒士栖北里。”可见南与富贵相伴。

另外，南面向阳，北面向阴，“万物生长靠太阳”，这种观念反映到语言上就有了南尊北卑的习惯。《礼记·郊特牲》“君之南乡，答阳之义也。臣之北面，答君也。”中国古代帝王、诸侯会见群臣时，都是面南而坐，祭天也均在南郊（今北京天坛在南城即为明证）。《礼记·明堂位》“昔者周公朝诸侯于明堂之位：天子负斧依，南乡而立”也说明了这一点。南面成为称王称帝的代称，如贾谊《过秦论》：“秦并海内，兼诸侯，南面称帝。”与“南面称帝”相对，当然是“北面称臣”，北面成为下对上的卑称或谦辞，如《赤壁之战》中诸葛亮对孙权说“若不能，何不按兵束甲，北面而事之。”就是假意劝孙权向曹魏投降称臣。战败者必四散逃窜，所以古汉语“北”多表示战败，这恰与汉民族尊南卑北的习俗相合。如《韩非子·五蠹》中：“鲁人从君战，三战三北。”从胜者而论，“北”是战败的一方。如《汉书高帝纪》：“沛公项羽追北。”古人尊师，师位坐北面南，弟子面北。如《礼记·学记》“大学之礼，虽诏于天子，无北面。所以尊师也。”北方还是死亡之所，墓葬之地。古人有“生者南乡，死者北首”之说。根据中国人的观点，人有魂、魄构成，人死魂、魄游离，魂气升天而成神，魄气下降而成鬼。^①《五行大义》：“北方至阴宗庙祭祀。阳初冬，中阴……故作宗庙以收聚也。”由于北方是把这魄气收聚在一起的地方，所以在此建造宗庙，中国天子的灵庙往往都建在京城北郊。

中国自古房屋就以坐北朝南为尊，早在距今六千年之前的仰韶文化时期，房屋的基本走向就是坐北面南。西安半坡遗址的房屋也是南向的。其后，封建社会的宫殿、宗庙等都是南向的。这一方面是自然地理环境的原因，一方面是长期以来形成的伦理、秩序等观念的体现。^②

南为阳，北为阴；男为阳、女为阴。这种阴阳体系决定了古人在举行许多仪式时对南北方位的不同选择。《礼记·祭统》：“天子亲耕于南郊，以共齐盛；王后蚕于北郊，以共纯服。”这是男为阳、女为阴的缘故。唐代把妓院所在称为“北里”，古代妇女盥洗的地方在居室的北边，称之为“北堂”，“北堂”也用来直接称代母亲，如李白的《赠历阳褚司马》：“北堂千万寿，侍奉有光辉。”汉民族男左女右，男尊女卑也体现了南尊北卑的方位观念。

对于我国人民来说，ใต้[ta:j⁴⁵¹]（南）、เหนือ[nwa:²¹⁴]（北）方位孰尊孰卑，古今存在不一样的理解。古时南尊北卑，现今北尊南卑。“南尊北卑”与佛教密切相关，泰国人认为一个人的头部是最神圣的部位，所以头的朝向往往被用来区分方位的尊卑。根据佛史记载，佛陀释迦牟尼生前睡觉采取向右侧卧的狮子睡姿，头朝南面朝东，于是东、南被认为是吉祥方位。佛陀圆寂涅槃时，佛头向北，面朝西，可见北方为人死后头的朝向。此外，阿瑜陀耶王朝期间上座部佛教（小乘佛教）非常兴盛，甚至超过上座部佛教的发源地锡兰，王朝纪念碑和利泰王著的《三界论》一书中也提到睡时应头朝南，只有人死后才头朝北，华富里府出土的头朝北方的尸体骨骼就是最好的证明。此外，ใต้[ta:j⁴⁵¹]（南）常常用于尊称，ใต้เท้า[ta:j⁴⁵¹]

^①吉野裕子. 阴阳五行与日本民俗[M]. 上海: 学林出版社, 1989, 142.

^②蒋冰清, 彭芬芳. 汉语方位词东南西北的文化意义解读[J]. 湖南社会科学, 2008. (3): 195.

t^ha:w⁴⁵] (阁下) 用于尊敬者, ได้เท่ากรุณา [ta:j⁴⁵t^ha:w⁴⁵ka²¹ru⁴⁵na:³³] (阁下) 用于昭披耶^①等高级官爵, ได้เท่ากรุณาเจ้า [ta:j⁴⁵t^ha:w⁴⁵ka²¹ru⁴⁵na:³³t^əa:w⁴⁵] (阁下) 用于颂德^②昭披耶; ได้ [ta:j⁴⁵] (南) 还用于王室称呼, ได้ฝ่าพระบาท [ta:j⁴⁵fa:²¹p^hraʔ⁴⁵ba:t²¹] (殿下) 用于王族; ได้ฝ่าละอองพระบาท [ta:j⁴⁵fa:²¹la⁴⁵ʔo:³³t^hu²¹li:³³p^hraʔ⁴⁵ba:t²¹] (陛下) 用于国王; ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท [ta:j⁴⁵fa:²¹la⁴⁵ʔo:³³t^hu²¹li:³³p^hraʔ⁴⁵ba:t²¹] (殿下) 用于王后、王储等。这些都足见 ได้ [ta:j⁴⁵] 的“尊贵”。

现今的我国人民认为北尊南卑, 印度婆罗门教的影响是一方面的原因, 婆罗门教死神阎魔也就是后来被佛教借用的阎罗王住在南方的地底下, 是专门使死者受苦, 凌辱死者灵魂的最可怕的神职。另一方面, ได้ [ta:j⁴⁵] (南) 和 ตาย [ta:j³³] (死) 发音相似, 所以人们并不喜欢这个听上去就晦气的方位。ได้ [ta:j⁴⁵] 可表“下面”“在……下”, 如 ไต้ลม [ta:j⁴⁵lom³³] (下风) ไต้ต้นไม้ [ta:j⁴⁵ton⁴⁵ma:^j⁴⁵] (树下) เรื่องนี้เกิดขึ้นใต้จมูกตำรวจ [rwaŋ⁴⁵n:i⁴⁵kr:t²¹khun⁴⁵ta:j⁴⁵t^əa²¹mu:k²¹tam³³ruat²¹] (这件事发生在警察的鼻子底下。) แมวนอนหลับอยู่ใต้เตียง [mɛ:w³³no:³³lap²¹yu:²¹ta:j⁴⁵tian³³] (猫在床下睡觉)。อยู่ภายในใต้บังคับบัญชาของเขา [yu:²¹p^ha:^j³³na^j³³ta:j⁴⁵ban³³khap⁴⁵ban³³t^əha:³³khɔ:²¹⁴khaw²¹⁴] (在他的指挥下), 所以 ได้ [ta:j⁴⁵] (南) 意味着处在别人之下, 意味着卑微, 又可延伸为“低劣、逊色”。

ทิศเหนือ [t^hit⁴⁵nwa:²¹⁴] (北方) 是众神之位, 象征着光明、繁荣, 意味着做什么都比别人强, 所以 เหนือ [nwa:²¹⁴] (北) 可表示“高(于), 超(过)”如ฝีมือฝ่ายแดงเหนือกว่าฝ่ายน้ำเงิน [fi:²¹⁴mwa:³³fa:^j²¹dɛ:³³nwa:²¹⁴kwa:²¹fa:^j²¹nam⁴⁵ŋa:³³] (红队的技艺高于蓝队。) เขามีความสามารถเหนือกว่าฉัน [k^haw²¹⁴mi:³³khwa:³³sa:²¹⁴ma:t⁴⁵nwa:²¹⁴kwa:²¹t^əhan²¹⁴] (他能力比我强。) เขาเหนือกว่าเธอทุกด้าน [k^haw²¹⁴nwa:²¹⁴kwa:²¹t^hɔ:³³t^huk⁴⁵da:n⁴⁵] (他各方面都比她优秀。) เหนือ [nwa:²¹⁴] 意味着在别人之上, 处在优势地位, 即为 เหนือมนุษย์ [nwa:²¹⁴ma⁴⁵nut⁴⁵] (人上之人), เหนือสิ่งอื่นใด [nwa:²¹⁴siŋ²¹ʔu:²¹daj³³] (高于一切), 在头之上的人便是 เจ้าเหนือหัว [t^əa:w⁴⁵nwa:²¹⁴hua²¹⁴] (皇上)。所以就有了北者为尊, 高高在上; 南者为卑, 俯首在下的观念。如今的我国人民已不去追究佛祖涅槃前的卧姿, 我们看到的是现今卧佛皆头朝北而造, 并坚信方位以北为尊。

综合上述, 我们可以将汉泰南与北方位词的文化意蕴进行归纳与总结, 具体如下表:

^①昭披耶: 泰国贵族爵位, 相当于公、侯、伯、子、男中的公爵。

^②颂德: 对皇族长官、皇族长辈或僧侣尊长的尊称。

表 2 汉泰南与北方位词的文化意蕴

国家 方位	中国	泰国	
南与ใต้ [ta:j ⁴⁵¹]	一、有长寿之意； 二、有富贵的象征意义； 三、有称帝之意； 四、南为阳，男为阳； 五、南为尊。	古代	现代
		一、南为尊； 二、有吉祥之意； 三、常常用于尊称，有尊贵的意思。	一、南为卑； 二、意味着处在别人之下； 三、意味着卑微，又可延伸为低劣、逊色。
北与เหนือ [nwa: ²¹⁴]	一、有称臣之意； 二、多表示战败； 三、北为阴，女为阴； 四、北为卑。	古代	现代
		一、北为卑； 二、有不吉祥之意。	一、北为尊； 二、有众神之位的意思； 三、象征着光明、繁荣； 四、有比别人强之意。

从上表可以看出，在中国文化传统中，人们对南尊北卑的观念根深蒂固，古今都变化不大，然而我国古今对南、北的尊卑看法则相异，由于历史的发展以及外来文化的影响，现在的我国人民相信或习惯北尊南卑。不同的文化和历史背景是造成汉泰“南、北”方位词表示的尊卑观念不尽相同的重要原因。

结语

本文通过对汉、泰语言中的东西南北的文化蕴涵探讨，我们发现不同民族的词语总会具有赖以生存的文化的内涵。文化是一个有着丰富内涵的综合体，它从物质到观念、从制度到个体、从习俗到心理结构整个民族、社会，也包括语言赖以生存的庞大文化的生态、环境中的任何一分子，都可能在词语的身上体现出来。我们通过对方位词“东西南北”文化意蕴的考察分析，可以看出，在中泰两国民族里，“东”与“ตะวันออก”[ta²¹wan³³ʔɔ:k²¹]和“西”与“ตะวันตก”[ta²¹wan³³tok²¹]方位词在文化意义上有着很多相同之处，“东”与“ตะวันออก”[ta²¹wan³³ʔɔ:k²¹]都被赋予美好的意义，而“西”与“ตะวันตก”[ta²¹wan³³tok²¹]常常和死亡或不祥联系在一起，这些文化意蕴都是由太阳的东升西落延伸而来，和人们的日常生活礼仪有关。尤其是我国的佛教，另称佛国，佛教文化深深地渗入到我国人民的日常社会生活中，与方位有关的礼仪、习俗、节日等都烙下了佛教的痕迹。在中国文化传统中，人们南尊北卑观念根深蒂固，古至今变化不大。汉民族方位文化的尊卑观念具有深厚的历史沉淀，不仅受民族传统文化的影响，而且与民族语言心理密切相关。但我国古今对南、北的尊卑看法则不同，由于历史的发展以及外来文化的影响，现在的我国人民相信或习惯北尊南卑。

不同历史文化、地理环境、宗教信仰等因素造成了汉泰“南”与“ใต้” [ta:j⁴⁵¹]、“北”与“เหนือ” [nuu:²¹⁴] 方位词表示的尊卑观念不完全相同的重要原因。

总之，语言依赖社会，社会与文化密切相关，所以语言与文化之间有着千丝万缕的联系。语言是文化的组成部分，它不仅是记录文化的符号系统，也是文化传播的最佳媒介；反过来，文化也对语言的发生发展有着重要的影响。词汇在不同程度上反映了宗教信仰、习俗礼仪、伦理道德、科技军事、数字文化等。我们青年人作为社会上最富有朝气、最富有创造性、最富有生命力的群体，应该自觉承担起带领中泰两国民族文化走出去的责任和使命。因此，在跨文化交际及外语教学中，对所学语言的文化背景有所了解，才能充分认识和掌握词语的文化意蕴，减少由于差异而带来的学习障碍和对文化的误读，同时也有助于中泰文化的交流。

参考文献

- 日月洲. 佛国行. [M]. 北京: 中国工人出版社, 2007
- 田禾, 周方治. 列国志一泰国. [M]. 北京: 社会科学文献出版社, 2005
- 吉野裕子. 阴阳五行与日本民俗. [M]. 上海: 学林出版社, 1989
- 刘晓梅. 成语中方位词的文化隐喻功能. [J]. 安庆师范学院学报 (社会科学版), 2011. 30 (2)
- 李宗利, 刘效群. 从“东南西北”方位词看中西文化的差异. [J]. 徐州建筑职业技术学院学报, 2005. 5 (4)
- 陈秋兰. 《诗经》中“东西南北”的人文意蕴. [J]. 陕西师范大学继续教育学报, 2006. 23
- 张雪珠. 汉英中“东西南北”的文化蕴涵比较. [J]. 湖南科技学院学报, 2005. 26 (9)
- 钱兴奇等译. 礼记. [M]. 长沙: 岳麓书社, 2001
- 郭锡良等. 古代汉语. [M]. 北京: 商务印书馆, 2000
- 道吉尔. 汉语方位词的文化涵义探析. [J]. 内蒙古社会科学 (汉文版), 2001. 22 (5)
- 蒋冰清, 彭芬芳. 汉语方位词东南西北的文化意义解读. [J]. 湖南社会科学, 2008. (3)
- 彭林注译. 仪礼. [M]. 长沙: 岳麓书社, 2001
- 程裕祯. 中国文化要略. [M]. 北京: 外语教学与研究出版社, 1988
- 魏建震. 先秦社祀研究. [M]. 北京: 人民出版社, 2008
- Khanika Kamdee. (2017). 6 disa to the Management of Chaisri Temple, According to Phrakrubunchayakorn. **Journal of Language, Religion and Culture**. 6(2) p. 102-118.
- Prayun Uluchada. (2003). **7 khwamchua khōng Thai (Khati Sayam)**. Bangkok: Muang Boran.

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名): Khamphon Phonok
	Highest Education (最高学历): Ph.D. (Linguistics and Applied Linguistics)
	University or Agency (任职院校或单位): Kanchanaburi Rajabhat University
	Field of Expertise (专业领域): – Comparison of Chinese and Thai languages – Chinese Teaching
	Address (地址): Kanchanaburi Rajabhat University Nong Bua, Muang Kanchanaburi District, Kanchanaburi 71190

Author (2) Information (第二作者信息)

	Name and Surname (姓名): Raewadee Naksanoi
	Highest Education (最高学历): M. A. (Teaching Chinese to Speakers of other Languages)
	University or Agency (任职院校或单位): Kanchanaburi Rajabhat University
	Field of Expertise (专业领域): Chinese Teaching
	Address (地址): Kanchanaburi Rajabhat University Nong Bua, Muang Kanchanaburi District, Kanchanaburi 71190

浅析《国际中文教育中文水平等级标准》中的语言量化指标 ——以初等一级为例

A Study of Quantitative Criteria in Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education A Case Study of The Initial Standards Level 1

魏雅静

SUPIDCHAYA AMKID

兰实大学、文学院、中文系

Chinese Language Department, College of Liberal Arts, Rangsit University

E-mail: supidchaya.a@rsu.ac.th

Received: 24 June 2021 / Revised: 18 October 2021 / Accepted: 20 October 2021

摘要

本研究主要目的是为了了解《标准》中的语言量化指标,包括音节表、汉字表、词汇表以及语法表。在此,本研究以《标准》的初等一级的音节表、汉字表以及词汇表为研究对象。并对《标准》初等一级的三个表和汉语水平考试(HSK)1至3级的词汇大纲进行对比分析。研究表明《标准》初等一级的三个表之间具有相应的关系,但发现有些在词汇表中出现的音节并没有被列进音节表中。此外,还发现词汇表中几个词汇的词性标注的问题。与 HSK1 级词汇大纲相比,《标准》初等一级的音节、汉字、词汇的范围明显更广。与 HSK2 级的词汇大纲相比,两者相同的音节、汉字的数量更多,但在词汇方面,HSK2 级的词汇量还概括不了《标准》初等一级的。与 HSK3 级相比,相同的音节、汉字词汇数量都增加,但同时只在 HSK3 级出现的音节、汉字、词汇,而在《标准》初等一级中没有的也明显变多。

关键词: 《国际中文教育中文水平等级标准》; 初等; 词汇; HSK; 对比

ABSTRACT

The objectives of this study are as follows: 1) to study and analyze quantitative criteria in Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education. The quantitative criteria consist of a syllable table, a Chinese character table, Chinese grammar table and a vocabulary table. The samples of this study selected only the syllable table, the Chinese character table, and the vocabulary table of the initial standards Level 1.; 2) to compare the similarities and differences between the three tables of the Initial Standard Level 1 and the vocabulary tables of the HSK exams from Levels 1-3. The results revealed as follows: 1) the syllable table, the Chinese character table, and the vocabulary table of the Initial Standard Level 1 were related, but the researcher found that some syllables that appeared in the syllable table were not in the vocabulary table. Additionally, there was some problem directing the parts of speech in some words as well; 2) the vocabulary in the vocabulary table of the Initial Standard Level 1 exceeds the volume and scope of the HSK(Level 1). Compared to the HSK(Level 2), the syllables and the Chinese characters have the same higher proportion, but the vocabulary aspect still exceeds the HSK(Level 2). Compared to HSK(level 3), the same proportion of the syllables, the Chinese characters, and the vocabulary increased. Still, it turns out that HSK(Level 3) has a volume and scope of all three aspects that significantly exceed the Initial Standard Level 1.

Keywords: Standards for International Chinese Language Education, The Initial Standard, Vocabulary, HSK, Comparison

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ตารางชี้วัดทักษะเชิงปริมาณ (Quantitative criteria) ของมาตรฐานในการแบ่งระดับความสามารถทางภาษาจีนในการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ (Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education) ตารางชี้วัดทักษะเชิงปริมาณนี้ ประกอบด้วยตารางพยางค์ ตารางอักษรจีน ตารางคำศัพท์และตารางไวยากรณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เลือกเฉพาะตารางพยางค์ ตารางอักษรจีน และตารางคำศัพท์ของมาตรฐานขั้นต้นระดับ 1 2) เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างทั้ง 3 ตารางของมาตรฐานขั้นต้นระดับ 1 กับตารางคำศัพท์ของข้อสอบ HSK ตั้งแต่ระดับ 1- 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ตารางพยางค์ ตารางอักษรจีนและตารางคำศัพท์ของมาตรฐานขั้นต้นระดับ 1 มีความสัมพันธ์กัน แต่ผู้เขียนพบว่าบางพยางค์ที่ปรากฏในตารางคำศัพท์กลับไม่ถูกจัดอยู่ในตารางพยางค์ อีกทั้งพบปัญหาการกำกับชนิดคำของคำศัพท์บางคำอีกด้วย 2) คำศัพท์ในตารางคำศัพท์ของมาตรฐาน

ขั้นต้นระดับ 1 มีปริมาณและขอบเขตเกินกว่าข้อสอบ HSK ระดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับ HSK ระดับ 2 ในด้านพยางค์และด้านอักษรจีนนั้น มีสัดส่วนที่เหมือนกันสูงขึ้น แต่ด้านคำศัพท์นั้นยังคงมีปริมาณและขอบเขตเกินกว่า HSK ระดับ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับ HSK ระดับ 3 แล้วนั้น สัดส่วนที่เหมือนกันของทั้งพยางค์ อักษรจีนและคำศัพท์เพิ่มขึ้น แต่กลับกลายเป็นว่า HSK ระดับ 3 นั้นมีปริมาณและขอบเขตของทั้ง 3 ด้านที่เกินกว่ามาตรฐานขั้นต้นระดับ 1 อย่างเห็นได้ชัดเช่นกัน

คำสำคัญ: มาตรฐานในการแบ่งระดับความสามารถทางภาษาจีนในการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ

ขั้นต้น คำศัพท์ HSK เปรียบเทียบ

一、引言

我们知道学习汉语的人越来越多。中国政府网 2020 年 9 月 5 日指出，中国以外累计学习和使用中文的人数达 2 亿。¹ 汉语学习者的学习目的都不一样。每个人也有不一样的学习经验。此外，学习者的汉语能力也不取决于学习时间的长短。那么，为了能够考察他们真正的汉语能力，一种具有标准化水平测试的汉语水平考试或 HSK 才被研制出来。汉语水平考试从 1984 年开始研制。² 当时，HSK 的用途不是非常广泛，比如用来当留学生进入中国大学的入学、中国对外汉语预备教育结业性的水平考试等等。³ 三十多年过去了，至今它还是具有重要的地位和作用。不仅在中国国内，在其他国家也意识到 HSK 的重要性。在泰国一些公司也要求应聘者有 HSK4 或 5 级的证书。

HSK 已经过了几次的发展阶段，现在在实行的 HSK 是中国国家汉办于 2009 年新推出的一项汉语能力标准化考试。然而，2021 年 3 月 31 日中华人民共和国教育部公布了《国际中文教育中文水平等级标准》（下面简称《标准》）。其中，提到了往后汉语水平考试的设计也要参照《标准》。这个消息一出，让很多准备考试者非常担心什么时候要开始实行这个新型考试。比如，在泰国受几十万人关注的“ป๋มภาษาจีน加油站中文”、“เรียนจีนให้ได้จีน”等 Facebook 页面，当天在 Facebook 上提到了 HSK 会变成三等九级。⁴ 作为汉语教师，有必要了解这个新趋势。“新型考试是否更难？”“新型考试与现在的考试有什么不同？”因此，本次研究将对刚公布的这一《标准》进行分析，并把它与新 HSK 进行比较，以应对汉语水平考试的新变化。

本次研究对象是《标准》中初等一级的音节表、汉字表和词汇表。研究内容分为两大方面，第一方面是对《标准》中初等一级的音节表、汉字表以及词汇表的分析。第二方面《标准》的初等一级与 HSK1-3 级词汇大纲的对比。研究方法包括统计分析法和对比分析法。1) 通过分析《标准》中的音节

¹ 中国政府网. 中国以外累计学习中文人数达 2 亿 “中文联盟” 等国际中文在线教育平台发布. http://www.gov.cn/xinwen/2020-09/05/content_5540872.htm, 2021-05-28.

² 马春雨. 汉语水平考试的研究现状与文献特征. 语言应用研究, 2018.

³ 刘英林, 郭树军, 王志芳. 汉语水平考试 (HSK) 的性质和特点. 世界汉语教学, 1988 (2).

⁴ 三等九级指的是学习者的中文水平从低到高分三等，即初等、中等和高等，在每一等内部，根据水平差异各分为三级，共“三等九级”。

表、汉字表以及词汇表，统计出表中不同类型的音节、汉字以及词汇。统计的结果以表格的形式显示。

2) 对《标准》中的音节表、汉字表、词汇表和 HSK1-3 级中的词汇大纲进行对比分析。统计的结果以圆形统计图显示。

二、相关研究

由于《标准》的发布时间还没多久，相关的研究很少，所以本文下面提到的内容会让我们更清楚地了解《标准》这次的发布的原因是什么，它会对将来的 HSK 考试有什么样的影响。

我们知道 HSK 已经经历了几次大变革。当初的 HSK，刘英林、郭树军和王志芳（1988）在《汉语水平考试（HSK）的性质和特点》中指出，HSK 这一课题的研究和小型的试验是从 1981 年开始的。1985-1987 三个年度 HSK 的主要依据是词汇方面和语法方面。⁵ 从 1988 年开始，HSK 以《汉语水平等级标准和等级大纲》（《标准和大纲》）为主要依据。这就是第一次对 HSK 的变革。那时候 HSK 分为三等四级三要素。⁶ 考试一共有 11 级。有些研究者从不同的角度对这个 HSK 存在的问题进行分析。比如，杨承青、张晋军（2007）在《汉语水平考试（HSK）改革设想》中指出，该汉语水平等级标准是建立在中国四年制对外汉语专业水平之上的，未考虑在中国以外国家和地区学习汉语人群的水平，因此，该标准有其局限性。尹春梅（2008）总结了前人对《大纲》存在问题的研究，发现《大纲》中存在的问题大多是跟词汇方面有关，比如，选词频度问题、词的切分问题、词性标注问题等等。

2007 年 10 月，中国教育部发布了《国际汉语能力标准》，其目的是面向汉语作为外语的学习者，对其运用汉语知识和技能进行交际的能力，从不同的层面提供了五个级别的描述，是衡量汉语学习者语言能力的重要依据。⁷ 这次又是 HSK 的一次大变革。这一新型的考试 2009 年才正式实行，有一段时间是“旧”和“新”的 HSK 同时使用。当然，这次变革让我们看到这两个考试有很明显的差别。新 HSK 考试实行了几年后，关于“新旧 HSK 对比分析”这个题目也受到了研究者的关注。

崔蕾（2012）认为新 HSK 从之前的基础、初等、高等三套试题共 11 级别调整为 6 个级别是因为参照旧 HSK 的考生普遍反映其难度大，水平覆盖面不够广。新 HSK 扩大了考试覆盖面，并且将难度调低，这样个水平的考生都有了和自己能力相对应的考试。阚铮（2014）认为新大纲在编排上更具有人性化 and 时代特征，将大纲的教育学紧密结合在一起，更具有科学性。周丽（2016）以语法类型题为例，她说旧 HSK 相对于新 HSK 更注重语法学习的考核。新大纲更注重的是听、说（口试）、读、写 四个方面的交际能力。其实，从微观的角度来分析 HSK 的某个部分的试题，或专门考察某个等级的几

⁵（1）词汇方面指的是大体上一《现代汉语频率词典》选收的频率最高的前 3000 和 5000 词为标准，同时参考《外国人使用汉语常用词表》等辞书。（2）语法方面指的是基本上以建国以来的对外汉语预备教育中普遍使用的基本语法（大约 90-100 项）和常用语法（大约 200 点左右）为根据。

⁶三等是指初等中等和高等水平；四级是指大纲包括甲乙丙丁四级语法以及甲乙丙丁四级词汇和汉字；三要素是指每一等级标准有话题内容、语言范围和言语能力三个要素构成。

⁷ 中华人民共和国教育部.《汉语国际能力标准》简介.

http://www.moe.gov.cn/srcsite/zsdwxxgk/200710/t20071031_61879.html, 2021-04-15.

套考试的对比等题目还有很多。

经过了十几年，当然会有些研究者对现在的 HSK 进行评价。HSK 还有些未完善，需要改进的方面。张晋军、解妮妮、王世华等（2010）在《新汉语水平考试（HSK）研制报告》中提到新 HSK 存在的一些缺点，比如词汇等级的设计还有待改善、收哪些词，放弃哪些词，哪些词应该放在较低等级，哪些词应该放在较高等级，需要做进一步的细致研究、调整。在低等级考试听力部分，试题的文字选项只出现在卷上面，如果能将文字选项也予以播放，可能是更好的选择等等。孙佳（2013）在《新汉语水平考试(HSK)效度问题研究》中指出，新 HSK 客观题较多，信度较高，但是主观题较少，效度难以保证，因此，可以扩大主观题的数量。张广冬（2017）在《汉语水平考试真题词汇与大纲词汇对比研究》中提出问题及建议：试题中用词的不合理，尤其是高级考试超纲词数量庞大，涉及种类较多。另一方面是词汇大纲设计的不合理，比如收词不够系统、严谨、部分词语未进行词性标注等问题。在此提出的建议比如，要严格控制试题中超纲词的数量、扩大大纲词汇数量、增加 HSK 的等级等方法。张新生、李明芳（2019）在《汉语能力标准比较初探》中对提及的几个语言能力标准和考试做一个简单的比较。他们认为新 HSK 是国家汉办实现汉语走向世界的大目标的措施之一，“以考促学”和“以考促教”的思路旨在通过提高参加汉语考试的人数来促进汉语教学的国际化进程，加速实现从对外汉语到国际汉语的转变。然而，促学促教的语言学习考试和语言能力水平考试其实不完全相同。从语言学的角度来看，新 HSK 的前几级（一至三级）似乎更适合作为汉语外语学习的激励，而非真正意义上的能力水平考试。此外，与其他国家的语言能力标准相比，新 HSK 词汇量即达到一定能力级别所需学习的时间等方面还有值得商榷和改进之处。

可见，HSK 的主要依据是参照每次先发布的“标准”。本次也是如此。将来的 HSK 也要以《标准》为主要依据。本文选取了《标准》的语言量化指标⁸中的初等一级的音节表、汉字表以及词汇表为研究对象，然后对这些表进行细致的分析。

三、《标准》初等一级的音节表、汉字表以及词汇表的分析

《标准》中初等可以分为三个等级，即一级、二级和三级。语言量化指标总表中指出，每个等级对于音节、汉字、词汇一级语法的内容和数量具有一定的连续性，具体内容如下：

表一：《标准》初等的语言量化指标

等次	级别	音节	汉字	词汇	语法
初等	一级	269	300	500	48
	二级	468 (+199)	600 (+300)	1272 (+772)	129 (+81)
	三级	608 (+140)	900 (+300)	2245 (+973)	210 (+81)

⁸语言量化指标是学习者达到每一集中文水平应掌握的音节、汉字、词汇、语法的内容和数量。

从表一中可以看到，初等一级、二级和三级之间的关系。在数量上，二级的音节、汉字、词汇以及语法数量的增加都是在一级的基础上增加了表中标注的“+……”数量，可以看出一级与二级之间的差别。比如，在音节方面，二级的音节数量包括一级的 269 个音节，然后再加上 199 个音节，总共 468 个音节。三级也是在一级和二级的基础上增加了音节、汉字、词汇以及语法的数量。前三者具有一定的联系，还可以简单的理解为“音、字、义”之间的关系，就像我们在课堂上给学生讲的生词部分，分别为汉字、拼音以及词义。在内容上，音节表、汉字表和词汇表中每个音节、汉字和词汇的排列顺序是按音序排列的。在词汇表中，每个词语是以汉字及上面带上拼音的形式表现。语法表中的内容先从词类、短语、句子成分等从小到大的语法单位来排列。

(一) 对初等一级音节方面的分析

汉语的音节主要包括声母、韵母以及声调。汉语中有 21 个声母，8 个单韵母，13 个复韵母，16 个鼻韵母以及 4 个声调。⁹ 当把这三个部分结合起来，将会组成许多不同的音节。那么，在初等一级中的 269 个音节具有什么样的特点，具体内容如下：

表二：初等一级中的音节

类型	初等一级中的音节	269 个音节
无声母：单元音、复元音、鼻韵母+声调	ài è ér èr wài wán wǎn wǎng wàng wén wèn wǒ wǔ yàng yào yé yě yè yī yīng yòng yǒu yòu yǔ yuán yuǎn yuàn yuè	28
声母+单元音韵母+声调	bā bà bǐ bù chá chà chē chī chū cì dá dǎ dà dé dì dú fú gē gè hē hé jī jǐ jì kě kè lǐ lù mǎ mǎ mǐ ná nǎ nà nǐ nǚ qī qǐ qì qù rè rì shī shí shì shū shù sì sù tā tǐ tú xī xǐ xì zhè zhī zhù zǐ zì	61
声母+二合元音韵母+声调	bái bǎi bāo bēi bǐ bēi bèi bié cài cuò dào dōu duō fēi gāo gào gǎi guó guǒ guò hái hǎo hào hòu huā huà huǒ jiā jià jiě jiè jué kāi kǎo kǒu lái lǎo lài lóu mǎi máo méi mèi nǎi nǎo pǎo ròu shǎo shào shéi shǒu shuō tài xià xiē xiě xiè xué zài zǎo zhǎo zhuō zǒu zuó zuǒ zuò	65
声母+三合元音韵母+声调	duì guì huài huí huì jiāo jiào jiǔ jiù kuài liù niú piào qiú shuǐ shuǐ shuǐ suì tiáo xiǎo xiào xiū zuì	23
声母+鼻韵母+声调	bān bàn bāng běn biān bìng cháng chǎng chàng chuān chuán g cóng dàn dēng diǎn diàn dōng dòng fàn fāng fáng fàng fēn fēng gān gàn gēn gōng guān guǎn hàn hǎn huān huán jiān jiàn jīn jìn jīng jìng kàn lěng liǎng líng màn máng mén miàn míng nán néng nián nín páng péng qián qīng rén rèn sǎn shān shāng shàng shēn shén shēng sòng tiān tīng tóng xiān xiàn xiǎng xīn xīng xíng xìng zěn zhàn zhēn zhèng zhōng zhòng zhǔn	84
轻声	ba de le ma me men ne zhe	8

⁹ 何平：《汉语语音教程·基础篇》，北京：北京大学出版社，2006.1-44

本文把 269 个音节分为 6 类，从表二中可以看到，第一类是由无声母：单元音、复元音、鼻韵母+声调组成的音节，一共有 28 个。比如 “àì”、“è”、“ér” 等等。第二类是由声母+单元音韵母+声调组成的，一共有 61 个。比如 “bā”、“bà”、“bǐ” 等等。第三类是由声母+二合元音韵母+声调组成的，一共有 65 个。比如 “bái”、“bǎi”、“bāo” 等等。第四类是由声母+三合元音韵母+声调组成的，一共有 23 个。比如 “duì”、“guì”、“huài” 等等。第五类的数量最多，是由声母+鼻韵母+声调组成的，一共有 84 个。比如 “bān”、“bàn”、“bāng” 等等。最后，第六类的数量最少，即轻声。全部都是由声母加上单元音韵母组成，包括 “ba”、“de”、“le”、“ma”、“me”、“men”、“ne” 以及 “zhe” 八个音节。

在此基础上，可以把《标准》初等一级的音节的特点分为：1) 可以显示出汉语普通话中所有声母的使用。虽然这是最低的等级，但是能够把 21 个声母都是用在 269 个音节中。2) 部分音节是由元音与声调组成。比如 “è”、“àì”、“yī” 等音节。3) 很多音节没有被列进去。如果只看声母和韵母两个组成部分，先不看其上面带不带声调，我们会发现像双唇音的 b、p、m 和 f 与单元音韵母的组成，还有舌面前音的 j、q 和与 iong 鼻韵母的组成等等没有出现。这主要是因为音节的选取是跟词汇表中的词汇有关系的。在词汇表中没有的音节，在音节表中也不会出现的。4) 从声调的角度来看，有的声母和韵母结合起来后，还显示出其带四个声调的使用。音节表中唯一带四个声调的是舌面前音 x 与但元音韵母 i 音的组合，分别为 xī (来自“西”字)、xí (来自“习”字)、xǐ (来自“喜”字) 以及 xì (来自“系”字)。这些汉字都是汉语初级阶段一定要学的。5) 少数部分是轻声。比如 “ba”、“de”、“le” 等等。只看这些音节，不看汉字也不难猜出它们八个是来自哪个汉字，本文认为在学过汉语的人当中，想到的一定是同一个汉字，即“吧、的（或‘得’与‘地’）、了、吗、么、们、呢、着”词语。把这些基本上无论在哪个语境中都一定读轻声的词列进初等一级的音节表中，对汉语初级学习者也有好处，因为可以让他们更全面地了解汉语普通话中的语音系统，再往后，他们还要接触更多的有时要读轻声，有时要读原调的汉字。

总的来看，初等一级的 269 个音节基本上都能给汉语初级学习者介绍汉语普通话的语音系统，对汉语拼音规则有一定的了解。

(二) 对初等一级汉字方面的分析

表三：初等一级中的汉字

类型	初等一级中的汉字	数量
多音字	地 (de/dì) 得 (dé/de) 干 (gān/gàn) 还 (hái/huán) 教 (jiāo/jiào) 觉 (jiào/jué) 谁 (shéi/shuí)	7(对)
同音字	到-道 地-的 弟-第 电-店 飞-非 哥-歌 还-孩 后-候	29 (组)

	机-鸡 教-叫-觉 课-客 块-快 名-明 男-南-难 七-期 气-汽 前-钱 十-时-识 事-试-视-是 他-她 五-午 西-息 洗-喜 校-笑 一-衣-医 友-有 雨-语 再-在 作-坐-做	
单音字	爱八爸吧白百班半帮包杯北备本比边别病不菜茶差 常场唱车吃出穿床次从错答打大蛋等点东动都读对 多饿儿二饭方房放分风服高告个给跟工关馆贵国果 过汉好号喝和很花话坏欢回会火几记家假间见姐介 今进京净九就开看考渴口来老了累冷里两零六楼路 妈马吗买慢忙毛么没妹们米面拿哪那奶脑呢能你 年您牛女旁跑朋票起请球去热人认日肉三山商上少 绍身什生师手书树水睡说四送诉岁太体天条听同图 外玩晚网忘文问我习系下先现想小些写谢新星行兴 休学样要爷也页影用右元远院月早怎站找这着真正 知中重住准桌子字走最昨左	232 (个)

注：这里的“单音字”指的是在此汉字表中只出现一个读音的汉字。

从表三中可以看到，之所以汉字的数量为 300 个，而前面的音节表中，只有 269 个音节，是因为汉字表中出现了同音字和多音字。因此，本文在汉字读音的基础上将这 300 个汉字分为不同的类型。首先，为了确认这些汉字的读音，本文要考察汉字表后面的词汇表。其次，通过核对后，才能够确定该汉字表中每个汉字的读音。最后，把初等一级汉字表中的 300 个汉字分为 3 类。第一类的数量最少，是多音字。比如，“干”可以读成“gān”或“gàn”，“还”可以读成“hái”或“huán”等等。第二类是同音字。比如，“到”与“道”的读音为“dào”，“得”、“地”与“的”的读音为“de”等等。第三类的数量最多，即单音字。比如，“爱”、“八”、“爸”、“吧”、“白”等等。此外，表中存在几个既可以被入为同音字，又可以被入为多音字的，比如“教”字，如果读成第四声，它与“叫”是同音字，它本身具有两个读音，即“jiāo”和“jiào”是多音字。

以上的划分标准，即根据汉字的读音来分类，能够区分在初等一级阶段中，汉语学习者大部分要了解的汉字是单音字，让学生不容易混淆。其中，一些汉字是多音字和同音字，它们的存在也起到一定的作用。不管是教师还是学生都会意识到，在所有的汉字当中，一定会有读音相同或具有一个以上的读音的汉字。在该表中，这些汉字所占的比例不多的原因可能是因为这才是初等阶段。

(三) 对初等一级词汇方面的分析

表四：初等一级中的词汇

类型	初等一级中的词汇	500 个
单音节词	爱八吧白(形) 百班 半帮包杯北本(量) 比别(副) 病不菜茶差常唱车 吃出穿床次(量) 从错打(动) 大到地(de) 的等(动) 地(dì) 第(第二) 点电东动 都读对(形) 多(形、代) 饿二饭放飞分(名、量) 风干(gān) 干(gàn) 高歌个给跟关 (动) 贵国过还(hái) 好(形) 号喝和很后花(名) 话坏还(huán) 回(动) 会(动) 几记 家间见教叫(动) 进九就开看考渴课口块快来老(形) 了累冷里两(数) 零六楼路吗买慢忙毛(量) 没门们(朋友们) 拿哪哪儿那(代) 那儿奶男南 难呢能你年您女跑票七起前钱请球去热人日肉三山上少谁	213

	十 事 试 是 手 书 树 水 睡 说 四 送 岁 他 她 太 天 听 外 玩 儿 晚 忘 问 我 五 西 洗 下 (名、动) 先 想 小 笑 写 新 行 学 要 (动) 也 页 一 用 有 右 雨 元 远 月 再 在 早 站 (名) 找 这 这 儿 着 真 正 (副) 中 重 住 字 子 (桌子) 走 最 左 坐 做	
双音节词	爱好 爸爸 爸 白天 半年 半天 帮忙 包子 杯子 北边 北京 本子 别的 别人 病人 不大 不对 不用 常常 唱歌 车票 车上 车站 吃饭 出来 出去 打车 打开 打球 大学 得到 地点 地方 地上 地图 弟弟 弟 电话 电脑 电视 电影 东边 东西 动作 读书 多少 儿子 饭店 房间 房子 放假 放学 飞机 非常 干净 高兴 告诉 哥哥 哥 工人 工作 关上 国家 国外 还是 还有 孩子 汉语 汉字 好吃 好看 好听 好玩儿 后边 后天 回答 回到 回家 回来 回去 火车 机场 机票 鸡蛋 记得 记住 家里 家人 见面 姐姐 姐 介绍 今年 今天 进来 进去 觉得 开车 开会 看病 看到 看见 考试 课本 课文 来到 老人 老师 里边 楼上 楼下 路口 路上 妈妈 马路 马上 没事儿 没有 妹妹 妹 门口 门票 米饭 面包 面条儿 名字 明白 明年 明天 哪里 哪些 那边 那里 那些 奶奶 男孩儿 男人 男生 南边 你们 牛奶 女儿 女孩儿 女人 女生 旁边 朋友 起床 起来 汽车 前边 前天 钱包 请假 请进 请问 请坐 去年 认识 认真 日期 商场 商店 上班 上边 上车 上次 上课 上网 上午 上学 身上 身体 什么 生病 生气 生日 时候 时间 手机 书包 书店 水果 睡觉 说话 他们 她们 天气 听到 听见 听写 同学 外边 外国 外语 晚饭 晚上 网上 网友 忘记 我们 午饭 西边 喜欢 下班 下边 下车 下次 下课 下午 下雨 先生 现在 小孩儿 小姐 小时 小学 谢谢 新年 星期 休息 学生 学习 学校 学院 爷爷 衣服 医生 医院 一半 一会儿 一块儿 一下儿 一样 一边 一点儿 一起 一些 有的 有名 有用 右边 再见 在家 早饭 早上 怎么 找到 这边 这里 这些 真的 正在 知道 知识 中国 中间 中文 中午 中学 重要 准备 桌子 走路 最好 最后 昨天 左边 坐下	364
三音节词	不客气 打电话 大学生 电视机 电影院 对不起 干什么 教学楼 开玩笑 没关系 没什么 男朋友 女朋友 是不是 图书馆 洗手间 小朋友 小学生 星期日 星期天 有 (一) 些 有时候 有时 中学生	23

从表四中可以看到，在 300 个汉字的基础上，可以组成以上 500 个词汇。词汇表中所提供的信息是汉字和读音，没有提到词语的意义，有的词后面带上例子，比如，“第（第二）”、“子（桌子）”少数部分带有词性标注。本文根据词汇的音节数量把这些词分为 3 类。第一类，单音节词。比如，“爱”、“八”、“吧”等等，一共有 213 个词。第二类的数量最多，是双音节词。比如，“爱好”、“爸爸 | 爸”¹⁰、“白天”等等，一共有 364 个词。第三类的数量最少，是三音节词。比如，“不客气”、“打电话”、“大学生”等等，一共有 23 个词。以词汇的音节为分类的标准能够让我们更了解音节、汉字与词汇之间的关系。比如，“得”字在表三中属于多音字的汉字，其读音为“dé”与“de”。它被使用在词汇表的两个词汇中，一个是放在双音节词的开头“得到”，一个是放在词语的结尾“觉得”。实际上，这个字还可以读成“děi”，是一个助动词，读成“de”也可以当结构助词，但是无论在音节表还是词汇表中都没有提到。这告诉我们“得”的其他用法在《标准》初等一级阶段可以先不用考虑。

¹⁰ 在词汇表中像“爸爸 | 爸”这样既能以单音节来使用，又能以单音节来使用的词还有“弟弟 | 弟”、“哥哥 | 哥”等等。

然而，从词汇表中提到的信息，发现这几项值得注意的或存在的一些问题：第一，词汇的读音。在词汇表中的一部分词汇的读音，没有被列进音节表上，它们都是组成词以后要读轻声的。比如，“对不起”中的“不”、“多少”中的“少”、“里边”中的“边”以及几个后面带“子”字的词语。这是因为这些词如果是用在其他词汇中，它们还是拥有字本身的原调，比如“欢乐”词中的“欢”要读成第一个声调，而且轻声字的音调如何也要考虑它前面的字的声音。因此，在音节表中只把一定要读成轻声的几个字列进去。另一方面，也有一些音节表中的音节是没有在词汇表中体现的，比如“huān”、“fú”等音节。这就是音节表和词汇表之间不一致的地方。第二，词汇的词性。在 500 个词汇当中，只有 23 个词具有词性标注，比如，白（形）、本（量）、别（副）等等。之所以要给这些词标上词性，是因为它们在其他等级的表中还会出现的。除了这 23 个词以外，本文认为某些词也需要再补充词性说明，比如，“在”与“给”这两个词充当动词或介词的使用频率都比较高，在初级汉语教材中也会提到¹¹。第三，词汇的排列。在词汇表中，可以看到某些词被列在单音节词中，但实际上它们并不能以单音节的结构来使用。比如“子（桌子）”被排在词汇表中的第 489 条，与第 487 条的“桌子”词重复。它也是几个双音节词的结尾，比如“包子”、“杯子”、“儿子”等等，因此本文认为这个词没必要列为词汇表中的一个独立的词汇。本文建议加上“子”在双音节词的开头部分，比如，“子女”这个也符合音节表中含有“zǐ”音的条件。像这类的词还有“们（朋友们）”。

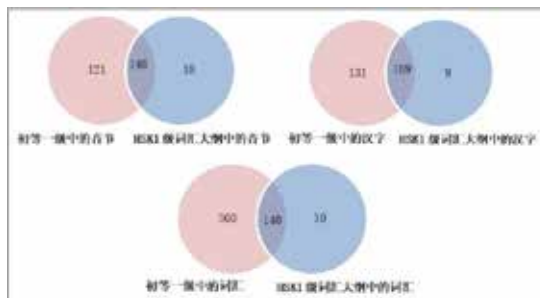
总的来看，通过对《标准》初等一级的音节表、汉字表和词汇表进行分析，本文了解了三个表的特点，能够分析出三者之间存在着“音、字、义”的相互关系。此外，还可以看出它们的不合之处。

四、《标准》的初等一级与新 HSK 词汇大纲的对比

《标准》的初等一级的解释比 HSK 词汇大纲的更详细。HSK 词汇大纲中只有词汇方面的解释，在词汇上面标出拼音。此外，在《标准》初等一级的词汇表中，部分词汇也标出词性。而在 HSK1-6 级的词汇大纲中，只有 1 级和 2 级以词性的不同对每个词汇进行了编排。《标准》的初等一级的词汇数量跟 HSK3 级的词汇数量是相近的，即 500 个跟 600 个。两者的可比性比较强，因此，本文将分析《标准》的初等一级与 HSK1 级、HSK2 级、HSK3 级之间在音节、汉字与词汇上的异同之处。

¹¹ 以《新实用汉语课本》教材为例，在第一册中，“在”为动词的词性被列入第 5 课的生词，而“在”为介词的词性被列入为第 10 课的生词；“给”为动词的词性被列入第 10 课的生词，而“给”为介词的词性被列入为第 12 课的生词。

(一) 《标准》初等一级与 HSK1 级的对比

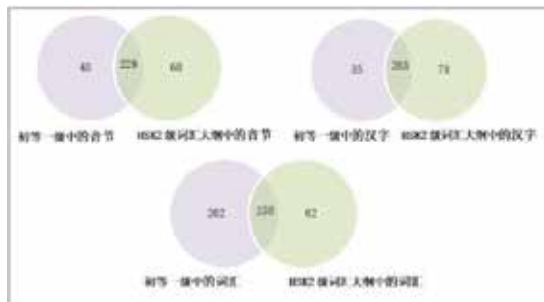
图一：初等一级与 HSK1 中的音节、汉字和词汇对比

从图一中可以看到，《标准》的初等一级与 HSK1 级三个方面在数量上的对比。

第一，音节方面。虽然在 HSK 词汇大纲中对音节的内容没有具体的解释，但是重新做成 HSK1 级的音节表后，发现 HSK1 级的音节一共有 166 个。其中有 148 的音节与初等一级的音节相同。比如，“ài”、“bā”、“bà”、“ba”、“bēi”等等。不同点：1) 只在初等一级中出现的音节，一共有 121 个。比如“bái”、“bǎi”、“bān”等等。2) 部分音节只在 HSK1 级中出现，一共有 18 个，包括“bú”、“bu”、“fu”、“gǒu”、“hou”、“huan”、“liang”、“māo”、“píng”、“qi”、“shao”、“shi”、“wèi”、“xi”、“yi”、“you”、“zū”以及“zi”。第二，汉字方面。发现 HSK1 级的汉字一共有 178 个。其中有 169 个汉字与初等一级的汉字相同。比如，“爱”、“八”、“爸”等等。不同点：1) 只在初等一级中出现的汉字，一共有 131 个。比如“吧”、“白”、“百”等等。2) 部分汉字只在 HSK1 级中出现，一共有 9 个，包括“狗”、“亮”、“猫”、“漂”、“苹”、“喂”、“椅”、“租”以及“钟”。第三，词汇方面。大部分 HSK1 级的词汇都属于初等一级的词汇，即 140 个。比如，“爱”、“八”、“爸”等单音节词，“电脑”、“电视”、“电影”等双音节词，还有“对不起”、“不客气”、“打电话”等三音节词。不同点：1) 只在初等一级中出现的词汇，一共有 360 个。2) 部分词汇只在 HSK1 级中出现，一共有 10 个，包括“出租车”、“饭馆”、“分钟”、“狗”、“火车站”、“猫”、“漂亮”、“苹果”、“喂”以及“椅子”。

总的来看，《标准》的初等一级的范围比 HSK1 级的范围大得多。由于 HSK1 级的词汇量低于初等一级的，大概是初等一级的三分之一，所以在初等一级中有的，而在 HSK1 级中没有的音节、汉字和词汇数量多是理所当然的事。值得注意的是像“狗”、“猫”、“苹果”等 HSK1 级的词汇大纲中有的，却不属于《标准》初等一级的 500 个词汇中，明知是日常生活中会用到的词，却被排除在外。

(二) 《标准》初等一级与 HSK2 级的对比

图二：初等一级与 HSK2 中的音节、汉字和词汇对比

从图二中可以看到，《标准》的初等一级与 HSK2 中的音节、汉字和词汇三个方面在数量上的对比。要先了解的是 HSK2 级的 300 个词汇中，149 个词汇¹²是与 HSK1 级重复，意思是新增加的词汇有 151 个。

第一，音节方面。在 300 个词汇当中，发现 HSK2 级的音节一共有 297 个，其数量与初等一级的 269 个音节差不多。其中有 229 个音节与初等一级的音节相同。不同点：1) 只在初等一级中出现的音节，一共有 40 个。比如，“bàn”、“bāo”、“chà”等等。2) 部分音节只在 HSK2 级中出现，一共有 68 个，包括“bian”、“biǎo”、“chuán”等 HSK2 级新增加的音节。第二，汉字方面。HSK2 级的汉字一共有 343 个，比初等一级的汉字多 43 个。其中有 265 个汉字与初等一级的汉字相同。比如，“吧”、“白”、“百”等 HSK2 新增加的汉字。不同点：1) 只在初等一级中出现的汉字，一共有 35 个。比如，“班”、“半”、“包”等等。2) 部分汉字只在 HSK2 级中出现，一共有 78 个，包括“表”、“步”、“长”等 HSK2 新增加的汉字。第三，词汇方面。HSK2 级的词汇基本上都属于初等一级的词汇，即 238 个。不同点：1) 只在初等一级中出现的词汇，一共有 262 个。2) 部分词汇只在 HSK2 级的词汇中出现，一共有 62 个，包括“船”、“打篮球”、“服务员”、“公斤”等等。

总的来看，HSK2 级的音节和汉字的数量跟《标准》的初等一级的差不多，分别是 297 个（HSK2 级的音节）与 269 个（初等一级的音节），343（HSK2 级的汉字）个与 300 个（初等一级的汉字）。因此，这两个方面的对比具有较强的可比性。相同的音节和汉字也很多，尤其是音节方面，与 HSK1 级相比时，两者之间在音节上有一百多个是相同的，但是到了 HSK2 级，当 HSK2 级的音节数量增加了，其与初等一级相同的音节变成了两百多个。在词汇方面，对比之后让我们了解到，只知道 HSK2 级的 300 个词汇是较难理解初等一级中所有的 500 个词汇，因为还有两百多个词汇是在 HSK2 级词汇中没有的。一些不相同的词汇可能可以从词汇的汉字上猜出那些词的意思，比如，不大、不对、不用等等。但也有些词是完全不能猜出来是什么意思，比如，得到、动作、放假等等。

¹²在 HSK 词汇表中，都会包含其前面等级的词汇，本来 HSK1 级的词汇大纲中有 150 个词汇，但是在 HSK2 级的词汇大纲中，排除了“饭馆”一个词，因此，只有 149 个词语被列入 HSK2 级的词汇大纲中。

(三) 《标准》初等一级与 HSK3 级的对比

图三：初等一级与 HSK3 中的音节、汉字和词汇对比

从图三中可以看到，《标准》的初等一级与 HSK3 中的音节、汉字和词汇三个方面在数量上的对比。要先了解的是 HSK3 级的 600 个词汇中，300 个词汇是与 HSK2 级重复，意思是新加上的词汇有 300 个。

第一，音节方面。在 600 个词汇当中，发现 HSK3 级的音节一共有 483 个，其数量与初等一级的 269 个音节差得多。其中有 263 个音节与初等一级的音节相同。在相同的音节数量增加的同时，也出现更多只在 HSK3 级中有的音节。不同点：1) 只在初等一级中出现的音节，一共只有 6 个，包括“dé”、“gàn”、“jià”、“máo”、“shuí”、“sù”。2) 有很多音节只在 HSK3 级中出现，一共有 220 个，包括“ā”、“ǎi”、“bǎn”等 HSK3 级新增加的音节。第二，汉字方面。HSK3 级的汉字一共有 598 个，比初等一级的汉字多 298 个。其中有 296 个的汉字与初等一级的汉字相同。比如，“班”、“半”、“包”等 HSK3 新增加的汉字。不同点：1) 只在初等一级中出现的汉字，一共只有 4 个，包括“假”、“毛”、“文”以及“页”。2) 有很多汉字只在 HSK3 级中出现，一共有 302 个，包括“阿”、“啊”、“矮”等 HSK3 新增加的汉字。第三，词汇方面。HSK3 级的不到一半的词汇属于初等一级的词汇，即 279 个。比如，“爱好”、“帮忙”、“别人”等 HSK3 新加的词汇。不同点：1) 只在初等一级中出现的词汇，一共有 221 个。比如，“病”、“飞”、“风”等等。此外，还有“白天”、“半年”、“半天”等等。2) 有很多词汇只在 HSK3 级中出现，一共有 321 个，比如，“阿姨”、“啊”、“矮”等单音节词。“安静”、“办法”、“报纸”等双音节词。

另外还有“办公室”、“普通话”、“电子邮件”等三个或三个音节以上的词。

总的来看，HSK3 级的音节和汉字两个方面的数量跟《标准》的初等一级的有很明显的差别，分别是 483 个（HSK3 级的音节）与 269 个（初等一级的音节），595 个（HSK3 级的汉字）个与 300 个（初等一级的汉字）。因此，这两个方面的对比性不是很强。简单来说，HSK3 级中新增加的音节和汉字能够增加初等一级与 HSK 词汇大纲中相同的音节和汉字的数量。然而，由于 HSK3 级的音节和汉字的数量比初等一级中的多了两百个以上，所以超出初等一级中的音节和汉字当然也变多了。对于词汇方面，前面提到过因考虑到词汇量数量上的差别而选了《标准》的初等一级与 HSK1-3 级为对比的范围。通过

对比之后,发现虽然词汇的数量只有 100 个的差别,但是最后得出的结果是,相同的词汇数量并不是很多,初等一级的 500 个词汇和 HSK3 级的 600 个词汇中只有 279 个词汇相同。这能不能意味着具备了到 HSK3 级的 600 个词汇还概括不了初等一级的 500 个词汇呢?

实际上,如果只看这些数量上的差别,当然会觉得现在的 HSK 在词汇上的设计以后会有很大的改变。然而,凡事不能仅凭表面,就轻易下结论。换个角度看,回到初等一级与 HSK3 级在汉字上的差别,即了解了 HSK3 级中的所有汉字等于了解了初等一级的 296 个或占百分之 98.67 的汉字。一般情况下,当我们了解了汉字本身的含义,那就会更容易猜出词汇的意义,因为汉字是表意文字。¹³ 比如,以“回”作词的开头为例,在初等一级中有 6 个,包括“回”、“回答”、“回到”、“回家”、“回来”、“回去”;而在 HSK3 级中的词汇大纲只有“回”、“回答”两个词汇。掌握了 HSK3 级词汇的学生也一定能猜出“回到”、“回家”、“回来”、“回去”这四个超纲词的意思。再以“男”作词的开头为例,在初等一级中有 5 个,包括“男”、“男孩儿”、“男朋友”、“男人”、“男生”;而在 HSK3 级中的词汇大纲只有“男人”一个词汇。像这样的例子还不少,因此本文认为在想提前做好准备的教师和学生没必要太过于担心新型考试的难度会很难。因此,有了这样的结论,尤其是教师应该给学生既要清楚、准确,又要提供充分的依据说明,我们就能减少将来新型考试会给学生带来的压力。

五、研究总结与建议

本文主要研究的是《国际中文教育中文水平等级标准》中的语言量化指标,对初等一级中的音节、汉字以及词汇进行分析。研究内容可以分为两大方面,第一方面是对《标准》中初等一级的音节表、汉字表以及词汇表的分析。《标准》把这三个方面分开解释之后,能够让读者更容易抓住重点。如果教师要自己设计考试试题或另做一套语音、汉字或词汇练习也方便。不过,本文却发现了三者之间的小小的差异。1) 在词汇表中出现的轻声比在音节表中出现的多。2) 在音节表中出现的几个音节是有声调的,到了词汇表中却变成了轻声,没有体现出其原调的使用。第二方面,《标准》的初等一级与 HSK1-3 级词汇大纲对比。由于考虑到了词汇量的可比性问题,所以选择了词汇大纲中具有 600 个词汇的 HSK3 级为《标准》初等一级的对比对象。首先,与 HSK1 级相比,初等一级的音节、汉字以及词汇都超过了 HSK1 级的词汇大纲。可以说初等一级的难度更高。其次,与 HSK2 级相比,从音节和汉字两个方面来看,大部分跟初等一级相同,即在初等一级的音节表中有的,而在 HSK2 级中没有的音节只有 40 个。在初等一级的汉字表中有的,而在 HSK2 级中没有的汉字只有 35 个。但在词汇方面还存在较大的差别,超出 HSK2 级的,而只在《标准》初等一级的词汇表中有的达到 262 个词。可以说 HSK2 级比 HSK1 级更接近《标准》初等一级了,但是还不能判断两者是相等的。最后,与 HSK3 级相比,先不考虑

¹³表意汉字是用成千上万个符号去表示语素或词的意义,同时附带的表示语素的声音,因此有人把汉字说成语速文字。

那些只在 HSK3 级中出现的,即在初等一级的音节表中有的,而在 HSK3 级中没有的音节只有 6 个。在初等一级的汉字表中有的,而在 HSK3 级中没有的汉字只有 4 个。虽然在词汇方面,两者之间有 221 个词的差别,但是读者能够通过汉字的含义来猜出那些词汇的意思。对于只在 HSK3 级词汇表中出现的 321 个词汇,本文认为往后还可以再做其与《标准》中的下一个等级的对比研究。在本次研究结果的基础上,教师和学生初步具有了应对将要发生的跟汉语水平考试的变化。

对汉语水平考试(HSK)感兴趣的研究者可以从本文的研究结果中继续研究其他相关的题目,比如,《标准》的初等一级中 500 个词汇的设计是不是能够解决现在在 HSK 试题中出现超纲词的问题,或继续做等级更高的词汇与现在的 HSK 的对比研究等等。

参考文献

- 马春雨. 汉语水平考试的研究现状与文献特征. [J]. 语言应用研究, 2018, (4), 105-110.
- 尹春梅. 《汉语水平词汇与汉字等级大纲》问题研究综述. [J]. 乌鲁木齐成人教育学院学报, 2008, 16(3): 35-37.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室. 现代汉语词典. [M]. 北京: 商务印书馆, 2016: 815-816.
- 中国政府网. 中国以外累计学习中文人数达 2 亿“中文联盟”等国际中文在线教育平台发布 [online]. http://www.gov.cn/xinwen/2020-09/05/content_5540872.htm, 2021/05/28
- 中华人民共和国教育部. 《汉语国际能力标准》简介[online]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/zsdwxgk/200710/t20071031_61879.html, 2021/04/15
- 中华人民共和国教育部. 《国际中文教育中文水平等级标准》发布[online]. http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/202103/t20210329_523304.html, 2021/03/31
- 刘珣. 新实用汉语课本 1. [M]. 北京: 北京语言大学出版社, 2002.
- 刘英林, 郭树军, 王志芳. 汉语水平考试(HSK)的性质和特点. [J]. 世界汉语教学, 1988, (2), 110-120.
- 孙佳. 新汉语水平考试(HSK)效度问题研究: [硕士学位论文]. [D]. 吉林: 吉林大学.
- 张广冬. 汉语水平考试真题词汇与大纲词汇对比研究: [硕士学位论文]. [D]. 上海: 上海师范大学.
- 张晋军, 解妮妮, 王世华, 李亚男, 张铁英. 新汉语水平考试(HSK)研制报告. [J]. 中国考试, 2010, (9), 38-43.
- 张新生, 李明芳. 汉语能力标准比较初探. [J]. 国际汉语教学研究, 2019, (1): 33-49.
- 杨承青, 张晋军. 汉语水平考试(HSK)改革设想. [J]. 语言文字应用, 2007, (3), 107-112.
- 何平. 汉语语音教程·基础篇. [M]. 北京: 北京大学出版社, 2006.

周丽. 新 HSK 大纲及试题研究: [硕士学位论文]. [D]. 黑龙江: 黑龙江大学.

国家汉办/孔子学院总部. 新汉语水平考试大纲 HSK 一级. [M]. 北京: 商务印书馆, 2009.

国家汉办/孔子学院总部. 新汉语水平考试大纲 HSK 二级. [M]. 北京: 商务印书馆, 2009.

国家汉办/孔子学院总部. 新汉语水平考试大纲 HSK 三级. [M]. 北京: 商务印书馆, 2009.

黄伯荣, 廖序东. 现代汉语. 上册. [M]. 北京: 高等教育出版社, 2007:135.

崔蕾. 新旧 HSK 考试大纲对比研究与全项应试辅导—以旧 HSK (基础) 和新 HSK (4 级) 为例:

[硕士学位论文]. [D]. 河北: 河北师范大学.

阚铮. HSK 新旧大纲之比较分析—以新三级试题为例: [硕士学位论文]. [D]. 山东: 鲁东大学.

	Name and Surname (姓名): SUPIDCHAYA AMKID
	Highest Education (最高学历): Master' s Degree
	University or Agency (任职院校或单位): Rangsit University
	Field of Expertise (专业领域): Teaching Chinese as a Foreign Language
	Address (地址): 52/347 Lak Hok, Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani 12000

คำยืมภาษาจีน “ล้ง” : ที่มาและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

The Origin of meaning and semantic changes of the Chinese loanword “ล้ง” (lóng)

วิลัย ลิ้มถาวรานันต์

WILAI LIMTHAWARANUN

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Assistant Professor in Oriental of Department, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University

E-mail: wilai_12000@yahoo.com

Received: 25 September 2021 / Revised: 11 October 2021 / Accepted: 15 October 2021

บทคัดย่อ

คำว่า ล้ง (lóng) เป็นคำยืมภาษาจีน ซึ่งออกเสียงตามภาษาจีนแต้จิ๋ว ในภาษาจีนคือ อักษร 廊 (láng) บทความนี้ได้ศึกษาที่มาของอักษร 廊 (láng) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของคำว่า ล้ง (lóng) ในระดับคำเดี่ยว และคำประสม เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ล้ง” (lóng) ในบริบทของคำยืมในภาษาไทย พบว่า คำว่า ล้ง (lóng) มีการใช้ในความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย ความหมายโดยตรงหมายถึง โกดัง และ โรงคัดแยกและบรรจุผลผลิตทางการเกษตร ความหมายโดยนัยได้แก่ คำว่า ล้งจีน (lóngcin) หมายถึง นักลงทุนชาวจีนที่ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตเพื่อการส่งออก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความหมาย ในลักษณะความหมายย้ายที่ จากวงศ์พื้อาคารโกดังมาเป็นวงศ์พื้บุคคล หมายถึง นักลงทุนที่รวบรวมผลผลิตการเกษตรเพื่อการส่งออก และมีการใช้คำว่า “ล้ง” (lóng) เชิงอุปลักษณะการแทนที่ หมายถึง ‘พฤติกรรมการกว้านซื้อผลผลิตการเกษตร’

คำสำคัญ : คำยืมภาษาจีน ล้ง (lóng) 廊 (láng) การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย ที่มาของความหมาย

ABSTRACT

The Chinese loanword “ล้ง” (lóng) in Thai is derived from the Chinese character 廊 (láng) and its pronunciation is from Chinese Teochew, This article is to study of the origin of the word 廊 (láng). In terms of meaning, it has both direct and implicit meanings. The word “ล้ง” (lóng) has a direct meaning referring to warehouses and factories for sorting and packing agricultural products. And the implicit meaning of the word “ล้งจีน” (lóngcin) semantically transfers from the meaning of construction to investors who gather agricultural products. In

addition, "ล้งจิ้น" (lóngjīn) is also used as a substitute, which refers to the act of buying large quantities of agricultural products.

Keyword: Chinese loanword, ล้ง (lóng), 廊 (láng), semantic change, The source of meaning

บทนำ

คำว่า “เซี่ยหนานหยาง” (下南洋 xià nányáng) ได้แสดงถึง ดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการอพยพของชาวจีนครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ ได้แก่ หมู่เกาะในมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซีย รวมถึงประเทศสยาม หรือที่ชาวจีนเรียกว่า เสียนหลัว (暹罗 Xiánluó) การอพยพเข้ามาในประเทศสยามของชาวจีนเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ หลายระลอกและหลายรัชสมัย อาทิ การเข้ามาพำนักตั้งชุมชนจีนหรือทำการค้าตั้งแต่สมัยอยุธยา อาทิ ชุมชนจีนที่วัดพนัญเชิงวรวิหาร, “ตลาดบ้านจีน” บริเวณปากคลองขุนละคอนไชย จังหวัดอยุธยา และหลายจังหวัดในภาคตะวันออก เป็นต้น (บุญเดิม พันล้อม. 2532 : ออนไลน์) ด้วยความยึดมั่นในวัฒนธรรมและยึดถือในความเชื่อและความศรัทธาที่ติดตัวมา ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านั้นได้อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมของตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏอาคารสถาปัตยกรรม ศิลปะการตกแต่งอาคารแบบจีน รวมถึงการเชื่อถือในเทพเจ้า และการใช้ภาษาจีนถิ่นของตนเอง กลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยในช่วงแรก มี 5 กลุ่มภาษาได้แก่ ฮกเกี้ยน แคะ ไหหลำ ต่จิวและกวางตุ้ง (พรพรรณ จันทโรนานนท์. ออนไลน์) มักอาศัยอยู่เป็นกลุ่มก้อนและธำรงรักษาวัฒนธรรมที่ติดตัวมาอย่างเหนียวแน่น ตลอดจนมีการสื่อสารภาษาถิ่นของตนเอง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจการค้า สังคมวัฒนธรรม และการใช้ภาษาจีนในสังคมไทย จนเกิดเป็นคำยืมภาษาจีน ซึ่งเป็นสำเนียงภาษาจีนถิ่นได้เป็นส่วนใหญ่ในเวลาต่อมา

คำยืมภาษาจีน (loan words) เป็นคำศัพท์ที่เกิดขึ้นจากความใกล้ชิดกัน (intimate borrowing) ของชาวไทยและชาวจีนในสังคมไทย ซึ่งเป็นผลจากการที่ชาวจีนโพ้นทะเลเข้ามาพำนักทำการค้าขาย ดำรงชีวิตและทำกิจกรรมต่างๆบนแผ่นดินไทยเป็นระยะเวลายาวนาน อันเป็นหลักฐานที่สะท้อนปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยกับชาวจีน และสะท้อนวิถีชีวิตของชาวจีนโพ้นทะเลบนแผ่นดินไทย พิชณี ไสตถียธิณ (2555) ได้ศึกษาพบว่า คำยืมภาษาจีนที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ส่วนใหญ่เป็นคำยืมที่มาจากภาษาจีนแต้จิ๋ว ซึ่งเป็นหมวดคำในวงศัพท์เครื่องบริโภคเป็นจำนวนมาก

คำยืมภาษาจีน นอกจากจะทำให้คำศัพท์ในภาษาไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้การใช้ภาษาไทยมีสีสันและมีความหลากหลาย อีกทั้ง ได้สะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรมของสังคมไทยด้วย เช่น คำว่า จิ้มก้อง (进贡 jìngòng) เป็นคำที่แสดงถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยกับชาวจีน ที่สะท้อนความสัมพันธ์ทางการทูตของไทยกับจีนในสมัยโบราณ เกี่ยวกับการส่งเครื่องบรรณาการ คำยืมบางคำได้สะท้อนวิถีการทำธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยในประเทศไทยเช่น คำว่า กงสี (kong-si) เป็นคำที่มาจากภาษาจีนแต้จิ๋ว (公司 gōngsī) หมายถึง ของกองกลางที่ใช้ร่วมกันสำหรับคนหมู่หนึ่งๆ, หุ่นส่วน, บริษัท. (พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 : ออนไลน์) และคำศัพท์บางคำได้เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล เช่น คำว่า อั้งยี่ (红字 hóngzì แปลว่า อักษรสีแดง) เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับสมาคม ซันเหอ (三合 sānhé หมายถึง สมาคมเหียนตี้) ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ปัจจุบันคำว่า อั้งยี่ ได้ถูกใช้ในกฎหมาย เป็นฐานความผิด

อาญา ที่ผู้กระทำเข้าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย.(พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 : ออนไลน์) เป็นต้น

คำยืมภาษาจีนคำว่า “ล้ง” (lǒng) เป็นคำนามทั่วไป ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเทศกาลจีนใดๆ และไม่มีสีสันเชิงประวัติศาสตร์แต่อย่างใด อีกทั้ง ไม่ปรากฏการบรรจุคำดังกล่าวในพจนานุกรมไทย แต่ด้วยเหตุใด คำว่า ล้ง ปรากฏในเสิร์ชเอนจินของกูเกิลสูงถึง 697 ล้านรายการ (0.64 วินาที) (เว็บไซต์กูเกิล : ออนไลน์) และปรากฏในข้อมูลหลายประเภท บ้างเป็นคำทับศัพท์ชื่อร้านค้า หรือชื่อบุคคลในประเทศไทย เช่น อักษร 隆 (lóng) หมายถึง รุ่งเรือง ได้แก่ ร้านกุนเชียงบ้านย่งล้ง (隆荣萬 Lóng Róng Wàn) ห้างทองย่งซางล้ง (荣昌隆 Róng Chāng Lóng) เป็นต้น บ้างเป็นคำยืมที่ใช้เป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยว หรือเป็นคำยืมที่เผยแพร่ในข่าวสาร รายงานทางวิชาการ และบันทึกในเอกสารราชการ ได้แก่ คำว่า ล้ง 1919, ล้ง , ล้งทุเรียน, ล้งจิน, ล้งชุมชน เป็นต้น วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2550) กล่าวว่า คำยืมภาษาจีนบางคำมีความหมายกลายไป ซึ่งเป็นปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาและมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคมไทย คำว่า ล้ง (lǒng) ที่ปรากฏใช้ในสังคมไทย มีความเป็นมาและสัมพันธ์กับคำเดิมในภาษาจีนอย่างไร และการใช้คำว่า ล้ง (lǒng) ในบริบทสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายอย่างไรบ้าง เป็นประเด็นสำคัญของการศึกษาในบทความนี้

1. ที่มาของคำว่า ล้ง (lǒng)

คำว่า ล้ง (lǒng) เป็นคำยืม (loan word) โดยวิธีการทับศัพท์ ในภาษาจีน คือ อักษร 廊 ภาษาจีนกลางอ่านว่า หลาง (เครื่องหมายกำกับเสียงพินอิน lánɡ, เครื่องหมายกำกับเสียงจูอิน ㄌㄤˊ) คำว่า ล้ง (lǒng) มีความหมายและการออกเสียง ที่สัมพันธ์กับคำว่า 廊 (láng) อย่างไร และความหมายในบริบทของคำยืมมีเปลี่ยนแปลงทางภาษาจากคำว่า 廊 (láng) อย่างไร การศึกษาที่มาของคำว่า 廊 (láng) จึงเป็นพื้นฐานที่จะช่วยทำให้เกิดความกระจ่างเกี่ยวกับที่มาของคำว่า ล้ง ทั้งด้านความหมายและการออกเสียง

อักษร 廊 (láng) เป็นอักษรจีนโครงสร้างประสมแบบรูปและเสียง โดยมีส่วนประกอบของรูปและเสียงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความหมายวิธีหนึ่ง หากแต่การสร้างความหมายของอักษรจีนก็ยังคงอาศัยสัญลักษณ์รูปและเสียงในการสร้างความหมายเป็นพื้นฐาน ซึ่งแตกต่างจากภาษาอักษรวิธีที่อาศัยการประสมเสียงเป็นหลัก หรือจะอาจกล่าวได้ว่า ความหมายของอักษรจีนเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของส่วนประกอบของอักษร เช่น อักษร 廊 (láng) เป็นอักษรที่มีการปฏิรูปการสร้างอักษรจากแบบดั้งเดิมคืออักษรรูปภาพ มาเป็นอักษรโครงสร้างประสมแบบรูปและเสียง (形声字 xíngshēngzì) ซึ่งนับเป็นวิธีการสร้างสัญลักษณ์ทางภาษา (linguistic sign) ใหม่

อักษร 廊 (láng) มีพัฒนาการด้านความหมายมาจากอักษรรูปภาพโบราณ (logogram) ในยุคอักษรกระดูกเต่า (甲骨文 jiǎgǔwén) เป็นรูปภาพแสดงทางเข้าออกถ้ำสองด้าน เช่นเดียวกับอักษรยุคโลหะสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นรูปภาพกำแพงด้านตะวันออกและด้านตะวันตก

อักษรกระดองเต่า อักษรโลหะสัมฤทธิ์ อักษรยุคจั้นกั๋ว อักษรจั้นชู่ อักษรลี่ชู่ อักษรตัวบรรจง

วิวัฒนาการของรูปอักษร 廊 ที่มา: <https://baike.baidu.com>

ต่อมาสมัยจั้นกั๋ว รูปอักษรมีการเปลี่ยนแปลงโดยส่วนล่างถูกปิดตายหรือล้อมกรอบ ซึ่งมีลักษณะคล้าย

อักษร 良 ที่มา:

<http://oivuan.chaziwane.com>

รูปดั้งเดิมของอักษร 良 (liáng) ดังที่ สวีจงชู่ (徐中舒 Xú Zhōngshū) กล่าวว่า อักษร 良 (liáng) เป็นต้นกำเนิดของอักษร 廊 (李圃, 2004: 577) ครั้นในยุคอักษรจั้นชู่มีการปฏิรูปการสร้างอักษรจีนครั้งใหญ่ เริ่มปรากฏอักษรโครงสร้างประสมแบบรูปและเสียง เช่นรูปอักษร 廊 (รูปต้นแบบของ 廊 láng) นับเป็นวิธีการสร้างอักษรจีนแบบการพัฒนาองค์ประกอบ (偏旁 piānpáng) ซึ่งเป็นส่วนประกอบบอกความหมายและส่วนบอกเสียง และมีระบบการเขียนเป็นเส้นขีดโค้งงอ และได้เปลี่ยนมาเป็นอักษรเส้นขีดตรงทรงเหลี่ยม ต้นแบบของอักษรลี่ชู่ และอักษรตัวบรรจง 廊 ในเวลาต่อมา

2. ความหมายประจำรูปของอักษร 廊 (láng)

อักษร 廊 (láng) อักษรโครงสร้างประสมแบบรูปและเสียง เป็นการสร้างอักษรแบบพัฒนาองค์ประกอบ โดยใช้อักษรจีนที่มีอยู่นำมาประกอบกันอย่างมีระบบ และอาศัยการอนุมานหรือตีความส่วนประกอบรวมเป็นความหมายใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการกลายความหมายของคำ ผ่านรูปอักษรที่เป็นสัญลักษณ์ความหมายและสัญลักษณ์เสียง ดังในอักขรานุกรมลายสือจิ้น ชัวเหวินเจี๋ยจื่อ (《说文解字》

รูปอักษรจั้นชู่ อักษร 廊

ที่มา: <https://baike.baidu.com>

Shuōwén Jiězì)¹ ระบุความหมายและเสียงอ่านของอักษร 廊 (láng) ไว้ว่า “廊，东西序也。从广、郎声。” อักษร 廊 (láng) หมายถึง กำแพงด้านตะวันออกและตะวันตก มีอักษร 广 (yǎn) หมดความหมาย หมายถึง บ้าน และมีเสียงอ่านเหมือนอักษร 郎 (láng)

รูปภาพเสมือนอักษร 廊

ที่มา: <http://qiyuan.chaziwang.com>

อักษร 广 (yǎn) : ส่วนบอกความหมายของอักษร 廊

อักษร 广 (yǎn) คือ ส่วนบอกความหมายหรือสัญลักษณ์ความหมาย (形旁 xíngpáng) ในอักขรานุกรมชัวเหวินเจี๋ยจื่อ (《说文解字》 Shuōwén Jiězì) ระบุว่า “广，鱼俭切” อักษร 广 (yǎn) คือ การผสมหน่วยเสียง

1 อักขรานุกรมลายสือจิ้น ชัวเหวินเจี๋ยจื่อ (《说文解字》) แต่งขึ้นโดย สวี เซิน สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออกเขียนในศตวรรษที่ 2 ตามคริสต์กาล เป็นพจนานุกรมวิเคราะห์อธิบายรูปอักษรจีน และต้นกำเนิดของอักษรจีนเล่มแรกของจีน ซึ่งได้บรรยายสรุปกระบวนการวิวัฒนาการของอักษรจีนตั้งแต่ต้นกำเนิดจนถึงก่อนราชวงศ์ฮั่นตะวันออกอย่างเป็นระบบ

พยัญชนะ / y/ ของอักษร 鱼(yú) กับหน่วยเสียงสระ /ǎn/ ของอักษร 俭(jiǎn) อ่านว่า เยียน (yǎn) และระบุว่า “因广为屋也” อักษร 广(yǎn) หมายถึง บ้านหรือห้อง ซึ่งอักษร 广(yǎn) เดิมเป็นอักษรรูปภาพคล้ายโครงบ้าน ต่อมาในยุคอักษรจ้วนซู ได้เปลี่ยนแปลงจากเส้นขีดต่อเนื่องแนวดิ่งเป็นเส้นขีดแยกกันประกอบด้วยจุดแต้ม (点 diǎn) เส้นขีดขวาง (横 héng) และเส้นขีดตรงเฉียงซ้าย (撇 piě) ซึ่งเป็นระบบการเขียนอักษรจีนในปัจจุบัน

รูปภาพโครงบ้าน ที่มา

:https:// lifeandhomemag.com

พัฒนาการของอักษร 广(yǎn)

อักษรกระดองเต่า อักษรโลหะสัมฤทธิ์ อักษรเสี่ยวจ้วน อักษรตัวบรรจง

ที่มา: www.pinshiwen.com/yuexie/shuojie/20200802282596.html

ตัวอย่างลายสือโบราณ อักษร 广 《说文》

ที่มา: <http://baike.sogou.com/PicBooklet>.

นอกจากนี้ ในอักษรานุกรมซัวเหวินเจี๋ยจื่อ (《说文解字》Shuōwén Jiězì) ยังได้ขยายความเกี่ยวกับอักษร 广(yǎn) ไว้ว่า “象对刺高屋之形” เป็นลักษณะคล้ายชายคาของบ้านที่ปลูกบนที่สูง ซึ่ง สวี เซิ่น (许慎 Xǔ Shèn) ได้ตีความว่า อักษร 广(yǎn) เป็นรูปภาพบ้านที่สร้างพิงกับหินผา ด้วยเหตุผลว่า อักษร 广(yǎn) มีเสียงอ่านคล้องจองกับอักษร 岩(yán) ซึ่งหมายถึง หิน

ส่วนบันทึกอรรถาธิบายซัวเหวิน (《说文段注笺》Shuōwén Duànzhùjiān) ของซี ฮ้า (徐灏 Xú Hào) ตอนหนึ่งระบุว่า “因广为屋，犹言傍崖架屋” (李湘 2021: online) การใช้ อักษร 广(yǎn) หมายถึง บ้าน ก็เนื่องจากรูปอักษรคล้ายเค้าโครงของบ้านที่ปลูกพิงกับหินผา เกี่ยวกับคำนิยามและการตีความของอักษร 广(yǎn) ได้แสดงถึงส่วนประกอบของอักษร 廊 ซึ่งเป็นส่วนเสริมการกลายความหมาย ทำให้อักษร 廊(láng) มีความหมายขยายออก หมายถึง ระเบียงที่มีหลังคา หรือ ทางเดินที่มีหลังคากันแดดกันฝน

อักษร 郎 ในรูปอักษรจ้วนซู

ที่มา: <http://zidian.kxue.com>

อักษร 郎(láng): ส่วนบอกเสียงของอักษร 廊(láng)

อักษร 郎(láng) คือ ส่วนบอกเสียงหรือสัญลักษณ์เสียง (声旁 shēngpáng) ของอักษร 廊(láng) ในอักษรานุกรมลายสือจีนซัวเหวิน (《说文》Shuōwén) ระบุว่า “从邑良聲。魯當切。”

อักษร 郎(láng) ประกอบด้วยอักษร 邑(yì) (หรือรูปหมวดคำบอกความหมาย คือ 阝) ส่วนบอกความหมายหมายถึง เมือง, นครรัฐ และมีอักษร 良(liáng) เป็นส่วนบอกเสียงอ่าน อักษร 邑(yì) เป็นอักษรแบบรวมความ (会意 huìyì) เกิดจากการรวมความหมายของอักษรจีน 2 ตัวคือ อักษรตัวบน 囧(wèi) หมายถึง อาณาเขต และอักษรตัวล่าง 巴(bā) หมายถึง ขุนนางที่ปกป้องท้องพระโรง (《汉典》: online) อักษร 邑(yì) ซึ่งเป็นส่วนประกอบในอักษร 廊(láng) จึงส่วนเสริมการกลายความหมาย ทำให้

เกิดความหมายย่ำยที่ จากความหมาย ‘ระเบียงทางเดิน’ เป็นความหมาย ‘ห้องปีกที่อยู่รายล้อมอาคารประธาน’ ดังความหมายในตำราสัทวิทยาอู๋เพียน (《玉篇》Yùpiān) สมัยราชวงศ์ใต้ ระบุว่า “廊, 庑下也” อักษร 廊 (láng) หมายถึง ห้องปีก และคำอธิบายของบรมครู ระบุว่า “廊, 堂下周屋也” อักษร 廊 (láng) หมายถึง ห้องปีกรอบอาคารประธาน, และในตำราสัทวิทยากว่างอว้น (《廣韻》Guǎng yùn) สมัยซ่งเหนือ ระบุว่า “廊, 殿下外屋也” หมายถึง เรือนนอกตำหนัก (曹先擢、苏培成. 1999 : 309) เป็นต้น

อักษร 廊 (láng) เป็นอักษรโครงสร้างประสม ซึ่งอาศัยส่วนประกอบของรูปและเสียงเป็นกลไกในการสร้างความหมายประจำรูป หมายถึง ระเบียง และส่วนเสริมการกลายความหมาย หมายถึง ห้องปีก, ชายคาระเบียง ทำให้อักษร 廊 (láng) เป็นคำที่มีหลายความหมาย

3. คำประสมที่มีคำว่า 廊 (láng) ประกอบรวม

การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ทำให้การสื่อสารซับซ้อนขึ้น และมีความจำเป็นในการสร้างคำศัพท์ใหม่เพิ่มขึ้นตามความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลง การสร้างคำใหม่โดยวิธีการประสมคำ โดยนำคำมูลที่เกิดอิสระได้ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประสมกันแล้วกลายเป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ขึ้นอีกคำหนึ่ง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. 2556 : 249) โดยความหมายใหม่เกิดขึ้นอาจเหมือนหรือมีเค้า หรือนัยของความหมายของหน่วยคำที่นำมาประกอบเข้าด้วยกัน (วินัย ภูระหงษ์. 2545 : 76) และบรรจบ พันธุเมธา (2544) กล่าวว่า คำที่ประสมกันเข้าเป็นคำใหม่นี้ แต่ละคำไม่ได้มีความหมายคล้ายกันอย่างคำซ้อน ความหมายสำคัญอยู่ที่คำต้น ส่วนคำตามมาเป็นส่วนขยาย

คำว่า 廊 (láng) เป็นคำหลายความหมาย หมายถึง ระเบียงที่มีหลังคาคลุม ห้องปีก และชายคาระเบียง (พจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน 《现代汉语词典》Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn. 2005 (5): 813 และมีการใช้คำว่า 廊 (láng) ในการสร้างคำประสมเป็นจำนวนมาก ซึ่งปรากฏในอักษรานุกรมซินฮว่า 《新华字典》Xīnhuá Zìdiǎn. 1999: 425, พจนานุกรมภาษาจีนยุคใหม่ 《时代汉语词典》Shídài Hànyǔ Cídiǎn. 2005: 633, พจนานุกรมการใช้ภาษาจีน 《应用汉语词典》Yìngyòng Hànyǔ Cídiǎn. 2000 : 752) พจนานุกรมฉือหยวน (《辞源》(Cíyuán). 1988: 549), พจนานุกรมฉือไฮ่ (《辞海》Cíhǎi, 1988 : 858), ปทานุกรมจีน-ไทย (2005: 1,278), พจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน (《时代汉语词典》Shídài Hànyǔ Cídiǎn. 2000: 633), พจนานุกรมออนไลน์ (《在线汉语字典》Zàixiàn Hànyǔ Zìdiǎn: online) โดยสามารถจำแนกคำประสม ตามโครงสร้างและวงศัพท์ ความหมายได้ดังนี้

3.1 คำประสมแบบคำขยาย+ คำหลัก 廊 (láng)

โครงสร้าง: วงศัพท์ ความหมาย	ตัวอย่างคำประสมและคำแปล
คำขยาย+คำหลัก 廊 (láng) : ระเบียงที่มีหลังคาคลุม	长廊 (chángláng) ระเบียงยาว 游廊 (yóuláng) ระเบียงทางเดินในสวนจีน 回廊 (huíláng) ระเบียงที่วนรอบ 步廊 (bùláng) ระเบียงทางเดิน 四廊 (sìláng) ระเบียงรอบๆ 走廊 (zǒuláng) ระเบียงทางเดิน 严廊 (yánláng) วิหารคด (ระเบียงฉันนบถ) 庙廊 (miàoláng) ระเบียงคด 柱廊 (zhùláng) ระเบียงเสาหิน 风廊 (fēngláng) ระเบียงโปร่งโล่ง 阴廊 (yīnláng) ระเบียงที่มีหลังคาโปร่ง 屎廊 (xièláng) ระเบียงหน้าบ้าน 门廊 (ménláng) มุข 通廊 (tōngláng) ระเบียงโถง 轩廊 (xuānláng) ระเบียงที่มีช่องหน้าต่าง 玻璃环廊 (bōli huánláng) สกายวอล์คกระจกใส 拱廊 (gǒngláng) อาเขตหรือทางเดินมีหลังคาเรียงรายเป็นช่องโค้ง
คำขยาย+ คำหลัก 廊 (láng) : ห้องปิก, โรง, โถง	朵廊 (duǒláng) ห้องปิกสองข้าง 僧廊 (sēngláng) ห้องพักของสงฆ์ 指廊 (zhǐláng) อาคารเทียบเครื่องบิน 贮廊 (zhùláng) ห้องเก็บของ 艺廊 (yìláng) แกลเลอรี/ห้องศิลปะ 画廊 (huàláng) แกลเลอรี 发廊 (fāláng) ร้านทำผม 客运廊 (kèyùnláng) โถงผู้โดยสารขาออก 酒廊 (jiǔláng) โรงเหล้า 车廊 (chēláng) โรงรถ

คำประสมแบบคำขยาย+คำหลัก 廊 (láng) โดยคำว่า 廊 (láng) ทำหน้าที่เป็นคำหลัก และมีคำขยายข้างหน้า ทำให้คำประสมมีความหมายกว้างออกและหลากหลาย ซึ่งวงศัพท์ความหมายยังคงสัมพันธ์กับความหมายเดิมของคำว่า 廊 (láng) และจากการเทียบเคียงความหมายของคำประสมเป็นภาษาไทย คำว่า 廊 (láng) สามารถเทียบเคียงเป็นภาษาไทยได้หลายคำได้แก่ ระเบียง เฉลียง มุข ห้องปิก อาคารโถง ส่วนคำว่า 车廊 (chēláng) โรงรถ, 酒廊 (jiǔláng) โรงเหล้า, 炭廊 (huīláng) โรงถ่าน, 瓦廊 (wǎláng) โรงทำกระเบื้อง, 糖廊 (tángláng) โรงน้ำตาล ซึ่งพบในพจนานุกรมจีน-ไทย (ชวน เชียวโซลิต. 2505: 1,278) นั้น นิรันดร์ นาคสุริยันต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนแต่จิ๋ว (2560: ออนไลน์) กล่าวว่า การใช้คำว่า 廊 (láng) แทนคำไทยว่า “โรง” เป็นลักษณะของการใช้คำในเฉพาะสังคมเมืองไทยเท่านั้น คำประสมข้างต้น จึงเป็นลักษณะเฉพาะการใช้คำศัพท์ภาษาจีนในประเทศไทย

3.2 คำประสมแบบ คำขยาย 廊 (láng) + คำหลัก (คำนาม)

โครงสร้าง: วงศัพท์ ความหมาย	ตัวอย่างคำประสมและคำแปล
廊(láng) + คำหลัก : ระเบียง	廊道 (lángdào) ระเบียงทางเดิน 廊桥 (lángqiáo) สะพานเทียบเครื่องบิน/วงช้าง
廊(láng) + คำหลัก: ห้องปีก / เรือนนอก	廊屋 (lángwū) ห้องปีก 廊庑 (lángwǔ) ห้องปีก 廊室 (lángshì) ห้องปีก 廊第 (lángdì) ห้องพักขุนนาง 廊房 (lángfáng) ห้องรับรองพ่อกาณียชนในสมัยต้นสมัยหมิง/ห้องปีก 廊头 (lángtóu) ห้องคลังเงิน 廊餐 (lángcān) ห้องเสวยพระกายาหาร 廊庙 (lángmiào) ห้องพระโรง, ราชสำนัก 廊朝 (lángcháo) ห้องพระโรง
廊(láng) + นาม : สิ่งก่อสร้าง	廊檐 (lángyán) ชายคาระเบียง 廊牙 (lángyá) ปลายเชิงชายทรงแหลม 廊腰 (lángyāo) จุดเชื่อมระเบียงทางเดิน

คำประสมแบบ คำขยาย 廊 (láng) + คำหลัก (คำนาม) โดยคำว่า 廊 (láng) ทำหน้าที่เป็นคำขยายหน้าคำอื่น ซึ่งวงความหมายของคำประสมยังคงสัมพันธ์กับความหมายเดิมของคำว่า 廊 (láng) และจากการเทียบเคียงความหมายของคำประสมเป็นภาษาไทย คำว่า 廊 (láng) สามารถเทียบเคียงเป็นภาษาไทยได้หลายคำ ได้แก่ ระเบียง ห้องปีก เชิงชาย ห้องพระโรง

3.3 คำประสมแบบ คำขยาย 廊(láng) + คำหลัก (คำนาม)

โครงสร้าง: วงศัพท์ ความหมาย	ตัวอย่างคำประสมและคำแปล
廊(คำขยาย)+ นาม (คำหลัก) : บุคคลที่มีหน้าที่ รับผิดชอบในภารกิจ บางอย่าง	廊朝器 (lángcháoqì) ขุนนางผู้รับผิดชอบภารกิจสำคัญในสมัยโบราณ 廊庙器 (lángmiàoqì) ขุนนางคนสำคัญในราชสำนัก 廊主 (lángzhǔ) ผู้จัดการโรงงาน (หลงจู๊)

คำประสมแบบ คำขยาย 廊(láng) ~ + คำหลัก (คำนาม) โดยคำหรือวลีที่มีคำว่า 廊 (láng) ประกอบรวม ทำหน้าที่เป็นคำขยายหน้าคำนามวงศัพท์บุคคล คือ คำว่า 器 (qì) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถ (พจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน 《现代汉语词典》(Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn). 2005: 1,082), คำว่า 主 (zhǔ) หมายถึง เจ้าของทรัพย์สินสมบัติ/ฝ่ายรับผิดชอบจัดการ (พจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน 《现代汉语词典》(Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn). 2005: 1,778), ทำให้วงศัพท์ความหมายมีการเปลี่ยนแปลงเป็นวงศัพท์บุคคล แต่ยังคงมีเค้าของความหมายคำว่า 廊 (láng) อยู่ ซึ่งจากการเทียบเคียง

ความหมายคำประสมภาษาจีนเป็นภาษาไทย คำว่า 廊 (láng) สามารถเทียบเคียงเป็นภาษาไทยได้หลายคำ ได้แก่ ราชสำนัก โรงงาน

คำว่า 廊 (láng) ซึ่งเป็นคำนามทั่วไป เมื่อใช้สร้างเป็นคำประสม ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้น ยังคงสัมพันธ์กับวงศ์พหุความหมายของคำว่า 廊 (láng) ซึ่งสามารถเทียบเคียงเป็นคำประสมในภาษาไทยได้โดยตรง ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ปรากฏมีอยู่ในสังคมไทย

4. เสียงอ่านของอักษร 廊 (láng)

อักษรจีนเป็นอักษรรูปภาพ ซึ่งเป็นหน่วยของความหมายและเสียงในตัว ดังนั้น การกำกับเสียงอ่านอักษรจีนโบราณ อาศัยวิธีการใช้อักษรจีนที่มีเสียงคล้ายคลึงกันกำกับเสียงอ่านอักษรจีนอีกตัวหนึ่ง ดังเช่น เสียงอ่านของอักษร 廊(láng) ในอักษรानุกรมลายสือจีน ชั่วเหวิน (《说文》Shuōwén) ระบุว่า “廊，从广郎声” หมายความว่า อักษร 廊(láng) มีเสียงอ่านเหมือนอักษร 郎(láng) และวิธีผ่านเฉีย (反切法 fǎnqiēfǎ) คือ วิธีการใช้อักษรจีน 2 ตัวผสมเสียง ดังปรากฏการกับเสียงอ่านอักษร (láng) ในตำราถังอวี่น¹ (《唐韻》Tángyùn) ระบุว่า “魯當切” (lǔdāng qiè), ตำราจื่อวี่นและตำราอวี่นอยู่ (《集韻》Jíyùn, 《韻會》Yùnhuì) ระบุว่า “盧當切” (lúdāng qiè), และตำราเจิ้งอวี่น (《正韻》Zhèngyùn) ระบุว่า “魯堂切” (lǔdāng qiè) โดยการผสมหน่วยเสียงพยัญชนะของอักษรตัวแรกกับหน่วยเสียงสระของอักษรจีนตัวหลัง เช่น “魯當切” โดยออกเสียงหน่วยเสียงพยัญชนะ /l/ ของอักษร 魯 (lǔ) ผสมรวมกับหน่วยเสียงสระ /ang/ ของอักษร 當(dāng) อ่านว่า lang เป็นต้น

อักษร 廊 (láng) ในภาษาจีนถิ่นใต้มีการอ่านที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ดังนี้

การอ่านอักษร 廊 เป็น long2 ได้แก่ กลุ่มภาษาแคะ (客家话 Kèjiāhuà)² หรือฮากกา (Hakka Chinese) สำเนียงถิ่นซัวเถา (汕头角腔 Shàntóu jiǎoqiāng) สำเนียงถิ่นเหมยเซี่ยน (梅县腔 Méixiàn qiāng) สำเนียงถิ่นซือเซี่ยนไต้หวัน (台湾四县腔 Táiwān sìxiànqiāng) สำเนียงถิ่นเปาอาน (宝安腔 Bǎoān qiāng) และสำเนียงถิ่นไห่ลู่ (海陆腔 Hǎilù qiāng) กลุ่มภาษากวางตุ้ง (粤语 Àoyǔ)³ ได้แก่ ภาษากวางตุ้ง กรุงเทพฯ (曼谷广府话 Màngǔ guǎngfǔhuà) (《汉典》Hàndiǎn:online) สำเนียงหมิ่นหนาน (《汉语方言发音字典》Hànyǔ Fāngyán Fāyīn Zìdiǎn:online)

การอ่านอักษร 廊 เป็น long3 ได้แก่ สำเนียงลู่เฟิง (陆丰腔 Lùfēngqiāng) (《汉典》Hàndiǎn:online)

การอ่านอักษร 廊 เป็น long4 ได้แก่ ภาษากวางตุ้ง (粤语 Àoyǔ) (《汉典》Hàndiǎn:online)

1 ถังอวี่น คือ ตำราสัทวิทยาฉบับปรับปรุงจาก ตำราเฉียอวี่น 《切韵》เรียบเรียงขึ้นโดยขุนเหลียนสมัรชาวงศ์ถึง ค.ศ.732

2 ภาษาจีนแคะ มีภาษาถิ่นอำเภอเหมยเซี่ยนเป็นหลัก ในพื้นที่แถบตะวันออก ตอนใต้และตอนเหนือของมณฑลกวางตุ้ง แถบตะวันออกเฉียงใต้ของกวางซี ด้านตะวันตกของมณฑลฝูเจี้ยน (หรือฮกเกี้ยน) ตอนใต้ของมณฑลเจียงซี และพื้นที่บางส่วนของหูหนานและเสฉวน

3 ภาษาถิ่นกวางตุ้ง มีภาษาถิ่นกวางโจวเป็นหลัก เป็นภาษาแถบมณฑลกวางตุ้ง แถบตะวันออกเฉียงใต้ของกวางซี รวมถึง ชาวจีนโพ้นทะเลบางส่วนในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การอ่านอักษร 廊 เป็น lang5 ได้แก่ กลุ่มภาษาหมิ่นหนาน (闽南语 Minnányǔ)¹ สำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋วในเขตเมือง (潮州府城话 Cháozhōu fǔchéng huà) และภาษาแต้จิ๋วสำเนียงซัวเถา (潮州汕头市区 cháo zhōu Shàntóu shì qū) (《潮州音字典》Cháo zhōu yīn zì diǎn, online) (《汉语方言发音字典》Hànyǔ Fāngyán zì diǎn: online)

ปทานุกรมจีน-ไทย (ชวน เชียวโชติ. 2505: 1,278) ระบุเสียงอ่านอักษร 廊 (láng) ดังนี้ 廊 (láng) อ่านว่า ล่ง, 廊子(lángzi) อ่านว่า หลั่งจื่อ, 廊酒(lángjiǔ) อ่านว่า หลงจิว, 廊朝 (lángcháo) อ่านว่า หลั่งเซียว, 廊庑 (lángwǔ) อ่านว่า หลั่งบู, 廊房(lángfáng) อ่านว่า หลั่งปึง, 廊檐(lángyán) อ่านว่า หลั่งเซี่ยม, 廊主(lángzhǔ) อ่านว่า หลงจู้ จะได้เห็นว่า อักษร 廊 (láng) ในภาษาจีนแต้จิ๋ว มีเสียงอ่านได้หลายเสียง ซึ่งเป็นการผันเสียงอ่านตามตำแหน่งของอักษร 廊 (láng) ดังที่ นิรันดร นาคสุริยันต์ (2560: ออนไลน์) กล่าวว่า คำว่า “ล่ง” แม้จะสะกดด้วยไม้เอก แต่ออกเสียงวรรณยุกต์โท (เสียงวรรณยุกต์ 5 เสียงคือ ลง หล่ง ล่ง ลั้ง หลง) หากคำว่า “ล่ง” ไปวางอยู่หน้าคำอื่น ต้องผันเสียงโทเป็นเสียงจัตวา จึงต้องออกเสียงเป็น “หลง” เช่น “จิว ล่ง” 酒廊 (jiǔláng) แปลว่าโรงเหล้า แต่ถ้าเป็น “หลง จิว” 廊酒(lángjiǔ) แปลว่าเหล้าโรง ในทำนองเดียวกัน ผู้ควบคุมดูแล หรือผู้จัดการโรงงานหรือธุรกิจร้านค้า เรียกว่า “หลง จู้” 廊主 (lángzhǔ) คนไทยได้ยินคนแต้จิ๋วเรียก “หลงจู้” หรือ “หลงจู้” นอกจากนี้ คุณนิรันดร นาคสุริยันต์ ยังกล่าวว่า การอ่านคำว่า 廊 (láng) เป็น “ล่ง” นี้ เป็นสำเนียงการใช้ในเมืองไทยเท่านั้น (เพราะใช้แทนคำไทยว่า “โรง”) ซึ่งไม่ปรากฏการออกเสียงลักษณะดังกล่าวในแถบแต้จิ๋วเมืองจีน โดยปกติคำว่า 廊 (láng) ภาษาจีนแต้จิ๋ว อ่านออกเสียงว่า “ลั้ง” (lang5) เช่น คำว่า 廊 (láng) อ่านว่า ลั้ง, 走廊(zǒuláng) อ่านว่า เจาลั้ง แปลว่าเฉลียง หรือระเบียง

อักษร 廊 (láng) ซึ่งในภาษาจีนโบราณใช้อักษร 郎 (láng) กำกับเสียงอ่าน ในภาษาจีนถิ่นใต้มีการออกเสียงที่แตกต่างกัน เช่น long2 เป็นการออกเสียงของกลุ่มภาษาฮากกาและกลุ่มหมิ่นหนานส่วนใหญ่, lang5 เป็นสำเนียงภาษาแต้จิ๋วในเขตเมืองและภาษาแต้จิ๋วเขตซัวเถา ส่วน “ล่ง” หรือ “ลั้ง” เป็นสำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋วในเมืองไทย ทั้งนี้ขึ้นกับการผันเสียง หากแต่ การออกเสียงที่แตกต่างกันนี้ เป็นการกลายเสียงที่มีลักษณะการย้ายเสียงสระ (sound shift) คือ การเปลี่ยนเสียงหรือย้ายเสียงจากเสียง /lang/ เป็น /long/ ในภาษาจีนถิ่น และการกลายเสียงวรรณยุกต์ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยเสียง /lang2/ เป็นหน่วยเสียง /lang5/ ในภาษาจีนถิ่น

5. คำว่า ลั้ง (lóng) : การใช้ภาษาและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

คำว่า ลั้ง (lóng) เป็นการออกเสียงตามสำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋ว ซึ่งเป็นชาวจีนโพ้นทะเลกลุ่มใหญ่ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณ คำว่า ลั้ง (lóng) มาจากอักษร 廊 (láng) ในภาษาจีน และเป็นคำยืมที่ใช้เรียกอาคารสโตร์จีนที่มีห้องปีกหรือระเบียงสองข้างยื่นออกไปจากตัวอาคารประธาน ซึ่งเป็นอาคารบ้านพักอาศัยของชาวจีนในสังคมไทยยุคเก่า คำว่า ลั้ง (lóng) จึงเป็นคำยืมที่เกิดขึ้นจากความใกล้ชิดและอยู่ในสังคมเดียวกัน (intimate borrowing) หากแต่ การที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป คำว่า ลั้ง (lóng) ที่ปรากฏในสื่อเอกสาร

1 ภาษาถิ่นฮกเกี้ยนใต้ มีภาษาถิ่นเฉียนเหมินเป็นหลัก ได้แก่ ภาษาแต้จิ๋ว ภาษาถิ่นแถบทางใต้ของมณฑลฝูเจี้ยน และบางพื้นที่แถบตะวันออกของมณฑลกวางตุ้ง และเกาะไหหลำ รวมถึงไต้หวัน

ภาษาไทยหลายประเภทเช่น หนังสือพิมพ์ เอกสารรายงานวิชาการ วิทยานิพนธ์ และเป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร มีการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายอย่างไร เนื่องจากคำว่า ล้ง ยังไม่ปรากฏการบรรจุคำในพจนานุกรมไทย การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ล้ง (lǒng) จึงต้องอาศัยการตีความตามบริบทของภาษา และการเปรียบเทียบกับความหมายของคำว่า 廊 (láng) ประกอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางความหมายในบริบทของสังคมไทย ดังนี้

5.1 การใช้คำว่า ล้ง (lǒng) เป็นคำบอกชื่อสถานที่ "ฮวยจู่ล้ง" (火船廊 huǒchuánláng: คำแปล ทำเรือกลไฟ)

“ฮวยจู่ล้ง” เป็นคำบอกชื่อสถานที่ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยตัวอาคารโกดังเก่าและทำเรือกลไฟเก่า ในสมัยโบราณท่าเรือแห่งนี้ เป็นท่าเรือที่ชาวจีนนิยมใช้เดินทางทางทะเล และเข้ามาค้าขายหรือย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากที่ประเทศไทย โดยมาเทียบท่าเรือขึ้นฝั่งที่ทำแห่งนี้ นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งการค้าธุรกิจ โดยมีอาคารร้านค้าและโกดังเก็บสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น จีน สิงคโปร์ ฮองกง ฯลฯ (มติชนออนไลน์) คำว่า ฮวยจู่ล้ง (火船廊 huǒchuánláng) เป็นโครงสร้างวลีภาษาจีน ประกอบด้วย ฮวยจู่ + ล้ง (เรือกลไฟ+ล้ง [โกดัง]) โดยคำว่า ล้ง เป็นคำหลัก และคำว่า ฮวยจู่ (火船 huǒchuán) เป็นคำขยาย การใช้คำว่า ล้ง (lǒng) เป็นชื่อสถานที่ “ฮวยจู่ล้ง” เนื่องจากมีอาคารเก่าแก่สถานที่รวบรวมสินค้า หรือโกดัง โดยใช้คำว่า ล้ง (lǒng) แทนคำภาษาไทยที่หมายถึง อาคารโกดังเก่า ตัวอาคาร “ล้ง” (lǒng) เป็นสถาปัตยกรรมจีนประกอบด้วยอาคารประธานและห้องปีกเรียงรายขนานเป็นกำแพงสองข้างๆ เป็นตัว ยู ซึ่งมีความหมายที่สอดคล้องกับความหมายของคำว่า 廊 (láng) หมายถึง อาคารแบบจีนมีระเบียงทางเดินเป็นห้องปีกเรียงรายสองข้าง

5.2 การใช้คำว่า ล้ง (lǒng) แทนคำภาษาไทยคำว่า “โรงคัดบรรจุผลไม้” ดังปรากฏในข้อความต่อไปนี้

รายงานการพิเคราะห์การศึกษาเรื่อง การตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ (ล้ง) ของผู้ประกอบการชาวต่างชาติในจังหวัดจันทบุรี ของคณะกรรมการสิทธิการพาณิชย์ การอุตสาหกรรมและการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“..... ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ล้งไทยเสียเปรียบล้งจีน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัดจันทบุรี ขณะนี้มีโรงคัดบรรจุผลไม้ (ล้ง) ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐาน GMP แล้ว ในจังหวัดจันทบุรีทั้งสิ้น 122 โรง ในจำนวนนี้เป็นล้งของพ่อค้าชาวจีนเกือบครึ่งหนึ่งของล้งทั้งหมด ผลไม้ส่งออกโดยเฉพาะทุเรียนที่ส่งไปตลาดจีนส่วนใหญ่ เป็นการส่งออกโดยล้งจีนซึ่งเข้ามาประกอบธุรกิจ.....”

(คณะกรรมการสิทธิการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559 : 3)

รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ผู้รับซื้อทุเรียนและล้งเงินในจังหวัดจันทบุรี “ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งซึ่งกำลังถูกแทรกแซงจากกลุ่มนายทุนจีนเข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ (ล้ง หรือ ล้งเงิน)”

(จอห์น สว่างศรีสกุลพร, ดร.กฤษ จรินทร์ : ออนไลน์)

บทความออนไลน์ “ข้อมูลจากการค้าภายในจังหวัดลำพูน ที่เปิดเผยต่อสาธารณะชน มีนา 2559 ที่ผ่าน มาว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาธุรกิจจีนเริ่มเข้ามาลงทุนในพื้นที่ จ.ลำพูน มากขึ้น โดยเปลี่ยนจากตัวแทนขาย ลำไย มาเป็นผู้ร่วมลงทุน หรือเทคโนโลยีการโรงรับซื้อลำไยหรือ ‘ล้งลำไย’ ” (TCIJ. 2559: ออนไลน์)

ข่าวออนไลน์ “พ่อแม่เริ่มธุรกิจล้งผลไม้ (มังคุด) จากศูนย์ เงินทุนมีไม่มาก เป็นธุรกิจใหม่ที่พ่อเปลี่ยน จากค้าพลอยมาทำสวนผลไม้ สวนยางพารา นาทุ้ง และล้งมังคุดทำมา 26 ปีแล้ว”

(กาญจนา จินตกานนท์. 2560 : ออนไลน์)

ข่าวออนไลน์ “สมุทรสาคร – ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจค้นล้งปลา- ล้งหมึก พื้นที่ ต.ท่าจีน พบต่างตัวผิดกฎหมาย จ่อเอาผิดนายจ้าง” (กิตติกร นาคทอง. 2564 : ออนไลน์)

การใช้คำว่า ล้ง (lǒng) แทนคำภาษาไทย คำว่า โรงคัดบรรจุผลผลิตผลไม้หรือสัตว์น้ำ หมายถึงอาคาร โถงหรือโรงเรือนขนาดใหญ่ หรือโกดัง เป็นสถานที่ที่มีพื้นที่กว้างขวางเพื่อใช้รวบรวมและคัดสรรผลผลิตทาง การเกษตรเพื่อการส่งออก ความหมายของคำว่า ล้ง ยังคงมีเค้าเดิมของคำว่า 廊 (láng) หมายถึง ห้องหรือ อาคารโถง เช่น คำว่า 贮藏 (zhùláng) หมายถึง ห้องเก็บของ 展廊 (zhǎnláng) หมายถึง อาคาร นิทรรศการ 画廊 (huàláng) หมายถึง แกลเลอรี คำว่า 廊 ซึ่งหมายถึง อาคารโถง หากแต่ในภาษาจีนไม่ ปรากฏการใช้ 廊 ประกอบกับคำว่า ผลผลิตการเกษตร ซึ่งในที่นี้คำว่า ล้งทุเรียน เป็นคำศัพท์ที่รู้จักใน สังคมไทยเท่านั้น หากแต่ในข่าวจีนกลับใช้คำว่า 榴莲仓库 (liúlián cāngkù) โดยใช้คำว่า 仓库 (cāngkù โกดัง) การใช้คำว่า ล้ง (lǒng) แทนคำว่า โรงคัดบรรจุผลผลิตผลไม้ เป็นปรากฏการณ์การใช้คำยืม ภาษาจีน ซึ่งได้รับอิทธิพลการใช้ภาษาจากการใช้คำว่า 廊 (láng) ในภาษาจีนถิ่นแต้จิ๋ว ดังปรากฏความหมาย ของคำว่า 廊 (láng) อ่านว่า ล่ง ใช้แทนคำว่า โรง (ชวน เขียวโซลิต. 2505 : 1,278)

5.3 การใช้คำว่า ล้ง แทนคำภาษาไทยคำว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ประกอบการรวบรวมผลไม้เพื่อ ส่งออก หรือ พ่อค้าคนกลาง ดังปรากฏในข้อความต่อไปนี้

บทความออนไลน์ “ แต่เมื่อเวลาผ่านไป นักธุรกิจจีน หรือที่เรียกว่า “ล้งจีน” นั้น ไม่ได้รับซื้อผลไม้จาก ผู้รวบรวมอย่างเดียว มีการเข้าไปซื้อแบบเหมาสวน....

กฎหมายการนำเข้าผลไม้ของจีนก็ระบุชัดเจนว่า “ต้องนำเข้าผ่านบริษัทจีน” การที่ล้งจีนมีตลาดอยู่ในมือ ในอนาคตย่อมสามารถกำหนดราคาได้ตามที่ต้องการ การเข้ามาของล้งจีนเข้ามาในหลากหลายรูปแบบตาม จังหวัดต่างๆ ของไทยที่แตกต่างกัน” (อัคร พิศาลวานิช. 2559 : ออนไลน์)

ข่าวออนไลน์ “ปัจจุบันล้งจีนมีบทบาท และกลายเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดราคาผลไม้จาก เกษตรกรมากกว่าล้งไทย เนื่องจากนักธุรกิจจีนมีเงินทุนมากกว่า” (Thaiquote. 2561: online)

ข่าวออนไลน์ “อีกหนึ่งปัจจัยยังมาจากพ่อค้าจากจีนที่เข้ามากว้านซื้อผลไม้จากไทยไปขายที่ประเทศจีน ผ่านพ่อค้าคนกลางหรือที่เรียกว่า ‘ล้ง’ ” (ข่าวไทยพีบีเอส. 2559: ออนไลน์)

ข่าวออนไลน์ “กลุ่มผู้รวบรวมผลผลิต ในพื้นที่ภาคเหนือ (ล้งซุมซุน เชียงใหม่-ลำพูน) กล่าวว่า เท่าที่ติดตามสถานการณ์ แพ้ระบาดของไวรัสโคโรน่านั้น หากระยะเวลา 3-6 เดือน จะเข้าสู่ภาวะปกติ เกรงว่าผลไม้ที่เป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ๆ ภาคเหนือ โดยเฉพาะลำไย อาจจะได้รับผลกระทบด้านราคา”

(เชียงใหม่นิวส์. 2563 : ออนไลน์)

ข่าวออนไลน์ “‘ล้งลำไย-ทุเรียน’ ก่อปัญหาใหม่ทำลายตลาด แอบขายลำไยลูกร่วงด้อยคุณภาพโยกกำไร่อ ”

(ประชาชาติธุรกิจ. 2560: ออนไลน์)

การใช้คำว่า ล้ง (lóng) หรือ ล้งจิ้น (lóngjin) แทนคำไทยที่หมายถึง นายทุนชาวจีน ผู้ประกอบการผลไม้รายใหญ่ หรือ พ่อค้าคนกลางที่ทำหน้าที่รวบรวมผลไม้เพื่อส่งออก รวมถึงใช้หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวบรวมผลผลิต เรียกว่า ล้งซุมซุน การใช้คำว่า ล้ง(lóng) ในลักษณะดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงจากวงศัพท์อาคารโกดัง มาเป็นวงศัพท์บุคคล หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อการส่งออก เป็นการกลายความหมายในลักษณะย้ายที่ (transference)

5.4 การใช้คำว่า ล้ง เชิงอุปลักษณ์แบบแทนที่ “พฤติกรรมการกว้านซื้อผลผลิตการเกษตร” ดังปรากฏในข้อความต่อไปนี้

“การเข้ามากว้านซื้อผลไม้ในประเทศไทยของนักธุรกิจจีนผ่านผู้รวบรวมผลไม้คนไทยหรือที่เรียกกันว่า “ล้ง” เพื่อส่งออกไปประเทศจีนคึกคักมาอย่างต่อเนื่องตลอดช่วง 2-3 ปีมานี้”

(จักรกฤษณ์ แวศคล้ายหงษ์, ข่าวโพสต์ทูเดย์ออนไลน์)

“กลุ่มจีนเป็นทุนขนาดใหญ่ เข้ามาถูกต้องตามกฎหมาย ยึดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ หากปล่อยให้เป็นเช่นนี้จะมีการแปลงร่างเป็น “ล้งจิ้น” สร้าง Campus จีน สาขาประเทศไทย ที่มีอิทธิพลเหมือน ‘ล้งจิ้น’ ที่เข้าครอบงำตลาดการค้าผลไม้ไทย จนเกษตรกรเจ้าของสวนมีสถานะเป็นคนเฝ้าสวน ขณะที่ล้งไทยสูญพันธุ์! ”

(ผู้จัดการออนไลน์. 2562 : ออนไลน์)

“รัฐสั่งสืบทางลับ ‘ทุนจีน’ ซ้อมหา ‘ล้งไทย’ หวังรุกคืบสู่ ‘ล้งจิ้น’ เหมือนที่ยึดตลาดผลไม้ไทย! ”

(ผู้จัดการออนไลน์. 2562 : ออนไลน์)

การใช้คำว่า “ล้ง” (lóng) หรือ “ล้งจิ้น” (lóngjin) แทนที่ความหมาย “พฤติกรรมการกว้านซื้อผลผลิตการเกษตร” โดยการใช้คำว่า “ล้งจิ้น” (lóngjin) เป็นอุปลักษณ์ (metaphor) ในการถ่ายโยงความหมาย “พฤติกรรมการกว้านซื้อและครอบงำผลผลิตการเกษตร” เข้ากับ “พฤติกรรมการกว้านซื้อองค์กรการศึกษา” เข้าด้วยกัน โดยใช้คำว่า เป็น เหมือน “ลักษณะของล้งจิ้นที่มีพฤติกรรมการกว้านซื้อผลไม้จำนวนมาก” ดังที่แบลค (Black, 1979) กล่าวว่า อุปลักษณ์ตามแนวคิดแบบการแทนที่ (substitution view) อุปลักษณ์เป็นการแทนที่ด้วยคำที่มีความหมายตรงตามรูปซึ่งเข้ากับบริบท อุปลักษณ์จึงเป็นการใช้ภาษาให้เกิดภาพพจน์ (อ้างใน ศรีวรา ผาสุขดี. 2558: 86) การใช้คำว่า ล้ง (lóng) เชิงอุปลักษณ์แบบการแทนที่ (substitution view)

ดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากวงศ์พื้อาคารก่อสร้าง ซึ่งหมายถึง โกดัง, โรงคัดแยกผลผลิต มาเป็นวงศ์พื้พฤติกรรมกรกว้านซื้อผลผลิตเกษตร แต่ยังมีเค้าความหมายเดิม หมายถึง “การรวบรวมผลผลิต”

บทสรุป

คำว่า ลั่ง (lóng) เป็นคำยืมภาษาจีน มีเสียงอ่านสำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋ว เป็นคำในภาษาจีนคือ อักษร 廂 (láng) ซึ่งคำว่า 廂 (láng) ทั้งในระดับคำเดี่ยวและคำประสม สามารถเทียบเคียงเป็นคำไทยทั่วไปได้หลายคำ เช่น คำว่า ระเบียบ, ห้องปึก, ชายคาบ้าน, มุข เป็นต้น และคำว่า ลั่ง (lóng) เป็นการยืมคำมาใช้แทนคำไทย คำว่า โรง เช่นโรงคัดแยกผลผลิต ได้แก่คำว่า ลั่งจีน ลั่งทุเรียน ลั่งลำไย ลั่งปลา ซึ่งมีความหมายในลักษณะกว้างออก (widening of meaning) แต่ยังมีเค้าความหมายเดิมของคำว่า 廂 (láng) ที่หมายถึง ห้องเก็บของ และยังมีการใช้คำว่า คำว่า ลั่ง (lóng) หมายถึง อาคารแบบจีนที่มีห้องปึกสร้างยื่นออกไปนอกอาคารประธานทั้งสองข้างด้วย นอกจากนี้ ยังมีการใช้คำว่า ลั่ง (lóng) ในความหมายโดยนัย หมายถึง นักลงทุนชาวจีนที่ทำการรวบรวมผลผลิตการเกษตรเพื่อการส่งออก ซึ่งเป็นการกลายความหมายในลักษณะความหมายย้ายที่ (transference) จากวงศ์พื้อาคารโกดังมาเป็นวงศ์พื้บุคคล และการใช้คำว่า “ลั่ง” (lóng) เชิงอุปลักษณ์การแทนที่ (substitution view) หมายถึง ‘พฤติกรรมกรกว้านซื้อผลผลิต’

บรรณานุกรม

- กาญจนา จินตกานนท์. (19 สิงหาคม 2560) “อธชา คมบาง จันทบุรี ลั่งผลไม้คนไทย...” เทคโนโลยีชาวบ้าน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก [https:// www. technologychaoban.com/marketing/article_27104](https://www.technologychaoban.com/marketing/article_27104) (15 สิงหาคม 2564)
- กิตติกร นาคทอง. (11 พฤษภาคม 2564) “สมุทรสาครบุกค้นลั่งปลา-ลั่งหมึก กวาดล้างแรงงานต่างด้าว...” [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.77kaoded.com/news/kittikorn/2110912> (15 สิงหาคม 2564)
- ข่าวไทยพีบีเอส. (22 พฤษภาคม 2559) “ชาวสวนทุเรียนหวั่นลั่งจีนเพิ่มจำนวน ...” [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th> (20 สิงหาคม 2564)
- คณะกรรมการธิการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2559). รายงานผลการศึกษา เรื่อง การตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ (ลั่ง) ของผู้ประกอบการชาวต่างชาติในจังหวัดจันทบุรี กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- จอนนี่ สว่างศรีสกุลพร และกฤษ จรินทร์. บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ผู้รับซื้อทุเรียนและลั่งจีนในจังหวัดจันทบุรี [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://www.ex-mba.buu.ac.th/ACADEMIC/Poster2015/poster126.pdf> (15 สิงหาคม 2564)
- จักรกฤษณ์ แวศคล้ายหงษ์. (8 พฤษภาคม 2559) “จีนกินรวบผลไม้ ลั่งกระเจิง ชาวสวนระทม.” โพสต์ทูเดย์. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/politic/report/430731> (21 สิงหาคม 2564)
- ชวน เชี่ยวโชติ. (2505). ปทานุกรมจีน-ไทย. พระนคร: บริษัท นานมี จำกัด

เซียงใหม่นิวส์. (9 กุมภาพันธ์ 2563) “เกษตรกรเหนือหวั่น ล้างจีนอ้างคู่ค้ากระทบไวรัสโคโรนา...” [ออนไลน์]

สืบค้นจาก <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1259022/> (20 สิงหาคม 2564)

นริศ วศินานนท์. (2550). **ร้อยหมวดคำ จำอักษรจีน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทฤษฎี

นิรันดร์ นาคสุริยันต์. (18 ตุลาคม 2017) “ที่มาของ ‘ฮวย จ้ง ล้ง ’火船廊” **เพลงลูกหลานจีนแต่จิว**

[ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://sv-e.facebook.com/groups/1543045569292044/permalink/1924967417766522/> (1 ตุลาคม 2564)

บรรจบ พันธุมธธา. (2530). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บรรจบ พันธุมธธา. (2544). **ลักษณะภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บุญเดิม พันล้อม. (2532). “ชุมชนจีนในภาคตะวันออก” [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://www.panrob.com/images/research/chinese-culture-east/c2-> (5 สิงหาคม 2564)

ประชาชาติธุรกิจ. (7 ธันวาคม 2560) “‘ล้างลำไย-ทุเรียน’ แผลงฤทธิ์ทุบราคา...” [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-84568> (12 สิงหาคม 2564)

ผู้จัดการออนไลน์. (13 ธันวาคม 2562) “รัฐสั่งสืบทางลับ ‘ทุนจีน’ ...” **MGR ONLINE** [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://mgronline.com/specialscoop/detail/9620000118659> (2 สิงหาคม 2564)

พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2564). “ชาวจีนในไทยมาจากไหน ...”, **ศิลปวัฒนธรรม** (ฉบับธันวาคม 2550). [ออนไลน์] สืบค้นจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_26173 (5 สิงหาคม 2564)

พิชณิ โสทธิโยธิน. (2555). “คำยืมภาษาจีนแต่จิวในภาษาไทย: ปรากฏการณ์ที่วงศ์ศัพท์อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงความหมายการเปลี่ยนแปลงความหมายในภาษาไทย”. **วารสารจีนศึกษา**. 5(5), หน้า129-162.

มติชนออนไลน์. (20 มกราคม 2564) “กรมเจ้าท่า จับมือ ล้ง 1919 คืบชีวิตท่าเรือ ‘ฮวย จ้ง ล้ง’ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ไทย-จีน” [ออนไลน์] สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/economy/news_25391018 (13 สิงหาคม 2564)

มัลลิกา มาภา. (2559). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542** (2556). กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (2556). เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมมหามงคลพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน)

วินัย ภูะระหงษ์. (2545). หน่วยที่ 8 หน่วยคำและการประกอบคำในภาษาไทย 3. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 (Thai 3)**. หน่วยที่ 7-12 (พิมพ์ครั้งที่ 10) , หน้า.61-88). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. (2533). **ภาษาและภาษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2550). ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรียรา ผาสุขดี. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558) “อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ ‘ชีวิต’ ในภาษารัสเซียตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน”. วารสารรามคำแหง. (35) 2, หน้า 85-96.
- ศิริพร ปัญญาเมธีกุล. (2549). การศึกษาความหมาย. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/> (5 สิงหาคม 2564)
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). ภาษาศาสตร์สังคม (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัคร พิศาลวานิช. (6 มิถุนายน 2559) “ล้งจิ้นรุกผลไม้ไทยกับ 10 แนวทางแก้ปัญหา” กรุงเทพธุรกิจ [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637924> (20 สิงหาคม 2564)
- 广字的字形演变 (2 September 2021) [online] Available: <https://www.pinshiwen.com/yuexie/shuojie/20200802282596.html> (5 August 2021)
- 广 《说文》(书影) [online] Available: <https://baike.sogou.com/PicBooklet/> (5 August 2021)
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑. (2000). 《时代汉语词典》(第三版). 北京: 商务印书馆.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑. (2005). 《现代汉语词典》(第五版). 北京: 商务印书馆.
- 汉字廊的基本解释 《字源查询》 [online] Available: <http://qiyuan.chaziwang.com/etymology-15959.html> (5 August 2021)
- 伊井健一郎、董静如等人. (1999). 《新华字典》(汉语拼音版). 太原: 山西教育出版社.
- 李运富、孙倩. (2020) 论汉语词汇语法化与用字变化的互动关系. 北京师范大学学报 (社会科学版) 第 2 期 (总第 278 期) 60-67
- 李圃. (2004). 《古文字诂林》(第 5 册). 上海: 上海教育出版社.
- 李湘 (4 October 2021) “释 ‘广’ ” 《现代语文》杂志. [online] Available: <https://www.zz-news.com/com/xdywyj/news/itemid-106225.html> (1 August 2021)
- 郎 《汉典》 [online] Available: <https://www.zdic.net/hans/%E9%83%8E> (15 August 2021)
- 郎 《新华字典》 [online] Available: <http://zidian.kxue.com> (1 August 2021)
- 商务印书馆辞书研究中心. (2000). 《应用汉语词典》. 北京: 商务印书馆.
- 廊 《汉语方言发音字典》 [online] Available: <https://cn.voicedic.com/> (1 June 2021)
- 廊 《汉辞网》 [online] Available: <http://www.hydc.com/cd/fenlei/f3958-001.htm> (20 June 2021)
- 廊 《在线汉语字典》 [online] Available: <http://xh.5156edu.com/ciyu> (1 August 2021)
- 廊 《百度百科》 [online] Available: <https://baike.baidu.com> (7 June 2021)

曹先擢、苏培成. (1999). 《汉字形义分析字典》. 北京：北京大学出版社.

廊的音韵方言《汉典》[online] Available: <https://www.zkdic.net/hans/%E5%BB%8A> (1 June 2021)

廊《教育云线上成语字典》[online] Available: <https://pedia.cloud.edu.tw/Entry/Detail> (1 August 2021)

廊《潮州・母语》[online] Available: <https://www.mogher.com> (1 August 2021)

廊《潮州音字典》[online] Available: <http://www.czyzd.com> (1 August 2021)

辞海编辑委员会. (1988). 《辞海》. 上海：上海出版社.

辞源编辑委员会. (1988). 《辞源》. 北京：商务印书馆.

OOM. (20 February 2018) “LHONG 1919 (ล้ง 1919)” **Life and Home Magazine** [online]

Available: <https://lifeandhomemag.com/th/2018/02/04/lhong1919-> (12 August 2021)

TCIJ. (8 พฤษภาคม 2559) “จีนรุกคืบทำ ‘ล้งจีน’ ...” [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.tcijthai.com/news/2016/08/scoop/6187> (15 สิงหาคม 2564)

Thaiquote. (30 กรกฎาคม 2561) “การรุกคืบของ ‘ล้งจีน’ ไทยต้องยืนด้วยตัวเอง” [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.thaiquote.org/content/210452> (20 สิงหาคม 2564)

	Name and Surname (姓名) : Wilai Limthawaranun
	Highest Education (最高学历) : Ph. D.
	University or Agency (任职院校或单位) : Burapha University
	Field of Expertise (专业领域) : – Chinese Languages – Chinese-Thai Translation – Chinese Teaching
	Address (地址) : 169 Oriental of Department, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University 20131

试论琼瑶少年时期的家庭关系对其文学创作的影响

THE IMPACT OF QIONG YAO'S EARLY FAMILY RELATIONSHIPS ON HER LITERARY WRITINGS

尹玉珊

YIN YUSHAN

华侨崇圣大学、中国学学院

College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: yyssmm2005@gmail.com

Received: 27 September 2021 / Revised: 25 October 2021 / Accepted: 31 October 2021

摘要

琼瑶少年时期经历了学业竞争和爱的竞争的双重失败，感受到家庭之爱的缺失，这对她的人生和创作产生了深远影响。琼瑶小说中常见的“姐妹爱的竞争”情节模式，在叙事视角、心理刻画、人物关系等方面呈现出独特性，正是这一影响的具体体现。随着琼瑶本人的成长、成熟，其小说中“姐妹爱的竞争”情节模式发生了相应变化，显示出她对少年时期家庭关系的超越。

关键词：琼瑶；家庭关系；“姐妹爱的竞争”；情节模式

ABSTRACT

Qiong Yao (Chiung Yao) experienced in her youth the double failure of academic competition and love competition, and the lack of family love, which had a profound impact on her entire life and literary writings. The characteristic plot pattern of "sisters' competition for love" in some of Qiong Yao's novels, especially its narrative perspective, psychological presentation and character relationship, reflected the influence of her early life. Along with her growth and maturity, the "sisters' competition for love" pattern in her novels changed accordingly, showing Qiong Yao's transcendence over the tense family relationships in her teenage years.

Key words: Qiong Yao (Chiung Yao); family relationship; "sisters' competition for love"; plot pattern

琼瑶 (1938—) 本名陈喆, 台湾著名女作家。自 1963 年第一部长篇小说《窗外》问世以来, 在半个多世纪的创作生涯中, 她先后出版文学作品六十余部, 并编写大量影视剧本。琼瑶创作的小说和影视作品畅销整个华人世界。著名出版人、琼瑶的丈夫平鑫涛曾经说过: “听说有这样一种说法: 全球的华人 (包括两岸三地的人民和世界各国的华侨) 只有两种人: 一种知道琼瑶 (至少听过); 另一种人从来不知道琼瑶。这种说法, 可能是爱戴她的读者的溢美之辞, 所隐藏的含义是琼瑶是知名度很高的人。四十多年来出版了六十多部小说, 又据以改编了五十部电影和六百多小时的电视剧, 写了两百多首歌曲, 琼瑶的名字必然广为人知。但琼瑶写作的动机, 不在乎有多少人知道, 而在于她的作品能否深入人心。作品的一贯主张: 人间有爱。对琼瑶而言, 不是有多少人知道她, 而是全球的人类有两种人, 一种人相信爱情, 一种人不相信爱情。她希望前者远超过后者。” (平鑫涛, 2005: 192) 琼瑶擅长写作爱情小说, “人间有爱”正是她的作品的主要特点, 正如《中国现代文学史 (1917-2000)》所言, “从主题看, 情和爱琼瑶小说永恒的主题。讴歌和表现爱情、亲情、友情以及以此为核心的人类之爱, 是琼瑶每部作品的重心。” (朱栋霖、朱晓进、龙泉明, 2007: 169)

虽然作品主要表现 “人间有爱”, 但是琼瑶的人生和作品不乏痛苦的成分。她曾经多次表示, 自己的人生并不像人们想象得那样顺利, “很多人看到今日的我, 总觉得我是一个被命运之神特别眷顾的女人, 拥有很多别人求之不得的东西。可是, 谁能真正知道, 我对 ‘成长’ 付出的代价呢?” (琼瑶, 2019: 166) 这里所说的 “对 ‘成长’ 付出的代价” 有其具体的指向。少有人知的是, 在 12 岁至 20 岁之间, 琼瑶经历了一段苦涩的少年时光。这段时间她经历学业竞争和爱的竞争的双重失败, 饱受家人冷落, 在严重的心理危机之下, 她甚至两度服毒自杀。这段被她称为 “少年尝尽愁滋味” 的经历, 对她此后的整个人生和文学创作产生了深远影响。她小说中常见的 “姐妹爱的竞争” 情节模式便是少年时期家庭关系的产物。

一、家庭之爱的缺失与渴求

琼瑶 1938 年生于四川, 幼年随家人四处躲避战乱, 饱受颠沛流离之苦。和童年比起来, 她的少年时期要安定得多, 但是在她看来, 这段时间却最为痛苦。 “我的少年时期, 是我回忆中, 最不愿意去面对的一段日子。每次提起这段岁月, 我都有 ‘欲说还休, 欲说还休’ 的感慨。现在, 为了让这本书中有个 ‘真实’ 的我, 我试着来回忆那个时期的我! 那个时期的我, 真是非常忧郁而不快乐的。” 为什么她的少女时代如此痛苦、 “忧郁而不快乐” 呢? 据她描述, 主要和残酷的 “生存竞争” 有关。虽然这一时期不再受颠沛流离之苦, “我的情绪, 却一日比一日灰暗, 一日比一日悲哀。当我安定下来, 我才真正体会出生命里要面对的 ‘优胜劣汰’。原来, 这场 ‘物竞天择’ 的 ‘生存竞争’, 是如此无情和冷酷! 我的心, 像是掉进一口不见底的深井, 在那儿不停地坠落。最深切的感觉, 就是 ‘害怕’ 和 ‘无助’。” (琼瑶, 2019: 157)

琼瑶对 “生存竞争” 的 “无情和残酷” 的体验, 首先来自于学业竞争的失败。童年由于战乱, 她没有接受过系统的小学教育。随家人来到台湾、插班入学后, 学习成绩一直不好。特别是

进入重点初中就读之后，她和其他同学的差距越来越大。“除了国文以外，我什么都跟不上。最糟的是数学，理化等，每到考试，不是零分，就是二十分。一女中的课业非常严，考上一女中的都是好学生。（我不知怎样会歪打正着地考了进来，对我而言，简直是祸不是福。）人人都应付裕如，只有我一败涂地。学校里的考试又特别多，从小考，到周考，到月考，到期中考试，到期末考……简直是考不完的试。我知道人生像战场，你必须通过每一种考试。而我呢？就在学校教育这一关，败下阵来。”（琼瑶，2019：158）

由于学习成绩太差，初中二年级时琼瑶不得不留级一年，高中毕业后两次高考失败，没有考上大学。这对于她的父母来说，尤其难以接受。琼瑶的父亲是台湾师范大学的教授，母亲是台北建国中学的教师。对这样的家庭而言，子女考试不及格、留级、高考落榜……都是很难接受的事，对此琼瑶也非常内疚，“我的家庭，几乎就是个‘教育家庭’，这种家庭里，怎么可能出一个像我这样不争气的孩子呢？”“我的功课坏极了，也让父母失望极了。”（琼瑶，2019：158-159）

这一时期琼瑶学业竞争的对象，不仅是学校里的同学，还有家里的弟弟妹妹。她兄弟姐妹共四人，琼瑶是长女，家中还有和她同岁的龙凤胎弟弟麒麟、分别比她小两岁和八岁的小弟和妹妹，弟弟妹妹们的学习成绩都比她好得多。“如果我家的孩子，都跟我一样，那也就罢了。偏偏，小弟在学校中锋芒毕露。他不用功、淘气、爱玩……却有本领把每科学科，都考在八十分以上。麒麟脾气更坏了，动不动就和同学打架，但是，考起试来，总算能勉强应付。小妹进了幼稚园，像奇迹一样，她展现了令人难以相信的才华，认字飞快，写字漂亮，能跳芭蕾，能弹钢琴……在进小学以前，就被誉为天才，进了小学一年级，她更不得了，无论什么考试，她不考九十九分，她考一百分。”（琼瑶，2019：159）

琼瑶对“生存竞争”的残酷性的体验，不仅来自于学业竞争的失败，还来自于爱的竞争的失败。一般来说，家中的子女之间往往存在对父母之爱的竞争关系，尤其对琼瑶这样的教育家庭而言，学业竞争更是和对父母之爱的竞争息息相关。琼瑶在学业竞争失败的同时，也在家庭之爱的竞争中败下阵来，变成“家中不被宠爱的孩子”（平鑫涛，2005：195）。而这，正是最刺痛她的地方。“从小，我和整个家庭是密不可分的。我的感情，比任何孩子都来得强烈。我热爱我的父母和兄弟姐妹，也渴望他们每一个都爱我。如今回忆起来，我那时对父母的‘需要’，已经到达很可怜的地步。我功课不好，充满了犯罪感，充满了自卑，充满了歉疚，也充满了无助。我多希望父母能谅解我，给我一点安慰和支持。”但是父母的反应却让她十分失望，他们偏爱小弟和小妹倾向越来越明显，对琼瑶则越来越冷淡。“父亲逐渐把他的爱，转移到小弟身上去。母亲一向强调她不偏心，总是‘努力’表现她的‘一视同仁’。但是，人生就那么现实。当你有四个孩子，你绝不会去爱那个懦弱无能的，你一定会去爱那个光芒四射的！一天又一天过去，母亲越来越爱小妹，父亲越来越爱小弟。而且，他们也不再费力掩饰这个事实。一举手，一投足，一个眼神，一个微笑，爱会流露在自然而然之中。”（琼瑶，2019：161）

琼瑶和大弟麒麟是龙凤胎，又是家中最早出生的孩子，小时候深得家人宠爱。但是随着小

弟、小妹的出生和优异表现，他俩逐渐相形见绌。他们十四岁时，父母以琼瑶学习成绩差、麒麟经常打架惹事为由，要把他俩送到外地的学校去借读。这个消息对当时的琼瑶产生了巨大的心理冲击，在她看来，这无异于父母对自己的公开放逐：“这个‘宣布’，对十四岁的我来说，像是一个炸弹，骤然间炸毁了我依恋的那个世界。自从和父母投河不死，在桂林城内一家拥抱团圆，我就认为我们这个‘家’是牢不可分的。如今，父母居然要送走我们两个！十四岁并不够大，十四岁还是个孩子，却又足够了解‘放逐’的意义。我不要走，我不想走，我也不要麒麟走。我真想对母亲呐喊哀求：‘母亲啊，别放弃我们！’但是我太‘自卑’了，自卑得不敢说话。”后来因为借读学校拒绝接收毕业生，琼瑶得以留在家中，“但是从此，我就失去了笑容。我变得那么忧郁，那么强烈地自卑，这种心态，我想父母到今天都不曾了解。”（琼瑶，2019：161）

不良的家庭关系对少年时期的琼瑶造成了巨大的心灵伤害。她16岁、19岁时两度服毒自杀，看上去都是偶然事件触发，实则却是在学业竞争和爱的竞争的双重失败下、自卑感集中爆发的结果。第一次自杀和姐妹竞争、父母偏爱有直接关系。当时她考试只得了二十分，正为怎样把“家长告知书”交给父母而发愁，却看到父母正耐心安慰因考试没得满分而哭泣的妹妹。父母对姐妹俩的态度大相径庭，令琼瑶伤心不已。他们对妹妹“充满怜爱与骄傲”，对她则“整个脸色都阴暗了下去”，责问她为什么不像妹妹一样优秀。在一系列事件的激化之下，琼瑶的内心濒临崩溃，当晚给母亲写了一封为自己活着而抱歉的信后，她便服下安眠药自杀了，直到一星期后才苏醒过来。第二次自杀直接原因是高考失败，这点燃了她长期积累的负面情绪。当时她绝食多日，面对前来安慰的弟弟妹妹感到自惭形秽：“我泪眼看我的三个弟妹，他们都优秀，唯有我失败！他们是父母的骄傲，我却是父母的耻辱！母亲说过，如果我失败，就是全家的失败！天啊！我竟连累全家的人，都坠入失败的深井里。这样一个害群之马，怎么还值得弟妹的尊敬和爱？我推开食物，什么都不要吃，我只想死去！……在我强烈的求死意志中，什么都变得不重要了。积压了很多很多年的自卑感，被‘落榜’的事实，像点火一样地燃烧了起来，一烧就不可收拾。”（琼瑶，2019：174）她在自杀之前留下了“我值何人关怀？我值何人怜爱？愿化轻烟一缕，来去无牵无碍”的诀别诗，显示了她在家庭中极端自卑、孤独的心态。

家庭之爱的缺失，影响了琼瑶的整个人生。她曾在《雪花飘落之前：我生命中最后的一课》中《金钱》一文表达了自己对爱的缺乏与渴求。她感谢平鑫涛给了她这一生最想要的东西——爱，“我一生没有被人好好爱过，被爱的感觉，就是我最需要的！”（琼瑶，2018：249）十八九岁时，琼瑶曾与语文老师有过一段刻骨铭心的初恋。这段恋情与其说是两性互相吸引的结果，倒不如说是对缺失的家庭之爱的补偿更加合适。

当时高考将至，在学业和家庭的双重压力之下，琼瑶处在崩溃的边缘，“母亲在忙碌之余，几乎每天都要对我说一遍：‘你一定要拼出你全部的力量，以你的聪明才智，绝不可能考不上大学！万一考不上，不是你一个人的失败，是全家的失败！你好自为之，千万不要让父母失望！’我很忧愁，真的很忧愁。我不愿父母失望，不要让母亲哭。可是，我对那即将来临的大学联考，怕得要死。怕得夜里会做噩梦，梦到全世界的人都在对我耻笑！陈致平的女儿，居然考不上大

学！这个时期的我，已经不止是孤独、寂寞和无助，我还有很深很深的恐惧。”（琼瑶，2019：167）虽然她正值青春年华，却“消瘦、苍白、食欲不振、精神恍惚”，“就在这个时候，我的语文老师，用他的怜爱和鼓励，一下子闯入了我心深处”。当时琼瑶各门功课中只有语文成绩出众，她对语文老师十分崇拜，语文老师对则她饱含欣赏与怜惜，再加上两个人家庭生活都不如意——“他也孤独，我也孤独，他正寂寞，我也寂寞”，于是自然而然走在了一起。语文老师比琼瑶年长二十五岁，给予她如父如兄般的关怀与鼓励，让重压之下的她感受到巨大的心理安慰：“我带着一份崭新狂喜，体会到在这世间，我毕竟并不孤独！”（琼瑶，2019：168）。虽然在父母的干涉下，这段青涩的初恋很快就夭折了，但是它却被详细记录在琼瑶第一部小说《窗外》中。女主人公江雁容与语文老师康南的恋情，正是琼瑶自身经历的写照。《窗外》中江雁容父亲对女儿恋情的评价，体现了琼瑶对自己这段初恋的清醒认知：“江雁容爱上康南，只是因为缺乏了父母的爱，而盲目地抓住一个使她能获得少许温情的人”（琼瑶，2018：310）。

除了对初恋的记述以外，《窗外》真实记述了琼瑶当时的家庭生活和心理状态。小说主要人物便是琼瑶各个家庭成员的化身。女主人公江雁容是琼瑶本人的化身，妹妹江雁若是琼瑶小妹的化身。为了防止人物过多，两个弟弟被合并为一个人——江麟。小说中父亲偏爱江麟，母亲偏爱江雁若，唯独江雁容因为成绩差，被父母双双嫌弃。甚至小麟欺负雁容时，父亲明知真相，却故意偏袒小麟，诬陷雁容。这一切令雁容悲愤之极，不禁对父母说出了压抑已久的心声：“‘爸爸又何曾把我当女儿？假如他把我当作女儿，就不会帮着小麟说谎！’江雁容气极地大喊，眼泪沿着面颊滚下来，‘我一心讨好你们，我尽量想往好里做，可是，你们不喜欢我，我已经受够了！做父母的如果不公正，做孩子的又怎会有是非之心？你们生下我来，为什么又不爱我？为什么不把我看得和小麟雁若一样？小麟欺侮我，爸爸冤枉我，叫我在家里怎么生活下去？你们为什么要生我下来？为什么？为什么？’江雁容发泄地大声喊，然后离开饭桌，回到自己房间里，扑倒在床上痛哭。她觉得伤心已极，还不止为了父亲冤枉她，更因为父亲这一个举动所表示的无情。”（琼瑶，2018：117）江雁容的所思所感，正是琼瑶少年经历的真实写照；小说中江家的家庭关系，正是琼瑶家庭关系的翻版。

在《窗外》之前，琼瑶曾经尝试写作其他长篇小说，但是总是写了开头就写不下去了，“总觉得心头热烘烘的，有件心愿未了。最后我决心写《窗外》，那是我自己的故事……我终于醒悟，我的第一部长篇，一定要写我最熟悉的故事，我最熟悉的故事，就是我的故事。”（琼瑶，2019：238）平鑫涛和琼瑶相识后，惊讶于《窗外》中的苦难并非虚构，而是琼瑶本人的真实经历，“这些故事，在《窗外》这本书中我早就读过，但当时只认为是小说的情节，想不到小说的叙述已经淡化，实际的遭遇，更为惨烈。”（平鑫涛，2005：196）由于《窗外》对家庭关系和个人情绪的表述过于犀利，触犯了父母“家丑不可外扬”的大忌，因此 1963 年《窗外》出版时引起了琼瑶父母的激烈反对。平鑫涛与琼瑶初次见面时，无意中目睹了她在门口迟迟徘徊却不愿进门的景象，后来才得知，当时琼瑶因《窗外》一事身陷家庭冷战，不敢回家面对父母，却又无处可去。平鑫涛得知真相后对琼瑶顿生怜悯，为两人后来的情感关系种下了最初的种子，“本来只

是对她文才的仰慕，没有任何私情的羁绊，但那‘不忍’，尤其知道不忍后的故事，难免‘怜惜’，拨动了心弦的第一个音符。”（平鑫涛，2005：195）

二、“姐妹爱的竞争”情节模式

琼瑶少年时期的家庭关系不但影响了她的人生，也对她的文学创作产生了深远影响。除了《窗外》等直接将家庭关系写入作品内容之外，还有一种曲折的呈现方式，那就是“姐妹爱的竞争”情节模式。

琼瑶有多部小说如《烟雨濛濛》、《一帘幽梦》、《燃烧吧！火鸟》等，虽然具体细节有所差异，却有着相似的情节框架，即同胞姐妹爱上了同一个男性，并为之产生了激烈的竞争，可称为“姐妹爱的竞争”情节模式。《一颗红豆》、《追寻》等也与之类似，只是改换了性别（改成同胞兄弟竞争同一个女性），可视作“姐妹爱的竞争”模式的变体。这种“姐妹爱的竞争”模式不同于一般作品中常见的“姐妹三角恋”套路，而是在叙事视角、心理刻画、人物关系等方面呈现出独特性。这一独特性可以与琼瑶少年时期的生活经历和心理状态相印证，堪称是琼瑶少年时期家庭关系的文学呈现。以下将从三个方面进行说明。

首先，“姐妹爱的竞争”模式的竞争双方虽然是姐妹关系，但是彼此之间并非势均力敌，而是呈现出一方强、一方弱的失衡状态。更加特别的是，这些作品体现着鲜明的弱者视角，即以姐妹竞争中的弱者作为主人公，着重表现她在竞争中的经历与心态。这一独特的弱者视角让人不能不联到琼瑶自身的经历——少年时期的她，正是姐妹爱的竞争中的弱者。

《一帘幽梦》中紫菱与绿萍的关系，堪称是琼瑶与小妹关系的写照。主人公紫菱几乎在所有竞争领域都输给了姐姐绿萍。论学业，绿萍名牌大学毕业，未来计划去美国留学；紫菱却高考失利，没有考上大学。论事业，绿萍拥有一份体面、高薪的工作；紫菱却无所事事、以游荡度日。论形象，绿萍美丽温柔、光芒四射；紫菱平淡无奇，在姐姐的对比之下更加黯淡无光。姐妹之间的失衡不仅体现在学业、事业等领域，也体现在对父母之爱、异性之爱的竞争中。与绿萍“生下来就是父母手中的一颗闪亮的星星”不同，紫菱是家庭的“失意”和“耻辱”，她对此十分自卑。“老天永远是公平的，它给了我父母一份‘骄傲’，必定要给他们另一份‘失意’，我就是那份‘失意’。”（琼瑶，2018：28）贯穿作品始终的歌曲“有一个女孩名叫‘失意’……她的脸上早已写着孤寂”，显示了紫菱在姐妹竞争中的自卑与孤独，这正是琼瑶少年时期家庭关系的真实写照。

琼瑶作为“家中不被宠爱的孩子”的委屈和愤怒，在早期作品《烟雨濛濛》中有着淋漓尽致的表现。她在《〈烟雨濛濛〉2001 年版自序》中回忆小说的创作过程，认为“那时的我很年轻，对人生，充满了奔放的热情和压抑的愤怒，我把这些热情和愤怒都细腻地表现在《烟雨濛濛》里”（琼瑶，2018：10）。主人公依萍和姐姐如萍都爱上了同一个男人——何书桓，但是因为姐妹二人身世、地位的不平衡，这一爱的竞争变得异常复杂。依萍和如萍虽然是同父异母的姐妹，但是依萍母女惨被父亲抛弃、穷困潦倒，如萍母女则倍受父亲宠爱。依萍不得不定期向父亲讨要生活

费，饱受父亲和继母的羞辱，她心中的仇恨在急剧增长。为了复仇，依萍故意从如萍身边抢走了何书桓，虽然她逐渐对他产生了真情，却并没有因此停止复仇的脚步。最后如萍自杀，父亲、继母家破人亡，复仇成功的依萍却感到一丝迷茫和后悔。同样是从弱者视角表现姐妹爱的竞争，《烟雨濛濛》比《一帘幽梦》体现了更多的愤怒与不平。依萍作为“家中不被宠爱的孩子”，充满了“压抑的愤怒”，从她身上，我们不难看到少女琼瑶的影子。

其次，在弱者视角的影响下，表现“姐妹爱的竞争”的作品聚焦于弱者主人公的心理状态，尤其对主人公的自卑心理有着细致、精彩的刻画，这正是对琼瑶少年时期自卑感的艺术再现。

几乎每一部“姐妹爱的竞争”小说的弱者主人公，都有着强烈的自卑心理。《一帘幽梦》的紫菱、《烟雨濛濛》的依萍、《燃烧吧！火鸟》的巧眉等都是如此，他们的言行举止充分表现了自卑心理的不同面相。《一颗红豆》的主人公虽然是男性，但是他的自卑、敏感和不安与女性并没有明显差异。主人公致文和弟弟致中几乎同时爱上了初蕾，但是自卑内向的致文不敢表白，活泼外向的致中捷足先登。其实致中和初蕾并不合适，二人很快因性格冲突而分手。虽然致文深深爱着初蕾，初蕾对他也芳心暗许，但是致文受困于严重的自卑感，一直不敢坦陈心迹。几次侧面试探以失败告终，致文视之为“自取其辱”，变得更加自卑、怯于表达，他为此也痛苦万分：“我顾虑太多，为别人想得太多，又有一份很可怜的自卑感，我总觉得我不如致中，我配不上你！多少次，我想抱住你，对你狂喊上一千万句‘我爱你’，可是，最后都化为一声叹息。我就是这样懦弱的，我就是这样自卑的，我就是这样畏缩的，难怪，你不爱我！我自己都无法爱我自己！我实在不如致中！”（琼瑶，2017：309）致文在自卑感影响下的种种奇怪举动让初蕾十分迷惑，直到结尾他为了救自己而毅然跳河、险些丧命，才让初蕾明白他的真心。结尾处初蕾对致文所说的话，强调了自卑心理对两人关系的巨大破坏性：“是谁在戏弄我们？命运吗？不，致文，我们也做了自己性格的悲剧！你的谦让，我的骄傲，你的自卑，我的自尊……我们始终自己在玩弄自己！”（琼瑶，2017：330）在爱的竞争中屡屡失败、倍感自卑的经历，让琼瑶对致文这一人物充满了“同情之理解”，从而细腻刻画出了他的性格特点，让人物更加血肉丰满。

第三，竞争双方的不平衡地位和自卑心理，使姐妹关系呈现出爱恨交织、张力十足的状态，这正与琼瑶少年时期兼具爱和冲突的姐妹关系相呼应。

《燃烧吧！火鸟》形象表现了嫣然与巧眉之间的复杂姐妹关系。妹妹巧眉幼年时，由于姐姐嫣然的一个无心之过而双目失明，从此巧眉变得自卑、敏感，她和嫣然的关系也变得暧昧起来。一方面，姐妹关系异常亲密，嫣然无微不至地照顾巧眉，巧眉毫无保留地信任姐姐。每每发现巧眉和自己喜欢上同样的东西时，嫣然都会拱手相让，甚至姐妹二人爱上同一个男人凌康的时候，嫣然也选择默默退出，内心却充满了委屈。另一方面，姐妹情深的外表之下，潜藏着无声的恨意，妹妹的不满、姐姐的不甘，使姐妹关系充满了内在张力，正如巧眉对嫣然所言：“我的潜意识在恨你，怪你，嫉妒你，因为你没有瞎，而我瞎了。我的明意识却不许我有这样的思想，我的良心和良知一直在提醒自己，姐姐没有错，姐姐爱我，保护我，照顾我……事实上，这些年来，你确实努力照顾我，我吃的、我穿的、我用的……全是你在做。我想，别的姐姐不会这样照顾妹

妹，你对我，除了本能的手足之爱，还有‘赎罪’。你在‘赎罪’，为你十六年前的一个无心之失‘赎罪’，我想，你和我一样矛盾。潜意识里，你大概也恨我，因为我的存在，时时刻刻在提醒你的过失。而明意识里，你的良心和良知也在提醒你，你应该爱我，照顾我。我想，我们两个都一直生活在过去与现在的痛苦里，也生活在爱与恨的矛盾里。尽管我们嘴中都不会承认，我们却确实在恨对方，爱对方。而且，也在暗中竞争。”（琼瑶，2017：169-170）这种爱恨交织的复杂关系，姐妹俩原本心知肚明、秘而不宣，后来因为激烈的爱的竞争而浮出水面，两人也由此认识到自己复杂暧昧的内心，开始重新审视彼此之间的关系。

与长篇小说《烟雨濛濛》、《一帘幽梦》、《燃烧吧！火鸟》、《一颗红豆》等不同，《追寻》是一部中篇小说，出自小说集《六个梦》。它表现了兄弟三人对一个女孩的竞争，堪称是“姐妹爱的竞争”模式的变体。兄弟之间的关系也很复杂。为了给病重的伯健“冲喜”，年仅八岁的婉君嫁给了年长很多的伯健。因为伯健病重的缘故，和婉君举行结婚典礼的并不是伯健，而是大弟弟仲康。在长期相处中，伯健、仲康都爱上了婉君，小弟弟叔豪也对婉君产生了青梅竹马的情愫，原本和睦的兄弟三人因此充满了尖锐的冲突。经过一番风波后，伯健、仲康、叔豪不约而同选择了成全兄弟，纷纷离家出走，最终谁也没有和婉君在一起。由于篇幅所限，《追寻》中很多情节没有充分展开，三兄弟之间的关系却给人留下了深刻印象。一方面，兄弟三人为了爱情产生了激烈竞争，在名义、辈份中处于劣势的叔豪，具有明显的自卑心理。另一方面，兄弟之间情谊深厚，兄弟三人最终都选择了成全别人、牺牲自己。从一开始的激烈竞争到最后不约而同选择放弃，《追寻》中的选择看似奇特、实则合理，体现了琼瑶笔下兄弟姐妹之间爱恨交织、张力十足的关系，堪称是琼瑶自身兄弟姐妹关系的投射。

琼瑶笔下的“姐妹爱的竞争”模式并非一成不变，而是经历了曲折发展、演变的过程，这正与琼瑶本人成长、成熟的经历相对应。

《窗外》、《烟雨濛濛》、《追寻》、《一帘幽梦》、《一颗红豆》等写于 1963—1978 年，也就是琼瑶创作的前十五年、她 25 岁至 40 岁之间。此后，“姐妹爱的竞争”模式在琼瑶小说中零星出现，但是出现频率越来越低，姐妹关系也开始发生变化——“竞争”意味逐渐淡化，手足之情愈发浓厚。

从 1969 年的《彩云飞》开始，“姐妹爱的竞争”开始出现了新的气息。主人公孟云楼自恋人涵妮死后，将对涵妮的爱转移到了和她长相一模一样的小眉身上。小眉虽然深爱云楼，却始终心存芥蒂，直到她发现自己和涵妮竟是失散多年的双胞胎姐妹，“对小眉来说，一经发现涵妮是自己的双生姐妹，她立即对涵妮产生了一种属于同根并蒂的姐妹之情，消除了以往那份微妙的醋意和嫉妒，反而关怀她，怜惜她，嗟叹她。”（琼瑶，2017：438）虽然涵妮、小眉姐妹存在爱情竞争，也和如萍、依萍一样生活环境迥异，但是在作者笔下，二人之间的敌对关系却不再明显。

到了 1976、1977 年的《人在天涯》和《雁儿在林梢》，兄弟、姐妹之间的爱成了作品的核心主题。《人在天涯》中的志远和《雁儿在林梢》中的碧槐相似，都选择了以自我牺牲来成就弟弟、妹妹。为了资助弟弟志翔留学，志远做了搬运工人；为了资助妹妹丹枫继续学业，碧槐做了舞女。

他们都向家人隐瞒了自己的真实状况。当志翔、丹枫得知真相后，既感动又自责，甚至做出了和哥哥、姐姐相似的选择，甘愿为亲人而牺牲自己。虽然这两部作品都符合“姐妹爱的竞争”模式（如《雁儿在林梢》中江淮、江浩兄弟对丹枫的竞争，碧槐、丹枫姐妹对江淮的竞争，《人在天涯》中志远、志翔兄弟对忆华的竞争等），但是与此前的“姐妹爱的竞争”模式不同，这两部作品中的“竞争”意味变淡了，“爱”的意味变浓了，甚至出现了主人公为亲情而牺牲爱情的情节。不管是志远试图撮合志翔和忆华，还是碧槐渴望江淮与丹枫相爱，都体现了手足情对爱情、对“小我”的超越。通过《人在天涯》、《雁儿在林梢》，我们不难看到琼瑶和她弟弟妹妹的影子。根据琼瑶自传《我的故事》记述，两个弟弟和妹妹成年后，琼瑶先后资助他们赴美留学，父母晚年也得到了她的悉心照料。随着家庭关系越来越和谐，少年时期家庭关系对琼瑶的负面影响也在逐渐淡化。

1997 年的《苍天有泪》是一个亲人之间放下仇恨、走出过往阴影的故事。弟弟展云翔是当地恶霸，因为爱情竞争、家业继承等原因，一直仇恨哥哥展云飞，不断设计陷害云飞一家。最后警察举枪射杀云翔、千钧一发之际，云飞却毅然挺身而出，为救云翔险些丧命。这一不寻常的举动让云翔大梦初醒。一方面他为云飞发自本能的手足之情而感动，自己潜藏的兄弟情也被唤醒；另一方面他开始反思自己对云飞的嫉妒与仇视，最后选择放下仇恨，磕头赎罪，皈依佛门。这一特殊的情节设置体现了对血缘之情的珍视、对过往恩怨的释然。无独有偶，琼瑶在生活中也经历着类似的转变。她后来回忆起父母临终情景，字里行间体现了对少年时期家庭关系的超越：“我和母亲之间，一直有很多心结。但是，在母亲晚年，我奔波于各医院，恳求各科的医生给母亲治病时，我对母亲只有爱，没有怨怼。母亲恢复视力后的那两年，每次看到我对我笑。我想，我们母女之间的各种心结，都烟消云散了！当她离去，我只有浓浓的不舍。”（琼瑶，2019：326）

结语

琼瑶少年时期的家庭关系对她的创作产生了深远影响。“姐妹爱的竞争”情节模式从叙事视角、心理刻画、人物关系方面显示了这一影响。随着琼瑶本人的成长、成熟，这一模式也发生了相应变化。这些坎坷、丰富的人生经历成为宝贵的创作源泉，成就了琼瑶小说的独特风貌。正如平鑫涛所言，“她的种种遭遇，正是一位作家必经的珍贵的历练。如果她出生在养尊处优的环境，集宠爱于一身，又嫁入富贵之家，受尽丈夫子女的爱，生活快乐安康……那么，世间也许不会有多彩的‘琼瑶’，只有一个平凡的女子名叫‘陈喆’（她的本名）。”（平鑫涛，2005：197）

参考文献

平鑫涛. 逆流而上. [M]. 武汉:长江文艺出版社, 2005

朱栋霖, 朱晓进, 龙泉明. 中国现代文学史 (1917-2000). [M]. 北京:北京大学出版社, 北京大学音像

出版社, 2007

琼瑶. 我的故事 (增订版). [M]. 长沙: 湖南文艺出版社, 天津: 博集新媒科技有限公司, 2019

琼瑶. 雪花飘落之前: 我生命中最后的一课. [M]. 北京: 中国友谊出版公司, 磨铁数盟信息技术有限公司, 2018

琼瑶. 窗外. [M]. 长沙: 湖南文艺出版社, 天津: 博集新媒科技有限公司, 2018

琼瑶. 一帘幽梦. [M]. 长沙: 湖南文艺出版社, 天津: 博集新媒科技有限公司, 2018

琼瑶. 烟雨濛濛. [M]. 长沙: 湖南文艺出版社, 天津: 博集新媒科技有限公司, 2018

琼瑶. 一颗红豆. [M]. 天津: 博集新媒科技有限公司, 2017

琼瑶. 燃烧吧! 火鸟. [M]. 天津: 博集新媒科技有限公司, 2017

琼瑶. 彩云飞. [M]. 天津: 博集新媒科技有限公司, 2017

	Name and Surname (姓名): YIN YUSHAN
	Highest Education (最高学历): Ph. D.
	University or Agency (任职院校或单位): Huachiew Chalermprakiet University
	Field of Expertise (专业领域): - Modern Chinese Literature - Teaching of Chinese as a Second Language
	Address (地址): College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University, 18/18 Debaratana Road, Bangplee District, Samutprakarn

从“遵命文学”到“听命文学”的流变
——比较分析以上两种文学对作家的影响与农民题材小说的叙述方式

**The Evolution from "Follow Order Literature"
to "Obedient Literature":**

*Compare and analyze the influence of the above two kinds of literature on
writers and the narrative styles of peasant novels*

赵平

ZHAO PING

华侨崇圣大学、中国学学院

College of Chinese Studies, Huachiew Chalermparakiet University

E-mail: zhaoping1880@gmail.com

Received: 27 September 2020 / Revised: 23 October 2020 / Accepted: 22 October 2021

摘要

在中国文学发展演变中，农民题材的话语模式和叙述方式，在中国不同的历史年代和社会变革时期有着自己的文学特点。从“遵命文学”到“听命文学”的流变，反映了在不同历史条件下和政治生态环境下，作家的思想意识和创作方法。遵命文学与听命文学下的作品显示出不同的话语模式和叙述方式，反映着当时一定的社会变革和文化思想，并在不同的程度上受到作者所生活的那个时代的主流社会文化思想的影响。论文阐释了“遵命文学”与“听命文学”产生的历史背景和政治与文学之间的关系，比较分析了两者之间不同的特点和文学创作意识，以及政治对文学的影响。论文认为这两种文学反映了不同时代，不同思想意识和不同政治生态下的不同创作方法和对作者的不同影响。

关键词：遵命文学；听命文学；农民题材；叙述话语

ABSTRACT

In the development and evolution of Chinese literature, the discourse mode and narrative style of peasant themes have their own literary characteristics in different historical years and social changes in China. The evolution from "follow orders literature" to "obedient literature" reflects the writer's ideology and creative methods under different historical conditions and political ecological environments. The works under obedience literature and obedience literature show different discourse patterns and narrative methods, reflecting certain social changes and cultural thoughts at that time, and to varying degrees are influenced by the mainstream social and cultural thoughts of the era in which the author lived. The thesis points out that these two kinds of literature reflect different creative methods and different influences on the author under different eras, different ideologies and different political ecology.

Keywords: obeyed literature, obeyed literature, peasant theme, narrative discourse

引言

在中国文学发展演变中,农民题材的话语模式和叙述方式,在中国不同的历史年代和社会变革时期都有自己的文学特点。其中一个值得关注的就是不少农民题材的作品,反映出作者所经历的那个时代的特征。他们作品中不同的话语模式和叙述方式,代表着当时一定的社会变革和文化思想,并在不同的程度上受到作者所生活的那个时代的主流社会文化思想的影响。在这里我们可以通过分析20世纪初鲁迅的“遵命文学”和20世纪40—70年代的“听命文学”,以及鲁迅与赵树理、柳青和浩然的思想意识,来探讨他们在农民题材小说叙述方式上的不同特点。当我们在不同时期反映中国农民题材的作品进行比较分析时,我们可以发现他们写作的对象虽然都是中国农民,但他们所关注的重点却因时代的不同而有所不同。另外,这些作品的语言风格和读者群也是不同的。他们的文学作品反映了不同历史时期作者不同的文学使命,他们的叙述特点可以从他们各自所遵循的“遵命文学”和“听命文学”中反映出来。

一、历史使命下的遵命文学

鲁迅在1932年的《南腔北调集》《自选集》的自序中说,他1918年开始写小说“大半倒是为了对于热情者们的同感”。当时胡适和陈独秀等在《新青年》上提倡“文学革命”,于是鲁迅在朋友的劝邀下,提笔撰文,“删削些黑暗,装点些欢容,使作品比较的显出若干亮色”,后来出了第一部小说集《呐喊》。鲁迅说:

这些也可以说是“遵命文学”。不过我所尊奉的,是那时革命的前驱者的命令,也是我自己所愿意遵奉的命令,决不是皇上的圣旨,也不是金元和真的指挥刀。^①

鲁迅在谈到他的小说集《呐喊》的意思时说,由于受到新文化运动的鼓舞

有时候仍不免呐喊几声,聊以慰藉那在寂寞里奔驰的猛士,使他不惮于前驱。至于我的喊声是勇猛或是悲哀,是可憎或是可笑,那倒是不暇顾及的;但既然是呐喊,则当然须听将令的了,……^②

鲁迅把他这时期的作品称为“遵命文学”,是与当时新文化运动的主将和前驱者“取同一的步调”,响应他们的号令,用文学革命之笔,书革命文学之文,向反动腐朽的封建专制和思想文化冲击。鲁迅把“遵命文学”的笔锋首先指向了中国最广阔的农村大地,以农民题材为先导开创了中国20世纪的乡土文学。在当时的社会环境和中国新文化运动的发展中,鲁迅有不少作品是反映农民题材的,如《阿Q正传》、《药》、《风波》和《故乡》等。虽然这些作品是写中国农民,但它们主要的读者群还是知识阶层。鲁迅写农民题材的作品为的是给有一定文化水平的知识分子看,让文化知识界多关注农民问题,通过对农民命运的描写,让人们看到农民的遭遇,揭示这个群体在精神上的病态,性格上的软弱,思想上的落后,认知上的短浅和文化上的闭塞等现象,挖掘农民在政治上被封建制度奴

① 鲁迅:《鲁迅选集》第5卷,《〈南腔北调集〉(自选集)自序》,中国文史出版社,2002年4月北京第1版第23—24页,第23页

② 鲁迅:《鲁迅全集》第1卷,《呐喊·自序》,中国文史出版社,2002年4月北京第1版,第6页,第4页

役，在精神上被封建礼教和传统文化束缚的社会历史原因，从而进一步引出探讨中国国民性的问题，并对造成这种现象的社会根源进行揭露和批判。

鲁迅所说的“遵命文学”产生于中国社会不断变革的时期。帝制被国民革命推翻，中国新文化运动正在发展，同时中国文学的演变在语言上也正处于从文言文向白话文的转变时期，同时也带动了诗歌和小说叙述方式和语言运用上的文学革命。这些都为中国小说叙述手法的创新开辟了新的天地和发展的空间。胡适、陈独秀等以新文化倡导者的身份发出了文学革命的呼唤，鲁迅积极响应了这场文学革命，并担当了这场新文化运动的伟大实践者。在鲁迅以白话文写作的一系列反映农民题材的小说中，我们看到鲁迅在小说中的叙述语言已随着白话文运用的不断成熟，而且通过吸取一些外来的现代主义的表现方法，极大地促进了中国小说在叙述手法和语言表达方面向中西融合和大众化的方向发展。这一时期鲁迅的“遵命文学”所反映的农民题材的作品具有以下几个特点。

1. 在思想文化方面

鲁迅受到中国新文化运动和外来文化思想的影响，在中国社会的变革中不断地调整自己的世界观，以自觉的态度和坚定的独立人格在思考和洞察中国社会，通过对中国农民命运的关注，对造成农民精神上病弱的社会原因的揭示，来改造中国国民性，并尊奉那时革命前驱的命令，用文学革命的力量去唤醒民众，改变生活在封建、半封建社会中的中国劳苦大众的精神面貌。在这里鲁迅并没有对一种新思想或新口号盲目和被动的跟从，更没有把遵命于前驱者的“命令”当成“皇上的圣旨”来执行，而是积自己在生活中所经历的各种经验，通过比较和独立思考，自愿地去做着荡涤社会污垢，开创新的历史的文学工作。所以在鲁迅创作的小说中我们没有看到他成为某种思想的傀儡，也没有被新文化运动中主将们的一些话语所束缚，而是作为中国新文化运动的先锋和独立思考者，为中国劳苦大众而助威呐喊。鲁迅的小说集《呐喊》、《彷徨》和《故事新编》集中反映了鲁迅以笔为武器，用小说的形式唤起民众反封建的意识，改变国民中存在的劣根性。面对当时的社会现象和人们的思想状况，鲁迅“哀其不幸，怒其不争”，为达到鼓舞国民反对封建社会的目的，鲁迅激励国民不畏强权勇敢地批判传统文化中的糟粕，反抗封建礼教，争取民族的解放。

2. 在叙述方法和语言方面

鲁迅在有关农民题材小说中的叙述方法不拘一格。鲁迅不仅在思想文化领域注入了改造国民性的理念，而且在中国小说的叙述语言方面也融入和借鉴了西方文学的多种表现手法，使白话文小说在创新的道路上有了进一步的发展。鲁迅在小说创作中突破了以往的叙事模式，注重小说中不同人物的语言特点和身份。如狂人的“狂言乱语”，阿庆嫂的“唠唠叨叨”，孔乙己的“之乎者也”，阿Q的“现在的世界太不成活，儿子打老子”等，都形象地反映了小说中人物的特征和心理状态。

鲁迅的叙述风格和语言特色突出地表现在由于文学革命的推动打破了传统章回小说的模式，在雅文学向俗文学的演变中，以白话文的通俗，大众化的语言，以及吸收外来的描写手法，搭建了白话文小说发展的平台。例如鲁迅的《狂人日记》作为中国第一部现代白话文小说，用直白通俗的语

言，深刻揭露了中国几千年的封建道德和封建文化吃人的本质。这一平台的建立使中国小说的读者群和阅读审美逐渐地发生着变化。这也预示着以鲁迅为代表的乡土文学的小说从写农民，主要给知识群体看，为中国20世纪40—50年代以赵树理为代表的农民题材的小说从写农民，主要给农民看的转变做了铺垫。

3. 在对农民命运的关注方面

鲁迅在《呐喊·自序》中写到：

凡是愚弱的国民，即使体格如何健全，如何茁壮，也只能做毫无意义的示众的材料和看客，病死多少是不必以为不幸的。所以我们的第一要著，是在改变他们的精神，而善于改变精神的是，我那时以为当然要推文艺，于是想提倡文艺运动了。^①

这段话可以被看作鲁迅在新文化运动中，为改造中国的国民性选择从最广大的区域中国农村落笔，从人数最多的中国群体农民着眼，在思想上以“遵命文学”为先导，在文化上以乡土文学为先锋，实现其改造中国国民性的目的。于是在鲁迅一系列的以农村题材为主的小说中，我们看到了一个个生动的人物生活在中国20世纪初，有着不同身世的农民形象。他们是从不争的阿Q到迂腐的孔乙己，从悲惨的祥林嫂到麻木的闰土，从认为“一代不如一代”的七斤嫂到愚弱的华老栓……。这些小说中的人物无不反映出在“遵命文学”的使命下，鲁迅从中国农民这一中国最大的弱势群体下笔，把改变中国国民的精神和批判其劣根性与创作农民题材小说结合起来，在小说中体现出自己的思想抱负和深切的人文关怀。

在“遵命文学”中，鲁迅的乡土文学所反映出的中国农村的场景和农民的精神面貌，是鲁迅根据中国的现实和自己的深刻观察所创作出来的。在创作过程中没有什么政治的框架和固定的文学模式来指导和规范着鲁迅。反而由于鲁迅在文化思想上自愿接受了新文化运动前驱文学革命的主张和“命令”，而在政治思想上拒绝“圣旨”式的听命，使鲁迅能在人格上独立，在思想上自主，在创作上自由。

鲁迅在《而已集·革命时代的文学》一文中说：

好的文艺作品，向来多是不受别人命令，不顾利害，自然而然地从心中流露的东西；如果先挂起一个题目，做起文章来，那又何异于八股，在文学中并无价值，更说不到能否感动人了。^②

鲁迅这种只遵命而不受命的文学观，让鲁迅的创作打破了中国传统小说的模式，在语言上大胆运用白话文，在叙述上把中国传统文学与外国文学的描写手法相融合，开创了中国小说新的叙述形式和话语，以农村题材的小说为先导，在小说的通俗化和大众化方面促进了中国文学的发展。

从以上几个方面来概括鲁迅的“遵命文学”的内涵，是为了进一步探讨和比较分析鲁迅的“遵命文学”与随着中国社会的演变和抗日战争的爆发，在中国乡土文学的发展上所出现的“听命文学”，以及“听命文学”时期在农民题材小说上的代表作家，以及他们的话语模式和叙述方式。

① 鲁迅：《鲁迅全集》第1卷，《呐喊·自序》，中国文史出版社，2002年4月北京第1版，第6页，第4页

② 鲁迅：《而已集·革命时代的文学》，《鲁迅全集》人民文学出版社，1981年北京第1版，第3卷，第418页

二、政治主导下的听命文学

在20世纪40—50年代，农民题材的小说的思想内容和表现手法随着中国社会的变革发生着变化。这一变化的原因与当时中国社会所发生的重大变革是分不开的。由于抗日战争的爆发，中国社会进入了一个特殊的历史阶段。在中国共产党领导下的抗日地区的文化宣传运动，把农民作为文化宣传的主要对象，在农村开展着反对封建制度、封建思想和封建势力的斗争。

在当时文化思想上一个重要方面就是中国共产党在延安文艺界开展了整风运动，毛泽东在延安文艺座谈会上发表了讲话，为在中国共产党领导下的中国文艺工作者制定了发展的方向和准则。赵树理在这场社会变革和文化宣传中，自觉地遵循和听命于中国共产党所制定和提倡的革命文学的“指令”，他的文学创作以写农民题材为主，帮助和鼓舞农民在反封建反压迫的斗争中解放思想，为自身利益而勇敢抗争。

在新文化运动时期，鲁迅自愿尊奉着革命前驱的命令，努力实践着文学革命的目标，并把那个时期的作品自命为“遵命文学”。在这里我们不妨把赵树理的文学创作也可以看作是一种“听命文学”，即他在自己的生活道路上和革命实践中，自愿听命于和遵循着中国共产党的方针路线，按照毛泽东《在延安文艺座谈会上的讲话》的精神去创作，被认为是实践毛泽东文艺思想最有成效的一位作家。

20世纪40年代以赵树理为代表的乡土文学，其作品的思想内容和叙述方式，以及文学语言都与鲁迅的农民题材的小说特点有所不同。把赵树理笔下反映农民题材的作品与鲁迅有关农民题材的小说进行比较，我们可以看到随着社会的变革，对农民问题的关注点已经发生了改变。

鲁迅的小说对农民的关注主要是在文化思想和精神方面，而赵树理的小说对农民的关注已不仅在精神上，而且也涉及到农民具体的物质利益方面，即在中国共产党领导下的土地革命给农民带来的成果，并把反对封建制度和封建礼教的斗争从单纯的精神方面转向了与封建势力和剥削阶级进行斗争的具体结合上。

从赵树理的三部代表作《小二黑结婚》、《李有才板话》和《李家庄的变迁》中我们可以看到反映中国农民题材小说的具体内容，关注的焦点，叙述的语言特点和读者群都与鲁迅时期的农民题材的小说有所不同。

比如《小二黑结婚》反映的是在新政权废除旧的婚姻制度，提倡自由恋爱的环境下，进步青年在婚姻问题上的反封建斗争。婚姻制度的改变并不意味着就完全保障了农民婚姻的自由，因为封建思想和封建势力并不会马上随着封建制度的改变而消失。鲁迅笔下祥林嫂的悲惨命运是封建制度直接统治下封建礼教所造成的，而小二黑结婚中所遇到的各种阻力则是来自破除了封建的包办婚姻制度后，仍然存在的封建礼教思想的干扰。

如果说鲁迅写中国农民的题材为的是达到改造中国国民性的目的，主要是在应用“批判的武器”的话，那么赵树理的农民题材的小说是在中国共产党领导下的抗日根据地实行了革除旧的婚姻制度的变革，对农村的封建制度进行了“武器的批判”后的基础上，在新的农村体制下再一次应用“批判的武器”继续揭露和批判封建礼教思想和封建势力，在续写着鲁迅所没能书写的非阿Q式的中国农村的真正革命，以及革命后获得土地的农民的生活和斗争。

与鲁迅在经过了文学革命所描写农民题材的小说相比，赵树理的小说已明显地带有了革命文学的色彩。从鲁迅的“遵命文学”向赵树理的“听命文学”转变的一个明显特点是：

鲁迅时期带有强烈启蒙性的揭示国民中劣根性的农民题材小说，已向赵树理时期带有强烈政治性的农民题材小说的方向演变。在这个演变中赵树理的小说反映了农民的思想解放和革命斗争，以及具体地描写了农村在政治经济上的变革和农民的思想变化。

从赵树理的创作体会中我们可以看到这一点。赵树理在《回忆历史认识自己》中谈到：

《李有才板话》，是配合减租斗争的，阶级阵营尚分明，正面主角尚有。不过在描写中不像被主角所讽刺的那些反面人物具体。《李家庄的变迁》，是揭露旧社会地主集团对贫下中农种种剥削压迫的，是为了动员人民参加上党战役的（这一任务没有赶上），其中显然也写到党的领导，……^①

在农民题材的叙述方式和文学语言方面，赵树理与鲁迅另一个不同点是赵树理的小说主要是为农民写，写给农民看的农民题材的小说，而鲁迅则是为唤醒民众写，写农民为给知识界人士看的农民题材的小说，两者自然在叙述方法和语言特色上就有着很大的不同了。

我们知道鲁迅在小说中应用了不少现代主义的表现手法，如意识流和象征主义等，并注重人物心理活动的描写。虽然鲁迅的小说在白话文的使用和大众化叙述方面都比中国传统的古典小说利于多数市民阶层读者的阅读，但对没有什么文化的广大农民来说很难阅读的。能被他们接受、阅读和感到贴近的话语，还是赵树理的小说中使用了通俗易懂和口语化的文学语言，书写了反映农民身边发生的故事。赵树理在文学创作中“摈弃了群众口语中庸俗低级和不规范的成分。又以农民群众直接的感觉、判断为依据，选取口语中活的最有表现力的说法”。^②

反映农民题材的小说在政治上和叙述语言上的转变必然也带来读者群的变化。如果说鲁迅反映农民题材小说的读者群主要是生活在城镇的知识分子当中，那么赵树理的读者群不少是生活在农村的农民了。正因为赵树理在反映农民题材的小说方面从写作心态、内容、语言和思想感情上都特别贴近农民，所以赵树理也被人们称为农民作家。

赵树理时期出现的“听命文学”还反映出其形成的政治背景和思想意识。有“听命”就有“授命”，而发布以“政治第一”和文艺为工农兵服务之命的，就是当时领导中国农民革命的中国共产党和它的领袖人物，以及有解释这一“指令”权的具有一定权威的文学领域的领导者。赵树理的作品之所以主要受到当时中国晋冀鲁豫边区读者的普遍欢迎，除了读者群中有不少农民和其他阶层的读者外，还有与中国共产党中具有一定领导地位的“权威性读者”。当地读者对赵树理小说的接受与喜爱，与这些领导人物对赵树理作品的肯定和高度评价分不开的。他们的肯定排除了一些人对赵树理农民风格小说的偏见。如当时的彭德怀、郭沫若、茅盾、周扬、李大章和冯牧等人，“都给赵树理以很高的评价，一致认为，他是贯彻毛泽东文艺思想极有成就的一位作家。晋冀鲁豫边区文联副理事长陈荒煤，就赵树理创作问题作了重要发言，会后以《向赵树理方向迈进》为题，在《人民日报》发表”，^③并把赵树理以主要反映中国农民题材的文学创作称为“赵树理方向”。

在中华人民共和国成立后，毛泽东《在延安文艺座谈会上的讲话》的文艺思想在中国当代文化领域已具有指导中国文艺创作的绝对权威地位。赵树理时期的“听命文学”所反映的以毛泽东的《讲

① 赵树理：《赵树理文集》（1-4 卷）作者：山西大学合编，工人出版社 1980 年 10 月第 1 版，第 1827 页

② 董大中：《赵树理写作生涯》，百花文艺出版社，1984 年 10 月第 1 版，第 153 页，第 172 页

③ 董大中：《赵树理写作生涯》，百花文艺出版社，1984 年 10 月第 1 版，第 153 页，第 172 页

话》精神为指导的文艺创作方向，随着中华人民共和国的成立，已从中国的局部地区变成了在整个共和国的大地上普遍加以遵循和执行的了。

随着时代的变迁，作为共和国时期农民题材小说的另一个代表柳青所创作的《创业史》，继20世纪40年代崛起的赵树理后，在创作思想，叙述方式和文学语言上与赵树理时期又有不同的特点。这一特点体现在随着中国农村土地革命后，又一次开展了翻天覆地的农村改革，即中国农民从获得土地后的单干向组织互助组、合作社和人民公社的方向发展，走上了农业集体化的道路。这一变革为20世纪50年代反映中国社会主义改造时期的农民题材的小说作家，在创作乡土文学作品方面提供了一个新的平台和大量的素材。

柳青的《创业史》就是这样一部反映中国农民历史命运和生活道路的长篇小说。小说以宏大的结构和细致的描写，讲述了梁家父子从1929年继承祖辈遗愿创立家业未能成功，到1949年解放后得到了土地又重燃创业之火的复杂曲折的故事。小说通过主人公的创业史，把中国农民从没有土地到获得土地，从单干到组织互助组，以及成立合作社等的一系列复杂深刻的社会变革，思想斗争和人生磨难的经历，用历史和现实的生动画面展现了出来。柳青在谈到他的《创业史》时反映了这一时期“听命文学”的指导思想，他说：

《创业史》这部小说要向读者回答的是：中国农村为什么会发生社会主义革命和这次革命是怎样进行的。回答要通过一个村庄的各阶级人物在合作化运动中的行动、思想和心理的变化过程表现出来。这个主题思想和这个题材范围的统一，构成了这部小说的具体内容。小说选择的是以毛泽东思想为指导思想的一次成功的革命，而不是以任何错误思想指导的一次失败的革命。^①

柳青的《创业史》按计划要写四部。从互助组阶段，写到农业生产合作社的巩固和发展，再写到合作化运动高潮，最后写全民整风和大跃进，直到农村人民公社的建立。但由于历史和身体健康的原因，他只完成了第一部和第二部的上部和下部的大部分。然而，继柳青之后，浩然作为中国农民题材小说的另一个代表性的作家，他的成名小说《艳阳天》用不同的故事情节，描写了中国50—60年代农村社会主义变革的历史画面。可以说他的作品在一定意义上从另一个侧面完成了柳青对中国农民在这一历史时期从互助组发展到人民公社的宏大的文学叙述。把赵树理、柳青和浩然的农民题材的作品按时间顺序大致排列来看，他们创作的中国农民题材的文学作品较完整地展现了中国农村土地革命后，农民从耕者有其田的个体经营，到逐步组织起来，然后走上了集体化道路的发展过程和历史教训。

无论从反映中国农村的广度上，还是从农村变革的规模和时间上来看，如果说鲁迅20世纪初有关农民题材的小说为中国乡土文学拉开了序幕和开场篇的话，那么赵树理、柳青和浩然等中国作家创作的有关农民题材的小说就为中国乡土文学这部大剧的展开，分别在40年代、50年代和60—70年代的剧情变化上搭起了一个具有一定标志性的乡土文学的舞台，并展现和勾画出了农村中不同历史阶段的变革，各种思想倾向的矛盾斗争，以及不同的人物形象。

①蒙万夫：《柳青写作生涯》，百花文艺出版社，1985年05月第1版，第95页，第81页，第95页

值得关注的是“遵命文学”和“听命文学”对作者文学创作所产生的不同影响。与鲁迅的新文化运动式的乡土文学不同，赵树理的延安式的乡土文学与柳青和浩然的共和国式的乡土文学一样，所反映的中国农民题材的小说，从作者的创作思想到小说的内容情节，从叙述方式到文学语言，都是在遵照统一的政治理念和文艺路线来进行。是否听命于这种一体化的文学“指令”来创作社会主义时期的文学作品，已成为了中国当代作家的创作生命能否继续进行的一个必要条件。大体上来说，赵树理、柳青和浩然所反映的中国农民题材的作品，把中国20世纪40年代到70年代年中国现当代文学中农民题材小说的政治倾向，创作道路，叙述方式和语言特点都基本上体现了出来。浩然在谈到他的写作道路时说：

早在1952年我在省校学习的时候，第一次看到毛主席的《在延安文艺座谈会上的讲话》，此时既然把搞文学当成终身事业，因而更认真地研读这部著作——它一直是指路明灯！^①

特别是在文革期间，作家不得不听命当时的政治号令，否则是很难从事文学创作。浩然讲述在文革中的体验时说：

从1966年到1976年这十年，我不能上天入地。只能跟着风浪颠簸，所以这一段的历史脚步是复杂、险峻的，而且表面上丰富多彩，内含着各种滋味，非是几页稿纸所能说清道明的。^②

浩然的经历反映出他们那个时代的作家，除了在政治上听命于时代的“将令”外，而且在作品的叙述和语言表达上也遵循着当时“指令”的要求，力求文学作品的大众化和革命化。从赵树理、柳青到浩然，他们的叙述方式和语言的运用都尽量做到文学口语化，贴近农民的语言。赵树理的作品不少是短篇，在语言上特别注意照顾农民在接受程度，所以在文学叙说上比较喜欢采取说唱的形式，这样即使看不了几个字的农民也可以听得懂作品的内容。但在柳青和浩然的作品中中都是书面语言，以长篇小说为主，不像赵树理的作品非常口语化，以短篇小说为主。

赵树理讲到他的作品《三里湾》写作前后的体会时说：“我写的东西，大部分是写给农村中的识字人读，并且想通过他们介绍给不识字人听的，所以在写法上对传统的那一套照顾得多一些”。

^③ 柳青在谈他的《创业史》时说：“我想使作者叙述的文学语言和人物内心独白的群众语言，尽可能地接近和协调，但我的工夫还不够。”^④ 浩然的话语似乎更可以概括他们这一代乡土文学作家的心声。浩然说：“‘写农民，给农民写’。这是我自觉自愿挑起的一副担子”，^⑤ “我是农民的子孙，农村大地生养了我。哺育了我，我决心跟农民和基层干部密切结合：深入一辈子农村。写一辈子农民。争取当他们合格的知心人和代言人^⑥。”

① 孙达佑 梁春水编 《浩然研究专集》，百花文艺出版社，1994年11月第1版，第18页

② 浩然：《我的人生：浩然口述自传》，华艺出版社，2000年10月第1版，第277页

③ 赵树理：《〈三里湾〉写作前后》，引自《文艺报》1955年第13期，24期

④ 蒙万夫：《柳青写作生涯》，百花文艺出版社，1985年05月第1版，第95页，第81页，第95页

⑤ 孙达佑 梁春水编 《浩然研究专集》，百花文艺出版社，1994年11月第1版，第26页，第24页

⑥ 孙达佑 梁春水编 《浩然研究专集》，百花文艺出版社，1994年11月第1版，第26页，第24页

三、两种文学下的不同话语

通过对“遵命文学”与“听命文学”进行比较分析，我们可以看到两者之间的共同点和区别。不管是遵命还是听命，对鲁迅和赵、柳、浩来说尽管这个“命”的具体内容是不同的，可尊听这个“命”都是他们的自愿、责任和使命，都是为了他们所认定的理念，为农民呐喊，为中国国民发声，使农民能够从精神和物质上得到解放，在文化上得到教益和知识。

所不同的是，“遵命文学”在鲁迅的乡土文学中体现出一种自主创作的理念。这使得鲁迅能够在文学领域中独立创作，不受固定的政治模式所要求的文学叙述的限制。这种思想和精神上的自由也表现了鲁迅的独立人格。他既反对封建专制，也拒绝那种皇权下的“奉旨”行事。鲁迅之所以愿意遵奉那时革命先驱者的命令，而努力去做新文化运动坚定的实践者，是因为他认为文学革命从思想到语言，从文化到精神不仅能给中国文学带来变革和希望，而且也能通过文学来唤醒当时昏睡和萎靡的国民。于是就有了加入文学革命之中“也来喊几声助助威”的行动。“在这中间，也不免夹杂些将旧社会的病根暴露出来，催人留心，设法加以疗治的希望。”^①

在疗治旧社会的病根中，鲁迅首先对农民这个中国最大的弱势群体下药。由于当时的历史环境和鲁迅自己的思想意识，鲁迅不可能用阶级斗争的理念来认识和脸谱化地塑造农民形象，而是以辛亥革命前后的历史为背景，用文学形式真实地反映了在封建制度和封建思想下中国农民不争与保守，蒙昧与麻木的思想意识，以及他们长期在封闭的社会里挣扎的精神状态。在当时的社会中，鲁迅的“遵命文学”所塑造的人物，多是精神、思想和文化上病弱和蒙昧的典型的农民形象。而随着历史的演变和农村的变革，在赵、柳、浩的“听命文学”中，他们笔下的农民主人公大都思想进步，具有反抗精神，并有一定的文化知识，是中国革命中农民的典型形象。

从这两种文学所创作的中国农民题材的小说中，读者可以从他们的乡土文学中看到两种主要不同类型的农民形象。一边是阿Q、华老栓、闰土一类弱势分散的个体农民；一边是小二黑、梁生宝、萧长春一类具有斗争精神的组织起来的新农民；一边是生活在半殖民地半封建社会中的农民形象，一边是生活在革命根据地和新中国社会主义农村改革中的农民形象。在对这两种不同类型的农民刻画中，前者在鲁迅的笔下主人公的遭遇和命运多是以悲剧结尾，而后者在赵、柳、浩的描写中主人公多是通过斗争，依靠中国共产党的领导和人民群众的力量，取得了一个个胜利，以一个光明前途为结尾。不同的时代，叙述出不同的话语，因而也产生出不同的文学作品和塑造出不同的人物形象。鲁迅作品中的农民大都处于一种被封建制度和礼教所压抑束缚的精神病态的生活中。而赵、柳、浩作品中的人物基本上是生活在不断的政治斗争和农村建设改革的发展模式中。

在反映农村面貌和农民生活方面，鲁迅完全自主地驾驭其精神和思想的文学之笔在从事着创作。而赵、柳、浩的文学创作需要听命于总的政治号令。他们作品中的主人公基本上也像作者一样，也在遵循着统一的指令而生活和奋斗。这种听命哲学的叙述在柳青和浩然的代表作《创业史》和《艳阳天》中都充分地反映了出来。比如柳青在谈到他的《创业史》中主人公梁生宝时说

① 鲁迅：《鲁迅选集》第5卷，《〈南腔北调集〉（自选集）自序》，中国文史出版社，2002年4月北京第1版，第23—24页，第23页

是一个由于新旧社会不同的切身感受到党的无比伟大，服服帖帖想听党的话，努力捉摸党的教导，处处想按党的指示办事的朴实农民出身的年轻党员。^①

其实这种“服服帖帖”，“努力捉摸”和“处处想按党的指示”创作文学作品，又何尝不是赵树理、柳青和浩然所遵循的呢？然而，虽然指导赵、柳、浩文学创作的思想基本上是一致的，但对农村发展中出现的问题的具体认识，并把这些问题的反映在作品中的手法和叙述方式却是不同的。赵树理比较注重农民自身解放和思想转变中的问题，善于发现和指出“听命”中农村出现的具体问题，如他的小说《锻炼锻炼》和《三里湾》。按赵树理的话说就是

我的作品，我自己常常叫它是“问题小说”。为什么叫这个名字，就是因为我写的小说，都是我下乡工作时在工作中所碰到的问题，感到那个问题不解决会妨碍我们工作的进展，应该把它提出来。^②

如果把赵树理的话语看成是倾向于对农村题材的“微观叙述”的“问题小说”的话，那么柳青和浩然的话语就比较倾向于对农村题材的“宏观叙述”，可以看作是“道路小说”了，即反映农村社会主义发展什么样的道路。因此赵树理的作品多是反映农村中出现的一些具体问题，而在柳青和浩然的代表作品中，他们所反映的主要是从总体上把握中国农村发展的大方向，由此来叙述农民从单干走向集体化的道路所遇到的各种矛盾和斗争。用柳青的话来说就是“要向读者回答的是：中国农村为什么会发生社会主义革命和这次革命是怎样进行的”这一条农村变革的发展道路。赵树理、柳青和浩然创作的中国农民题材的小说，使中国乡土文学在毛泽东《讲话》精神的指导下，按照一定的政治框架而展开了一系列的话语叙述。从赵、柳、浩在农民题材小说中话语叙述的内容来看，赵树理的叙述偏重于农村中的“人民内部矛盾”，浩然的叙述似乎偏重于“敌我矛盾”，而柳青的叙述则介乎于两者之间。尽管在文学作品的大众化和通俗化方面赵、柳、浩要比鲁迅更贴近农民和读者，但从话语的政治视角来看，他们的创作是在一个总体的框架中进行，文学须无条件服从于政治，使他们的创作不能像鲁迅那样在思想上自由地发挥。他们的创作被要求赋予正面、歌颂和光明色彩，而不是在负面、暴露和灰暗的方面多加笔墨。

在听命文学以阶级斗争为纲的时代，特别是在文革时期，对作家来说，谁的作品更紧贴政治形势，更顺着“将令”走，谁似乎才能更保险和少争议地延续他的政治生命而继续从事文学创作的权利。而在鲁迅的文化视角中则不存在所谓的创作禁区，政治意识的干预也不能束缚鲁迅在文学的天地里自由创作和独立思考。这也许是“遵命文学”与“听命文学”一个显著的区别。另外，与鲁迅的“遵命文学”不同的是，在“听命文学”那里，赵、柳、浩所创作的农民题材的小说始终是在革命政治的框架内，反映中国农民在中国共产党的领导下从土地革命到农村社会主义革命的发展历程。

在“听命文学”的道路上，由于不同发令者具有各自的权威性，以及阶级斗争理论的扩大化和政治斗争的复杂性，在中国当代文学发展中出现了文学创作的“超政治化”和“极左化”的倾向，以致发展到文革时期把文学创作完全绑在了政治斗争的战车上，“听命文学”逐渐演变成必须统一听命于

① 蒙万夫：《柳青写作生涯》，百花文艺出版社，1985年05月第1版，第95页，第81页，第95页

② 赵树理：《当前创作中的几个问题》，摘自《中国当代文学研究资料 赵树理专集》，复旦大学中文系《树理研究资料编辑组》，福建人民出版社，1981年06月第1版，第141—142页

“三突出”的革命文艺理论的“将令”。这种状态既窒息了中国当代文学的发展，又桎梏了作家自由创作的空间。具有悲剧意味的是一贯以“听命文学”为己任的赵树理，柳青和浩然，他们都在听命的道路上反被“听命”所累，并各自遭遇了不同的命运。在文革中赵树理的创作被认为没有听命于当时所谓革命文学的号令而遭到批判，最终惨死于一次又一次的批斗之后。而柳青也一度被审查和批判，使他对《创业史》的修改和撰写也不断陷入困境。然而，浩然因写出了《艳阳天》，小说人物生动，语言大众化，更主要的是作品紧跟政治形势，直接反映了中国农村当时的两条道路的斗争，被认为是描写农村阶级斗争的好作品，得到当时的认可，在文革中暂时安然无恙。但文革被否定后，他却被称为文革时期中国只剩下的“一个作家和八个样板戏”中的那个作家。浩然曾感慨地说：

粉碎“四人帮”以后，我的人身受到清查，作品受到批判，第五届全国人民代表大会开幕式上被取消代表资格。开头，我的思想认识转不过弯子，愤慨、抵触、委屈、不服气。这当然全部无济于事，不可能扭转局势而改变我的困境，所以我又陷入悲观、迷惘的苦闷之中。^①

对此浩然深感无奈，他说：“我从来没有想过回避或摆脱党的方针政策和正发展着的各种运动对我创作的影响力；正好相反，作为一个信仰马列主义的共产党员作家，总希冀配合得更紧密些、完好些。这样的观点和作法，使得我沾了光，也背了黑锅。”^② 浩然的这段话也可以或多或少地被看作反映了赵树理和柳青在那个时代的感受和心路历程。

结语

通过对“遵命文学”和“听命文学”的比较分析，我们看到在中国文学的发展演变中，农民题材的小说由于“遵命文学”和“听命文学”所处的不同时代和政治背景，使鲁迅、赵树理、柳青和浩然具有代表性的作品深深印上了当时思想文化和革命政治的烙印。

在“遵命文学”中，鲁迅是在文学的精神文化世界里独自地遨游，更多的是对国民性的批判，哀其不幸，怒其不争。鲁迅十分强调文学艺术自身的特点和规律，而不是把文学艺术当作听命的工具并与政治宣传同等起来。鲁迅指出：“一切文艺固是宣传，而一切宣传却并非全是文艺，这正如一切花皆有色（我将白也算作色），而凡颜色未必都是花一样。革命之所以于口号，标语，布告，电报，教科书……之外，要用文艺者，就因为它是文艺。”^③

在“听命文学”中，赵树理、柳青和浩然是在文学的政治文化领域里搏击，更多的是对政治路线的服从，听其不疑，遵其不违。尽管这两种文学各具特点，但读者从他们的乡土文学中不仅可以看到不同时代的多种类型的农民形象，也能从中领略到他们的作品所反映出的两种不同的文学理念，在“遵命”与“听命”，主动与被动，独立与服从，自由与束缚的文学创作中，所折射出的中国社会的历史背景，文化生态，政治斗争和文学思想与中国现当代文学发展的复杂关系和影响作用。

① 孙达佑 梁春水编 《浩然研究专集》，百花文艺出版社，1994年11月第1版，第200页，第191页

② 孙达佑 梁春水编 《浩然研究专集》，百花文艺出版社，1994年11月第1版，第200页，第191页

③ 鲁迅：《三闲集·文艺与革命》，鲁迅全集 第四卷，人民文学出版社，1981年北京第1版，第84页

参考文献

- 鲁迅. 南腔北调集(自选集)自序[M].//鲁迅选集:第5卷.北京:中国文史出版社.2002:23-24
- 鲁迅. 呐喊·自序[M].//鲁迅全集:第1卷.北京:中国文史出版社.2002:4-6
- 鲁迅. 而已集·革命时代的文学[M].//鲁迅全集:第3卷.北京:人民文学出版社.1981年:418
- 山西大学合编. 赵树理文集(1-4卷)[M].北京:工人出版社.1980:1827
- 董大中. 赵树理写作生涯[M].天津:百花文艺出版社.1984:153,172
- 蒙万夫. 柳青写作生涯[M].天津:百花文艺出版社.1985:81,95
- 孙达佑. 梁春水编. 浩然研究专集[M].天津:百花文艺出版社.1994:18
- 浩然. 我的人生:浩然口述自传[M].北京:华艺出版社.2000:277
- 赵树理. 《三里湾》写作前后[N].文艺报,1955,(13),(24)
- 孙达佑. 梁春水编. 浩然研究专集[M].天津:百花文艺出版社.1994:26,24
- 赵树理. 当前创作中的几个问题[D]. 赵树理研究资料编辑组. 中国当代文学研究资料赵树理专集 [C].上海:复旦大学中文系.福建人民出版社:141-142
- 孙达佑. 梁春水编. 浩然研究专集[C].天津:百花文艺出版社.1994:191,200
- 鲁迅. 三闲集·文艺与革命[M].//鲁迅全集:第四卷.北京:人民文学出版社.1981:84

	Name and Surname (姓名): Zhao Ping
	Highest Education (最高学历): Ph. D.
	University or Agency (任职院校或单位): Huachiew Chalermprakiet University
	Field of Expertise (专业领域): - Business Administration - Chinese Modern and Contemporary Literature
	Address (地址): College of Chinese Studies, 18/18 Bangna-Trad Road. K. m. 18 Bangplee District, Samuprakarn, Thailand

分析由小说《兄弟》的网络评论所引发的余华现象

ANALYZE THE PHENOMENON OF YU HUA CAUSED BY THE ONLINE COMMENTS ON THE NOVEL "BROTHERS"

赵平

ZHAO PING

华侨崇圣大学、中国学学院

College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: zhaoping1880@gmail.com

Received: 28 September 2020 / Revised: 30 October 2020 / Accepted: 14 June 2021

摘要

余华的长篇小说《兄弟》引发了各种不同的读者反应批评，这种批评不少是以网络和作者的博客为平台，它不仅扩展了文学批评的范围，也给普通读者直接与作者对话提供了机会。这篇论文研究的目的在于通过对余华小说《兄弟》的读者反应批评的分析，说明因为网络的发展，博客的建立，文学批评已经从主要在传统的报刊杂志上的发表方式，开始对与从网络上发表个人观点的大众化的方式结合了起来。这为普通读者、作者和专业文学批评者相互之间的自由沟通，以及发表自己的看法，建立了一个广泛的网络平台。

论文研究主要采取文献分析法，结合网络上读者对小说《兄弟》的评论，分析作者在小说中的具体描写手法，人物刻画和语言特色，说明作者在《兄弟》创作上的特点，写作手法的变化，以及由此引起的读者不同反应和社会意义。论文对《兄弟》这部颇具争议的小说的社会意义和文学特点进行了探讨，还分析了这种通过网络开展的读者反应批评所而引发的余华现象。论文指出网络平台促进了专业与非专业文学批评的互动与发展，鼓励了普通读者参与文学批评，它既有利于读者与作者之间的良性互动，也有利于推动文学批评和对当代文学叙事方式的讨论。

关键词： 小说《兄弟》；网络平台；读者反应批评；文学特点；

ABSTRACT

Yu Hua's novel "Brothers" has aroused a variety of readers' responses and criticisms. Many of these criticisms are based on the Internet and the author's blog. It not only expands the scope of literary criticism, but also provides ordinary readers with direct dialogue with the author. Opportunity. The purpose of this thesis is to analyze the criticism of readers' reactions to Yu

Hua's novel "Brothers", and show that because of the development of the Internet and the establishment of blogs, literary criticism has begun to respond and follow the way of publishing mainly in traditional newspapers and magazines. The popular ways of expressing personal opinions on the Internet are combined. This has established a wide network platform for the free communication between ordinary readers, authors and professional literary critics and the expression of their own opinions.

The thesis research mainly adopts the literature analysis method, combined with the readers' comments on the novel "Brothers" on the Internet, analyzes the author's specific description techniques, character depictions and language characteristics in the novel, and explains the author's characteristics in the creation of "Brothers" and the writing techniques Changes, and the different reactions and social significance of readers caused by this. The thesis explores the social significance and literary characteristics of the controversial novel "Brothers", and also analyzes the phenomenon of Yu Hua caused by readers' response and criticism through the Internet. The paper points out that the network platform promotes the interaction and development of professional and non-professional literary criticism, and encourages ordinary readers to participate in literary criticism. It is not only conducive to the benign interaction between readers and authors, but also conducive to promoting literary criticism and narration of contemporary Chinese literature. Way of discussion.

Key words: The novel "Brothers", Network platform, Reader response criticism, Literary characteristics

引言

余华 1984 年开始发表小说，在二十世纪八十年代和苏童等作家的创作形成了一股文学潮流，评论界称之为“先锋文学”。其作品被翻译成英文、法文、德文、俄文、意大利文、荷兰文、挪威文、韩文、日文等在国外出版。长篇小说《活着》和《许三观卖血》同时入选百位批评家和文学编辑评选的“九十年代最具有影响的十部作品”。1998 年获意大利格林扎纳·卡弗文学奖。2002 年获澳大利亚悬念句子文学奖。2008 年凭借作品《兄弟》，获得第一届法国《国际信使》外国小说奖。

这部小说的故事发生在中国农村南方的一个小镇。余华的《兄弟》以全书 50 多万字的规模，续写了中国文学演变中另类的乡土文学。自中国 20 世纪初鲁迅开创了中国乡土文学后，从延安时期赵树理的小说《小二黑结婚》，到共和国时期柳青撰写的长篇小说《创业史》，以及文革前浩然笔下的《艳阳天》，再到中国改革开放后一批中国作家继续在以农民题材为主的小说创作上耕耘，使中国乡土文学小说在叙述方式和语言描写上不断发展和探索。余华的长篇小说《兄弟》就是在中国当代小说的发展演变中，作者以不断探索和不断尝试的精神，对不同时代和不同题材，采用不同的叙述方式来创作的长篇小说，从而进行了又一次自我奋进的努力。

由于小说《兄弟》所反映的时代背景是中国近 40 多年来社会发生翻天覆地变化的年代，即 20 世纪 60 年代到 21 世纪初之间。在 20 世纪 70 年代末中国从文革十年浩劫中挣脱了出来，进入了改革开放的时期。文革前和文革后这两个时代对中国人民在精神、思想和物质上的巨大影响是不言而喻的。而《兄弟》正是以这两个时代为背景来展开它的故事情节。小说的时代背景本身就足以反映出它的社会意义，更不要说作品所描写的中国当代社会中不同阶层，不同职业，不同人生经历的人物百态了。这两个时代也像两个兄弟一样，历史的命运把它们连在了一起，作为“兄”在的前一个时代——文革，受到了历史的审判；作为“弟”在的后一个时代——改革开放，正在快速发展。“兄”时代的“政治使命”已经完结，而“弟”时代的经济大业正生气勃勃地发展着。

中国当代作家在文学上对现实社会的把握和描述也处在一个动态之中。传统的文学叙述面对不断出现的新事物和不断变化的人生社会，使不少作家已感到新时期小说创作的吃力，叙述方式的老化和语言话语的陈旧。再加上影视文艺的冲击，小说发展的危机感逼得中国当代作家要像《兄弟》中的李光头四处为他的福利厂找订单，全力为他的创业寻找新的出路一样，从外国文学作品和文学理论中借鉴和吸收新的写作灵感和创作手法。余华在《兄弟》叙述语言和描写方式上的大胆尝试，也是为他今后小说事业发展的又一次“卖血”。

一、小说《兄弟》的网络评论产生的社会意义

以往读者反应批评主要是在报刊杂志上进行。如今由于网络平台的建立，读者可以把他们对某个小说的读后感和对作者的叙事方式的看法，在网上自由地直接发表，这使文学批评不再受制于报刊杂志的种种限制。网络文学批评的开展既为广大普通读者的参与打开了一扇非常宽敞的大门，也为文学批评社会化提供了一个平台。这种文学批评的网络化，读者与作者的互动，是文学批评发展的新趋势和新特点。正是这种变化，使读者对余华小说《兄弟》的讨论具有了一定的社会意义。不同年龄，不同行业，不同文化阶层，不同性别和不同专业的读者都可以参与对《兄弟》的讨论和发表对余华叙述方式的看法。这些读者从各自的文学视角，社会经验和人生体验等来谈自己的读后感，参与到了读者批评当中。

首先，这种由网络读者对小说《兄弟》的不同评论和文学批评所引发的余华现象的社会意义，主要反映在不少读者对小说叙述方式和语言描述上的讨论，以及批评和反批评的参与上。其次，文学批评已不再是专家学者的专利。他们专业性的批评，以及一些读者对余华这种新的叙述方式的否定，不一定就宣判了一部颇受争议的文学作品的死刑。对这部作品的支持和肯定，也不代表这部小说就没有进一步改进和探讨的空间。其实，来自不同方面的文学评论本身也受到不断发展的社会、政治、经济、多元文化因素和读者反应的影响。正因为有了专业学者和广大读者的参与，使这部反映中国当代农村题材的小说，由于作家余华改变了他以往被大多数读者肯定和熟悉说的叙述方式和语言风格，所以才引起了这场对小说《兄弟》不同看法的“风波”。余华的小说《兄弟》是在一个社会制度里横跨了两个不同时代的背景下展开的。根据余华的写作意图，他把中国历史上十年浩劫下的“精神狂热，命运惨烈”和改革开放后出现的“伦理颠覆，浮躁纵欲”的“众生

万象”，以荒诞和调侃的叙述方式和语言风格，凝缩成由两个不同的家庭组合的一对没有血缘关系，却有着不同寻常的生活情感的，“就是生离死别了，我们还是兄弟”的一段看似荒诞的故事。

2008 年余华的新作《兄弟》以上下两部出版发行后，在中国的读者群中引起了不小的反响，特别是《兄弟》的下部使一些喜爱余华小说的读者颇感失望，甚至有的学者认为这部小说“根本不值一读”。但另一方面，也有不少读者对这部小说“一点也没有失望”。这些读者反应批评主要是在网络上进行的。从不少读者对《兄弟》的不同反应中我们可以看到，随着中国当代文学的发展，在文学批评的舞台上，因为网络的发展，博客（Blogger）的使用，文学批评已经从主要在传统的报刊杂志上的发表方式，开始与从网络上发表个人观点的大众化的方式结合了起来。这为普通读者、作者和专业文学批评者相互之间的自由沟通，以及发表自己的看法，建立了一个广泛的网络平台，突破了传统文学批评大多在报刊杂志上才能得以发表进行对话的模式，使普通读者可以摆脱传统文学的批评模式的制约直接参与文学批评。

由余华的长篇小说《兄弟》所引发的读者的各种不同的观点和评论，在中国文坛上产生了一种余华现象。这种现象表现在当一个作家原来的写作风格和叙述方式已逐渐被读者接受和肯定后，一旦作者改变了原有的叙述方式和语言风格，以一种荒诞调侃式的手法写作时，引起了不少读者的不同反应和批评。这种批评不仅在一些专业文学批评者之间展开，更在不少普通读者之间进行。这些文学评论和读后感是以网络和作者自己的博客为平台，不仅扩展了文学批评的范围，也给普通读者直接与作者对话提供了机会。这种文学批评扩展了对《兄弟》这部颇具争议小说的探讨和评论。由余华的《兄弟》所引发的现象有两个明显特点：一是它的网络批评的社会意义，二是它的文学特点。这种现象既有利于中国当代文学的发展和小说叙述方式的多元化探讨，又有利于广大读者对文学批评的积极参与，以及与作者和专业文学批评者之间的对话。

二、小说《兄弟》的读者反应批评

在《兄弟》的读者反应群中，有的读者与小说中成为兄弟的宋钢和李光头的父辈是同时代的；有的读者是与李光头、宋钢同代的；也有的读者是属于改革开放年代的，他们当中有些人对文革的苦难和浩劫的感性认识还是从余华的小说《兄弟》中获得的。

一位 60 年代出生，历经过文革的读者，从思想认识的角度发表了他对《兄弟》的看法。他认为：“作家反映现实最重要的是来自于对现实本质的认识。想一想在颠狂的文革和浮躁的现在，本质的东西还是人性中善与恶的争斗。只不过时代不同，表现形式不同罢了”。他觉得《兄弟》这部小说“有很深的寓言性。而且这种寓言性包含在许多看似夸张或荒诞的细节中”。（余华新浪博客，六十年代人，[online] 2006）没有经历过文革，生活在 80 年代的一位读者反应就比较感性些，她说：“我是一个 19 岁的大二女生。文革距我遥远，现实中大人们都已经很少去提它了——中国人总是会有意回避苦难——‘过去的事就让它过去吧。’感谢还有你们这些作家，写这些震撼人心的作品，时时提醒我们。（《兄弟》）下部，看得我肝肠寸断。从中我们看到了过去的中国、现在的中国、以后的中国”。（余华新浪博客，[匿名] 兄弟[online] 2006）

而 90 年代的读者对《兄弟》的解读也表现出他们一定的文学鉴赏力。其中一名读者写道：“一部好的作品能让不同年龄的人体味到不同的感情。就像《红楼梦》是一本中国封建社会的百年沧桑的传世之作，一个拉车的和一个总经理都能同时从这本书里找到自己的影子”。而我“看你的《兄弟》自然和那些经历过文革的人不一样，说实话，我感触最深的地方是宋钢脑子里出现的几次海鸟，尤其是最后的那只，也是最孤独的，最让人心酸的那只。…… 一个没有艺术家的时代是悲哀的时代，但是有了艺术家却没有读者的时代更是悲哀。”（余华新浪博客，[匿名] 风歌子，[online]2006）

对有些读者们来讲，余华《兄弟》的上部，是他们“这年龄没经历过的，但却感动，流泪”。而下部，他们“应该熟悉，但却没有感动过，甚至宋刚死了，也没感觉”。他们不知是因为“没看进去，还是因为时代不同，或者说，人相对的熟悉（这个）时代，神经触觉迟钝了”。（余华新浪博客，[匿名] 匿名，[online]2006）对一些专业学者来说，他们对余华的《兄弟》在评价上保持一种学术上的“集体沉默”和不屑一顾。然而，虽然在某些学者看来，这部小说对文革历史的叙述是“无意义的重复”，但对没有经历过文革的很多读者来说，却可能是心灵体验的第一次。在有些学者的眼里，《兄弟》是“不值一读”的。但对另一些读者来说，《兄弟》恐怕却是非常值得一读的文学性“历史教科书”了。从文学视角来看，一些文学批评家对《兄弟》的非议也许有他们一定的道理，但从《兄弟》的社会意义的视角来说，一部文学作品就不能简单地从纯学术的观点来衡量了。一名高三的学生说：

上部看到宋凡平死了时，我哭了，哭得很伤心。我们这一代人没有经历过文革，教科书上根本不写文革的具体内容，老师说自己回家问家长吧。老人们提起那岁月总是叹气。谢谢余华，让我从一个普通人眼中了解了那个年代。也许它亦是经过染色的，但哪一段历史不是主观的呢？真实而朴实的文字才最能让人感动。（余华新浪博客，[匿名] BettySue，[online]，2006）

文学批评从某种意义上来说也是一种社会历史学批评。批评者既需要文学的视角，也需要社会历史的视角。一位读者在余华的博客中写道：

对于我，这个没有经历过文革的人来说，总是在长辈们谈及那个年代的腥风血雨时，报以难以理解的眼光作为对他们的回忆的回应，却终未能深刻的理解和感受到属于那十年的红色的悲壮。在《兄弟》上部中，我也许偏颇地认为，自己总算第一次、切实的通过文字“见证”了那个年代众多所谓“革命群众”的中国人所有的狂热、盲目、无知，或许亦能称为愚昧；同时还看到了生存于那个年代的不同的“阶级背景”的人们的生活状态，以及最终的命运；…… 透过血腥惨烈的描写，我清晰地看到那个年代让人生不如死的、令人发指的“斗争”，一种发自内心的悲痛，油然而生！而也正是这些表面血腥的描写，让我感受到了世间最最深沉的爱也许并非只能在血亲之间。（余华新浪博客，[匿名] zhuxy，[online]2006）

从以上不同年代中国读者的反应中我们看到，余华在《兄弟》中对文革十年的文学叙述，为什么对不少没有经历过那个年代的读者会在心灵上产生那么大的触动和震撼？如果这一代读者

对这么重大的历史史实——十年浩劫的文革都不了解，何谈吸取历史教训和进行反思。著名文学家巴金曾呼吁要建立一个“文革博物馆”，让人们不要忘记那场“国难”。能让巴金老人欣慰的是，余华用文学形式为广大读者建立了一个具有文学色彩的小说式的“文革博物馆”。余华通过《兄弟》这部小说，向读者展示了一个生动、激情、狂热、荒诞、残酷、悲愤、启迪和反思的，让人回味无穷的文革悲情和历史。正如巴金所说的：

应当感谢那些牢牢记住‘文革’的人，他们不再让别人用他们的血在中国的土地上培养‘文革’的花朵。用人血培养的花看起来很鲜艳，却有毒。（巴金，1986:123）

终归文学作品不是历史教科书，它的魅力在于它的文学叙述和语言的描写上，用形象的语言把生活中有写作价值的东西提升到情感和精神文化的层面。《兄弟》之所以在不少读者中能够引起共鸣，其中一个原因是，小说把文革时期和改革开放时期人物情感的文学描写与苦难人生结合了起来，把人生中有价值的东西无情地毁灭了给读者看的结果。如果说小说对文革时代内容情节的描写，使《兄弟》（上）具有倾向于对历史反思的社会意义，那么小说对改革开放时代出现的光怪陆离的社会百态的叙述，使《兄弟》（下）也具有了它一定的现实和超现实的社会意义。小说《兄弟》的现实性和超现实性主要表现在作者以真实加荒诞的手法，反映了20世纪60年代到21世纪中国从文革到改革开放以来的社会人生。

但就整个小说所反映的历史演变，社会现实，人生百态，夸张情节和荒诞的叙述来看，《兄弟》似乎更有马尔克斯《百年孤独》中那种魔幻现实主义的身影。所有这一切在《兄弟》中，都是为了烘托对社会现实生活里所出现的真善美与假丑恶的揭示和暴露。用一位读者的话来说：“当我静下心来细细的对照现实的生活，我发现《兄弟》（下）确实是当代社会的一面镜子，清晰准确地反映着现实的社会。没有一处离奇的情节不是现实中每天发生的”。（余华新浪博客，小旺财的愿望，[online] 2006）

因为《兄弟》的写作背景涵盖了中国当代两大最值得关注的时期，即文革时期和改革开放时期，所以生活在这两个时期的人们对已经过去的和正在经历的社会，或多或少都有着各种不同的深切体验。小说所描写的文革和文革后关系到千百万中国人民政治、经济、文化和物质利益的社会重大变革本身，就足以让读者用自己的眼光对其小说的内容进行参照、对比和联想。因而也就造成了读者对《兄弟》这部作品不同的反应。如有的读者所说的那样，这部作品与其说是在写人，不如说是在写社会。这正好说明小说具有的社会内容大于作者本身的写作，作品的内涵大于叙述话语，思想深意大于文字描写。这或许也就是在探讨如何解读这部颇受争议的小说时所具有的现实意义了。

三、余华现象的文学特点

（一）人物的概括性与善恶的情感性

小说《兄弟》中的人物来自不同阶层，是中国当代社会发展的一个缩影。从平民百姓到政府官员，从手工业者到医生文人，从个体户到国营的劳动者，从正常人到残疾人。小说以刘镇为中

心辐射到中国各地。小说中人物的生活与整个社会的政治、经济和文化的动荡与变革，以及国内外形势的变化都有着不同的关联。小说《兄弟》所反映的不少社会现象具有一定的普遍性。可以说《兄弟》也是一个反映中国当代社会的万花筒。然而，有的读者从小说中看到了另一个问题，这就是什么样的人更适合在这不断出现荒诞现象的社会里生存，是李光头这样的人，还是宋钢那样的人？

一名读者从另一视角分析了这个问题，他说：“在当今这个‘荒诞’的社会里，缺乏的就是宋钢们生长的土壤，所以死是他唯一也是最好的归宿。如果他不死，融入这个社会，他必须抛弃曾经让林红如痴如醉的作为‘宋钢’的性格，变成第二个‘李光头’，而这又是另一种意义上的死去。因为他是宋钢，他变不成李光头”。（余华新浪博客，yoyo，[online].2006）

一位读者说：

大时代的悲剧，深刻的映射到小人物的身上。宋凡平的死让我不能自持。看到此处我的心久久不能平静，人的力量是那末渺小，生命是那么脆弱，而又那么无助。随着李兰在坟前的一声“哭吧”，我的眼泪再也不能够控制了。余华是我最喜欢的作家，我期待着下一次感动。（余华新浪博客，[匿名] 乾隆，[online].2006）

《兄弟》正是通过不同人物的描写来反映出不同时代的人性特征。文革时期不知把多少人变成了政治动物，野蛮代替了文明，兽性吞噬了人性。小说通过宋凡平一家的遭遇把最美的人性展现了出来，再被无情地毁灭。然而，在改革开放时期，又有多少人变成了经济动物，金钱代替了道德，欲望吞噬着一切。小说通过李光头的所作所为把社会中荒诞的现象描述了出来，再夸张放大给读者看。这种政治与经济的交替，野蛮与金钱的拥抱，兽性与欲望的结合，反衬出文明与道德的价值，人性与友情的可贵。恰如读者所说的“宋钢死的时候，内心是平静又安详的，唯一存于心的也是‘爱’而不是‘恨’。”（余华新浪博客，yoyo，[online].2006）

小说既反映了宏观社会里的善与恶，又具体描写了微观人性中的善与恶，使小说的叙述趋于丰满，并富有变化性，从而较好地展示了大千世界中的善与恶，在复杂社会里各种人生的跌宕起伏与悲欢离合。

（二）叙述的荒诞性与强烈的对比性

在与读者的互动中，余华谈到了他之所以写《兄弟》这部小说的原因。余华说：

我们就是生活在这样荒诞的时代里，从文革时压抑的荒诞，到今天泛滥的荒诞，当我试图正面去描述这些时，我的作品也就同样荒诞了，由于叙述的集中，显得更加荒诞。荒诞是虚构作品中重要的叙述品质，因为荒诞的叙述不是为了离开现实，而是为了回到现实。今天这个时代给予我最强烈的感受就是荒诞，所以我写下了现在的《兄弟》。（余华新浪博客，互动一风歌子，[online].2006）

读者对小说中不少荒诞性情节的描写大都给以认可。因为在当今的现实社会中他们看到了太多假丑恶和荒诞的事情。小说中所描写的偷窥的荒诞，性欲发泄的荒诞，求爱的荒诞，卖破烂的荒诞，

处美人的荒诞等等，不过是把社会里一些畸形、变态和虚假丑陋的事情，通过作者不大不小的发挥、夸张和虚构，漫画式地写入了文学作品中而已。说到荒诞，余华在与读者对话中举例说：

几十年前，加西亚·马尔克斯的《百年孤独》在哥伦比亚出版后，他走上大街，就有读者对着他大声喊叫：“你的书写得太真实啦！”为什么会这样？马尔克斯的解释是，当时哥伦比亚的报纸上每天都有某一个人长出了一条猪尾巴这样类似的报道。（余华新浪博客，互动一谗妄者，[online].2006）

读者是怎样看《兄弟》这部小说中荒诞情节的描写呢？有的读者认为小说中的荒诞描写丑化了现实的社会。但也有的读者说：“今天，刚一口气读完了下部，可以说《兄弟》（下）一点也没让我失望，合上书，回味《兄弟》（下），觉得《兄弟》（下）发生的一切似乎很荒诞，但我看书的时候一点也没觉得，是不是这个社会的确越来越荒诞了？”（余华新浪博客，[匿名] 赵雅琼 [online].2006）有的学者对李光头卖破烂的荒诞情节提出了质疑，可一位读者认为：

卡夫卡能让格里高尔在某一天早晨突然变成一个大甲虫，马尔克斯会让他的人物乘坐床单升天**，他余华怎么就不能让李光头在县政府大门口收破烂呢？**（余华新浪博客，伤心水库，[online].2006）

如果说卡夫卡的《变形记》中，格里高尔一夜间从人变成了一只大甲虫，是从人的外在变形，来反映人性在生活压力下内在的心理变形的话，那么在余华的《兄弟》中，作者所描写的文革时期，多少人一夜之间从人变成了思想精神上的政治动物，就是从人的内在心理变形，来折射出人性在残酷的政治斗争下外在的变形。然而，在改革开放时期，不少人一夜间又从政治动物变成了经济动物，这种人性内在思想精神上的变形，与面对物质利益所表现出的贪婪欲望的外在变形的转换，揭示和批判了两种时代里在政治荒诞和经济荒诞所掩盖下的人性的扭曲。余华的长篇小说《兄弟》在叙述上的突出特点，表现在多种不同描写的强烈对比上。小说叙述中的对比描写反映在以下两个方面：

1. 时代的对比

作者把不同时代的社会背景和人物命运放在同一部作品中加以描写，可以在文学上产生出鲜明的对比效应。在《兄弟》中，文革时期与改革开放时期政治环境和人际关系的对比，反映出文革中阶级斗争压倒一切，政治狂热导致人性让位于兽性，人情转为无情，友情变成敌情的对比关系，如小说中对宋凡平和李兰一家的描写。同时小说也反映出改革开放时期当经济建设，市场经济主导了人们的生活后，导致社会出现了另一个极端，即欲望，金钱和私利侵蚀着道德、良心和文明。政治斗争中的荒诞变成了经济生活中的荒诞，从而造成人性上行为的荒诞。如小说通过李光头身边所发生的故事，反映出人性在荒诞社会中变形的背后是信仰的破灭，伦理道德的变形，以及精神文明的缺失。

2. 语言叙述特色的对比

小说的语言特点表现在正经与调侃交错，嬉言与粗语搭配。作品中荒诞式的话语叙述和嘲讽揭示了社会中的真善美和假丑恶。在忍俊不禁与悲凉沧桑的话语背后，读者品尝了作品中各种不同人物命运的酸甜苦辣。小说中的语言让一些读者欣赏，也让一些读者感到失望，认为有些描写太粗糙了。在一些读者眼里，作者笔下的人物放荡不羁、喜怒笑骂，行为荒诞。另外，作者在作品中还运用了夸张嘲讽的叙述方式，使用了不少流行语，这也让一些读者不能接受。余华在与读者谈及他在小说中有关流行语的运用时说：

回顾自己过去的作品，我很少，或者说不敢使用流行语，生活式的流行语和政治式的流行语，那是因为我过去的叙述系统拒绝它们进入。写作的经验告诉我，叙述的纯洁和表达的丰富之间永远存在着对立，作家必须时刻做出取舍……

流行语的优点是它们总能迅速地表达出时代的某些特征，缺点是它们已经是陈词滥调。我在写作《兄弟》时，曾经对流行语的选择犹豫不决，后来迫不得已，只好破罐子破摔，大规模地使用起了流行语。（余华新浪博客，互动—邱贵平，[online].2006）

在小说中有关李光头的话语别具特色。他脱口而出的粗俗言语和一些流行语，最能刻画出他的性格和为人，以及他待人处事的哲学。李光头的话语既有直爽不羁的风格，又有对道貌岸然的伪君子的嘲讽，既有幽默可笑的直言，又有富有一定生活哲理的话语。另外，小说对其他人物的描写，也通过其语言的特色而刻画出人物的性格特点来。

（三）话语的讽刺性与作品的争议性

1. 调侃中寓讽刺

在文革时期阶级斗争轰轰烈烈，大人物忙着夺权，小人物忙着自保。为了紧跟形势，刘镇的“余拔牙高举拔牙钳子，喊叫着要做个爱憎分明的革命牙医，要拔掉阶级敌人的好牙，拔掉阶级兄弟阶级姐妹的坏牙”；而“卖冰棍的王冰棍背着冰棍箱子，喊叫着要做个永远不融化的革命冰棍”，“买我冰棍的都是阶级兄弟阶级姐妹，不买我冰棍的都是阶级敌人”。（余华，2005:80）

改革开放后，李光头因卖破烂发了大财。他一本正经地让他的忠臣，即一些瘸傻瞎聋们“全体享受大学教授的待遇”，并授予“高级研究员”的职称。既然拿教授的钱，当然就要干教授的事了。于是李光头一本正经地让四个瞎子研究光明，五个聋子研究声音，三个傻子研究进化论。（余华，2006：238）这种看似荒唐又似乎合情合理地使用“人才”，无疑是对社会上乱发文凭，搞假职称等种种欺骗现象的辛辣讽刺。

2. 嬉说中话政治

在文革时期，政治口号，领袖语录几乎年年、月月、天天被人们挂在嘴边，甚至导致政治斗争中双方大打“语录仗”。有些话语成为日常生活的一些用语。双方唇枪舌剑，大都是用最高权威的话语，结果谁都不服谁，在社会上形成了一种灰色的政治幽默。

小说中有这么一段，少年李光头跟着年轻的孙伟傻乎乎地念一些也不知什么意思的话。如他一字一句地放声大喊“问苍茫大地啊，谁主沉浮呢？”这段话借用了毛泽东 1925 年的诗词《沁园春·长沙》里面的一句“问苍茫大地，谁主沉浮？”（吴功正主编：《毛泽东诗词鉴赏》，2001:9）没想到 40 多年后，在毛泽东亲自发动的文革中，茫然的少年们在父辈惨遭迫害时，居然也大声吟诵起这句诗词来。小说通过最不正经的李光头的嘴里说出最正经的、带点儿政治色彩的话来，无疑是对现实社会中那种经常在嘴边挂着政治口号式的语言，常搞形式主义，弄虚作假的现象的一种辛辣讽刺。

3. 嘲讽中看风气

文革结束后，李光头“搞活经济”发了财，为了美女大搞宣传组织活动，忙得是四脚朝天。小说中描写到：“李光头成了三陪先生，陪领导，陪评委，陪客户”，（余华，2006：339）陪得他是不亦乐乎。三陪的本意是指餐饮娱乐场所的小姐为陪客户所提供的招待服务的专用语，包括吃喝，娱乐，和性服务等。作者把“三陪”这个改革开放时期出现的流行语，诙谐地用在李光头身上，调侃他巧立名目大搞处女选美，以“明修栈道，暗渡陈仓”的伎俩，来满足其私欲的荒诞做法。

余华用荒诞现实主义的手法，把小说中的不同人物刻画得各具特色，特别是通过对主人公李光头的描写，把人物的心理特点，语言特色和思想意识描写得淋漓尽致。一个动态的时代，一堆繁杂的人群，一部荒诞的小说，一群挑剔的读者，由此掀起了一场《兄弟》的风波。余华的《兄弟》之所以引起不少读者的关注与争议，一个主要原因恐怕就是作者过去所写的小说的成就为其积累了相当的人气，十年之后再次出山，写下了 50 多万字的长篇小说，以反映文革和改革开放这两个时期里发生的故事为题材。在描写手法上，小说有时用现代西方快餐式的素描突进，有时用中餐温火慢炖式的扫描，既有严肃悲凉的语言，又有诙谐讽刺的话语，还有不少粗放的叙述和流行的词汇等。《兄弟》的故事叙述改变了作者一贯严谨、细密、紧凑和冷峻的叙述方式和写作风格，因此招致了不少余华的读者迷们和一些学者们的异议、反弹和负面的批评。余华在分析他的《兄弟》（下部）为什么会引起不少读者的反弹时说：

我原来以为读者对下部可能会有更多的认同，这毕竟是我们正在经历的一个时代，结果我发现自己错了，很多读者反而对上部更容易认同。现在我明白了一个道理，《兄弟》上部所处的时代，文革的时代已经结束和完成，对已经完成的时代，大家的认识容易趋向一致；而《兄弟》下部的时代，从八十年代一直到今天，是一个未完成的还在继续的时代，身处这样一个每天都在更新的时代里，地理位置和经济位置的不同，人生道路和生活方式的不同，以及诸如此类的更多的不同，都会导致极端不同的观点和感受。（余华新浪博客，《互动—风歌子》[online].2006）

小说中直接反映的是正在发展变化着的社会，是很多读者都耳闻目染或亲身经历的事情。读者们把个人不同的体验与小说作品中具体情节相比较、分析和思考。当他们发现小说所描写的事情与他们的生活相似或相近时，对该作品的叙述方式和语言风格就比较能够认同。如果与他们的

个人生活经验，文学修养不能吻合或不能引起共鸣时，再加上作者把现实生活中的一些荒诞的情节加以夸张，因而就会使一部分读者对小说的故事情节感到荒诞，对描写手法觉得粗糙，对语言运用感到庸俗，所以对小说不免感到失望。从网络上看，《兄弟》的读者反应群主要可分为三大类：一是认为《兄弟》上、下两部都不好；二是认为上部还可以，但下部不好；三是认为上部和下部还是都不错的。第一类读者人数比第三类少，第二类的读者群占大多数。

在第一类中，有读者在余华的博客上表达了自己的看法，其中一位对作者提出了疑问：

我有点质疑：一、你对文学的态度：从你的句读中可以看出，你显然失去对文学的耐心，急功近利的心态与当今时代大潮一起涌动。……你的《兄弟》未免太粗糙了。二、你对这个时代审视的态度：你拿当今的贿赂（行为）、生态恶化、人心不古与文革时期相比较，这种比较本身就是错误。尽管现在这社会光怪陆离世风日下，但社会毕竟进步了发展了，中华民族大多数的人民得到实惠了。且社会继续在发展。你（从一个）极端然后走向另一极端，这是直线思维，缺少思辨。（余华新浪博客，[匿名] 生态[online]. 2006）

这位读者并没有从文学的视角加以分析，而是从作者的创作态度和对现实社会的思想认识方面对作者和作品提出了质疑。

在第二类读者中，有的读者说：“很可惜，我看上部的时候，我觉得那是一部伟大的作品，而我看下部的时候，我居然觉得乏味，我努力了两次，还是没有把它给看完，我不想看了，下部实在是和上部差了很远”。（余华新浪博客，[匿名] 娄自田，[online]. 2006-4-12）另一个读者认为：

《兄弟》上册的好，是因为余华对那个时代的感受最为深刻。读上册的时候，你总是在灵魂深处，感触到人生中最容易忘却和漠视的痛彻。而《兄弟》下册则不同，余华未走出这个时代，他和我一样，同样对这时代的许多东西，缺乏灵魂深处的感触，也对人物生活的细节，缺乏深刻地认知。余华书中对李光头的描写，只是写了这一现象，但缺乏细节，原因很简单，余华没有这种生活的细节经验，也没有这种生活的心路历程。（余华新浪博客，叶梁，[online]，2006）

从以上读者反应中，我们看到他们对余华《兄弟》的负面看法与其说是在语言叙述方面，不如说是在对所写的题材的深入挖掘、提炼，以及对题材的进一步深刻剖析和进行细微精到的思想内容的揭示方面。

第三类读者对作者在《兄弟》上、下部的不同风格的叙述发表了自己的看法，一位读者说：

我和我的几位朋友都看完了下部，有一点感受就是，余华老师的《兄弟》（下），叙述的有些夸张，有些不太符合常理。但是，人物的风格特点以及那个时代的特征，都表达得相当到位。上下部的差距，是两个时代的差距，上部的残酷在于文革对民众的迫害，以宋凡平为代表，而下部，则是对另一个时代的描写，可是，这次倒霉的则是宋钢。两父子不同的遭遇，也深刻的描画出了两个时代的鲜明特征。总的来说，这部小说，个人是相当欣赏的。

（余华新浪博客，肉饼，[online]. 2006）

在《兄弟》的读者群中，还有不少是青少年的读者，他们对文革是那么的陌生，但是余华的小说中有关文革的情节描写还是深深地打动了他们。其中一个读者写道：

余老师，我用了一个上午的时间看完《兄弟》下部。我是九十年代出生的孩子，初一的时候开始看八十年代的小説，偶尔自己写一下，从没有一部小说能够像《兄弟》那样给我这样巨大的震撼。和很多读者一样，我感受到《兄弟》上部文革时期的狂热与悲壮。宋凡平给我的印象颇深，在刚刚看完《兄弟》下部的今天，我觉得宋刚简直是宋凡平的影子，一个这个时代已经好像匿迹的好男人。（余华新浪博客，[匿名] 媛，[online]. 2006）

在这些读者反应中，几乎没有多少读者对余华过去的作品提出什么争议，似乎只要余华延续过去的写作风格如《活着》和《许三观卖血记》，就不会发生这场风波了。余华在谈到他的写作发展时说：

我觉得作家在叙述上大致分为两类，第一类作家通过几年的写作，建立了属于自己的成熟的叙述系统，以后的写作就是一种风格的叙述不断延伸，哪怕是不同的题材，也都会纳入到这个系统之中。第二类作家是建立了成熟的叙述系统之后，马上就会发现自己最拿手的叙述方式不能适应新题材的处理，这样他们就必须去寻找最适合表达这个新题材的叙述方式，这样的作家其叙述风格总是会出现变化。我是第二类的作家。（余华新浪博客，互动一冰雪蓝，[online], 2006）

小说《兄弟》的争议虽然是由读者的不同解读所引起的，但网络读者的批评有其一定的社会意义，有利于对文学创作的探讨和发展。小说的故事背景涉及中国社会发展的两个非常重要的时期——文革和改革开放。故事内容涵盖了中国社会的政治经济、法制体系，文化精神、人性人权、伦理道德、两性关系、人际交往等多个方面，可以说是一个反映当代社会的万花筒。

文学是一种特别具有个人感受性和社会性的精神文化。对某些读者来说，这部作品备受肯定，对另外的读者来说可能就不值一读了。如果用一句话老生常谈的话来回答对余华《兄弟》的各种评论，即“一千个读者就有一千个哈姆雷特”的话，那么一千个读者，也会对《兄弟》有一千个不同的解读。《兄弟》这部小说的多解性和争议性本身，就说明了这部作品的文学价值和社会意义。如何解读余华在写作中对小说叙述方式的改变，2012 年首位获得诺贝尔文学奖的中国作家莫言，曾谈到了作家创作的体会。莫言的创作体会有助于我们探讨这个问题。莫言说：

对作家而言，每次写作其实都面临着考验。我想大多数作家在写作时是不大考虑评论家的态度的，评论家说什么，对作家的创作影响不大。作家只是凭自己的感觉写作，每一位作家都知道应该将自己独到的东西传递出来，……

对作家需要理解，我的意思是说，大家都希望看到别具一格富有创意的文学作品，作家也不例外，但真正做起来很难。每个作家都有限度，写作的创新对一个具体的写作者而言，不是永无止境的，而是有限度的。（杨杨编：《莫言研究资料》，2005:2）

在这里不是作家为读者在改变自己，而是为写作，为新的题材而改变以前的叙述方式。这也许也是余华为什么被人称为先锋作家的一个原因。这种变化会造成喜欢他原来写作风格的读者有一

种生疏感，距离感，跟不上作家的脚步，感到不是他们以前认识的余华了。从余华写作道路的发展来看，余华不是那种被读者的感觉和批评家的评论牵着走的人，而是具有独立写作精神的作家。这类作家常把文学意识放在第一位，而不是把读者和市场放在第一位。正如余华所说的：“我坚信不同的题材应该有不同的表达方式，所以我的叙述风格总会出现变化”。（余华新浪博客，互动一冰雪蓝，[online] 2006-4-10）如果说余华总是根据不同的读者口味和批判家的标准来改变自己的叙述风格的话，恐怕余华也写不到今天了。然而，读者反应批评和一些文学批判家的评论，多少会对作者今后的创作和叙述手法，以及语言描写具有一定的参考价值。

结语

综合起来看，余华的长篇小说《兄弟》可以概括为是一部真实与荒谬，伤感与嬉笑，现实与超现实，调侃与讽刺，夸张与写实为一体的、带有些悲情色彩的、具有政治讽刺意味的荒诞小说。从叙述特点来看，小说中融合了一些传统批判现实主义和拉美现代魔幻现实主义的手法。在故事情节的描述上借鉴了外国文学荒诞、虚构、夸张和嘲讽的叙述方式，如卡夫卡、马尔克斯等作家的风格。作者在小说的下半部以改革开放时期为背景的描写中，基本上采用了一种平铺直叙的手法，在快餐式的推进中缺少了波浪式的起伏。尽管在内容上有不少荒诞、风趣和可笑的描写，但因为缺乏情节上的跌宕和一定的悬念，多少给读者一种浮萍的感觉，只是到了宋钢之死，才使叙述的曲线又开始有了一定的波动，但到小说结尾又趋于平稳了。用一位读者的话说就是“下半部的亮点在于宋刚卧轨那段描写，余华回归了一贯本色，对死亡的冷静叙述以及隐忍的残酷，使人依稀感到一丝感动”。（余华新浪博客网，[online], 2064）

从小说《兄弟》所引发的网络文学批评，以及不少读者对该作品表达出不同反应的余华现象来看，普通读者的批评尽管在文笔上不如一些专业学者那么“训练有素”，但他们的评论给人一种真情实感的直露，而没有那种学究式的气味。一方面，网络平台促进了专业与非专业文学批评的互动与发展；另一方面，它成了普通读者参与文学批评，以及文学批评发展中一个新的值得重视的领域。它既有利于读者与作者及其作品之间的良性互动，也有利于推动中国当代文学的发展。用一位读者的话来说：“挨骂的作品未必不是好作品，至少大家把你的作品看了”。一部颇受争议的作品，既不会因一些专业评论者否定的评价而失去读者，也不会在市场的炒做中得以提升价值，更不会被权威型读者的禁读而永远不能与读者见面。时间和历史会留给广大读者一部真正具有文学价值和社会意义的好作品的。

参考文献

余华. 兄弟（上）[M]. 上海：上海文艺出版社, 2005:80

余华. 兄弟（下）[M]. 上海：上海文艺出版社, 2006:238, 339

巴金. 随想录. 第五集. “文革”博物馆[M]. 北京：人民文学出版社, 1986:123

- 吴功正主编. 毛泽东诗词鉴赏[M]. 江苏: 江苏古籍出版社, 2001:9
- 杨杨编. 莫言研究资料[M]. 天津: 天津人民出版社, 2005:2
- 余华. 余华作品集(2) [M]. 北京: 中国社会科学出版社, 1995
- 余华新浪博客. 六十年代人, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002u8#comment> 2006-5-3
- 余华新浪博客, [匿名] 兄弟, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002pv> 2006-5-4
- 余华新浪博客, [匿名] 风歌子, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002u8#comment> 2006-5-4
- 余华新浪博客, [匿名] 匿名, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002pv> 2006-5-4
- 余华新浪博客, [匿名] BettySue, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002x6#comment> 2006-5-6
- 余华新浪博客, [匿名] zhuxy, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002t1> 2006-5-6
- 余华新浪博客, 小旺财的愿望, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002x6#comment> 2006-5-6
- 余华新浪博客, [匿名] 乾隆, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002t1> 2006-5-7
- 余华新浪博客, yoyo, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002lq> 2006-5-7
- 余华新浪博客, 互动——风歌子, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002t1> 2006-5-7
- 余华新浪博客, 互动——谵妄者——SRUS——湖与桥, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002x6> 2006-5-8
- 余华新浪博客, [匿名] 赵雅琼, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002kh> 2006-03-26
- 余华新浪博客, 伤心水库, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002lq> 2006-5-8
- 余华新浪博客, 互动——邱贵平, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002i3> 2006-5-5
- 余华新浪博客, 《互动——风歌子》, [Online]. <http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002t1> 2006-4-3
- 余华新浪博客, [匿名] 生态, [Online].

<http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002x6#comment> 2006-4-4
余华新浪博客, [匿名] 姜自田, [online].

<http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002kh#comment> 2006-4-12
余华新浪博客, 叶梁, [online].

<http://blog.sina.com.cn/u/467a32270100021q> 2006-5-1
余华新浪博客, 肉饼, [Online].

<http://blog.sina.com.cn/u/467a32270100021q> 2006-5-1
余华新浪博客, [匿名] 媛, [Online].

<http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002kh#comment> 2006-5-2
余华新浪博客, 互动——冰雪蓝, [Online]

<http://blog.sina.com.cn/u/467a3227010002pv> 2006-04-10,
余华新浪博客网, [匿名] agoodcat, [Online].

<http://blog.sina.com.cn/u/467a32270100021q> 2006-4-11

	Name and Surname (姓名) : Zhao Ping
	Highest Education (最高学历) : Ph. D.
	University or Agency (任职院校或单位) : Huachiew Chalermprakiet University
	Field of Expertise (专业领域) : - Business Administration - Chinese Modern and Contemporary Literature
	Address (地址) : College of Chinese Studies, 18/18 Bangna-Trad Road. K. m. 18 Bangplee District, Samuprakarn, Thailand

泰国学生新 HSK4-6 级试题中文化因素的偏误分析

ERROR ANALYSIS OF CULTURAL FACTORS IN THE NEW HSK TEST QUESTIONS OF LEVEL 4-6 FOR THAI STUDENTS

朱绍旭¹

ZHU SHAOXU

清莱皇家大学

Chiangrai Rajabhat University

E-mail: 2444137035@qq.com

陈尊严²

Somyos Chanboon

清莱皇家大学

Chiangrai Rajabhat University

E-mail: somyos.cha@hotmail.com

Received: 12 June 2021 / Revised: 29 October 2021 / Accepted: 29 October 2021

摘要

本文先分析 HSK4-6 级试题中存在的文化因素，然后制作文化因素试卷，采用问卷调查对泰国清莱皇家大学汉语专业的泰国学生进行考察，考察学生 HSK4-6 级试题中文化因素的偏误，结果表明：文化因素对学生做题有很大影响，造成文化因素偏误的主要原因有：学习者自身、学习环境及思维方式差异。对泰国学生汉语学习的建议包括：加强中国文化知识的学习；加强做题技巧，用于面对难题；用中国人的传统思维方式看汉语。

关键词：新 HSK4-6 级；泰国学生；文化因素；偏误分析

ABSTRACT

This article first analyzes the cultural factors in the HSK 4-6 test questions, and then prepares the cultural factor test papers. The questionnaire survey is used to investigate the cultural factors of the Chinese majors and the cultural factors in the HSK 4-6 test questions. The results show: culture Factors have a great influence on students' questions. The main reasons for cultural errors are: learners, learning environment and thinking style

differences. Suggestions for Thai students to learn Chinese include: strengthening the learning of Chinese cultural knowledge; strengthening the problem-solving skills to face difficult problems; and using the traditional Chinese way of thinking to read Chinese.

Keywords: New HSK, Thai students, Chinese cultural factors, error analysis

绪论

一、研究背景和意义

(一) 选题缘由

语言是文化的载体，语言也反映文化。了解目的语国家的文化，才能了解他们的思维方式，了解使用这种语言的人如何看待事物，并且还需认识到他们是如何用语言来表达文化的。中国文化源远流长，正是这文化的魅力，致使无数的外国人想要认识中国，了解中国，这对国家之间文化传播具有很深的渗透作用，首先不仅是对彼此文化产生深远的影响，更是为文化发展注入新的源泉和动力，更是国家之间和谐发展的重要因素。

“新 HSK 是一项国际汉语能力标准化考试，重点考察汉语非第一语言的考生在生活、学习和工作中运用汉语进行交际的能力”（国家汉办、孔子学院总部，2009：4）。较之以前的 HSK，新 HSK 增加了新元素，有了很大的变革，其在难度上有所削减，在图片上也会推陈出新，内容上也是越来越丰富，这也是为了汉语水平考试试题合理化。2009 年以前的旧 HSK 主观题型出现较少，新 HSK 增加了主观题的量，加入了很多文化因素，更能测试出学生汉语水平考试的能力。考试时间由少到多，题型也是由少到多，考试时间的安排也是很合理的，减少考试时间不够带来的困扰（国家汉办、孔子学院总部，2009：4）。新 HSK 难度适中，有利于外国学生对于证书的获取，这不仅有利于增加外国学生学习汉语的信心，起到激励作用，也有利于中国文化推广的需求。据数据统计，2010 年新 HSK 考试来自 102 个国家，2014 年 8 月参考人数突破 100 万人（罗民、张晋军、谢欧航、黄鹤臣，2011：17）。

有关文化因素的研究都有对文化因素设置方面提出了相对的建议，但尚未发现有对新 HSK 试题中文化因素的偏误分析，中国文化因素在新 HSK 试题中的分布特点一定程度上决定了汉语水平考试的权威性，因此泰国学生对于中国的文化因素的学习和研究是很有必要的。本文最终目的是为了弥补泰国学生文化因素方面的偏误问题，分析试题中的文化因素偏误，有助于加强泰国学生对于文化因素的认识，提高 HSK 成绩。

(二) 理论基础

S. Pit Corder (1960) 最早提出偏误分析理论，他提出了“过渡方言”的说法，认为这是一种不稳定的类似方言的错误，由于现有语法和目的语语法的差别，造成了这种错误。S. Pit Corder 提出了偏误产生的原因，后来的研究者在其基础上对偏误分析做了系统的分析和研究。现代意义上的

偏误分析理论通常是指二语习得理论, S. Pit Corder (1967) 提出了第二语言理论 (Second Language Acquisition, SLA, 简称“二语习得”)。二语习得过程就是一个反复纠正、改错, 螺旋式上升的过程。S. Pit Corder (1973) 将偏误分为三个类别, 前系统偏误 (pre-systematic errors)、系统偏误 (systematic errors)、后系统偏误 (post-systematic errors)。学习者的文化知识, 学习环境, 思维是造成文化因素偏误的主要原因。偏误分析分为五个步骤, 收集语料、偏误鉴别、偏误描述、偏误解释、偏误评估。

二、研究范围、目的、主要内容和创新性

(一) 研究范围

本文考察的文化因素是影响做题的文化因素, 对做题不影响的文化因素则不予统计, 统计的内容包括听力、阅读、书写, 其中书写部分统计完成句子及用词造句, 写短文及缩写不予统计。先考察 2020 版新 HSK4-6 级 38 套真题中各类型文化因素的数量及分布特点, 再从影响做题的文化因素题型中抽取试题, 每类文化因素抽取 3 道试题, 共抽取 36 道, 重点考察泰国清莱皇家大学人文学院汉语专业的学生文化因素的偏误。

(二) 研究目的

分析《新 HSK4-6 级 (2020 版)》试题中的文化因素, 并考察泰国清莱皇家大学人文学院汉语专业的学生在《新 HSK4-6 级 (2020 版)》试题中文化因素存在的偏误及解释偏误的原因。

(三) 研究主要内容

1. 分析归纳文化因素

将 2020 版新 HSK4-6 级真题中的文化因素的数量、分布、特点等进行全面的分析, 并加工制作成表格, 更好的观察 2020 年新 HSK4-6 级试题中的文化因素数量、分布、特点上的表现形式, 通过演绎、统计、抽象概论, 对新 HSK 试题中文化因素进行加工和整理, 并罗列出试题中文化因素的性质和特点。

2. 分析文化因素偏误

从新 HSK4-6 级 (2020 版) 中抽取 36 道题, 每类 HSK4-6 级中的文化因素抽取 3 道, 并把抽取的文化因素的题综制作成试卷, 分发给泰国清莱皇家大学人文学院汉语专业大四学生的 30 名学生做, 完成答题后把试题收集起来进行研究, 分析试题中文化因素的偏误。

(四) 研究方法

1. 定量分析法

研究有关 2020 年新 HSK4-6 级真题中的文化因素，将这些试题进行统计制作成表格，以求直观的展示分布特点及概况，使文化因素的研究精确化，把握文化因素本质，理清它们之间的关系，为后续分析文化因素的特点和概况作准备。

2. 定性分析法

对文化因素进行“质”的分析，通过归纳、分析、抽象概括的方法对收集的文化因素的试题进行加工整理，由表及里的揭示文化因素的本质、内在规律，得出文化因素的具体分类。

3. 调查法

将各个类别的文化因素的试题进行分类整理，制作出文化因素类别的试卷，将试卷分发给泰国清莱皇家大学人文学院大四年级汉语专业 30 名学生做。

4. 访谈法

学生完成答题后，对学生们出错的题进行访谈，访谈学生做题时的想法及因何将题做错，统计学生做题时受文化因素影响的题。若受文化因素影响不明显，可能还受到其它方面影响的题，则进行访谈，访谈并了解所有影响做题的原因，以寻得对于偏误成因的更全面的认识。

(五) 研究创新性

林国立（1997）对文化及文化因素进行了界定，指出区分“文化”及“文化因素”的关键在于把文化因素看看成是“对外汉语教学中的文化。”牛新生（2002）提出文化分为物质文化、精神文化、社会文化、行为文化、观念文化。程裕祯（1998）将文化分为物质文化、制度文化、行为文化、心态文化。笔者结合三人的观点，取舍合并对文化因素进行了界定。文化因素就是对外汉语教学中的文化，其是语言学的范畴，包括知识文化、制度文化、行为文化、观念文化四大类文化因素。知识文化是指在理解和使用时不产生直接影响的文化背景知识，例如语言文字中的俗语，在新 HSK 试题中包括姓氏称呼、文学艺术、语言文字、中国历史、地理名胜、中国建筑、科学技术、知名人士这八个类别；制度文化指在社会实践中建立的调节相互关系的准则，例如货币单位“元”，在新 HSK 试题中包括中国经济、中国教育两个类别；行为文化指在长期社会交往中形成的社会的、集体的行为，例如饮食文化，在新 HSK 试题中指的是国情民生这个类别；观念文化指与人类世界观、价值观有关的一切文化因素，例如中秋节，在新 HSK 试题中指的是风俗传统这个类别。在前人的研究中，有许多关于文化差异的分析，但是尚未有人做过文化因素的偏误研究，本文可以弥补泰国学生 HSK 试题中文化因素偏误分析的空白。

三、与本论文有关的国内外研究综述

(一) 国内研究综述

金婕 (2014) 在“新 HSK 试题的文化因素分析”中提出了文化教学的相关建议, 分别从适度性、代表性、实用性、趣味性来讲, 并对文化教学方式提出跨文化比较, 多媒体教学 and 实践活动三个建议。其论文对于研究对象 HSK 样卷试题没有具体的指明采取哪一年的哪些样卷试题, 此外, 在文化因素的分类上仅仅从“狭义文化”来写, 却忽视了从“广义文化”来分类。

李安琪 (2015) 在“HSK 试题文化因素的分析与研究”中提出了汉语国际教学文化教学的启示, 有四个方面: 注意文化因素的对比; 注重文化内涵的传递; 重视文化因素的交际性; 讲求文化体验的多样性。其论文中对于文化的分类有诸多交叉之处, 如特有单位可以算作中国经济的范畴, 此外, 没有讲到关于教材编写方面的建议。

苏志新 (2020) 在“HSK 试题中的文化因素与分析——以 HSK 真题集 1-6 级为例”中提出了对汉语国际教育教学的设计建议, 包括注重文化对比分析、进行多媒体教学、培养兴趣、组织化活动。其论文在文化因素分类方面存在交叉, 如各类节日和风俗习惯可以进行合并, 此外论文中尚未提及教材的编写以及学生如何应对新 HSK 考试以及答题技巧等。

周玲 (2014) 在“泰国学生 HSK 汉语词汇偏误分析——以新 HSK 五级写作为例”中提出词汇教学策略方面应该加强词汇讲解的深度、加强构词法教学、加强构形法教学、强化训练教师的泰语能力。学习策略分别是认知策略、元认知策略、社会策略、情感策略。写作教学策略是训练学生的联想造句及学生看图写作能力。该论文的偏误分析还不全面, 留学生的偏误是多种多样的, 所以对偏误的归纳整理还不够全面, 此外, 该论文仅仅是研究新 HSK 五级中写作的词汇偏误所以难免具有局限性, 不能更全面的反映出泰国学生学习词汇的偏误。

(二) 国外研究综述

Wisuda Kaewyod (2020) “汉语教科书中的 HSK 词汇分析, 面向乌汶尼皇家大学人文社科学院中文课程的学生”中研究发现 1369 个教材中的所有词汇都有不匹配的词汇, 标准词汇表测量了 617 个标准 HSK 词汇表, 并发现 752 个符合不同水平的 HSK 词汇表。一年级教材中 HSK3 级和 HSK4 级词汇最多, 但是其词汇并不决定学习者学习的 HSK 词汇圈的最大程度。该文章没有对教材及 HSK 试题中文化词汇进行分析, 所以对于教学建议难免有不足之处。

刘琪, 番秀英, 刘瑞 (2020) “新 HSK 四级考试对泰国本土汉语教师的反拨效应”中考察发现考试对汉语本土教师具有一定强度的正面反及负面反拨效应, 且正面大于负面。该文章没有提到学校以及学生对于文化知识学习的建议。

四、总结内容

HSK 是衡量学习者汉语水平的标准，因此通过 HSK 考试尤为重要，想要学好汉语，就需要学习语言为主，文化为辅。本文首先考察文化因素的分布情况，然后采用问卷调查及访谈调查的方法，考察泰国学生文化因素的偏误情况，并分析偏误，其创新之处在于前人未有关于文化因素偏误的研究，本文能弥补泰国学生文化因素偏误方面的空白。与本文相关的国内研究综述有 4 篇，国外研究综述两篇。金捷、李安琪、苏志新三人与本文研究方向最接近，但三人研究的仅仅是 HSK 试题中文化因素的分布，没有研究文化因素的偏误。

结论

五、研究结果

（一）《新 HSK4-6 级（2020 版）》试题中的文化因素

新 HSK 试题中的知识文化包括八个小类别，制度文化包括两个小类别，而行为文化、观念文化皆只有一个类别，因而行为文化、观念文化不单独统计。

本部分是四大类文化因素，统计结果如下：

表 1 影响做题的四大类文化因素数量统计

等级	类别	知识文化	制度文化	行为文化	观念文化	总数
四	数量	124	10	29	11	174
	比例 (%)	71.26	5.75	16.67	6.32	100
五	数量	198	1	15	7	221
	比例 (%)	89.59	0.45	6.79	3.17	100
六	数量	224	3	12	8	247
	比例 (%)	90.69	1.21	4.86	3.24	100
总数		546	14	56	26	642

从表 1 中可看出，HSK 四级出现率最高的是知识文化，占比 71.26%；最低的是制度文化，占比 5.75%。HSK 五级出现率最高的是知识文化，占比 89.59%；最低的是制度文化，占比 0.45%。HSK 六级出现率最高的是知识文化，占比 90.69%；最低的是制度文化，占比 1.21%。

本部分是知识文化的统计结果，知识文化所占比来自表 1 的统计结果。知识文化 8 个类别统计结果如下：

表 2 知识文化统计结果

等级	类型	姓氏称呼	文学艺术	语言文字	中国历史	地理名胜	中国建筑	科学技术	知名人士	总数
四级	数量	10	11	60	/	34	5	2	2	124
	比例 (%)	5.75	6.32	34.48	/	19.54	2.87	1.15	1.15	71.26
五级	数量	9	18	97	22	18	5	2	27	198
	比例 (%)	4.07	8.14	43.89	9.95	8.14	2.26	0.90	12.22	89.59
六级	数量	/	25	126	22	15	1	1	34	224
	比例 (%)	/	10.12	51.01	8.91	6.07	0.40	0.40	13.77	90.69
总数		19	54	283	44	67	11	5	63	546

从表 2 中可看出, HSK 四级知识文化中出现率最高的是语言文字, 占比 34.48%; 最低的是科学技术、知名人士, 占比均为 1.15%。HSK 五级知识文化中出现率最高的是语言文字, 占比 43.89%, 最低的是科学技术、知名人士, 占比均为 0.90%。HSK 六级知识文化中出现率最高的是语言文字, 占比 51.01%, 最低的是科学技术、中国建筑, 占比均为 0.40%。

本部分是制度文化的统计结果, 制度文化的比例来自表 1 的统计结果。统计结果如下:

表 3 制度文化的统计结果

等级	类型	中国教育	中国经济	总数
四级	数量	5	5	10
	比例 (%)	2.87	2.87	5.75
五级	数量	1	/	1
	比例 (%)	0.45	/	0.45
六级	数量	1	2	3
	比例 (%)	0.40	0.81	1.21
总数		7	7	14

从表 3 中可看出, HSK 四级制度文化中中国教育、中国经济均占比 2.87%。HSK 五级制度文化中中国教育占比 0.45%; 中国经济未出现。HSK 六级制度文化中中国教育占比 0.40%; 中国经济占比 0.81%。

(二) 泰国学生《新 HSK4-6 级 (2020 版)》试题中文化因素的偏误

1. 文化因素偏误的调查

本部分是新 HSK4-6 级 (2020 版) 文化因素试卷统计结果, 总共发放 30 套试卷, 圆满收回。本统计是按各类别平均错误率由高到低排列。HSK4-6 级 36 道试题统计结果如下:

表 4 新 HSK4-6 级 (2020 版) 文化因素试卷统计结果

题号	类型	错误人数	平均错误率 (%)
6, 8, 7	语言文字	24, 20, 19	70
22, 21, 20	知名人士	24, 20, 14	64.45
33, 9, 4	中国历史	27, 24, 7	64.44
36, 32, 23	中国教育	26, 16, 15	63.33
11, 35, 26	国情民生	25, 16, 13	60.00
3, 5, 34	文学艺术	26, 16, 10	57.78
10, 12, 15	地理名胜	16, 16, 15	52.22
25, 30, 24	中国经济	21, 14, 7	46.67
31, 2, 1	姓氏称呼	21, 12, 5	42.22
19, 17, 18	科学技术	17, 14, 5	42.22
28, 29, 27	风俗传统	15, 12, 7	37.78
14, 16, 13	中国建筑	14, 12, 7	36.67
所有类型平均错误率			53.15

从表 4 中可看出, 语言文字、知名人士、中国历史、中国教育、国情民生、文学艺术、地理名胜这七个类型每个类型 3 道题的平均错误率分别为 70%; 64.45%; 64.44%; 63.33%; 60.00%; 57.78%; 52.22%。

2. 文化因素偏误的情况

笔者以平均错误率高于 50% 的类型作为偏误解释的主要内容, 其有语言文字、知名人士、中国历史、中国教育、国情民生、文学艺术、地理名胜。具体如下:

HSK4-6 级第 6 题, 如下:

6. “读书好, 读好书, 好读书。”首先, 说的是读书有很多好处; 其次, 每个人的时间都是有限的, 不可能把世界上每一本书都读完, 所以要读好的书; 最后, 就是要养成阅读的习惯, 使读书真正成为自己的兴趣爱好。

★ 根据这段话, 读书: ()

A 需要耐心 B 需要选择 C 有时间限制 D 能改变性格

该题文化因素词是“读书好, 读好书, 好读书”, 类型为语言文字, 答案是 B, A、B、C、D 所选人数分别为 5, 6, 9, 10。

这句名言的意思是, 世界上有无数的书, 我们不可能把每一本书都读完, 也就是我们的时间和精力是有限的, 应该选择好书来读。在访谈中了解到, 选择 A 的 5 人看见段落中的“要养成阅读的习惯”, 认为要养成习惯需要耐心; 选择 C 的学生理解的是, 每个人的时间都是有限的, 所以有时间限制, 但时间是有有限的时间和有时间限制是两个不同的概念, 其中有 4 人在做此题时只看 C 选项的有“时间限制”和段落中的“每个人的时间都是有限的”字比较相近, 因此选 C。选 D 的学生认为读书能改变性格这个说法正确, 完全脱离段落靠自己的想法去做题。此外, 访谈中还了解到只有 4 个人理解这句名言的文化含义, 4 个学生都做对。这句名言, 学生不理解其意思, 甚至第三个“好”字读音

为第四声，与前两个不同，但对阅读题的分析理解能力又达不到，因此产生偏误，选 A 和 D 的学生没有学会做题围绕材料的道理，并且不会用排除法排除 A 和 D。

HSK4-6 级第 22 题，如下：

22. 张衡是中国东汉时期著名的科学家。他观测记录了 2500 颗恒星，并发明了世界上第一台能较准确预测地震的仪器——地动仪。此外，他还有哲学、文学等著作 32 篇，有历史学家称赞他为世上罕见的“全面发展的人物”。根据这段话，下面哪项正确 ()
A 张衡著有 32 篇哲学著作 B 地动仪主要用于观测星星 C 张衡在科学方面成就突出 D 历史学家对张衡评价不高

该题文化因素词是“张衡”，类型为知名人士，答案是 C，A、B、C、D 所选人数分别为 17, 4, 6, 3。

张衡是中国古代著名的科学家，在科学方面拥有很高的成就。若学生了解张衡，就知道 C 选项是正确的，了解张衡也就会了解他发明的地动仪，用于预测地震。若缺乏名人文化知识，则无法直接通过文化知识做题，就只能靠理解试题内容选择正确答案。根据访谈得知，A 选项选错是因为理解力，选错的 17 人认为“有哲学、文学等著作 32 篇”指的是哲学、文学各 32 篇，段落中提到的是哲学著作和文学共 32 篇，而非哲学著作就有 32 篇；选择 B 选项和 D 选项的学生是由于分析能力差，文中提到地动仪用于预测地震，而非观测星星。张衡是少见的全面发展的人，说明历史学家对其评价很高。本题若听说过张衡此人的简介，学生就很容易做对。当然，此题若学生拥有一定的中国文化常识也能排除 D，选择 C，因为通常歌颂的历史名人皆都成就突出，评价较高，因为需要弘扬正能量。这也是一个做题技巧。

HSK4-6 第 33 题，如下：

33.
“东道主”一词出自《左传》。晋文公早年被人陷害而在国外流亡 19 年，最后在秦国的帮助下，返回晋国当上了国君。在他流亡期间，曾途经郑国，但郑国国君郑文公并没有对他施以援手，晋郑两国由此结下了仇怨。后来晋国联合秦国一起攻打郑国。郑文公派出老臣烛之武出使秦国，试图化解危机。
擅长游说的烛之武见到秦穆公，并没有卑躬屈膝，而是言辞中肯地说道：“郑国和秦国相距很远，中间还隔着晋国。郑国灭亡，只会增加晋国的实力，对秦国来说一点儿好处也没有。假如您放弃消灭郑国的计划，把郑国当做东方道路上的主人，秦国使者途经郑国时，郑国加以款待，这样不是很好吗？”
秦穆公一听，觉得有理，便采纳了烛之武的建议，不但撤了兵，还留下一些士兵帮助郑国守卫城池。秦军一撤，晋文公势单力薄，也只好撤军了。
烛之武原话里有“东道主”这个词，郑国也因此成了最早的“东道主”。
中国古代很讲究方位的排列。五行学说中，东和西相比较，以东为上。在一些宴会上，主人通常坐在东面，因而东道主就有了主人的意思。
现在，东道主一般泛指接待或宴请的主人。另外，一些活动的主办方也被称为东道主。
根据上文，烛之武：()
A 口才好 B 爱炫耀 C 态度傲慢 D 精通兵法

该题文化因素词是“东道主”，类型为中国历史，答案是 A，A、B、C、D 所选人数分别为 3, 5, 10, 12。

【出处】：春秋·鲁·左丘明《左传·僖公三十年》：“若舍郑以为东道主，行李之往来，共其乏困，君亦无所害。”典故出自《左传·烛之武退秦师》。秦国在西方（今陕西），郑国在东方（今河南），晋国在秦郑之间（今山西）。《左传》僖公三十年九月，秦、晋包围郑国，郑国派烛之武去游说秦穆公，说郑国如果生存下去，可以成为秦国在东方道路上的主人，为秦国提供服务，而灭亡郑国对秦国无利有害。学生若了解历史事件“东道主”，就会了解烛之武这个人口才很好，并非爱炫耀、态度傲慢、精通兵法。该文章选自中国高中语文课本必修课文，不同的是高中语文课本是文言文，这里是白话文。若阅读理解力高，则可通过文中“擅长游说”一词，并结合文章内容选出答案。根据访谈得知，选择 D 的学生认为烛之武精通兵法，出使秦国，使得秦军退兵，这也表明阅读理解能力还不够。选择 C 的学生认为

烛之武没有卑躬屈膝，而且言辞中肯，表明烛之武很傲慢，但卑躬屈膝指的是低头弯腰，屈膝下跪，形容没有骨气。而“没有卑躬屈膝”表明烛之武很有骨气，是褒义，并非傲慢。选择 B 的学生读不懂段落意思，认为烛之武喜欢说，因此认为烛之武喜欢炫耀。

HSK4-6 级第 36 题，如下：

36. 北京语音 标准音 普通话 以 为
句子：_____。

该题文化因素词是普通话，类型为中国教育，答案是“普通话以北京语音为标准音”，所做情况是 26 人做错，4 人做对。

中国各个地方都有其普通话，但普通话都以北京语音为准，所以是普通话以北京语音为标准音。根据访谈得知，21 人分不清普通话和北京语音的所属关系，8 人写成了“北京语音以普通话为标准音”，另外 13 人因为不懂“以”和“为”这个搭配的用法，写成了“以为北京语音普通话标准音”或“为北京语音以普通话标准音”。另外 5 人知道普通话和北京语音所属关系，但也由于不懂“以”和“为”的搭配，因此写成了“以为普通话北京语音标准音”、“以普通话北京语音为标准音”、“为普通话北京语音以标准音”。本题，除了考察普通话的概念，还考察学生对词义及语法的理解，若对中国制度文化不了解，不认识普通话概念，就很难做对；若学生理解词义和语法，那么学生就有一半的可能性做对，只会出现“普通话以北京语音为标准音”及“北京语音以普通话为标准音”。其中就有几人学生是懂普通话这个文化因素，但不懂语法。此题，不懂此文化因素对于学生来说是很致命的偏误。

HSK4-6 级第 11 题，如下：

11. 按照饮食特点分，中国主要有四大菜系，即川菜、鲁菜、淮菜和粤菜。当然，其中最著名的，还是大家熟悉的川菜。川菜的突出特点是麻和辣，最正宗的川菜是成都和重庆两地的菜肴。如今川菜馆早已遍布世界各地，受到了人们的广泛欢迎。
根据这段话，下面哪项正确 ()

该题文化因素词是川菜，类型为国情民生，答案是 B，A、B、C、D 所选人数分别为 2, 5, 14, 9。

川菜以麻辣而出名，但中国有四大菜系，并非都是麻辣，而且川菜馆遍布各地，只是成都和重庆的川菜最正宗。根据访谈得知，由于泰国学生吃过和了解过的中国菜几乎都是麻辣的，所以认为中国菜特点是麻和辣，没有在意到其它菜系，而泰国菜稍清淡一些，且以酸甜居多，所以这 14 人没怎么读题目，就根据自己对中国菜的错误认识选择了 C。选择 A 的 2 人不能理解文段意思，随意选择 A。选择 D 的学生看到“最正宗”三个字，由于不理解，所以认为只有成都和重庆才有川菜，正宗也即味道最纯正，若学生有对中国饮食文化有了解，则会知道川菜遍布各处，只是重庆和成都最为正宗。做此题时，也比较注重学生分析理解能力，但由于学生对于中国饮食的错误认识，基本选择了 C。

HSK4-6 级第 3 题，如下：

3. 《清明上河图》是中国十大传世名画之一，画宽 24.8 厘米，长 528.7 厘米，是北宋画家张择端的画作，现存于北京故宫博物院。作品以长卷形式将复杂的景物纳入到统一的画卷中，记录了北宋都城汴京清明时节的日常生活，具有极高的历史价值。
- 根据这段话，下面哪项正确 ()
- A 这幅画有 500 多米长 B 这幅画是世界上最长的画 C 这幅画画的是汴京的景象 D 这幅画记录了皇帝的生活

该题文化因素词是“清明上河图”，类型为文学艺术，答案是 C，A、B、C、D 所选人数分别为 3, 10, 4, 13。

《清明上河图》属于中国文化遗产，中国古代绘画比较注重人与自然的和谐统一，多描述民间生活，很少描述帝王的生活。若学生认识《清明上河图》或了解中国古代绘画之特点，则有益于做题。当然，若阅读理解能力够高，也能将题做对。根据访谈得知，选 D 的 13 人中，有 6 人是根据段落中的“记录了”和“生活”两个词语与 D 选项中的词对应，故而选择 D，另 7 人则是既根据选项与答案存在对应词，也根据“十大传世名画”、“北宋都城汴京”等词认为该画是记录皇帝的生活。选 B 的 10 个人中，有 3 人听说过清明上河图，认为清明上河图是世界上最长的画，但是段落中未提及；另 7 人则是根据“长 528.7 厘米”这句话认为清明上河图是世界上最长的画。选择 A 的人是不知“米”、“厘米”是有区别的。C 选项正确，记录汴京景象，人们的日常生活。

HSK4-6 级第 10 题，如下：

10. 洞庭湖位于湖南、湖北省交界处，是中国第二大淡水湖，号称“八百里洞庭”。洞庭湖风光迷人，据传是“神仙洞府”。它最大的特点是湖中有山，湖外有湖，水天一色。湖南省和湖北省中的“湖”字，指的就是洞庭湖。
- 根据这段话，下面哪项正确 ()
- A 洞庭湖景色优美 B 洞庭湖的水是咸的 C 洞庭湖动植物种类繁多 D 洞庭湖面积在不断扩大

该题文化因素词是“洞庭湖”，类型为地理名胜，答案是 A，A、B、C、D 所选人数分别为 14, 1, 10, 5。

洞庭湖是中国的地理名胜，被称为神仙洞府，其景色自然是很优美的，学生对于中国的地理文化知识掌握的不够，在做此题时，就无法根据自己中国地理文化知识去判断选项对错。根据访谈了解到，学生由于阅读理解能力不足，在看到“八百里洞庭”、“湖外有湖”等字眼时，就误解为面积在不断扩张，选择 D 选项。选择 B 的 1 人由于觉得难于理解，因此随意选了 B。选择 C 的 10 人认为洞庭湖是中国第二大淡水湖，因此动植物种类繁多，抛开了做题不能脱离材料的方法。段落中提到“风光迷人”其意思也就是景色优美，正因为景色迷人，因此才被称为“神仙洞府”。此外，“湖中有山，湖外有湖，水天一色”也是表达景色优美，水天一色也即水和天相互映衬，颜色一致。在做此题时，更重要的是阅读理解，中国地理文化知识也会对做题有所帮助，知道洞庭湖也就知道其景色优美，就不会急于排除 A 选项。

3. 偏误成因

(1) 学习者自身原因

学习者中国文化知识不足。对于一部分题，学生依靠较强的分析理解能力即可做对，文化因素虽有影响，但对于水平高的学生来说，影响力极小。如 HSK4-6 第 10 题，此题为阅读题，主要是介

绍洞庭湖，可根据对段落的分析理解选择正确答案，对于分析能力强的学生来说，可以做对，但对于理解力不够的学生来说，则很难做对，即使没有文化知识，拥有很高的阅读能力也可做对。再如“读书好，读好书，好读书”，若不理解其语义文化，学生就只有完全依靠阅读能力，若阅读能力达不到，就会因意思看似相似而选错答案，“每个人的时间都是有限的”和“有时间限制”，会让学生认为是同一个意思，学生不理解该句子文化含义，还会根据自己对于读书的作用的理解，抛开语义选答案。又如，饮食文化方面，若对川菜不了解，就会根据自己对于川菜的想当然的认识来选答案，因为大多数泰国学生了解和见到的中国菜多偏辣，因此认为中国菜的特点是麻和辣，从而造成偏误。因此，学习者文化知识不足也是造成偏误的原因之一。

做题回避策略。在访谈中，笔者了解到一部分学生在面对自己觉得浪费时间或者比较难的题时，就不自觉的选择回避。学生一看到复杂的描述，就会产生畏难心理，认为即使做了也不一定对，还挺浪费时间，因而随意选择一个答案，看下一道试题，但其实做一些题只需要重点看其中某句话，如 HSK4-6 级第 33 题，该题只需要看到“擅长游说”一词就可以知道选择 A 选项。在做段落比较大的题型的时候，学生都是先看一看一眼其难度，若觉得难，则选择逃避。学生一看到内容非常多，就会觉得很难，从而选择回避，要么不愿做，选择跳过这道题，在做试题时，段落较大的题型是学生回避的主要对象。

(2) 学习环境的影响

泰国学生学习汉语是由泰国老师教授，泰国老师虽然有很高的汉语水平，有着丰富的教学经验，但对中国文化的了解不甚充分，尤其是中国的文学艺术、历史事件、历史名人等方面，如在向学生讲解清明上河图之时，大部分教师无法从中国人的传统思维方面去讲解，因此学生无法有充分的了解，学生依靠的仅仅是过硬的阅读理解和分析能力。若教师能够向学生讲解中国人的思维方式，则学生下次遇到类似的题，就可以用中国人的传统思维方式去理解，因而教师的中国文化知识不足也是造成文化因素偏误的原因之一。又如，教师在讲解历史名人张衡的时候，对张衡的事迹描述就不会太详尽，对张衡地动仪是怎样的一个仪器，对于其形貌不甚了解，学生对于这些没法留下深刻印象。笔者有一本泰国学生使用的教材，它是北京语言大学出版社的《HSK 标准教程》，该教材虽然每个单元会有文化因素的介绍，但其对文化因素的介绍涉及面不足，如中国的历史名人文化，历史事件的讲解，更没有这方面的归类描述。该教材对于文化因素的描述主要是关于汉语熟语的介绍，如成语、俗语、名言等，在每部分内容后面都会有语言文字方面文化因素的注释，但对其注释也只是简单的描述熟语的意思，没有深入的讲解文化含义。为了更深入了解泰国汉语专业学生汉语教材文化因素的设计情况，笔者对 5 位人文学院汉语专业的泰国学生进行了访谈，了解到他们使用的教材中确实涉及面不足，更没有这些文化因素的归类及描述。也了解到教师在给学生讲解试题时，更多的是从内容分析和理解方面去讲解，而对一些文化因素知识没有涉及。由此可见，造成偏误的原因之一是对文化的了解不充分。若使用的教材有历史文化名人归类、历史事件归类，则教师可以统一的将这些历史名人以及历史事件对学生们进行大致的描述和讲解。

(3) 思维方式差异

中国古代哲学思想的一个主要特点是“天人合一”，强调人与自然的和谐统一，通过直觉体验并把握实际，而不是将事物与客观实际放在斗争对立面，从事物内在冷静客观分析。汉语结构最大特点是注意意和而不注重形式，这也决定了语言结构之灵活性、简洁性。

中国人善于概括和总结，从整体上把握事物，却疏于对局部的推理。因为这样的思维方式，才形成了特别的词义、语句文化，如成语、名言、俗语等。此外，这样的思维模式也造就了特别的文化遗产，如文学艺术。如 HSK4-6 级第 3 题，清明上河图，是中国的十大传世名画之一，它的绘画手法就是注重人与人、人与自然的和谐统一，注重描述民间生活，正是因为“天人和一”思维方式的影响，通过直觉去感悟客观事物的存在，就绘画与客观实际联合起来，注重绘画内涵。HSK4-6 级第 6 题，“读书好，读好书，好读书”这样的特有名言，如果学生没见过或者不去给他们不讲解文化含义，他们就很难理解。汉语的成语、名言、俗语等等都有一个简短的特点，把原本一长串文字才能描述的事物简短化，这就突出了中国人注重事物的整体性，注重归纳的思维方式，这也体现出，汉语构词的“意合”这个特点。

语言和思维模式相互影响，思维方式不仅决定者语言的不同，也决定者民族文化的不同，因此在学习一门语言时，了解其思维方式是很重要的。

六、对泰国学生汉语学习的建议

(一) 加强中国文化知识的学习

根据统计结果可知，HSK（四级）18 套试卷 1800 道题中影响做题的文化因素有 167 道，占比 9.28%；HSK 五级 10 套试题 1000 道题中影响做题的文化因素题数有 170 道，占比 17.00%，HSK 六级 10 套试题 1010 道题中影响做题的文化因素题数有 211 道占比 20.89%，这足以说明文化因素对做题影响比较大，学习文化因素对于做题有莫大的帮助，因此学生需要加强文化知识的学习，以语言学习为主，文化学习辅助。掌握了文化知识，一方面对做题时的分析和理解有帮助，有利于做题；另一方面可以节约做题时间。以 HSK 五级为例，170 道影响做题的文化因素试题中，语言文字有大约 97 道，知名人士 27 道，中国历史 22 道，文学艺术、地理名胜都为 18 道，这几类文化因素占比较高，而这些文化因素除了语言文字学生平时接触较多，其余几乎没有学习和了解，因此加强文化知识的学习是很有用的，至少在对整体做题上影响是不可小觑的。

(二) 加强做题技巧，勇于面对难题

在做题时，除了阅读理解能力很重要，做题技巧也同样重要，拥有做题技巧能有效提高考试的成绩，做题技巧的作用重点表现在阅读理解题上。在每一份 HSK 五级试题中，阅读理解就占了 45 道题，题数非常之多。根据偏误分析结果来看，阅读理解题中大部分题，若有做题技巧，能提高选择题的正确率。如在做阅读题时，做题要紧紧围绕材料，不可脱离材料，并从段落中找答案，分清关

键字，在做题时也要分清对应关系，选项中的内容对应的是段落中的哪句话；在段落很长的阅读题中，可以先读选项，对选项大概了解，然后阅读段落找答案，并且阅读是要瞻前顾后；在做文字描述比较多的试题时，有的句子不需要看整个段落的内容，只需要看重点的句子。

(三) 用中国人的传统思维方式看汉语

语言和思维相互作用相互影响。不同民族在历史的发展中，由于思维的差异，语言的形成就会有差异，形成了不同的语言符号。思维方式会影响语音、语法，甚至会影响民族性格，民族文化。由于思维方式会影响语言特点，因此也会影响到人们的情感，而情感常体现在语言中。在 HSK4-6 级中语言文字占最大比重，几乎占影响做题的总题数的一半，如 HSK 五级中影响做题的题数有 170 道，语言文字就有 90 多道，而这些题都与思维方式息息相关，因此了解中国人的思维方式对于汉语学习者很有必要。汉语最大的特点是“意合”，没有丰富的时态变化，仅凭实词、虚词表达语法意义。注重整体归纳，从整体上把握事物，而很少看局部，这不仅体现在汉语词语，也体现在汉语熟语方面。熟语的特点是简洁凝练，把原本很长的话用很短四字成语或一句简短的话来概括，这就反映了中国人的思维方式，注重整体和归纳。在做文学艺术、中国历史类型的题时，学生可以根据中国人讲究“天人合一”，注重人与人、人与自然的和谐统一的思维方式来分析试题，有助于提高分析能力。学生用中国人的思维方式来学习汉语，有助于汉语学习，提高 HSK 考试成绩。

参考文献

- 程裕祯. 中国文化要略. [M]. 北京：外语教学与研究出版社, 2003. 3
- 国家汉办. 新汉语水平考试大纲. [M]. 北京：商务图书馆, 2009. 4
- 金婕. 新 HSK 试题的文化因素分析：[硕士学位论文]. [D]. 苏州：苏州大学，2014
- 李安琪. 新 HSK 试题中文化因素的分析与研究：[硕士学位论文]. [D]. 苏州：苏州大学，2015
- 林国立. 构建对外汉语教学的文化因素体系——研制文化大纲之我见. [J]. 语言教学与研究，1997, 10(1) . 17-28
- 李洪源. 跨文化交际中的文化差异与文化融合——以第十“汉语桥”比赛为例：[硕士学位论文]. [D]. 东北：东北师范大学，2015
- 刘琪，番秀英，刘瑞. 新 HSK 四级考试对泰国本土汉语教师的反拨效应. [J]. 华侨崇圣大学学报，2020, 2 (7) :107-122
- 罗民、张晋军、谢欧航、黄鹤臣. 新汉语水平考试 (HSK) 海外实施报告. [J]. 中国考试，2011, 2(4):17
- 牛新生. 外语教学中的文化教学. [J]. 宁波大学学报 (教育科学版), 2002, 24(6) :80-83
- 苏志新. HSK 试题中的文化因素分析——以 HSK 真题集 1-6 级为例：[硕士学位论文]. [D]. 河北：河北师范大学，2020

Wisuda Kaewyod. 汉语教科书中的 HSK 词汇分析, 面向乌汶尼皇家大学人文社科学院中文课程的学生. [J]. 拉加大学人文和社会科学杂志, 2020, 2(7):135-150

中国科学院语言研究所词典编辑室(2012). 现代汉语词典. [M]. 北京: 商务图书馆, 2012. 31-39

周玲. 泰国学生 HSK 汉语词汇偏误分析——以新 HSK 五级写作为例: [硕士学位论文]. [D]. 广西: 广西大学, 2014

Corder. S. P. The significance of learners' errors. [J]. International Review of Applied Linguistics, 1967, 1(5):3-7

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名):
	Zhu Shaoxu
	Highest Education (最高学历):
	Master' s Degree
	University or Agency (任职院校或单位):
	Chiangrai Rajabhat University
	Field of Expertise (专业领域):
	Teaching Chinese to Speakers of Other Language
	Address (地址):
	80 Moo9 Chiangrai Rajabhat University, T. Bandu, A. Meaung, Chiangrai Province 57100

Author (2) Information (第二作者信息)

	Name and Surname (姓名):
	Somyos Chanboon
	Highest Education (最高学历):
	Ph. D. Literature Chinese Philology, Beijing language and Culture University, China
	University or Agency (任职院校或单位):
	Chiangrai Rajabhat University
	Field of Expertise (专业领域):
	- linguistics and Applied Linguistics - Chinese teaching
	Address (地址):
	80 Moo9 Chiangrai Rajabhat University, T. Bandu, A. Meaung, Chiangrai Province 57100

CIPPA 教学模式在泰国汉语课堂教学中的应用

THE APPLICATION OF CIPPA MODEL IN TEACHING CHINESE FOR THAI STUDENTS

周文慷

ZHOU WENKANG

清莱皇家大学

Chiangrai Rajabhat University

E-mail: zhuxi1808@gmail.com

马如丽

MONLURDEE SAEMA

清莱皇家大学

Chiangrai Rajabhat University

E-mail: rulimm@yahoo.com

Received: 5 October 2021 / Revised: 29 October 2021 / Accepted: 29 October 2021

摘要

本文以泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的 29 名学生为研究对象, 然后采用 CIPPA 教学模式进行教学实践。研究目的是设计泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班汉语综合课的 CIPPA 教学模式教案, 考察泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的学生使用 CIPPA 教学模式教案进行教学的有效度。研究工具包括 CIPPA 教学模式教案、前测与后测试卷。以实验法, 采取“单一组前测与后测设计”的方法来考察教师使用 CIPPA 教学模式进行教学前后学生学习成绩的变化, 利用平均值 ($\bar{X}$)、标准差 (S.D.)、 E_1 / E_2 、T-TEST 来进行数据统计分析。通过分析得出以下结论:

通过对实验过程有效率和实验结果有效率的比较, E_1 / E_2 分别为: 85 和 82.76, CIPPA 教学模式教案的有效度达到实验前假设为: 80/80 的标准, 这说明 CIPPA 教学模式教案具有一定的可靠性。通过对比学生前后测测试成绩的数据发现: 学生的后测成绩的平均值为: 41.38, 高于前测成绩的平均值: 33.21, 显著性小于 0.01, 测验的结果显著。表明学生在教师使用 CIPPA 教学模式进行教学之后, 学生的汉语学习成绩得到了明显的提高。

关键词: CIPPA 教学模式; 泰国学生; 汉语课堂

ABSTRACT

This article takes 29 students in the basic Chinese class of the Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand as the research object, and then adopts the CIPPA teaching model for teaching practice. The research goal of this article is to design the CIPPA teaching model teaching plan for the comprehensive Chinese course of the Basic Chinese Class of the Faculty of Education of Chiang Rai Rajabhat University, Thailand, and to investigate the effectiveness of the teaching plan. Research tools include CIPPA teaching model teaching plan, pre-test and post-test papers. Using the experimental method, adopt the method of "single-group pre-test and post-test design" to investigate the changes in students' academic performance before and after the teacher uses the CIPPA teaching model to use the average ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), E_1 / E_2 and T-TEST to Perform statistical analysis of data. The following conclusions are drawn through analysis:

By comparing the efficiency of the experimental process and the experimental results, E_1 / E_2 respectively: 85 and 82.76. The effectiveness of the CIPPA teaching model teaching plan reaches the pre-experiment hypothesis: 80/80 standard, which shows that the CIPPA teaching model teaching plan has a certain degree of reliability. By comparing the data of the students before and after the test scores, it is found that the average of 41.38 of the students' post-test scores is higher than the average of the previous test scores of 33.21, and the significance is less than 0.01, and the test results are significant. It shows that after the teachers use the CIPPA teaching model to teach, the students' Chinese learning performance has been significantly improved.

Key words: CIPPA teaching model, Thai students, Chinese Classroom

一、绪论

(一) 选题缘由

随着中国与泰国经济贸易的发展以及中泰两国文化的交流的不断深化。在这样的大背景下，为了满足越来越多的汉语学习者对学习汉语的需求，尽管中国国家汉办每年都选派大量的汉语教师志愿者赴泰国任教。但是泰国的汉语教学目前还存在教师资源不足、没有固定的汉语教材、学校的汉语教学开展情况不理想、学生汉语基础薄弱等问题。而大部分汉语教师在其专业素质和教学经验上明显表现出不足、在教学方法的使用上比较单一，不能够因材施教。而在正式的汉语课堂教学中，由于泰国从小学到大学都有开设汉语课，汉语教师志愿者所面对的教学对象不一样，泰国的汉语学习者从儿童到成人都有。那么对于汉语教学的教学方法或教学模式就要针对不同阶层的汉语学习者

的学习动机和学习方式来进行选择。

21 世纪需要的是有宽厚的基础知识和较强的创造能力、有适应和应变能力、有信息交流处理和运用能力、有良好的道德品质和个性健全的面向世界的“国际型人才”（何维民、王丽娟、齐宏，1996:2-3）。21 世纪的汉语课堂教学应该遵循“学生为主体，教师为主导”的原则。我们应该培养学生的创造力、批判性思维、交流能力和合作能力。要培养学生的创造力，关键在于培养学生的批判性思维。在教学活动中，应树立师生平等的民主观念，赋予学生真正的平等地位。充分尊重学生主动学习的权利，采用有效的教学方法展开教学，启发学生独立思考，让他们主动发现问题、提出问题、分析问题并解决问题（李声明，2004:16）。

CIPPA 教学模式是一种以学生为中心，教师在教学过程中只起到引导作用的教学模式。它是由泰国的学者朱拉隆功大学教育系副教授 Thissana Khemmanee 提出来的。该教学模式很符合 21 世纪“以学生为主体，教师为主导”的汉语课堂教学原则。而把该教学模式应用到泰国汉语课堂的教学之中的研究，笔者通过查阅知网文献后发现除了西丽娜（2018）在其论文“CIPPA 教学模式在泰国初中汉语综合课教学中的应用研究——以清迈府芳巧努拔堂学校为例”一文中将 CIPPA 教学模式运用于泰国初中汉语综合课的教学以外，还没有学者深入地将 CIPPA 教学模式运用到泰国的汉语课堂中并进行实验研究与分析。而其论文中对于 CIPPA 教学模式中的每个英文字母所代表的内涵是如何培养学生的创造能力、社会适应能力、寻找知识与解决问题的能力、实际操作能力以及将学习到的理论知识运用到日常生活中的能力，该作者没有作相关的分析。同时运用 CIPPA 教学模式在进行教学过程中应该怎样设计教学来培养学生的上述五种技能，该作者也没有进行相关的研究。

因此为了弥补前人对于将 CIPPA 教学模式运用到泰国汉语课堂中汉语教学设计的研究不足之处，进一步完善该教学模式在泰国汉语课堂教学中的运用方法。同时为了进一步提高学生的汉语学习成绩，帮助学生学习好汉语。笔者将以泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的 29 名学生作为研究对象，根据 CIPPA 教学模式的的原则和主要实施步骤设计一个可行的科学的教学方案，采用该教学模式对他们进行实验研究。在进行一个学期的教学之后，对该班学生使用 CIPPA 教学模式学习一个学期后的成绩与之前没有使用 CIPPA 教学模式进行教学的学生们的成绩进行对比分析，分析使用 CIPPA 教学模式进行教学之后学生的学习成绩是否有所提高。最终笔者希望通过 CIPPA 教学模式在泰国汉语课堂教学中的这一实验研究，可以提高学生对学习汉语的兴趣，从而进一步提升他们的汉语水平。

（二）研究目的

1. 设计对泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班汉语综合课的 CIPPA 教学模式教案。
2. 考察泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的学生使用 CIPPA 教学模式教案进行教学的有效度。

(三) 研究价值

1. 通过设计 CIPPA 教学模式教案对泰国汉语课堂的教学提供参考价值。
2. 通过比较泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的学生前后使用 CIPPA 教学模式进行教学的学习成绩，可以了解到 CIPPA 教学模式是否可以提高学生的汉语水平，同时可以检测 CIPPA 教学模式教案的有效度。

(四) 研究假设

1. CIPPA 教学模式教案通过 E_1 / E_2 (80/80) 检验对泰国汉语课堂的教学是有效的。
2. 采用 CIPPA 教学模式进行教学之后，学生的后测成绩比前测高。

二、研究综述

(一) 国内研究综述

西丽娜(2018)在其论文“CIPPA 教学模式在泰国初中汉语综合课教学中的应用研究——以清迈府芳巧努拨堂学校为例”中介绍了 CIPPA 教学模式在芳巧努拨堂学校汉语课堂中的具体应用过程,探究了 CIPPA 教学模式在汉语课堂教学中的应用成效,她在前人研究的基础上补充了采用 CIPPA 教学模式进行教学过程中还要注意:实用性和兴趣性这两点原则,同时对该教学模式运用于泰国中学汉语课堂教学过程中存在的主要问题作了阐述并提出了相关的建议如下:(1)培养学生的积极性;(2)合理安排课堂教学时间;(3)重视预习与复习。

(二) 国外研究综述

Pathitta Chaitip and Sathaporn Khanto (2010) 在其“The Study Of Thai Writing Skills For Matthayomsuksa 1 Students Using CIPPA MODEL”一文中该作者发现大多数学习者不能对书面叙事,散文的见解和形式得出正确的解释和理解,学习者通常缺乏经验和写作技巧,因此学习者常常会在写作中使用不恰当的语言。针对上述问题该作者选择了以学生为中心的 CIPPA 教学模式来进行研究。通过分析研究结果表明,在采用 CIPPA 教学模式进行之后,98.27%的学生的写作能力的平均成绩是 88.27 分,达到学校规定的 75 分标准。其中学生对学习活动管理的满意度平均分为:4.30, 属于高水平。

Kultida Khonsagiam (2014) 在其“A Study of English Writing Achievement by Using CIPPA Model For Mutthayomsuksa 1 of Watprompetch School”一文中提出,CIPPA 教学模式可以让学生在自主学习和实践上得到更多的机会。因此她以 Watprompetch School 初中一年级的 25 名学生作为研究对象,将 CIPPA 教学模式运用于 Watprompetch School 初中一年级的这 25 名学生的英语教学课堂中。通过使用 CIPPA 教学模式来研究这 25 名学生的英语写作成绩。在进行了这一实验研究之后,其结果表明:采用 CIPPA 教学模式对 Watprompetch School 初中一年级的 25 名学生进行教学之后,学生英语写作的后测成绩比前测成绩提高了 50%。

Warinthorn Jantarachit and Preemon Nakarin and Pananoi Rodchoo (2014)在其 “Effects of Using CIPPA MODEL to Enhance English Speaking Skill of Vocational Certificate Students” 一文中, 该作者使用 CIPPA 教学模式对 Chaiya Industrial and Community Education College 职业二年级的学生学习的交际英语口语进行了教学。通过实验研究发现使用 CIPPA 教学模式进行教学后学生的英语交际口语能力得到了提高, 同时也提高学生对口语的满意度。研究结果表明: 高二的学生在使用 CIPPA 教学模式后的交际英语成绩比以前提高了 50%, 而高二学生对 CIPPA 教学模式的满意度很高, 平均为 4.58。

Jitrada Hengchaiyo and Intira Robroo (2016)在其 “Science Learning Achievement and Attitudes of the Ninth Graders Students Learning through the CIPPA Model” 一文中提出, CIPPA 教学模式的重点是将学生作为学习活动的中心。其在论文中采用随机抽样的方法抽取 Daruna Ratchaburi School 中 2016 年第二个学期的初中三年级的 80 名学生作为研究对象, 然后将 CIPPA 教学模式运用于科学这一学科的教学。在经过这一实验研究之后发现: 通过使用 CIPPA 进行教学之后学生学习成绩比那些用传统方法进行教学的学生们的学习成绩高出 50%。同时使用 CIPPA 教学模式进行教学之后, 这 80 名初三学生对于科学这一学科的学习态度明显高于那些用传统方法教过的学生。

三、研究方法

(一) 研究的形式

本论文研究的基本方法是实验法, 设计前测和后测测试学生的学习成绩。这个设计为首先在使用 CIPPA 教学模式对学生进行教学实践之前进行前测, 而后使用该教学模式进行教学实践, 最后在使用该教学模式进行教学实践之后进行后测。其主要形式如下:

前测	实验	后测
01	x	02

01 表示使用 CIPPA 教学模式进行教学前的前测成绩

x 表示使用 CIPPA 教学模式进行教学

02 表示使用 CIPPA 教学模式进行教学后的后测成绩

(二) 研究的范围

本论文选用《HSK 标准教程 3》教材中“第十七课 谁都有办法看好你的“病”; 第十八课 我相信他们会同意的; 第十九课 你没看出来吗; 第二十课 我被他影响了。”这四课的内容来设计 CIPPA 教学模式教学方案。

(三) 研究的对象

本论文研究的总体是泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的所有学生。本论文所用到的抽样方法是随机抽样法。笔者采用随机抽样的方法抽取基础汉语班上汉语综合课的 29 名学生作为研究的对象。

(四) 研究的变数

1. 自变量 (Independent Variables) : CIPPA 教学模式在汉语课堂教学中的运用。
2. 因变量 (Dependent Variables) : 分为以下两个方面:
 - (1) 学生的后测成绩比前测的成绩高
 - (2) 学生很满意 CIPPA 教学模式

(五) 研究的工具

研究工具主要包括: 1. CIPPA 教学模式教案; 2. 前测与后测试卷。

(六) 研究的步骤

1. 收集资料阶段

笔者通过搜索 CIPPA 教学模式的相关研究现状, 得出以下结论: CIPPA 教学模式把学生作为课堂教学活动的中心, 在教学过程中可以帮助学生将平时所学习到的旧知识与新的知识结合在一起, 最终使学生创造出属于自己的知识。能够培养学生的创造力, 同时学生也能够将自己所学习到的新的知识运用于生活交际中。通过教师引导学生参与到小组学习活动的过程, 能够使一些性格内向, 不爱表现自己的学生主动参与到教学活动中去。能够克服他们对学习与交流的畏惧心理, 增强学生的学习兴趣, 使学生在小组交流过程中充分展示自我, 最终达到培养学生合作能力和交流能力的教学目标, 提高学生的学习成绩和提升学生的社会交际技能。

2. 准备工具阶段

(1) 准备 CIPPA 教学模式教案

选用《HSK 标准教程 3》教材的内容, 然后按照 CIPPA 教学模式的 7 个主要实施步骤: 回顾旧知识、寻找新知识、了解新知识所包含的信息并结合新知识与旧知识的内容、知识的交流与学习、回顾与知识的重组、实践与表现、应用知识。并结合 CIPPA 教学模式的实用性和趣味性设计教学活动并书写教学教案。

(2) 准备前后测试卷

前后测试卷由学生平时所学词汇组成。共分为四个模块来考查学生的学习情况。包括：读对话，选择与对话内容相关的图片；根据题目内容选择合适的词语填空；连词成句；运用所学的词汇或语法点完成对话。

3. 教学实验阶段

3.1 根据专家建议修改后的教学方案对泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班上汉语综合课的 29 名学生进行报告实验；

3.2 对泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班上汉语综合课的 29 名学生进行前测，检查并记录学生的成绩；

3.3 对泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班上汉语综合课的 29 名学生进行 CIPPA 教学模式的教学实验；

3.4 对泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班上汉语综合课的 29 名学生进行后测，检查和记录学生后测的成绩。

4. 数据统计分析阶段

4.1 将设计好的 CIPPA 教学模式教案、前后测试卷交给论文指导老师和专家，邀请指导老师和专家对笔者所设计的这两个研究工具进行评估。通过专家评价选取 IOC：标准分数大于 0.6 以上的分数。以此来考察笔者所设计的这两个研究工具是否具有有效性，修改后再次拿给专家进行评估，评估笔者所设计的研究工具是否合适。在 CIPPA 教学模式的教学方案、前后测试卷都通过专家审核后，再进行实验教学。

专家的评估要通过以下评分：

评分+1：表示确定工具合乎研究目的

评分 0：表示不确定工具合乎研究目的

评分-1：表示确定工具不合乎目的

4.2 在使用 CIPPA 教学模式进行课堂教学之后，将学生的前测和后测成绩进行统计，并测算出前后测测试成绩的平均值和标准差。

4.3 在使用 CIPPA 教学模式对学生进行课堂教学之后，通过 E_1 / E_2 来检测根据 CIPPA 教学模式的实施步骤所设计的教案对于汉语课堂的教学是否具有有效性。

4.4 在使用 CIPPA 教学模式进行课堂教学之后，通过配对样本 $T-TEST$ (Paired Two Sample for Means) 来检测前测与后测的结果是否具有显著性。

5. 写研究报告阶段

在使用 CIPPA 教学模式进行课堂教学活动过程中,可以充分发挥学生的主体作用,使学生在小组活动交流中提升自己的交流能力和交际技能。笔者根据 CIPPA 教学模式的 7 个主要实施步骤并结合 CIPPA 教学模式的实用性和趣味性所设计的教学活动方案,能够达到培养学生合作能力和交流能力的教学目标,提高学生的学习成绩和提升学生的社会交际技能。在通过将 CIPPA 教学模式应用于泰国汉语课堂的具体实践教学之后,证实了该教学模式的确有利于培养学生的创造力、合作和交流的能力,同时学生的学习成绩也有了很大程度的提高。

三、研究结果与分析

本论文使用 CIPPA 教学模式在泰国汉语课堂教学中进行实验研究。在进行教学实践之后,笔者利用软件 spss23.0 进行数据统计分析。其实验研究结果如下:

(一) 泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班汉语综合课的 CIPPA 教学模式教案的设计

1. CIPPA 教学模式教案总体设计:

(1) 分析教学对象;(2) 分析课型与教材;(3) 制定教学目标;(4) 设计教学内容;(5) 分析教学重难点;(6) 选用教学方法;(7) 课时安排;(8) 准备教具;(9) 安排教学时间;(10) 设计具体的教学步骤。

2. CIPPA 教学模式的中每个字母所表示的含义及在教学步骤中的设计:

CIPPA 教学模式中的“C”表示“知识建构”。在教学过程中学生通过建构知识可以自己发现,探索到新的知识,同时也能够促进其智力上的发展,从而培养学生的创新能力。知识的构建放在“步骤 1: 回顾旧知识”和“步骤 2: 寻找新知识”这两个步骤上来进行设计。“I”表示“相互作用”。相互作用理论认为:一个完整的好的学习活动,必须要提供个人与社会相互作用的平台和机会,这样才能够锻炼学习者的社会适应能力。相互作用设计在“步骤 3: 了解新知识所包含的信息并结合新知识 with 旧知识的内容”和“步骤 4: 知识的交流与学习”。第一个“P”表示“学习过程”,学习过程理论强调一个好的完整的学习活动,应该给学习者提供一个学习过程的机会,学习者通过参与学习过程,可以培养其思考与解决问题的能力。学习过程设计在“步骤 5: 回顾与知识的重组”。第二个“P”表示“实际参与”即通过不同的课堂活动,提高学生学习的主动性,在让学习者进行各种各样的活动的时候,还要充分考虑到学习者的年龄层次等因素的影响。学生实际参与的前提条件是要让学生在参与活动之前做好学习的准备,这样才能让学生更好的完成实践活动。实际参与设计在“步骤 6: 实践与表现”。“A”表示“应用”,在学习活动过程中,可以帮助学习者获取一定的学习知识,让学习者能够更快更好的运用到实践中去,从而培养学习者将学习到的知识运用到实践中的能力。具体应用设计在“步骤 7: 应用知识”。

(二) 泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的学生使用 CIPPA 教学模式的实验结果与分析

1. 对 CIPPA 教学模式教案有效度的考察结果与分析

在对教学对象的实践教学过程中,笔者记录了学生在《HSK 标准教程 3》教材中“第十七课到第二十课”这4课的课堂学习过程中的成绩,通过对实验过程有效率(E_1)和实验结果有效率(E_2)的计算,从而得出实验结果如下表所示:

表 1: CIPPA 教学模式教案有效度的考察结果显示表

人数	课堂学习 过程满分	课堂学习 过程成绩	E_1	前后测 满分	前测 成绩	后测 成绩	E_2
29	20	17	85	50	33.21	41.38	82.76

从表 1 中可以看出:学生在教师的引导下,在参与 CIPPA 教学模式的课堂教学活动中,课堂学习过程成绩为 17,从而计算出实验过程有效率 E_1 的值为:85,实验过程的有效率大于目标值 E_1 :80,说明 CIPPA 教学模式教案在汉语课堂教学过程中是有效的。然后根据后测成绩的统计结果:41.38,从而计算出实验结果 E_2 的有效值为:82.76,实验结果有效率大于目标值 E_2 :80,说明 CIPPA 教学模式教案在汉语课堂教学过程中取得的结果是有效的。这进一步证明了 CIPPA 教学模式能够提高学生的学习效率和教师的教学效率。

2. 对学生前后测成绩以及 T 检验的结果与分析

为了了解本论文的实验对象在教师使用 CIPPA 教学模式对其进行教学之后,该教学模式对于学生的汉语成绩的提高是否具有显著性。笔者利用 spss23.0 统计软件,统计分析实验对象的前测与后测成绩并通过 T 检验来检测前后测的结果。如下表所示:

表 2: 学生前后测成绩以及 T 检验结果显示表

实验	人数	满分	平均值	标准差	T	P
前测	29	50	33.21	5.97	-10.31	<0.01
后测	29	50	41.38	3.92		

从表 2 中可以看出:参与实验的 29 名学生的前后测成绩的平均分分别为:33.21 和 41.38,前后测的标准差分别为:5.97 和 3.92, T 检验的结果为:-10.31, P 值小于 0.01 ($P < 0.05$) 测验的结果非常显著。然后从平均值的高低可以看出,学生的后测成绩比前测成绩高,表明学生在教师使用 CIPPA 教学模式进行教学之后,学生的汉语学习成绩得到了明显的提高。

3.对学生的汉语水平以及在课堂学习过程中学习能力的考察结果与分析

在采用 CIPPA 教学模式进行教学实验之前,笔者从 2020 年 8 月-12 月对实验对象所在班级的汉语教学进行了 4 个月的旁听观察。为了了解本论文的实验对象在教师使用 CIPPA 教学模式对其进行教学之后,该教学模式对于学生的汉语水平的提高以及对学生的创造能力、寻找知识与解决问题的能力、实际操作的能力以及将学习到的理论知识运用到日常生活中的能力的培养。笔者将通过在教学过程中进行观察,并与之前教师采用传统教学方法的教学进行了对比,其结果如下:

3.1 传统的汉语课堂

传统的汉语课堂教师处于学习的中心,学生围绕教师布置的课堂任务展开学习。教师的教学方法比较单一,在教学过程中多采用翻译法和情景交际进行教学,并且教师以书本内容按部就班地从每课的课前热身到俗语展开教学,学生比较沉默,不愿表现自己。据笔者调查这些学生的汉语基础不一样,有的学生在小学和初高中时期就学过汉语,而有的学生是在进入大学后才开始接触汉语,因此教师与学生的互动交流以及学生与学生的互动交流都采用学生母语泰语进行交流讨论,学生的汉语口语得不到锻炼和提高。根据笔者的观察总结如下:

(1) 学生对于课堂的关注程度

在传统的汉语课堂教学过程中,学生按照教师以书本内容按部就班地从每课的课前热身到俗语展开学习,在整个学习过程中学生处于被动学习的状态,课后练习以学生独立完成为主,因此大部分学生注意力比较不集中,不愿表现自己,课堂关注度不够高,课堂气氛不太活跃。

(2) 学生参与课堂活动的情况

在整个教学过程中教师没有将学生分组进行合作学习,没有根据学生的学习特点,设计相应的教学活动展开教学,这样没有激发学生的学习兴趣。其次,教师忽略了课后知识应用部分的教学。因此,只有少部分的学生参与到课堂学习过程中。

(3) 课堂教学气氛

传统的汉语课堂,课堂教学气氛不太活跃,学生参与学习过程的积极性不太高,学生在不太轻松的环境下学习,学习的效果不太显著,没有表现出明显的对学习汉语的兴趣。有的学生甚至在学习了一个学期之后就不想再学了。

(4) 学生完成练习的情况

在传统汉语课堂的生词和语法点教学过程中,教师多采用翻译法进行教学,这导致学生过度依赖母语。教师没有创设情景让学生用语法点进行操练。这导致一部分学生在学习完语法点之后,不

知道这些语法该怎么用，因此不能够很好地完成练习。有的学生甚至在等最后教师或其他同学公布答案，这样导致他们对其他同学和教师的依赖度较高，缺乏独立思考问题的能力，课堂教学效果不太明显。

(5) 对于学生能力的培养

传统的汉语课堂教学教师只关注学生学习目标和教师教学任务的完成。并且在整个教学过程中教师一直处于课堂教学的主体地位，学生按照教师的课堂要求展开学习，不能够培养学生的创新能力、寻找知识与解决问题的能力、实际操作能力以及将学习到的理论知识应用于日常生活和学习中的能力。

3.2 采用 CIPPA 教学模式进行教学的汉语课堂

笔者采用 CIPPA 教学模式进行教学以学生为中心，引导学生主动积极参与课堂学习。笔者在充分了解学生的学习需求、学习特点以及教材内容之后，基于 CIPPA 教学模式的 7 个实施步骤并结合趣味性采用多种教学方法展开教学。通过两人一组和小组活动的合作学习方式，激发了学生的学习兴趣，使得更多学习者愿意参与到课堂教学过程中，并且能够使用汉语进行交流。根据笔者在教学过程中观察总结如下：

(1) 学生对于课堂的关注程度

由于教师在教学过程中使用多媒体 PPT 教学课件辅助教学。这使的整个课堂教学活动变得生动有趣，改变了以往单调的按部就班的教学模式，在整个学习过程中教师以学生为中心，积极鼓励引导学生参与到合作学习过程中，一些活动通过小组竞赛的形式来完成，这使得学生注意力比较集中，课堂关注度变高，课堂气氛呈现出活跃的状态。

(2) 学生参与课堂活动的情况

根据学生的特点，教师在设计教学过程中，从“回顾旧知识”到“应用知识”各个环节环环相扣，从而激发了学生的好奇心。其中，在“寻找新知识”环节，通过两人一组合作完成课前热身 1 和创设实际情景引入语法点的方法，打破了学生上课时的沉默，提高了学生学习积极性。而在“知识的交流与学习”环节，教师通过将学生分组学习，并且在每个小组中安排一位汉语基础好的同学，然后各小组成员之间相互交流共同合作完成课后练习，这让学生体会到了课堂学习的趣味性。因此逐渐有更多的学生参与到课堂学习过程中。

(3) 课堂教学气氛

总的来说,笔者采用 CIPPA 教学模式进行教学,整个课堂气氛比较活跃,学生参与活动的积极性都比较高,学生在较为轻松的环境下学习使得他们的学习效果更加显著,学生学习汉语的兴趣也得到明显增强。尽管大多数学生比较内向,不愿表达,但在教师的鼓励和引导下,大部分学生都能开口用汉语表达。因此,在整个教学过程中,教师应该鼓励学生开口说话,并通过营造轻松愉快的课堂气氛来增强学生学习汉语的信心。

(4) 学生完成任务的情况

笔者采用 CIPPA 教学模式进行教学,在生词教学过程中,采用了翻译法、图示法、对比法和启发式引导等多种教学方法进行教学,使学生摆脱了过度依赖母语的情况。而在语法点讲解之后在“回顾与知识的重组”环节,笔者通过创设情景或根据实际情况引导学生归纳语言点并进行语言点操练,在语言点操练之后大部分学生能够基本掌握语言点的用法。虽然在学习过程中有些词汇学生不太理解,但在教师和其他同学的帮助下,学生们基本能够完成练习。这样使大部分学生对其他同学和教师的依赖度逐渐降低。同时在完成练习的过程中也培养了学生独立思考问题的能力,课堂教学效果呈现出明显的状态。

(5) 对于学生能力的培养

笔者采用 CIPPA 教学模式设计教案进行教学,在教学之前的“回顾旧知识”环节设计了课前复习,以上一节课的生词为复习内容,让学生看图片而说出对应的生词。在“寻找新知识”环节能够调动学生学习的积极性,通过两人一组合作完成课前热身 1 和创设实际情景引入语法点的方法,打破了学生上课时的沉默,提高了学生学习积极性。同时在这两个环节的教学中激发了学习者在原有的知识的基础上探索新知识的求知欲望,学生表现比较活跃,培养了学生的创新能力。

在“了解新知识所包含的信息并结合新旧知识的内容”环节中的生词讲解部分,采用了翻译法、直观法、对比法和启发式引导等多种方法引导学生参与到生词的学习中。这样的设计既帮助学生复习了旧知识,也从多个角度加深了学生对每课生词的理解,同时也提高了学生的学习兴趣。在这一环节中的课文学习阶段,教师首先通过提问课文内容,然后引导学生根据已经学过的知识和课文内容回答问题或判断对错。在汉字学习阶段,通过 PPT 展示形声字的笔顺笔画让学生识记形声字的两种形态:外形内声和内形外声。旧字新词的讲解通过教师领读、提问的方法引导学生猜出新词的意思。在“知识的交流与学习”环节,通过将学生分组学习,并且在每个小组中安排一位汉语基础好的同学,然后各小组成员相互交流共同合作完成课后练习。通过“了解新知识所包含的信息并结合新旧知识的内容”和“知识的交流与学习”环节的学习,锻炼了学生的社会适应能力,也培养了学生的寻找知识与解决问题的能力。

在“回顾与知识的重组”环节，教师通过营造情景或根据具体情况，采用归纳法、情景法和讨论法引导学生复习每课的语法点，然后再总结归纳语法点并进行语言点操练，最后完成课后练习3。在“实践与表现”环节，教师通过设计课堂练习，然后让学生按先前分的小组进行讨论思考，然后教师指定几个小组，让每个小组选出代表回答练习的答案。通过“回顾与知识的重组”和“实践与表现”两个环节的学习，能够帮助学生复习每课所学的语法点，培养了学生的实际操作能力。同时教师在这两个环节的教学过程中可以看出学生对每课语法点的掌握程度。

在经过前面六个环节的学习之后，学生基本能够掌握每课的生词和语法点。在完成每课的教学任务和教学目标后，在“应用知识”环节，笔者设计了三个练习：①连词成句；②双人会话练习；③小组活动。通这三个练习后，学生的语言组织能力和思维能力得到了提高，也激发了学生的想象力和创造力。在双人会话练习和小组活动的练习过程中，大部分学生都能够运用每课所学的生词和语法点进行造句。同时通过这一环节的学习也培养了学生在日常生活应用所学知识的能力。

在上述七个环节的教学过程中，除了在语言点解释阶段以及部分的课堂指令教师采用泰语进行解释外，其余环节的教学，教师都采用汉语进行课堂教学，并且要求学生之间的讨论、学生与教师之间的交流讨论都尽量使用汉语。这样的做法锻炼了学生的汉语口语。通过这一段时间的学习之后，学生的汉语口语水平得到了明显的提高。

四、论文总结

本论文以泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的29名学生为研究对象，然后采用CIPPA教学模式进行教学实践，教学实践时间为2020-2021年12-1月。研究目的是设计泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班汉语综合课的CIPPA教学模式教案，考察泰国清莱皇家大学教育学院基础汉语班的学生使用CIPPA教学模式的教案进行教学的有效度。以实验法，采取“单一组前测与后测设计”的方法来考察教师使用CIPPA教学模式进行教学前后学生学习成绩的变化，利用平均值($\bar{X}$)、标准差(S.D.)、 E_1/E_2 、T-TEST来进行数据统计分析。通过分析得出以下结论：

通过对实验过程有效率和实验结果有效率的比较， E_1/E_2 分别为：85和82.76，CIPPA教学模式教案的有效度达到实验前假设为：80/80的标准，这说明CIPPA教学模式教案具有一定的可靠性。

通过对比学生前后测试成绩的数据发现：学生的后测成绩的平均值为：41.38，高于前测成绩的平均值：33.21，显著性小于0.01，测验的结果非常显著。表明学生在教师使用CIPPA教学模式进行教学之后，学生的汉语学习成绩得到了明显的提高。通过笔者的课堂观察，在使用CIPPA教学模式进行教学之后学生的汉语口语水平得到了提高，同时该教学模式也能够培养学生的创新能力、寻找知识与解决问题的能力、实际操作能力以及将理论知识应用于日常生活中能力。

五、建议

(一) 应用本论文研究成果的建议

1. 笔者所设计的 CIPPA 教学模式教案适用于以汉语作为第二语言的上基础汉语综合课的泰国学生, 尤其适用于以《HSK 标准教程》为教材, 汉语水平为初级的泰国学生。

2. 在使用 CIPPA 教学模式进行汉语课堂教学过程中, 教师要结合多种教学方法进行教学, 要精心设计教学活动, 合理安排教学过程中每一个环节的时间, 积极引导学生主动参与到课堂教学中。

(二) 继续研究的建议

1. 本研究采用了简单随机抽样的方法抽取了基础汉语班两个班中的 29 名学生作为实验对象进行实验教学, 后续研究可设置对照实验, 一个班为实验班, 另一个班为非实验班。

2. 本研究主要针对初级阶段的上基础汉语综合课的泰国学生而设计 CIPPA 教学模式教案, 以提高学生的汉语成绩, 培养学生的创造能力、寻找知识与解决问题的能力、实际操作的能力以及将学习到的理论知识运用到日常生活中的能力。后续研究可以将 CIPPA 教学模式应用于汉语听力课、口语课、阅读课以及写作课等其他课型的研究。

参考文献

何维民、王丽娟、齐宏. 关于适应 21 世纪人才培养的思考与探讨. [J]. 思想政治教育研究,

1996, 1(3):2-3.

李声明. 二十一世纪信息化人才培养和教育的新思考. [J]. 广西商业高等专科学校学报,

2004, 21(2):14-16.

西丽娜. CIPPA 教学模式在泰国初中汉语综合课教学中的运用研究——以清迈府芳巧努拔堂学校为例. [D]. 云南师范大学硕士学位论文, 2018.

Jitrada Hengchaiyo and Intira Robroo. Science Learning Achievement and Attitudes of the Ninth Graders Students Learning through the CIPPA Model. [J]. Journal of Lanna Academic Affairs, 2016, 8(1):40-48.

Kultida Khonsagiam. A Study of English Writing Achievement by Using CIPPA Model For Mutthayomsuksa 1 of Watprompetch School. [J]. Suthiparithat, 2014, 28(87):237-251.

Pathitta Chaitip and Sathaporn Khanto. The Study Of Thai Writing Skills For Matthayomsuksa 1 Students Using CIPPA MODEL. [J]. Journal of Education Graduate Studies Research Khon Kaen University, 2010, 4(04):89-98.

Thissana Khemmanee. Student Centered Instructional Management:CIPPA MODEL. [J].

Academic Journal Chulalongkorn University, 1999, 05(03-06):2-30.

Warinthorn Jantarachit and Preemon Nakarin and Pananoi Rodchoo. Effects of Using CIPPA MODEL to Enhance English Speaking Skill of Vocational Certificate Students. [J]. Journal of Education Sukhothai Thammathirat Open University, 2014, 4(07):136-142.

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名) : ZHOU WENKANG
	Highest Education (最高学历) : Master' s Degree
	University or Agency (任职院校或单位) : Chiangrai Rajabhat University
	Field of Expertise (专业领域) : Teaching Chinese to Speakers of Other Language
	Address (地址) : 80 Moo 9 Chiangrai Rajabhat University, T. Bandu, A. Meaung, Chiangrai Province 57100

Author (2) Information (第二作者信息)

	Name and Surname (姓名) : MONLURDEE SAEMA
	Highest Education (最高学历) : Master' s Degree
	University or Agency (任职院校或单位) : Chiangrai Rajabhat University
	Field of Expertise (专业领域) : - Chinese Philology - Chinese teaching
	Address (地址) : 80 Moo 9 Chiangrai Rajabhat University, T. Bandu, A. Meaung, Chiangrai Province 57100

การศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

THE COMPARISON OF ELEMENTARY CHINESE TEXTBOOKS
USED IN UNIVERSITIES IN THAILAND

ชนิกานต์ รัตนชัยไพศาลกุล

CHANIKAN RATTANACHAIPASANKUL

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Rajabhat Rajanagarindra University

E-mail: lmh.chanikan@gmail.com

Received: 25 September 2021 / Revised: 21 October 2021 / Accepted: 26 October 2021

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยยังมีความต้องการจัดการเรียนการสอนในหลายประเด็น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยกประเด็นปัญหาด้านตำราแบบเรียนภาษาจีน ทั้งเรื่องของคุณภาพความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละด้าน รวมถึงการเลือกใช้ตำราประกอบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของผู้สอน ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาเหล่านี้จึงนำมาซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหนังสือตำราหรือแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย จำนวน 5 ชุดดังนี้ 1. Hanyu Jiaocheng (汉语教程) 2. Fazhan Hanyu (发展汉语) 3. Chuji Hanyu ภาษาจีนระดับต้น (初级汉语) 4. Taiguorenxuehanyu คนไทยเรียนภาษาจีน (泰国人学汉语) 5. Boya Hanyu (博雅汉语) ผู้วิจัยนำหนังสือทั้ง 5 ชุดนี้มาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์จากเนื้อหา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบเสียง ด้านบทเรียน ด้านคำศัพท์ ด้านไวยากรณ์และด้านแบบฝึกหัด อีกทั้งเพื่อเสนอแนะมุมมองและแนวทางการเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนหรือแนวทางการเขียนหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนระดับต้นในระดับอุดมศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า หนังสือเรียนทั้งห้าชุดมีข้อดีและข้อด้อยต่างกันไปดังนี้ หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีจุดเด่นในเนื้อหาด้านระบบเสียง โดยมีการกระจายตัวของเนื้อหาที่ดี และด้านแบบฝึกหัดที่มีแบบฝึกหัดด้านไวยากรณ์ครบถ้วน มีจุดด้อยด้านไวยากรณ์ที่นำเสนอไวยากรณ์น้อยกว่าเล่มอื่นๆ และด้านแบบฝึกหัดที่มีรูปแบบไม่หลากหลาย หนังสือชุด Fazhan Hanyu มีจุดเด่นด้านเนื้อหาบทเรียนที่มีการนำเสนอบทเรียนที่หลากหลาย ด้านไวยากรณ์มีจำนวนไวยากรณ์ที่มากที่สุดและสอดคล้องกับ “หลักสูตร” มากที่สุด และด้านแบบฝึกหัดที่มีหัวข้อแบบฝึกหัดหลากหลาย จุดด้อย ด้านคำศัพท์ที่คำศัพท์ในระดับ ก น้อยที่สุด Chuji Hanyu มีจุดเด่นด้านไวยากรณ์เช่นกัน และภาพรวมค่อนข้างดี หนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีจุดเด่นด้านเนื้อหาของระบบเสียง และการนำเสนอคำศัพท์และไวยากรณ์ระดับ ก จำนวนมาก นอกจากนี้ด้านแบบฝึกหัดมีหัวข้อแบบฝึกหัดที่หลากหลายมากที่สุด จุดด้อยคือด้านไวยากรณ์ที่มีจำนวนไวยากรณ์สอดคล้อง

กับ "หลักสูตร" น้อยที่สุด หนังสือชุด Boya Hanyu นำเสนอคำศัพท์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด มีจุดด้อยด้านแบบฝึกหัดเรื่องระบบเสียงที่มีความหลากหลายของหัวข้อน้อยที่สุด

คำสำคัญ : แบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐาน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย วิเคราะห์เปรียบเทียบ

ABSTRACT

Nowaday, there were many problems in Chinese language teaching for university level. This study focused on textbook quality and suitability and text selection. The purpose of the study was comparing five basis Chinese textbooks which were used in basic Chinese teaching in universities in Thailand. The textbooks were 1) Hanyu Jiaocheng (汉语教程) 2) Fazhan Hanyu (发展汉语) 3. Chuji Hanyu (初级汉语) 4) Taiguorenxuehanyu (泰国人学汉语) 5) Boya Hanyu (博雅汉语) The textbooks were compared in both qualitative and quantitative by analyzing in five aspects as phonetics, lesson, vocaburary, grammar and excercise. The sugessions, guidance for selection and guidance for Chinese textbook writing for university level were also presented.

The result yielded that each textbook had different strenght and weakness as follow; 1) Hanyu Jiaocheng strenght were phonetics, which was suilably distributed, and thier grammars with the compatible excercises yet, the number of the grammars was fewer than other textbooks and the excercises lacked of variety. 2) Fazhan Hanyu had various lessons and the most grammars which was also the most compatible with the curriculum. They also had various form of excercises but thier drawback was lacking elementary vocaburaries. 3) Chuji Hanyu was also strenght in grammar and overall aspects were rather good. 4) Taiguorenxuehanyu strenght were phonetics and elementary grammars and vocaburaries. Various excercises were also included but their grammars were the least compatible with the curriculem. 5) Boya Hanyu presented vocaburaries that were the most compatible with the curriculum but their weakness was the variety of the excercise in phonetics.

Keywords : Basic Chinese Textbook, Thai University, Analyzing and Comparing

บทนำ

ในปัจจุบันภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจมากภาษาหนึ่งจะเห็นได้จากการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยในภาครัฐหรือเอกชน นริศ วชิรนาถ (2559) การเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษามีมานานประมาณ 40 ปีแล้ว แต่ถึงแม้จะมีการเปิดหลักสูตรมายาวนานก็ยังมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในหลาย

ประเด็น เช่น คุณภาพของหลักสูตร คุณภาพของผู้เรียนและผู้สอน คุณภาพของหนังสือตำราแบบเรียนและสื่อการสอน เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่มีคุณภาพพอ หรือยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ กล่าวคือบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรียังไม่สามารถนำความรู้ภาษาจีนไปใช้ประกอบอาชีพได้จริงเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาได้เห็นถึงปัญหาเหล่านี้เช่นกัน จึงนำมาซึ่งการวิจัยในครั้งนี้คือประเด็นปัญหาด้านหนังสือตำราแบบเรียนในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากแต่ละสถาบันมีการออกแบบหลักสูตรเป็นของตนเองและเลือกตำราแบบเรียนเองไม่ได้มีหนังสือตำราแบบเรียนแกนกลาง นอกจากนี้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานไม่เท่ากันทำให้การเลือกใช้แบบเรียนภาษาจีนที่เน้นถึงระดับต้นจริงๆ นั้นจึงมีความสำคัญยิ่ง ปัญหาในด้านตำราหรือหนังสือแบบเรียนปัญหานี้ยังสอดคล้องกับ นริศ วัฒนานนท์ (2559) ใน “รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับอุดมศึกษา” กล่าวว่า “สำหรับในประเด็นมหาวิทยาลัยยังขาดตำราหรือหนังสือแบบเรียนที่เป็นระบบ และลำดับความยากง่ายต่อเนื่องเชื่อมโยงทุกรายวิชาในหลักสูตรภาษาจีนนั้น สถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับมาก” ในปัจจุบันมีหนังสือตำราแบบเรียนภาษาจีนมากมายหลากหลายแบบที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา ทั้งหนังสือตำราแบบเรียนจากต่างประเทศ หรือหนังสือแบบเรียนที่ร่วมกันระหว่างอาจารย์ชาวจีนและชาวไทยเรียบเรียงและที่อาจารย์ผู้สอนในประเทศเรียบเรียงขึ้นมาเอง ทั้งนี้การเลือกหนังสือหรือตำราแบบเรียนในประกอบการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษานั้นก็ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น หลักสูตร ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียน เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกชุดหนังสือมาวิจัยครั้งนี้โดยผู้วิจัยได้รวบรวมชุดหนังสือตำราแบบเรียนที่นิยมใช้จริงในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย และใช้คอมพิวเตอร์สุ่มขึ้นมา 5 ชุด เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบในงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ 1. Hanyu Jiaocheng (汉语教程) 2. Fazhan Hanyu (发展汉语) 3. ภาษาจีนระดับต้น (初级汉语) 4. คนไทยเรียนภาษาจีน (泰国人学汉语) 5. Boya Chinese (博雅汉语) ผู้วิจัยนำหนังสือทั้ง 5 ชุดนี้มาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบเสียง ด้านบทเรียน ด้านคำศัพท์ ด้านไวยากรณ์และด้านแบบฝึกหัด การวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละด้านนั้นเพื่อสะท้อนจุดเด่นจุดด้อยของหนังสือแต่ละด้าน นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อให้ศึกษาได้นำไปปรับใช้ในการเลือกใช้ตำราแบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนหรือเป็นแนวทางในการเขียนตำราของตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหนังสือตำราแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย จำนวน 5 ชุดในเนื้อหา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบเสียง ด้านบทเรียน ด้านคำศัพท์ ด้านไวยากรณ์และด้านแบบฝึกหัด เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางให้ผู้ศึกษานำไปเป็นแนวทางในการเขียนตำราแบบเรียนภาษาจีน
2. เพื่อเสนอแนะมุมมองและแนวทางการเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนหรือแนวทางการเขียนหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนระดับต้นในระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานที่ใช้ในประเทศไทยในระดับอุดมศึกษาจำนวน 5 ชุด ได้แก่ 1. Hanyu Jiaocheng (汉语教程 第三版 第一册 上/下、第二册 上/下) จำนวน 4 เล่ม 2. Fazhan Hanyu (发展汉语 初级综合 I/II) จำนวน 2 เล่ม 3. Chuji Hanyu ภาษาจีนระดับต้น (初级汉语 一/二) จำนวน 2 เล่ม 4. Taiguorenxuehanyu คนไทยเรียนภาษาจีน (泰国人学汉语 课本 I/II/III、练习 I/II/III) จำนวน 6 เล่ม 5. Boya Chinese (博雅汉语 第二版 初级起步篇 I/II) จำนวน 2 เล่ม ซึ่งได้มาจากการใช้คอมพิวเตอร์สุ่มจากรายชื่อชุดหนังสือที่นิยมใช้กันในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

2. “โครงร่าง” ที่นำมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาเปรียบเทียบ

“โครงร่าง” ที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 3 โครงร่าง โดยโครงร่างนี้กล่าวคือเป็นหนังสือมาตรฐานชีวิตในภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งแต่ละด้านเนื้อหาที่มีหนังสือมาตรฐานชีวิตนี้เฉพาะแต่ละด้าน และต่อไปในการวิจัยนี้จะเรียกหนังสือชนิดนี้แบบย่อว่า “โครงร่าง” เนื่องจากในภาษาจีนเรียกว่า “大纲” ด้านบทเรียนใช้โครงร่าง “หลักสูตรทั่วไปสำหรับการสอนภาษาจีนชาวต่างชาติ”¹ ด้านคำศัพท์ใช้โครงร่าง “โครงร่างรายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับภาษาจีน”² ด้านไวยากรณ์ใช้โครงร่าง “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน”³

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนจำนวน 5 ชุด โดยแบ่งวิเคราะห์เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบเสียง ด้านบทเรียน ด้านคำศัพท์ ด้านไวยากรณ์และด้านแบบฝึกหัด นอกจากนี้ยังนำเสนอข้อเสนอแนะในการเลือกใช้ตำราประกอบการสอนหรือการเขียนตำราเป็นของตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทั้ง 5 ด้านและข้อเสนอแนะของหนังสือตำราแบบเรียนทั้ง 5 ชุด เพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณาการเลือกใช้หนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานในการประกอบการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา
2. ได้เห็นถึงความแตกต่างจุดเด่นจุดด้อยของหนังสือหรือตำราแบบเรียนที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบันของหนังสือทั้ง 5 ชุดนี้
3. ได้แนวทางการเขียนเอกสารหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานของผู้สอนในระดับอุดมศึกษา

¹ 孔子学院总部. (2014). 国际汉语教学通用课程大纲. 国家汉办编制. 北京: 北京语言大学出版社.

² 国家汉语水平考试委员会办公室考试中心. (2001). 汉语水平词汇与汉字等级大纲 (修订本). 经济科技出版社.

³ 国家对外汉语教学领导小组办公室汉语水平考试部. (1996). 汉语水平等级标准与语法等级大纲. 高等教育出版社.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการเรียบเรียงหรือการเขียนตำราแบบเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติ

Jiang Liping (2017) กล่าวถึงแบบเรียนภาษาจีนที่ด้นั้นไม่เพียงแต่ใช้เพื่อให้ผู้สอนใช้สอนได้เท่านั้น แต่ยังต้องเป็นแบบเรียนที่ผู้เรียนอยากใช้เรียนด้วยถึงจะเป็นแบบเรียนที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนและสามารถใช้สอนได้จริง นอกจากนี้แบบเรียนนอกจากจะเป็นรูปแบบเล่มใช้กระดาษนั้นควรมีในรูปแบบไฟล์ที่สามารถสแกนผ่านมือถือหรือผู้เรียนเปิดอ่านได้ทุกเมื่อที่ต้องการ Liu Xun (1994) กล่าวว่า การเรียบเรียงตำราการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์ นอกจากนี้การพัฒนาทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันของผู้เรียนภาษาจีนยังเป็นเป้าหมายพื้นฐานที่สุดที่ไม่สามารถละเลยได้ Zhao Jinming (1998) กล่าวว่าปรับปรุงคุณภาพของสื่อการสอนหรือตำราเรียนนอกเหนือจากการบรรลุจุดประสงค์ของการสอนและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแล้วการประเมินผลยังต้องการมาตรฐานการประเมินที่ครอบคลุมและสมเหตุสมผลด้วย Tong Bingzheng (1991) นักวิชาการชาวอังกฤษได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นหนังสือตำราแบบเรียนภาษาจีนในเชิงลึกและตีพิมพ์บทความเรื่อง “Problems in the Compilation of Elementary Chinese Textbooks” โดยเน้นเฉพาะความเกี่ยวข้องของตำราและเชื่อว่าหนังสือเรียนภาษาจีนในประเทศให้ความสำคัญกับภาษาจีนเป็นอันดับแรกไม่ได้คำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนจากประเทศอื่น ๆ สำหรับนักเรียนที่มีภาษาแม่ต่างกันหากพวกเขาใช้หนังสือเรียนเล่มเดียวกันบางครั้งการแปลคำศัพท์ใหม่และคำอธิบายประกอบเป็นภาษาต่างประเทศแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ยังมีหนังสือเรียนจำนวนน้อยที่เขียนขึ้นโดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนจากประเทศอื่น ๆ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาษาแม่กับภาษาจีน Li Xianzhen (2013) ศึกษาเปรียบเทียบตำราเรียน "Primary Chinese language", "New Chinese language" และ "Hanyang Chinese language" ในมหาวิทยาลัยประเทศเกาหลีใต้ผลการศึกษาเปรียบเทียบ ในด้านจำนวนไวยากรณ์จากจำนวนมากไปหาจำนวนน้อยได้แก่ "Primary Chinese language", "New Chinese language" และ "Hanyang Chinese language" ในด้านการเรียบเรียงไวยากรณ์ต่างก็มีการเรียงจากง่ายไปหายาก สุดท้ายด้านการอธิบายไวยากรณ์มีการใช้คำศัพท์เฉพาะทางวิชาการที่ไม่เหมือนกันในการอธิบาย นริศ วศินานนท์ (2559) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยหนึ่งในปัญหาคือเรื่องตำราในการเรียนการสอนที่ไม่มีความเชื่อมโยงของระดับมัธยมศึกษาต่อบริบทระดับอุดมศึกษา วัชรภรณ์ จุฑะรงค์ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาจีนกับการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เขาเห็นว่าองค์ประกอบของหนังสือทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้นส่งผลถึงการพัฒนาทักษะภาษาจีน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักศึกษา และยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานการศึกษาในประเทศไทย

การศึกษาค้นคว้าหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติเกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาจีน

Tan Xiaomei (2012) วิเคราะห์การจัดองค์ประกอบเนื้อหาด้านระบบเสียง Tan Xiaomei เห็นว่าการสอนเรื่องระบบเสียงในภาษาจีนควรอธิบายไว้ในช่วงนำหรือคำแนะนำในการใช้งานของหนังสือเพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจและทำให้การสอนมีจุดมุ่งหมายมากขึ้น นอกจากนี้แบบฝึกหัดเรื่องระบบเสียงควรเป็นไปตามหลักการเขียนแบบฝึกหัด โดยเรียงจากง่ายไปยาก และเน้นประเด็นที่สำคัญ Niu Na (2014) นำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียบเรียงภาษาจีนได้ระดับประถมศึกษาว่าควรมีการเน้นการออกเสียงบางเสียงที่มีปัญหาในกลุ่มผู้เรียนประเทศนั้นๆ การทำให้เนื้อหาเรื่องระบบเสียงมีความน่าสนใจเนื่องจากเป็นตำราสำหรับเด็กการดึงดูดความสนใจในการเรียนเรื่องระบบเสียงจึงสำคัญ และสุดท้ายควรมีการจัดลำดับเนื้อหาที่สมเหตุสมผล Chen Na (2017) เห็นว่าตำราที่ดัดนั้นควรมีเนื้อหาที่เป็นระบบสมเหตุสมผลและเนื้อหาครบถ้วน มีการอธิบายเนื้อหาที่ชัดเจน และมีเนื้อหาที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ แบบฝึกหัดควรสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนและเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาค้นคว้าหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติเกี่ยวกับหัวข้อบทเรียน

Liu Xun (1994) ให้ความสำคัญในการเลือกหัวข้อบทเรียนว่าควรเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ในชีวิตจริง ความน่าสนใจในเนื้อหาบทเรียนของตำราเรียนไม่ยากเหมือนกับเรื่องเล่าขานทั่วไป เนื้อหาของบทเรียนจึงควรเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้และนำไปใช้สื่อสารได้จริง Zhao Jinming (1997) เชื่อว่าเนื้อหาในบทเรียนมีความสำคัญมาก เนื้อหาและภาษาของตำราเรียนต้องได้รับการพิจารณาและพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื้อหาควรเหมาะสมสำหรับผู้เรียนควรมีทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนและข้อมูลใหม่ๆร่วมสมัยสำหรับผู้เรียนให้นักเรียนมีพื้นที่ในการจินตนาการ ภาษาในข้อความควรเป็นธรรมชาติและส่นหูในการเป็นแบบอย่าง Xiao Lu (2005) เชื่อว่ารูปแบบบทเรียนควรมีความหลากหลายแบบและสามารถเลือกงานวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงเป็นตำราได้หากระดับภาษาจีนของนักเรียนถึง ในขณะเดียวกัน Xiao Lu ชี้ให้เห็นว่าบทเรียนที่เนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของนักเรียนสามารถกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากขึ้น

การศึกษาค้นคว้าหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติเกี่ยวกับหัวข้อคำศัพท์

Su Yingxia (2004) เห็นว่า "การอธิบายคำศัพท์" เป็นส่วนสำคัญของคำศัพท์และไวยากรณ์ในหนังสือเรียนภาษาจีน "คำอธิบาย + ตัวอย่าง" สามารถใช้เป็นต้นแบบพื้นฐานได้ แต่ "การอธิบายคำศัพท์" ควรเป็นรายละเอียดเพิ่มเติม "คำอธิบาย" ควรให้คำอธิบายที่ครอบคลุมทุกด้านและ "ตัวอย่าง" ควรมีบริบทที่ชัดเจนและให้ตัวอย่างแก่นักเรียนอย่างครบถ้วน Kang Yanhong และ Dong Ming (2005) กระตุ้นให้ผู้คนให้ความสนใจกับอัตราการปรากฏซ้ำของคำศัพท์ในหนังสือเรียนภาษาจีนและเพื่อให้แน่ใจว่าคำศัพท์โดยเฉลี่ยของตำราเรียนมีอัตราการเกิดซ้ำที่แน่นอน Li Shaolin (2003) เชื่อว่า "โครงสร้างในการแบ่งระดับ" เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเขียนหนังสือเรียนภาษาจีน แต่การรวบรวมคำศัพท์ในตำราเรียนจะต้องไม่ทำแบบผ่านไป จะต้องใส่ใจกับเรื่องปริมาณและในขณะเดียวกันควรใช้หลักการพื้นฐานของ "การเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นวงกลม" และ "การเพิ่มขึ้นเป็นเกลียว" ในการจัดเตรียมที่เหมาะสมและสมเหตุสมผลในประเด็นของการสร้างคำศัพท์

เกวลี เพชรทิพย์ (2553) ศึกษาการเปรียบเทียบการเลือกคำศัพท์ของตำราภาษาจีนเบื้องต้นที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทย 6 แห่ง มาใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยเพื่อสร้างคลังคำศัพท์ขึ้นจากตำราทั้ง 6 ชุดและวิเคราะห์เปรียบเทียบหาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคำศัพท์ของตำราแต่ละชุดโดยผ่านกระบวนการทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เขียนตำราภาษาจีนเบื้องต้นในประเทศไทยสำหรับใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง และเพื่อกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าด้านการศึกษาวิจัยตำราภาษาจีนในประเทศไทย ได้ผลการวิจัยดังนี้ คำศัพท์เลือกร่วมในตำราทั้ง 6 ชุด มีระดับคำศัพท์ ความถี่ในการใช้คำศัพท์ จำนวนพยางค์ของคำศัพท์ การจัดประเภทโดยพิจารณาความหมายและหน้าที่ทางไวยากรณ์ ที่ล้วนจัดอยู่ในกลุ่มคำภาษาจีนกลางที่ใช้บ่อยในการสื่อสาร ในด้านชนิดของคำ คำศัพท์เลือกร่วมแสดงให้เห็นว่า ในระยะเริ่มเรียนนอกจากจะให้ความสำคัญกับคำศัพท์ 3 ชนิดที่ใช้บ่อยมากคือ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ แล้วยังควรให้ความสำคัญกับการสอนคำสรรพนามและคำบอกจำนวนอีกด้วย

การศึกษาค้นคว้าหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติเกี่ยวกับหัวข้อไวยากรณ์

Yang Jizhou (2003) กล่าวว่าภาษาในชั้นเริ่มต้นนั้นเป็น "ห้องโง่ไวยากรณ์" ตั้งแต่เรื่องการเรียงลำดับคำในประโยคตลอดจนคำช่วยกริยาอย่างคำว่า “了” จะใช้เป็นจุดแบ่งเขตและไวยากรณ์ก่อน “了” และไวยากรณ์หลัง “了” เขาเชื่อว่าการลำดับนี้เป็นขั้นตอนตั้งแต่ง่ายไปจนถึงซับซ้อน Zhang Bo (2558) ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบเรียนภาษาจีนหลักสูตรนานาชาติของสถาบันการศึกษาไทยกรณีศึกษา แบบเรียนภาษาจีนที่ใช้ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่ง โดยตำราเรียนที่นำมาวิจัยได้แก่ “Hanyu Jiaocheng” “Boya Hanyu” และ “Integrated Chinese” โดยศึกษาตัวบทของตำรา เปรียบเทียบไวยากรณ์ เปรียบเทียบแบบฝึกหัดและสรุปข้อดีข้อด้อยของตำราทั้ง 3 ชุด ผลการวิจัยพบว่าหนังสือ “Boya Hanyu” และ “Hanyu Jiaocheng” มีเนื้อหาที่ยาวกว่าหนังสือ “Integrated Chinese” เนื้อหาและความน่าสนใจต่อผู้เรียนแตกต่างกันแต่ทุกเล่มมีความหลากหลายและน่าสนใจ ด้านไวยากรณ์ ส่วนอธิบายไวยากรณ์ หนังสือ “Integrated Chinese” มีการอธิบายที่ชัดเจนและไม่ซับซ้อน เน้นพัฒนาการสื่อสารของผู้เรียนเป็นอย่างดี ด้านแบบฝึกหัด คำศัพท์และส่วนขององค์ประกอบเกี่ยวกับวัฒนธรรม ในส่วนเนื้อหาแบบฝึกหัด หนังสือ “Integrated Chinese” สะท้อนลักษณะของสื่อการสอนภาษายุโรปและอเมริกาที่เน้นความสามารถในการสื่อสาร แต่หนังสือ “Hanyu Jiaocheng” และ “Boya Hanyu” ปฏิบัติตามลักษณะของแบบฝึกหัดในตำราเรียนในประเทศคือมีการเรียงลำดับ ระบบเสียง ไวยากรณ์ การเขียน ด้านจำนวนของแบบฝึกหัดจากมากไปน้อย ดังนี้ “Boya Hanyu” “Hanyu Jiaocheng” และ “Integrated Chinese”

การศึกษาค้นคว้าหนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติเกี่ยวกับหัวข้อแบบฝึกหัด

Zhao Jinming (1997) ชี้ให้เห็นว่าส่วนของการฝึกฝนของตำราเรียนนั้นเป็นส่วนหลักของตำราเรียนเพียงบางส่วน นักเรียนจะต้องผ่านการฝึกฝนจำนวนมากเท่านั้นจึงจะทำให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวังได้ Hu Mingyang (1999) กล่าวว่าผู้เขียนควรตระหนักเรื่องปริมาณและคุณภาพของแบบฝึกหัดให้มากเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์และสามารถปรับปรุงข้อผิดพลาดหลังจากทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว พุดง่าย ๆ คือปริมาณสูง และคุณภาพสูง Li Shaolin (2003) เขาเชื่อว่าผลการวิจัยของแบบฝึกหัดโดยนักจิตวิทยามีความสำคัญในการ

ชี้้นำโดยตรงสำหรับการสอนภาษาที่สอง ในขณะเดียวกันก็มีการเสนอข้อเสนอแนะหลายประการสำหรับการเขียนตำราเรียน: ประการแรกควรกำหนดจุดประสงค์ของแบบฝึกหัดให้ชัดเจนแบบฝึกหัดควรอยู่ในเล่มเดียวกับบทเรียนที่มีทั้งคำศัพท์ เนื้อหา เป็นต้น ไม่ควรแยกออกมาเป็นเล่มเดียว ผลการเรียนรู้จำเป็นต้องได้รับการทดสอบโดยแบบฝึกหัด ประการที่สองจำเป็นต้องกระจายประเภทของแบบฝึกหัด รูปแบบของแบบฝึกหัดควรหลากหลายจะสามารถเพิ่มความสนใจของผู้เรียนและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ สุดท้ายควรจัดเรียงการกระจายของแบบฝึกหัดตามความยากง่ายของแบบฝึกหัด Huang Shuliang (2012) ศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนภาษาจีนเบื้องต้น 2 เล่มสำหรับชาวต่างชาติในจีนและสหรัฐอเมริกา หนังสือที่เลือกมาศึกษาได้แก่ “Hanyu Jiaocheng” และ “Integrated Chinese” ได้ผลการศึกษาดังนี้ หนังสือ “Hanyu Jiaocheng” เป็นเสมือนตัวแทนของหนังสือเรียนของต่างชาติในประเทศจีน จึงเริ่มเรียงลำดับในหนังสือคือ ระบบเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์และตัวอักษรจีน ส่วนหนังสือ “Integrated Chinese” เป็นเสมือนหนังสือสำหรับชาวอเมริกันเรียน มีการลำดับเนื้อหาเป็น 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ด้านจำนวนแบบฝึกหัดพบว่าจำนวนคำถามในหนังสือเรียนทั้งสองเล่มจำนวนแบบฝึกหัดทั้งหมดและจำนวนแบบฝึกหัดโดยเฉลี่ยต่อบทเรียนมีเพียงพอ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับปริมาณและคุณภาพของแบบฝึกหัดด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาจีนระดับต้นในระดับอุดมศึกษา สรุปได้ว่าแบบเรียนแต่ละชุดมีความต่างทั้งเรื่องปริมาณและคุณภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของผู้เรียน หลักสูตรของแต่ละสถาบัน รวมถึงระยะเวลาในการเรียนการสอนด้วย เนื่องจากหนังสือแบบเรียนแต่ละชุดมีการเน้นไม่เหมือนกัน หนังสือแบบเรียนบางชุดเขียนขึ้นเพื่อให้คนในประเทศเรียน บางชุดเขียนขึ้นเพื่อให้คนต่างประเทศใช้ ดังนั้นการศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนควรศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้หรือเป็นแนวทางในการเรียบเรียงแบบเรียนเป็นของตนเอง

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลปัญหาการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เลือกปัญหาในการนำมาศึกษาวิจัยครั้งนี้
2. รวบรวมข้อมูลการใช้หนังสือหรือตำราแบบเรียนภาษาจีนระดับต้นในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และใช้คอมพิวเตอร์สุ่มมา 5 ชุดหนังสือ เพื่อนำมาวิจัยในครั้งนี้
3. ศึกษาข้อมูลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึงทฤษฎีกับการวิจัยหนังสือหรือตำราแบบเรียนทั้งในและต่างประเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้
4. ในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแบ่งแยกเนื้อหาภายในเล่มแต่ละชุดหนังสือเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านระบบเสียง ด้านบทเรียน ด้านคำศัพท์ ด้านไวยากรณ์ ด้านแบบฝึกหัด นอกจากนี้ยังมีหัวข้อเสนอแนะแต่ละด้านอีกด้วย วิเคราะห์ด้านปริมาณมีการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติพื้นฐานในหัวข้อย่อยข้อแต่ละด้าน เช่น ด้านคำศัพท์ มีจำนวนกี่คำและนำมาเปรียบเทียบกับกันในหนังสือแต่ละชุด
5. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำโครงร่างจำนวน 3 เล่ม มาเป็นแนวทางอ้างอิงและเปรียบเทียบกับหนังสือทั้ง 5 ชุด ดังนี้ เล่มที่ 1 “หลักสูตรทั่วไปสำหรับการสอนภาษาจีนชาวต่างชาติ” นำมาเปรียบเทียบกับในด้านบทเรียน

เล่มที่ 2 “โครงสร้างรายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับภาษาจีน” นำมาเปรียบเทียบในด้านคำศัพท์ เล่มที่ 3 “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน” นำมาเปรียบเทียบในด้านไวยากรณ์

6. สรุปข้อมูลในแต่ละด้านจัดแบ่งเป็นหัวข้อ

7. ข้อเสนอแนะผู้วิจัยเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์ของเนื้อหาแต่ละด้านที่ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบเนื้อหาในแต่ละด้านของหนังสือทั้ง 5 ชุด

8. ทบทวนและจัดทำประกอบเป็นรูปเล่ม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านระบบเสียง

การเรียนรู้ระบบเสียงเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศก่อนจะเริ่มเรียนคำศัพท์จำเป็นจะต้องอ่านออกเสียงให้ได้ก่อน การเรียนรู้วิธีการออกเสียงให้เข้าใจนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งดังนั้นการเรียบเรียงเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง W.F. 麦基 ในหนังสือ 《语言教学分析》 กล่าวว่า ก่อนที่ผู้เรียนจะฝึกพูดปากในการออกเสียงนั้นสิ่งที่สำคัญคือการทำให้ผู้เรียนออกเสียงในรูปแบบที่ถูกวิธี ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สามารถทำได้เพราะว่าเมื่อผู้เรียนทุกคนคุ้นเคยกับการออกเสียงแล้วจะสามารถออกเสียงได้ดีในด้านระบบเสียงมีการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้ 1. ข้อมูลเปรียบเทียบทางสถิติพื้นฐานของระบบเสียงในหนังสือแต่ละชุด 2. ศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาด้านระบบเสียงของหนังสือแต่ละชุด

1.1 ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของระบบเสียงในหนังสือแต่ละชุด

ตารางที่ 1 ตารางการเปรียบเทียบจำนวนบท จำนวนบทที่มีเนื้อหาด้านระบบเสียงและคำร้อยละของหนังสือทั้ง 5 ชุด

ชื่อหนังสือ	จำนวนบท	จำนวนบทที่มีเนื้อหา ด้านระบบเสียง	คำร้อยละจำนวนบทที่ มีด้านระบบเสียง
Hanyu Jiaocheng	50	22	44
Fazhan Hanyu	55	9	16.36
Chuji Hanyu	45	8	17.78
Taiguorenxuehanyu	50	10	20
Boya Hanyu	55	0	0

จากข้อมูลในตารางที่ 1 หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีคำร้อยละที่สูงที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 44 ปรากฏในบทเรียนทั้งหมด 22 บท ถัดมาหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีคำร้อยละ 20 เป็นอันดับ 2 ถัดมาเป็นหนังสือชุด Chuji Hanyu ร้อยละ 17.78 Fazhan ร้อยละ 16.36 และ Boya ร้อยละ 0 ตามลำดับ ทั้งนี้คำร้อยละจำนวนบทที่มีเนื้อหาด้านระบบเสียงนั้นแสดงถึงความกระจายตัวของเนื้อหาเท่านั้นไม่ได้หมายถึงปริมาณหรือความลุ่มลึกของเนื้อหาด้านระบบเสียง

1.2 ศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาด้านระบบเสียงของหนังสือแต่ละชุด

การเปรียบเทียบเนื้อหาด้านระบบเสียงสังเกตได้ว่าหนังสือชุด Boya Hanyu แตกต่างจากหนังสือชุดอื่นๆมากที่สุดเนื่องจากเนื้อหาด้านระบบเสียงอยู่ในส่วนก่อนเริ่มบทที่ 1 จะมีเนื้อหาด้านระบบเสียงไว้ครบถ้วนและไม่ปรากฏเนื้อหาด้านระบบภายในบทเรียนแต่ละบทอีก ที่ใกล้เคียงกับหนังสือชุด Boya คือหนังสือชุด Chuji Hanyu มีเนื้อหาเรื่องระบบเสียงในส่วนก่อนเริ่มบทที่ 1 เช่นกัน แต่ในบทเรียนแต่ละบทยังคงมีเนื้อหาด้านระบบเสียงอยู่ ตั้งแต่บทที่ 1 ถึง 14 แต่ไม่ได้ปรากฏในทุกบทเรียน หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีเนื้อหาด้านระบบเสียงที่ปรากฏในแต่ละบทมากที่สุดตั้งแต่บทที่ 1 ถึง 23 หนังสือชุด Fazhan มีเนื้อหาด้านระบบเสียงตั้งแต่บทที่ 1 ถึง 9 หนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีเนื้อหาด้านระบบเสียงที่ค่อนข้างละเอียดและปริมาณตอบทันท่วงทีเป็นส่วนที่สำคัญโดยเริ่มตั้งแต่บทที่ 1 ถึง 10

2. ด้านบทเรียน

ในด้านบทเรียนผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 หัวข้อในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้ 1. การเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนในหนังสือแต่ละชุด 2. การเปรียบเทียบการเลือกเรื่องเนื้อหาบทเรียนในหัวข้อต่างๆ

2.1 การเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนในหนังสือแต่ละชุด

การวิเคราะห์รูปแบบของเนื้อหาบทเรียนหัวข้อนี้เป็นการวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1. บทเรียนในรูปแบบบทสนทนา 2. บทเรียนในรูปแบบบทความร้อยแก้ว 3. รูปแบบอื่นๆคือไม่ใช่ทั้งบทสนทนาและบทความร้อยแก้วโดยผู้เขียนทำการวิเคราะห์แบ่งประเภทโดยการคำนวณเป็นหัวข้อบทเรียนซึ่งในแต่ละชุดหนังสือมีความแตกต่างกัน โดยภายใน 1 บทอาจไม่ได้มีเนื้อหาบทเรียนเพียงเรื่องเดียวอาจมีมากกว่านั้น เช่น หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng แต่ละบทแบ่งเป็นเนื้อหาบทเรียนย่อยอีก 2-3 เรื่องภายใน 1 บท ผู้เขียนจึงนับคำนวณทั้งหมด

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนบทเรียนและจำนวนการจำแนกรูปแบบบทเรียนของหนังสือทั้ง 5 ชุด

ชื่อหนังสือ	เล่มที่	จำนวนบท	บทสนทนา	ร้อยแก้ว	อื่นๆ	รวม
Hanyu Jiaocheng	ชุดที่ 1 / 1	15	24	0		24
	ชุดที่ 1 / 2	10	18	1		19
	ชุดที่ 2 / 1	12	22	2		24
	ชุดที่ 2 / 2	13	22	3		25
	รวม	50	86	6		92
			ร้อยละ 93.48	ร้อยละ 6.52		
Fazhan Hanyu	เล่ม 1	30	61	27		88
	เล่ม 2	25	0	25		25
	รวม	55	61	52		113
			ร้อยละ 54	ร้อยละ 46		
Chuji Hanyu	เล่ม 1	25	23	1	1	25
	เล่ม 2	20	19	1		20
	รวม	45	42	2	1	45
			ร้อยละ 93	ร้อยละ 5	ร้อยละ 2	

ชื่อหนังสือ	เล่มที่	จำนวนบท	บทสนทนา	ร้อยแก้ว	อื่นๆ	รวม
Taiguoren xuehanyu	เล่ม 1	20	36	2		38
	เล่ม 2	15	24	3		27
	เล่ม 3	15	15	9		24
	รวม	50	75 ร้อยละ84	14 ร้อยละ16		89
Boya Hanyu	เล่ม 1	30	45	0		45
	เล่ม 2	25	15	23		37
	รวม	55	60 ร้อยละ72	23 ร้อยละ28		83

จากข้อมูลในตารางแสดงให้เห็นว่าหนังสือทั้ง 5 ชุดมีความแตกต่างกันโดยสรุปได้ว่า หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีเนื้อเรื่องที่น่าสนใจเป็นบทสนทนามากที่สุดคือเมื่อเทียบในชุดหนังสือของตนเอง ถัดมา ได้แก่ Chuji Hanyu, Taiguorenrenhanyu, Boya Hanyu และ Fazhan Hanyu ตามลำดับ การนำเสนอแบบบทความร้อยแก้วหนังสือชุดที่น่าสนใจแบบนี้นับมากที่สุดได้แก่ Fazhan Hanyu ถัดมา Boya Hanyu, Taiguorenrenhanyu, Hanyu Jiaocheng และ Chuji Hanyu

2.2 การเปรียบเทียบการเลือกเรื่องเนื้อหาบทเรียนในหัวข้อต่างๆ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งหัวข้อเนื้อหาบทเรียนอ้างอิงตาม “หลักสูตรทั่วไปสำหรับการสอนภาษาจีนชาวต่างชาติ” ซึ่งมีทั้งหมด 18 หัวข้อ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้สึกและทัศนคติ ชีวิตประจำวัน สุขภาพกายและใจ วัฒนธรรมและความบันเทิง ชีวิตครอบครัวเทศกาลหรือกิจกรรมวันหยุด การท่องเที่ยวและการเดินทาง ชีวิตในโรงเรียน การศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม วรรณกรรมศิลปะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความคิดความเชื่อที่มีคุณค่า โลกและสิ่งแวดล้อม สังคม ธรรมชาติ

การเปรียบเทียบเนื้อหาบทเรียนตามหัวข้อต่างๆโดยอิงจาก “หลักสูตรทั่วไปสำหรับการสอนภาษาจีนชาวต่างชาติ” แสดงให้เห็นรายละเอียดดังนี้ หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีเนื้อหาบทเรียนที่สอดคล้องกับหัวข้อชีวิตประจำวันมากที่สุด และถัดมาคือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การท่องเที่ยวและการเดินทาง ตามลำดับ หนังสือชุด Fazhan Hanyu มีเนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับหัวข้อชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และชีวิตในโรงเรียน ตามลำดับ หนังสือชุด Chuji Hanyu มีเนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับหัวข้อการใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การท่องเที่ยวและการเดินทาง ชีวิตในโรงเรียนและข้อมูลส่วนบุคคลตามลำดับ หนังสือชุด Taiguoren xuehanyu มีเนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับหัวข้อการใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ชีวิตในโรงเรียนและการท่องเที่ยว และการเดินทางตามลำดับ หนังสือชุด Boya Hanyu มีเนื้อหาบทเรียนที่สอดคล้องกับหัวข้อชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือชีวิตในโรงเรียน และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิตินั้นแสดงให้เห็นว่า หนังสือทั้ง 5 ชุด มีเนื้อหาบทเรียนที่สอดคล้องกับหัวข้อชีวิตประจำวันมากที่สุดตรงกันทุกชุด สามารถดูตารางสรุปได้ในตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลจำนวนเรื่องเนื้อหาบทเรียนทั้งหมด 18 หัวข้อของหนังสือทั้ง 5 ชุด

หัวข้อ \ หนังสือ	Hanyu Jiaocheng	Fazhan Hanyu	Chuji Hanyu	Taiguoren xuehanyu	Boya Hanyu
1. ข้อมูลส่วนบุคคล	5	8	3	2	6
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	5.43	7.08	6.67	2.25	7.23
2. ความรู้สึกและทัศนคติ	4	1	2	0	0
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	4.35	0.89	4.44	0	0
3. ชีวิตประจำวัน	31	55	17	38	33
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	33.7	48.67	37.78	42.7	39.76
4. สุขภาพกายและใจ	4	2	1	0	1
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	4.35	1.77	2.22	0	1.2
5. วัฒนธรรมและความบันเทิง	4	3	1	2	0
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	4.35	2.65	2.22	2.25	0
6. ชีวิตครอบครัว	0	4	2	4	0
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	0	3.54	4.44	4.49	0
7. เทศกาลหรือกิจกรรมวันหยุด	2	3	0	0	3
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	2.17	2.65	0	0	3.61
8. การท่องเที่ยวและการเดินทาง	7	6	4	8	3
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	7.61	5.31	8.89	11.24	3.61
9. ชีวิตในโรงเรียน	12	9	4	10	13
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	13.04	7.96	8.89	11.24	15.66
10. การศึกษา	0	1	1	1	0
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	0	0.88	2.22	1.12	0
11. ภาษาและวัฒนธรรม	4	3	0	1	4
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	4.35	2.65	0	1.12	4.82
12. วรรณกรรมศิลปะ	1	0	0	0	1
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	1.09	0	0	0	1.2
13. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	0	0	0	0	0
14. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	17	12	9	22	9
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	18.48	10.62	20	24.72	10.84
15. ความคิดความเชื่อที่มีคุณค่า	0	4	0	1	5
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	0	3.54	0	1.12	6.02
16. โลกและสิ่งแวดล้อม	0	0	0	0	0

หนังสือ หัวข้อ	Hanyu Jiaocheng	Fazhan Hanyu	Chuji Hanyu	Taiguoren xuehanyu	Boya Hanyu
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	0	0	0	0	0
17.สังคม	0	0	0	0	3
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	0	0	0	0	3.61
18.ธรรมชาติ	1	2	1	0	2
ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อ	1.09	1.77	2.22	0	2.41
รวมทั้งหมด	92	113	45	89	83

3. ด้านคำศัพท์

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็นศึกษา 2 หัวข้อได้แก่ 1. เปรียบเทียบข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของคำศัพท์ในหนังสือแต่ละชุดทั้งก่อนและหลังการคัดออกของคำศัพท์ 2. เปรียบเทียบความสอดคล้องของคำศัพท์กับ“โครงการรายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับภาษาจีน” (2001)

3.1 เปรียบเทียบข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของคำศัพท์ในหนังสือแต่ละชุดทั้งก่อนและหลังการคัดออกของคำศัพท์

3.1.1 ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของคำศัพท์ในหนังสือแต่ละชุด (ก่อนการคัดศัพท์ออก)

ตารางที่ 3 ข้อมูลจำนวนคำศัพท์ของหนังสือทั้ง 5 ชุด (ก่อนการคัดศัพท์ออก)

ชื่อหนังสือ	ลำดับเล่ม	จำนวน บท	จำนวน บทรวม	จำนวนคำศัพท์ แต่ละเล่ม	จำนวนคำศัพท์ รวม
Hanyu Jiaocheng	ชุดที่ 1 เล่ม 1	15	50	305	1,513
	ชุดที่ 1 เล่ม 2	10		292	
	ชุดที่ 2 เล่ม 1	12		426	
	ชุดที่ 2 เล่ม 2	13		490	
Fazhan Hanyu	เล่ม 1	30	55	826	1,509
	เล่ม 2	25		683	
Chuji Hanyu	เล่ม 1	25	45	541	1,260
	เล่ม 2	20		719	
Taiguoren xuehanyu	เล่ม 1	20	50	310	1,149
	เล่ม 2	15		376	
	เล่ม 3	15		463	
Boya Hanyu	เล่ม 1	30	55	675	1,459
	เล่ม 2	25		777	

3.1.2 ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของคำศัพท์ในหนังสือแต่ละชุดหลังคัดออก

ผู้วิจัยทำการคัดคำศัพท์ที่ปรากฏซ้ำออกก่อน หลังจากนั้นคัดคำศัพท์ที่พ้องรูปออก เมื่อผ่านการคัดกรองคำศัพท์ทั้ง 2 ครั้งแล้วจึงจะได้ “จำนวนคำศัพท์หลังคัดออก” จากหนังสือเรียนทั้ง 5 ชุด และนำมาเปรียบเทียบกันข้อมูลในตารางด้านล่างนี้

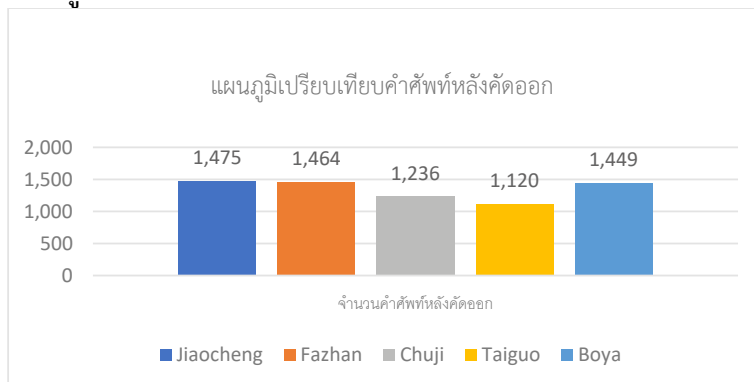
ตารางที่ 4 จำนวนคำศัพท์หลังคัดออกของหนังสือทั้ง 5 ชุด (หลังคัดคำศัพท์ออก)

ชื่อหนังสือ	จำนวน บท ทั้งหมด	จำนวน คำศัพท์ ก่อนคัด ออก	จำนวน คำศัพท์ที่ ปรากฏซ้ำ	จำนวน คำศัพท์ พ้องรูป	รวม คำศัพท์ที่ ปรากฏซ้ำ และพ้อง รูป	ร้อยละ ของ จำนวนที่ คัดออก	จำนวน คำศัพท์ หลังคัด ออก
Hanyu Jiaocheng	50	1,513	7	31	38	2.5	1,475
Fazhan Hanyu	55	1,509	33	12	45	3	1,464
Chuji Hanyu	45	1,260	3	21	24	2	1,236
Taiguoren xuehanyu	50	1,149	12	17	29	2.5	1,120
Boya Hanyu	55	1,459	0	10	10	0.7	1,449

จากข้อมูลในตารางที่ 5 หลังคัดออกพบว่า หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีจำนวนที่คัดออกทั้งหมด 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.5 ดังนั้นจำนวนคำศัพท์หลังคัดออกมีจำนวน 1,475 คำ หนังสือชุด Fazhan Hanyu มีคำศัพท์ที่คัดออก 45 คำ คิดเป็นร้อยละ 3 ดังนั้นจำนวนคำศัพท์หลังคัดออกแล้วมีจำนวน 1,464 คำ หนังสือชุด Chuji Hanyu มีคำศัพท์ที่ต้องคัดออกทั้งหมด 24 คำ คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจำนวนคำศัพท์หลังคัดออกมีจำนวน 1,236 คำ หนังสือชุด Taiguoren xuehanyu มีคำศัพท์ที่ต้องคัดออกทั้งหมด 29 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.5 ดังนั้นจำนวนคำศัพท์หลังคัดออกมีจำนวน 1,120 คำ หนังสือชุด Boya Hanyu ไม่มีจำนวนคำศัพท์ที่ปรากฏซ้ำ มีคำศัพท์ที่ต้องคัดออกทั้งหมด 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.7 ดังนั้นจำนวนคำศัพท์หลังคัดออกมีจำนวน 1,449 คำ จากตารางที่ 5 พบว่าชุดหนังสือที่มีการคัดคำศัพท์ออกมากที่สุดคือหนังสือชุด Fazhan Hanyu และหนังสือที่มีการคัดคำศัพท์ออกน้อยที่สุดคือหนังสือชุด Boya Hanyu

ผู้วิจัยสร้างแผนภูมิแท่งเพื่อความชัดเจนในการศึกษาเปรียบเทียบจำนวนคำศัพท์หลังคัดออกของหนังสือแต่ละชุด ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิเปรียบเทียบคำศัพท์หลังคัดออก

จากข้อมูลตามแผนภูมิที่ 1 ข้อมูลการเปรียบเทียบคำศัพท์หลังคัดออก หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng ยังคงมีจำนวนคำศัพท์ที่มากที่สุด 1,475 คำ และหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีจำนวนคำศัพท์ที่น้อยที่สุด 1,120 คำ หนังสือ 2 ชุดนี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบในองค์ประกอบที่จำนวนบทเท่ากันนั้นจะเห็นได้ชัดว่าหนังสือทั้ง 2 ชุดมีจำนวนบท 50 บทเท่ากันแต่มีคำศัพท์ห่างกันถึง 355 คำ

3.2 คำศัพท์และความสอดคล้องกับ “โครงร่างรายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับภาษาจีน” ของหนังสือแต่ละชุด

โครงร่างนี้มีคำศัพท์ทั้งหมด 8,822 คำ ตัวอักษรจีน 2,905 ตัวอักษร ซึ่งแบ่งตามระดับ คำศัพท์ระดับ ก มีจำนวน 1,033 คำ ระดับ ข มีจำนวน 2,018 คำ ระดับ ค มีจำนวน 2,202 คำ ระดับ ง มีจำนวน 3,569 คำ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกหนังสือเรียนภาษาจีนระดับต้นมา จากนั้นนำมาเทียบกับโครงร่างคำศัพท์ในระดับ ก เมื่ออ้างอิงตาม “โครงร่าง” จึงควรมีคำศัพท์ที่สอดคล้องกับ “โครงร่าง” ไม่น้อยกว่า 85% และรายการคำศัพท์นอกรายการไม่ควรมากกว่า 20% การศึกษาเปรียบเทียบด้านคำศัพท์ในครั้งนี้นำคำศัพท์ของหนังสือแต่ละชุดมาเทียบความสอดคล้องกับ “โครงร่างรายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับภาษาจีน” ดังตารางที่ 6

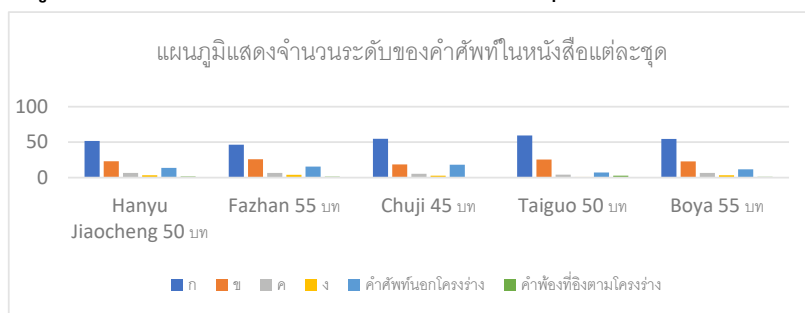
ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลจำนวนและค่าเฉลี่ยคำศัพท์ของหนังสือทั้ง 5 ชุดมาเทียบความสอดคล้องกับ “โครงสร้างรายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับภาษาจีน”

ระดับ	ก		ข		ค		ง		รวม ก ข ค ง		คำศัพท์นอกโครงสร้าง		คำศัพท์โครงสร้าง		รวม
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	
ชื่อหนังสือ															
Hanyu Jiaocheng 1/1	235	77.95	24	7.87	8	2.62	2	0.66	269	88.20	29	2.95	7	2.3	305
Hanyu Jiaocheng 1/2	216	73.97	43	14.73	8	2.74	2	0.68	269	92.12	22	7.53	1	0.34	292
Hanyu Jiaocheng 2/1	200	46.95	105	24.65	34	7.98	18	4.23	357	83.80	62	14.55	7	1.64	426
Hanyu Jiaocheng 2/2	132	26.94	176	35.92	49	10	29	5.92	286	58.37	96	19.59	8	1.63	490
รวม	783	51.75	348	23.00	99	6.54	51	3.37	1,181	78.06	209	13.81	23	1.52	1,513
Fazhan Hanyu 1	557	67.43	130	15.74	22	2.66	7	0.85	716	86.68	92	11.14	18	0.97	826
Fazhan Hanyu 2	144	21.08	260	38.07	79	11.57	53	7.76	536	78.48	143	20.94	4	0.56	683
รวม	701	46.45	390	25.84	101	6.69	60	3.98	1,252	82.97	235	15.57	22	1.46	1,509
Chuji Hanyu 1	369	68.21	63	11.65	30	5.55	3	0.56	465	85.95	76	14.05	0	0	541
Chuji Hanyu 2	322	44.78	171	23.78	39	5.42	33	4.59	565	78.58	154	21.42	0	0	719
รวม	691	54.84	234	18.57	69	5.48	36	2.86	1,030	81.75	230	18.25	0	0	1,260
Taiguorenxuehanyu 1	231	74.52	22	7.10	1	0.32	2	0.65	256	82.58	25	8.64	29	9.36	310
Taiguorenxuehanyu 2	251	66.76	88	23.40	13	3.46	1	0.27	353	93.88	21	5.59	2	0.53	376
Taiguorenxuehanyu 3	200	43.20	184	39.74	34	7.34	8	1.73	426	92.01	37	7.99	0	0	463
รวม	682	59.36	294	25.59	48	4.18	11	0.96	1,035	90.08	83	7.22	31	2.7	1,149
Boya Hanyu 1	458	67.16	111	16.28	26	3.81	12	1.76	607	89	65	9.53	10	1.47	682
Boya Hanyu 2	337	43.37	222	28.57	70	9.00	37	4.76	666	85.71	105	13.51	6	0.78	777
รวม	795	54.49	333	22.82	96	6.58	49	3.36	1,273	87.25	170	11.65	16	1.1	1,459

จากข้อมูลในตารางที่ 6 หนังสือชุดที่มีรายการคำศัพท์ที่สอดคล้องกับ “โครงร่าง” กล่าวคือควรมากกว่าร้อยละ 85 มีหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu และ Boya Hanyu โดยมีร้อยละ 90.08 และ 87.25 ตามลำดับ และหนังสือชุดที่มีคำศัพท์นอกรายการไม่ควรเกินร้อยละ 20 ได้แก่หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng, Taiguorenxuehanyu และ Boya Hanyu สังเกตได้ว่าหนังสือชุดที่มีทั้งรายการคำศัพท์ที่สอดคล้องกับ “โครงร่าง” กล่าวคือควรมากกว่าร้อยละ 85 และมีคำศัพท์นอกรายการไม่ควรเกินร้อยละ 20 ได้แก่หนังสือชุด Taiguorenxuehanyu และ Boya Hanyu

ผู้วิจัยจัดทำแผนภูมิแท่งแสดงจำนวนระดับของคำศัพท์ในหนังสือแต่ละชุดเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นและสะดวกต่อการศึกษา

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงจำนวนระดับของคำศัพท์ในหนังสือแต่ละชุด

4. ด้านไวยากรณ์

การวิจัยครั้งนี้ในด้านไวยากรณ์ในหนังสือแบบเรียนภาษาจีนทั้ง 5 ชุดผู้วิจัยนำเอา “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน” (1996) มาอ้างอิงเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย ซึ่งต่อไปในการวิจัยครั้งนี้จะเรียกแบบย่อว่า “หลักสูตร” โดยแบ่งหัวข้อศึกษาทั้งหมด 3 หัวข้อในได้แก่ 1. รวบรวมข้อมูลทางสถิติพื้นฐานด้านไวยากรณ์ของหนังสือทั้งชุดและนำมาเปรียบเทียบเชิงปริมาณ 2. ศึกษาข้อมูลไวยากรณ์ที่สอดคล้องกับ “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน” ของหนังสือแต่ละชุด 3. คัดแยกระดับไวยากรณ์ ก ข ค ง ตาม “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน” ของหนังสือแต่ละชุด

4.1 ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของไวยากรณ์ในหนังสือแต่ละชุด

ตารางที่ 7 ข้อมูลจำนวนไวยากรณ์ ค่าเฉลี่ยไวยากรณ์ต่อบทของหนังสือทั้ง 5 ชุด

ชื่อหนังสือ	จำนวนบท	จำนวนบทที่มีไวยากรณ์	คำร้อยละจำนวนบทที่มีไวยากรณ์	จำนวนไวยากรณ์ทั้งหมด	ค่าเฉลี่ยไวยากรณ์ต่อบท
Hanyu Jiaocheng	50	41	82	98	2.4
Fazhan Hanyu	55	55	100	177	3.5
Chuji Hanyu	45	43	95.6	144	3.3
Taiguoren xuehanyu	50	41	82	115	2.8

ชื่อหนังสือ	จำนวน บท	จำนวนบทที่มี ไวยากรณ์	ค่าร้อยละจำนวน บทที่มีไวยากรณ์	จำนวนไวยากรณ์ ทั้งหมด	ค่าเฉลี่ย ไวยากรณ์ต่อบท
Boya Hanyu	55	51	92.7	148	3.2

จากข้อมูลในตารางที่ 7 สรุปได้ว่า หนังสือชุด Fazhan Hanyu มีค่าเฉลี่ยไวยากรณ์ต่อบทมากที่สุด และหนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีค่าเฉลี่ยไวยากรณ์ต่อบทน้อยที่สุด

4.2 ข้อมูลไวยากรณ์ที่สอดคล้องกับ “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน”

ตารางที่ 8 ข้อมูลไวยากรณ์ที่สอดคล้องกับ “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน” ของหนังสือทั้ง 5 ชุด

ชื่อหนังสือ	จำนวน ไวยากรณ์ ทั้งหมด	จำนวน ไวยากรณ์ ระดับ ก ข ตาม “หลักสูตร”	ไวยากรณ์ที่ สอดคล้อง กับ “หลักสูตร”	ไวยากรณ์ นอก “หลักสูตร”	จำนวน ไวยากรณ์ ที่ปรากฏ ซ้ำ	ค่าเฉลี่ย ไวยากรณ์ที่ สอดคล้องกับ “หลักสูตร”	ค่าเฉลี่ย ไวยากรณ์ นอก “หลักสูตร”
Hanyu Jiaocheng	98	252	92	2	11	36.5	0.8
Fazhan Hanyu	177	252	126	29	22	50	11.5
Chuji Hanyu	144	252	116	28	17	46	11.1
Taiguoren xuehanyu	115	252	70	19	12	27.8	7.5
Boya Hanyu	148	252	107	23	10	42.5	9.1

จากข้อมูลในตารางที่ 8 ที่ปรากฏสังเกตได้ว่า หนังสือทั้ง 5 ชุดที่ไม่มีเล่มไหนที่ไวยากรณ์สอดคล้อง “หลักสูตร” เกินร้อยละ 90 หนังสือชุดที่มีอัตราร้อยละมากที่สุดคือหนังสือชุด Fazhan Hanyu โดยมีไวยากรณ์ สอดคล้องกับ “หลักสูตร” ร้อยละ 50 หนังสือชุดที่มีความสอดคล้องกับ “หลักสูตร” น้อยที่สุดคือหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีเพียงร้อยละ 27.8 นอกจากนี้ด้านความไม่สอดคล้องตาม “หลักสูตร” ครรมีค่าร้อยละ ไม่เกินร้อยละ 10 จากหนังสือทั้ง 5 ชุดที่มีไวยากรณ์นอก “หลักสูตร” ไม่เกินร้อยละ 10 ได้แก่หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng, Taiguorenxuehanyu และ Boya Hanyu

4.3 ข้อมูลการคัดแยกระดับไวยากรณ์ ก ข ค ง ตาม “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน” โดยคัดแยกเปรียบเทียบภายในชุดหนังสือเดียวกัน

ตารางที่ 9 ข้อมูลการคัดแยกกระดับไวยากรณ์ ก ข ค ง ตาม “หลักสูตรมาตรฐานการแบ่งระดับไวยากรณ์และความสามารถภาษาจีน” โดยคัดแยกเปรียบเทียบภายในชุดหนังสือเดียวกัน

	ไวยากรณ์ที่ สอดคล้อง กับ “หลักสูตร”	ระดับ ก	ค่า ร้อยละ	ระดับ ข	ค่า ร้อยละ	ระดับ ค	ค่า ร้อยละ	ระดับ ง	ค่า ร้อยละ
Hanyu Jiaocheng	92	72	78.3	14	15.2	6	6.5		
Fazhan Hanyu	126	81	64.3	34	27	10	7.9	1	0.8
Chuji Hanyu	116	90	77.6	14	12.1	12	10.3		
Taiguoren xuehanyu	70	63	90	4	5.7	3	4.3		
Boya Hanyu	107	72	67.3	31	29	4	3.7		

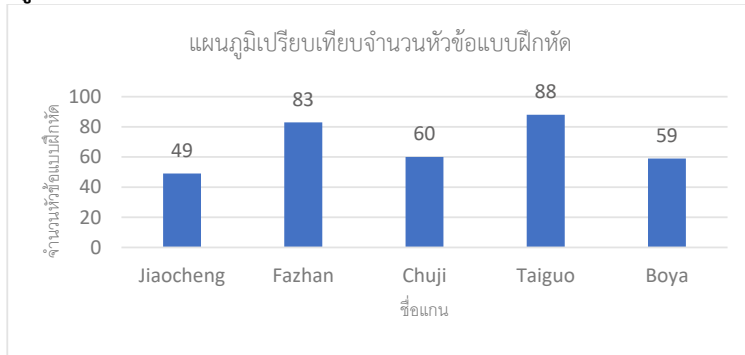
การเปรียบเทียบระดับไวยากรณ์ของหนังสือแต่ละชุดเมื่อเทียบกับจำนวนไวยากรณ์ทั้งหมดของหนังสือชุดนั้น จะเห็นได้ชัดว่าไวยากรณ์ระดับ ก หนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีอัตราส่วนที่มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng, Chuji Hanyu, Boya Hanyu และ Fazhan Hanyu ตามลำดับ ไวยากรณ์ระดับ ข หนังสือชุด Boya มีอัตราส่วนที่มากที่สุด รองลงมาคือ Fazhan Hanyu, Hanyu Jiaocheng, Chuji Hanyu และ Taiguorenxuehanyu ตามลำดับ สังเกตได้ว่าหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีอัตราส่วนในระดับ ก มากที่สุดจึงมีจำนวนในระดับ ข ค ค่อยข้างน้อยกว่าหนังสือชุดอื่น บ่งบอกถึงหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีการกระจายตัวของระดับไวยากรณ์ต่ำ ในทางกลับกันเป็นการบ่งบอกถึงว่าเป็นชุดหนังสือที่เน้นไวยากรณ์ระดับต้นเป็นอย่างดี

5. ด้านแบบฝึกหัด

ในการรวบรวมข้อมูลสถิติในด้านแบบฝึกหัดของหนังสือแต่ละชุดนั้นเห็นว่าหนังสือแต่ละชุดมีหัวข้อแบบฝึกหัดที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมหัวข้อแบบฝึกหัดของหนังสือแต่ละชุดแต่นำมาศึกษาเปรียบเทียบว่าหนังสือแต่ละชุดมีหัวข้อเนื้อหาเป็นอย่างไรบ้าง จากการศึกษาเปรียบเทียบหัวข้อแบบฝึกหัดของหนังสือแต่ละชุดนั้นจะเห็นว่าในส่วนของแบบฝึกหัดนั้นมีทั้งแบบฝึกหัดที่เป็นการใช้การฝึกฝนเพื่อให้คล่องและแบบฝึกหัดที่ใช้ความคิด หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีจุดเด่นคือมีการเรียบเรียงจัดหมวดหมู่ของแบบฝึกหัดไว้อย่างเป็นระบบ มีหัวข้อแบบฝึกหัดหลักๆคือ การอ่านออกเสียง แทนที่รูปประโยคโดยการเปลี่ยนคำศัพท์ แต่งประโยคให้บทสนทนาสมบูรณ์ แก้ไขประโยคให้ถูกต้อง ฝึกพูดบทสนทนา และเขียนตัวอักษรเขียน หัวข้อแบบฝึกหัดเหล่านี้ปรากฏเกือบทุกบทของหนังสือชุดนี้ ในทางกลับกันเป็นชุดหนังสือที่มีความหลากหลายของหัวข้อแบบฝึกหัดน้อยที่สุด มีเพียง 49 หัวข้อ จากทั้งหมด 50 บท หนังสือที่มีความ

หลากหลายในด้านหัวข้อมากที่สุดคือหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีหัวข้อหลักถึง 88 หัวข้อ ทั้งนี้ เพราะหนังสือชุดนี้มีเล่มแบบฝึกหัดแยกออกมาอีกหนึ่งเล่มโดยเฉพาะ ทำให้มีหัวข้อแบบฝึกหัดค่อนข้างมาก จากการศึกษาเปรียบเทียบจะเห็นได้ตามที่ผู้วิจัยนำเสนอไป ผู้วิจัยได้จัดทำแผนภูมิเปรียบเทียบหนังสือทั้ง 5 ชุดเพื่อให้ความชัดเจนในการเปรียบเทียบมากขึ้นดังนี้

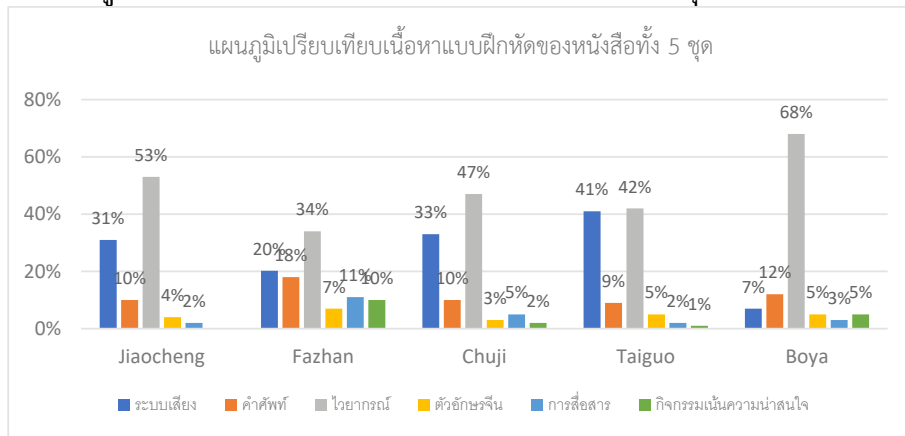
แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิเปรียบเทียบจำนวนหัวข้อแบบฝึกหัด

5.1 ข้อมูลสถิติเปรียบเทียบหัวข้อเนื้อหาแบบฝึกหัดแต่ละด้าน

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาแบบฝึกหัดเป็น 6 ด้านด้วยกันคือ แบบฝึกหัดเกี่ยวกับระบบเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ ตัวอักษรจีน การพูดสื่อสาร และแบบฝึกหัดที่เกี่ยวกับความน่าสนใจ โดยเนื้อหา 4 ด้านแรกจะปรากฏในหนังสือทุกชุดเพราะเป็นพื้นฐานทักษะในการเรียนภาษาจีน แต่เนื่องด้วยปัจจุบันการเรียนภาษาจีนนั้นมุ่งเน้นเรื่องการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในชีวิตประจำวันมากขึ้นตลอดจนการปรับปรุงเพิ่มเติมแบบฝึกหัดที่เน้นความน่าสนใจของผู้เรียนเพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนนั้นจึงมีปรากฏในหนังสือบางชุดด้วยเช่นกัน เนื่องจากหนังสือแต่ละชุดนั้นไม่มีการแบ่งแยกเนื้อหาแบบฝึกหัดไว้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงทำการแบ่งแยกหมวดหมู่เนื้อหาและนำมาศึกษาวิเคราะห์ โดยเปรียบเทียบเนื้อหาแบบฝึกหัดของหนังสือทั้ง 5 ชุดในแต่ละด้านเนื้อหาของหนังสือชุดนั้นๆพบว่าชุดหนังสือ Fazhan Hanyu, Chuji Hanyu, Taiguorenxuehanyu และ Boya Hanyu มีเนื้อหาแบบฝึกหัดครบทั้ง 6 ด้านคือ ด้านระบบเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ ตัวอักษรจีน การสื่อสารและกิจกรรมเน้นความน่าสนใจ ส่วนหนังสือชุด Hanyu Jiaocheng ไม่มีเนื้อหาด้านกิจกรรมความน่าสนใจ หนังสือทุกชุดเนื้อหาด้านไวยากรณ์เป็นด้านที่มีอัตราส่วนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ด้านระบบเสียงเป็นอันดับ 2 ยกเว้นหนังสือชุด Boya Hanyu อันดับ 2 คือด้านคำศัพท์ ดังแผนภูมิด้านล่างนี้

แผนภูมิที่ 4 แผนภูมิเปรียบเทียบหัวข้อเนื้อหาแบบฝึกหัดของหนังสือทั้ง 5 ชุด

5.2 ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาแบบฝึกหัดแต่ละด้าน

แบบฝึกหัดด้านระบบเสียง หนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีหัวข้อแบบฝึกหัดที่หลากหลายมากที่สุด หนังสือชุด Boya Hanyu มีหัวข้อแบบฝึกหัดน้อยที่สุด จากการเปรียบเทียบสังเกตได้ว่าหนังสือชุด Hanyu Jiaocheng และ Boya Hanyu เน้นการอ่านออกเสียงเป็นส่วนใหญ่ หนังสือชุด Fazhan Hanyu, Chuji Hanyu, Taiguorenxuehanyu เน้นการฟังแล้วแยกแยะเสียงหรือตอบคำถามเป็นส่วนใหญ่

แบบฝึกหัดด้านคำศัพท์ของหนังสือแต่ละชุดจะเห็นว่าหนังสือชุด Fazhan Hanyu มีความหลากหลายของหัวข้อแบบฝึกหัดด้านคำศัพท์มากที่สุด เป็นหัวข้อที่ครอบคลุมทั้งเรื่องการเลือกใช้คำศัพท์ คำศัพท์ที่เข้าคู่กัน การสร้างคำศัพท์ตลอดจนการหาคำศัพท์จากพจนานุกรม ส่วนหนังสือชุด Hanyu Jiaocheng, Chuji Hanyu, Taiguorenxuehanyu และ Boya Hanyu จะมีหัวข้อที่คล้ายๆกันคือเน้นการเลือกใช้คำศัพท์ในการเติมช่องว่าง

แบบฝึกหัดด้านไวยากรณ์จะเห็นว่าหนังสือแต่ละชุดมีเนื้อหาในแบบฝึกหัดที่ไม่ต่างกันมาก ผู้วิจัยนำไวยากรณ์พื้นฐาน 8 เรื่องมาพิจารณาเนื้อหาแบบฝึกหัด ได้แก่ 1. ประโยคคำถาม 2. ประโยคปฏิเสธ 3. ประโยคเปรียบเทียบ 4. ประโยค “把” 5. ประโยค “被” 6. ประโยคคำถามกลับ 7. บทเสริมกริยา 8. บทขยายนาม โดยสรุปหนังสือชุดที่มีเนื้อหาไวยากรณ์ครบทั้ง 8 เรื่องคือหนังสือชุด Hanyu Jiaocheng เพียงชุดเดียว แต่ไม่ได้หมายความว่าหนังสือชุดที่มีแบบฝึกหัดด้านไวยากรณ์ที่ดีที่สุดเพียงแต่ผู้วิจัยเรื่องหัวข้อไวยากรณ์พื้นฐานมาเพื่อการศึกษาเนื้อหาเท่านั้น ทั้งนี้หัวข้อเนื้อหาแบบฝึกหัดต้องขึ้นอยู่กับบทเรียน คำศัพท์ในแต่ละบทของหนังสือด้วยและเนื้อหาบทเรื่องควรสอดคล้องกับแบบฝึกหัดจึงจัดว่าเป็นชุดหนังสือที่มีระบบ มีเหตุผลในการเรียบเรียงหนังสือ

แบบฝึกหัดด้านตัวอักษรจีนในหนังสือชุด Fazhan Hanyu มีความหลากหลายของเนื้อหามากที่สุด มีเรื่องของส่วนประกอบของตัวอักษรจีน การเขียนตามลำดับขีด การใช้ตัวอักษรจีนเขียนในหัวข้อที่กำหนด รวมถึงการวิเคราะห์แยกแยะตัวอักษรจีนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันอีกด้วย ทั้งหมดนี้ไม่เพียงแต่ผู้เรียนสามารถเขียนตามลำดับขีดได้แต่ยังพัฒนาด้านอื่นๆในเรื่องของตัวอักษรจีนด้วย

แบบฝึกหัดด้านการสื่อสารจากหนังสือทั้ง 5 ชุดเห็นได้ชัดว่า หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng เป็นชุดเดียวที่มีหัวข้อด้านการสื่อสารในทุกบทเรียน เป็นหัวข้อสนทนากิจการสื่อสารโดยแต่ละบทจะเปลี่ยนสถานการณ์

ของบทสนทนาไปเพื่อฝึกในหลากหลายบริบท หนังสือชุด Fazhan Hanyu มีความหลากหลายในหัวข้อแบบฝึกหัดและปรากฏในหนังสือทั้งสองเล่มค่อนข้างมากโดยในเล่มแรกมีการกระจายของหัวข้อแบบฝึกหัดหลากหลายหัวข้อในบทต่างๆและเล่มที่ 2 มีปรากฏในทุกบทแต่เป็นหัวข้อเดียวคือฝึกพูดแล้วเขียน หนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มี 2 หัวข้อซึ่งปรากฏในเล่มที่ 2 และ 3 เป็นบางบท ส่วนหนังสืออีก 2 ชุดที่นำมาศึกษาได้แก่ Chuji Hanyu, Boya Hanyu มีปรากฏเพียง 2 บทเรียนเท่านั้น

แบบฝึกหัดด้านกิจกรรมที่น่าสนใจจะเห็นได้ว่าหนังสือชุด Fazhan Hanyu มีกิจกรรมที่น่าสนใจค่อนข้างหลากหลายกว่าหนังสือชุดอื่นมีทั้งกิจกรรมที่ทำเองคนเดียว เช่นการเล่นเกม หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างกิจกรรมนอกห้องเรียนและในห้องเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมในห้องเรียนปรากฏในเล่มที่ 1 จำนวน 23 บทและใบเล่มที่ 2 ทุกบท นับว่าเป็นชุดหนังสือที่มีปริมาณกิจกรรมความน่าสนใจเกือบทุกบทเรียน หนังสือชุด Chuji Hanyu มีเพียงหัวข้อเดียวและปรากฏเพียงแค่บทเดียวเท่านั้น ส่วนหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu ถึงแม้มีเพียงหัวข้อเดียวเช่นกันแต่เป็นหัวข้อที่ปรากฏในทุกบทเรียนตลอดทั้ง 3 เล่ม หนังสือชุด Boya Hanyu มี 3 หัวข้อ โดยมีหัวข้อกิจกรรมกลุ่ม เป็นหัวข้อที่ปรากฏในหลายบทเรียนโดยมีเนื้อหากิจกรรมเปลี่ยนไปเรื่อยๆ และสุดท้ายหนังสือชุด Hanyu Jiaocheng เป็นเพียงหนังสือชุดเดียวที่ไม่มีหัวข้อแบบฝึกหัดที่เกี่ยวกับความน่าสนใจ

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบหนังสือตำราแบบเรียนทั้ง 5 ชุด สามารถสรุปจุดเด่นและจุดด้อยได้ดังนี้

1. หนังสือชุด Hanyu Jiaocheng มีจุดเด่นในด้านเนื้อหาด้านระบบเสียง ที่มีการกระจายตัวของเนื้อหาที่ดี และด้านแบบฝึกหัด ที่มีไวยากรณ์ครบทั้ง 8 เรื่อง มีจุดด้อยในเนื้อหาด้านไวยากรณ์ที่มีจำนวนไวยากรณ์น้อยกว่าหนังสือทุกชุด ด้านแบบหัดที่มีปริมาณหัวข้อแบบฝึกหัดน้อยที่สุดและแบบฝึกหัดด้านการฝึกเขียนตัวอักษรจีน ด้านการสื่อสาร ด้านกิจกรรมความน่าสนใจมีรูปแบบที่ไม่หลากหลาย ในจุดด้อยเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดย ผู้สอนสามารถเพิ่มจำนวนไวยากรณ์พื้นฐานที่จำเป็นและเกี่ยวข้องในเนื้อหาบทเรียนนั้นๆเองได้ ด้านแบบฝึกหัดที่ไม่หลากหลายก็เช่นกัน ผู้สอนสามารถจัดหาแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมเพิ่มเติมระหว่างการเรียนการสอนได้ ตลอดจนหากผู้สอนต้องการเขียนตำราแบบเรียนก็สามารถนำจุดด้อยนี้ไปปรับปรุงในงานของตนเองได้

2. หนังสือชุด Fazhan Hanyu มีจุดเด่นด้านเนื้อหาบทเรียนที่มีการนำเสนอบทเรียนที่หลากหลายด้านไวยากรณ์มีจำนวนไวยากรณ์ที่มากที่สุดและสอดคล้องกับ “หลักสูตร” มากที่สุด ด้านแบบฝึกหัดมีหัวข้อแบบฝึกหัดเรื่องการเขียนตัวอักษรจีน ด้านการสื่อสาร และด้านกิจกรรมความน่าสนใจที่หลากหลายมากที่สุด ในบรรดาหนังสือทั้ง 5 ชุดที่นำมาวิจัย จุดด้อย ด้านคำศัพท์ที่คำศัพท์ในระดับ ก น้อยที่สุดจากหนังสือทั้ง 5 ชุด การแก้ไขในเรื่องนี้ ควรเพิ่มเติมคำศัพท์พื้นฐานในระดับ ก ให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนจะได้มีพื้นฐานคลังคำศัพท์มากพอที่จะต่อยอดเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้ ผู้สอนควรสอดแทรกคำศัพท์เพิ่มเติมระหว่างการสอนได้

3. หนังสือชุด Chuji Hanyu มีจุดเด่นด้านไวยากรณ์ โดยมีจำนวนไวยากรณ์ระดับ ก มากที่สุดเมื่ออิงตาม “หลักสูตร” จุดด้อยไม่มีด้านไหนที่ด้อยมากกว่าหนังสือชุดอื่นๆเป็นพิเศษ

4. หนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีจุดเด่นด้านระบบเสียงที่มีเนื้อหาอธิบายดี มีความละเอียด ด้านคำศัพท์มีคำศัพท์ที่สอดคล้องกับ "โครงร่าง" เกินร้อยละ 85 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และยังมีคำศัพท์ในระดับ ก มากที่สุดอีกด้วย ด้านไวยากรณ์มีจำนวนไวยากรณ์ระดับ ก ภายในชุดหนังสือมากที่สุด ด้านแบบฝึกหัด มีปริมาณหัวข้อแบบฝึกหัดมากที่สุด มีหัวข้อแบบฝึกหัดเรื่องระบบเสียงที่หลากหลายมากที่สุด จุดด้อย ด้านไวยากรณ์ที่มีจำนวนไวยากรณ์สอดคล้องกับ "หลักสูตร" น้อยที่สุดและมีจำนวนไวยากรณ์ระดับ ก เมื่อเทียบกับ "หลักสูตร" น้อยที่สุดอีกด้วย จากการวิจัยชุดหนังสือนี้สังเกตได้ว่าด้านไวยากรณ์เมื่อเทียบจำนวนไวยากรณ์ภายในชุดหนังสือทั้ง 5 ชุดนั้น หนังสือชุดนี้ถือว่ามีจำนวนไวยากรณ์ระดับ ก มากที่สุด แต่เมื่อเทียบกับ "หลักสูตร" กลับมาจำนวนไวยากรณ์ที่สอดคล้องในระดับ ก น้อยที่สุด ซึ่งสาเหตุคือมีปริมาณไวยากรณ์มาก แต่ไวยากรณ์เหล่านั้นไม่ได้สอดคล้องกับ "หลักสูตร" มากนัก ทั้งนี้ผู้สอนที่ใช้หนังสือชุดนี้ในการเรียนการสอนสามารถเพิ่มเติมไวยากรณ์ที่สอดคล้องกับ "หลักสูตร" เพิ่มเติมได้

5. หนังสือชุด Boya Hanyu มีจุดเด่นด้านคำศัพท์ที่สอดคล้องกับ "โครงร่าง" เกินร้อยละ 85 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือนกับหนังสือชุด Taiguorenxuehanyu มีจุดด้อยด้านแบบฝึกหัดเรื่องระบบเสียงที่มีความหลากหลายน้อยที่สุด ควรแก้ไขโดยการเพิ่มกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดในการออกเสียงหรือการแยกแยะเสียงให้มากขึ้นโดยอาจทำเป็นกิจกรรม เกม เพื่อให้ผู้เรียนแข่งขันกันและเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลทั้ง 5 ด้านในหนังสือแต่ละชุด และยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนภาษาจีนในประเทศไทยในการเขียนตำราเป็นของตนเอง หรือใช้ข้อมูลการวิจัยนี้เพื่อเลือกใช้หนังสือตำราแบบเรียนประกอบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนของตน จากการวิจัยผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. การเลือกตำราประกอบการเรียนการสอนตลอดจนการเขียนตำราเพื่อใช้ในการสอนควรนำเรื่องหลักสูตร ระยะเวลาในการเรียน ลักษณะของผู้เรียน และอื่นๆมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้ได้หนังสือตำราเรียนที่เหมาะสม และสามารถกำหนดหรือจัดสัดส่วนเนื้อหาในแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. สำหรับผู้สอนที่ต้องการเขียนตำราเป็นของตนเองเพื่อใช้ประกอบการสอนนั้นควรเลือกใช้ภาษาในการอธิบายเนื้อหาแต่ละด้านที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์เฉพาะทางวิชาการที่เข้าใจยาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่มีพื้นฐานระดับต้นจะได้เข้าใจได้ง่ายและส่งผลถึงประสิทธิภาพในการเรียน

3. การคัดเลือกหนังสือตำราแบบเรียนประกอบการสอนของผู้สอนแต่ละท่านควรคำนึงถึงเรื่องเนื้อหาในหนังสือชุดนั้นๆว่าผู้สอนสามารถปรับวิธีการสอน กิจกรรมภายในและนอกห้องเรียนได้หรือสามารถเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมและทันสมัยซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนในปัจจุบันสนใจ โดยวิธีการสอนและกิจกรรมนั้นอาจปรับเปลี่ยนจากในหนังสือให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้

4. การจัดองค์ประกอบของหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนนั้นมีความสำคัญ หากผู้อ่านต้องการเขียนตำราควรคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย เช่น การวางเนื้อหาในแต่ละด้าน แต่ละบท ลำดับความยากง่ายของเนื้อหาตลอดจนตัวอักษรที่ใช้ควรชัดเจนหรือการมีภาพประกอบหรือตารางสรุปเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ข้อเสนอแนะเหล่านี้หวังว่าจะเป็นประโยชน์และแนวทางให้ผู้ศึกษานำไปเป็นแนวทางในการเขียนตำราแบบเรียนภาษาจีนระดับต้น หรือเป็นข้อมูลประกอบการเลือกใช้หนังสือหรือตำราในการประกอบการเรียนการสอนได้

บรรณานุกรม

- เกวลี เพชรทิพย์. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบการเลือกคำศัพท์ของตำราภาษาจีนเบื้องต้นที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทย. วารสารจีนศึกษา
- นริศ วตินานนท์. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วัชรภรณ์ จุฑะรงค์. (2560). หนังสือเรียนภาษาจีนกับการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย.
- เหียน จิ่งเหวิน. (2555). ภาษาจีนระดับต้น 1 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- เหียน จิ่งเหวิน. (2555). ภาษาจีนระดับต้น 2 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- 孔子学院总部. (2014). 国际汉语教学通用课程大纲. [M]. 国家汉办编制. 北京: 北京语言大学出版社.
- 牛娜. (2014). 泰国少儿初级汉语教材语音编写研究——以《快乐汉语》和《汉语入门》为例. [D]. 广西: 广西大学.
- 刘珣. (1994). 新一代对外汉语教材的展望——再谈汉语教材的编写原则. [J]. 世界汉语教学.
- 佟秉正. (1991). 初级汉语教材的编写问题. [J]. 世界汉语教学, 33-39
- 李贤贞. (2013). 韩国大学初级汉语教材语法项目比较分析. [D]. 北京大学.
- 李绍林. (2003). 对外汉语教材练习编写的思考. [J]. 云南师范大学学报.
- 苏英霞. (2004). 浅谈对外汉语教材《词语例释》的编写. [J]. 汉语学习.
- 陈娜. (2017). 泰国大学汉语教材语音项目的编排研究. [D]. 山东: 济南大学.
- 李晓琪. (2013). 博雅汉语 (初级起步篇 I). [M]. 北京: 北京大学出版社.
- 李晓琪. (2013). 博雅汉语 (初级起步篇 II). [M]. 北京: 北京大学出版社.
- 杨寄洲. (2016). 汉语教程 (1-上). [M]. 北京: 北京语言大学出版社.
- 杨寄洲. (2016). 汉语教程 (1-下). [M]. 北京: 北京语言大学出版社.
- 杨寄洲. (2016). 汉语教程 (2-上). [M]. 北京: 北京语言大学出版社.
- 杨寄洲. (2016). 汉语教程 (2-下). [M]. 北京: 北京语言大学出版社.
- 杨寄洲. (2003). 编写初级汉语教材的几个问题. [J]. 语言教学与研究.
- 肖路. (2005). 从学习者的视角谈高级精读教材编写. [J]. 语言教学与研究.
- 国家对外汉语教学领导小组办公室汉语水平考试部. (1996). 汉语水平等级标准与语法等级大纲. [M]. 高等教育出版社.

国家汉语水平考试委员会办公室考试中心. (2001). 汉语水平词汇与汉字等级大纲 (修订本). [M]. 经济科技出版社.

姜丽萍. (2017). 论汉语教材编写的教学实用性. [J]. 国际汉语教育 (中英文).

胡明扬. (1999). 对外汉语教学基础教材的编写问题. [J]. 语言教学与研究.

赵金铭. (1998). 论对外汉语教材评估. [J]. 语言教学与研究.

赵金铭. (1997). 对外汉语教材创新略论. [J]. 世界汉语教学, 54-61.

荣继华. (2011). 发展汉语 (初级综合. I). [M]. 北京: 北京语言大学.

荣继华. (2011). 发展汉语 (初级综合. II). [M]. 北京: 北京语言大学.

徐霄鹰, 周小兵编著. (2006). 泰国人学汉语 (课本 I). [M]. 北京: 北京大学出版社.

徐霄鹰, 周小兵编著. (2006). 泰国人学汉语 (练习 I). [M]. 北京: 北京大学出版社.

徐霄鹰, 周小兵编著. (2006). 泰国人学汉语 (课本 II). [M]. 北京: 北京大学出版社.

徐霄鹰, 周小兵编著. (2006). 泰国人学汉语 (练习 II). [M]. 北京: 北京大学出版社.

徐霄鹰, 周小兵编著. (2006). 泰国人学汉语 (课本 III). [M]. 北京: 北京大学出版社.

徐霄鹰, 周小兵编著. (2006). 泰国人学汉语 (练习 III). [M]. 北京: 北京大学出版社.

康艳红, 董明. (2005). 初级对外汉语教材的词汇重现率研究. [J]. 语言文字应用.

黄淑良. (2012). 中美两部初级对外汉语综合教材练习的对比与分析. [D]. 广州: 暨南大学.

谭小梅. (2012). 对外汉语教材语音部分的编写研究. [D]. 长沙: 湖南师范大学.

D. A. Wilkins. (1972). Linguistics in Language Teaching. [M]. Cambridge: MFT Press.

W. F. 麦基. (1990). 语言教学分析. [M]. 北京: 北京语言学院出版社.

Zhang Bo. (2558). การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาจีนหลักสูตรนานาชาติของสถาบันการศึกษาไทย
กรณีศึกษาแบบเรียนภาษาจีนที่ใช้มหาวิทยาลัยรัฐ 3 แห่ง.

	Name and Surname (姓名) :
	Chanikan Rattanachaipaisankul
	Highest Education (最高学历) :
	Master of Teaching Chinese to Speakers of Other Languages (MTC SOL)
	University or Agency (任职院校或单位) :
	Rajabhat Rajanagarindra University
	Field of Expertise (专业领域) :
	Teaching Chinese
	Address (地址) :
	442 Maruphong Road Namuang subdistrict, Muang district, Chachoengsao province, 24000

表状态或方式的“V1 着 V2”中动词前后位置的制约因素分析

An Analysis of the Constraints on the Position of Verbs in “V1 zhe V2” expressing mode-manner

การวิเคราะห์ข้อจำกัดเกี่ยวกับตำแหน่งของคำกริยาในโครงสร้าง "V1 zhe V2"
ที่แสดงถึงสภาพ-วิธีการ

คุง เอนเกีย

KHUN NGHIA

清迈大学、人文学院

Faculty of Humanities, Chiang Mai University

E-mail: yikun68@yahoo.com

Received: 14 September 2021 / Revised: 28 September 2021 / Accepted: 30 September 2021

摘要

在 V1 表示 V2 的状态或方式的“V1 着 V2”结构中两个动词的排列顺序的规律是一个尚未深入研究的话题。基于对北京语言大学语料库数据的分析，本文力图对制约两个动词前后位置的机制进行研究，并指出制约两个动词在排列顺序上的主要因素是动词的内部过程结构：一个动词的过程结构的起点越强，它的续段就越长，就越含有状态义，使它更容易充当 V1。相反，一个动词的过程结构的终点越强，就越含有动作义强到变化义的特征，使它更适合充当 V2。本文希望能提高汉语学习者对该结构的理解，帮助教师更好地解释该结构的使用错误和使用条件。

关键词：制约因素；动词内部过程结构；形象特征；动词与宾语的语义关系

ABSTRACT

As the order of the two verbs in the "V1 着 V2" structure in which V1 represents the mode or manner of V2 has not been studied in depth, this paper aims to analyze the mechanism that restricts the front and back positions of these two verbs. Based on the analysis of the data collected from Corpus of Beijing Language and Culture University, the findings show that the internal process structure of the verb is the main factor that constraints the order of the two verbs: there is a positive correlation between the inception strength (starting time) of a verb process structure, its duration (continuous phase), and the amount of

mode-manner meaning shown. These conditions make it easier for a verb to serve as a V1. On the contrary, stronger ending times of a verb process structure and a high number of features (strong action and transformation meanings) make a verb more suitable to serve as V2. This paper hopes to enhance Chinese language learners' understanding of this structure and to help teachers to better explain students' common errors of this structure.

keywords: constraining factors, internal process structure of verbs, image features, semantics of object

บทคัดย่อ

เนื่องจากลำดับของคำกริยาในโครงสร้าง "V1 着 V2" ในแบบที่ V1 แสดงถึงสถานะหรือลักษณะของ V2 ยังไม่มีการศึกษาในเชิงลึก งานวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลไกที่กำหนดตำแหน่งหน้าหลังของคำกริยาทั้งสองนี้ จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจาก Corpus of Beijing Language and Culture University พบว่าปัจจัยสำคัญที่กำหนดตำแหน่งหน้าหลังของคำกริยาทั้ง 2 คำนี้คือโครงสร้างที่แสดงกระบวนการภายในของคำกริยาทั้งสอง เมื่อคำกริยาดำเนินแสดงถึงจุดเริ่มต้นของกระบวนการกระทำกริยายิ่งชัดเจนมากเท่าไร ความต่อเนื่องของการกระทำของคำกริยาดำเนินก็จะยิ่งยาวนานขึ้น และยังสามารถแสดงถึงสภาพของการกระทำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงสามารถวางคำกริยาที่มีลักษณะดังกล่าวในตำแหน่ง V1 ได้ง่ายขึ้น ในทางตรงข้าม เมื่อคำกริยาดำเนินแสดงถึงจุดสิ้นสุดของกระบวนการกระทำกริยายิ่งชัดเจนมากเท่าไร จะยิ่งแสดงลักษณะของการกระทำที่เด่นชัดมากขึ้นไปจนกระทั่งแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงหลังจากการกระทำนั้นเกิดขึ้น คำกริยาที่มีลักษณะดังกล่าวจึงเหมาะสมที่จะวางในตำแหน่ง V2 งานวิจัยนี้มุ่งหวังให้ผู้เรียนภาษาจีนมีความเข้าใจการใช้โครงสร้างนี้เพิ่มขึ้น และเป็นประโยชน์สำหรับครูในการอธิบายข้อผิดพลาดของการใช้โครงสร้างนี้

คำสำคัญ : ปัจจัยกำหนด โครงสร้างที่แสดงกระบวนการภายในของคำกริยา ภาพปรากฏที่ถูกกำหนดโดยตัวกริยา ความหมายของบทกรรม

“V1 着 V2” 是现代汉语谓语句动词连用格式中的一个复杂句，V1 和 V2 之间可以表示不同的语义关系。大多数的学者对“V1 着 V2”结构的语义特点进行分析，并阐释 V1 和 V2 之间的语义关系，指出 V1 和 V2 之间可以表示先后发生关系、同时发生关系，伴随关系、补充关系、动宾式关系、V1 表示 V2 的状态、表示 V2 的目的等语义关系(李向农、张军，2001；彭育波，2004；许卫东、张道新，2002；许娜，2017；王素改，2018)。在这篇文章中，我们的研究对象为 V1 表示 V2 的状态或方式的语义关系，如“坐着谈”、“笑着说”、“提着箱子上飞机”。以下将 V1 表示 V2 的状态或方式语义关系的“V1 着 V2”结构称为“状态/方式结构”。

根据许卫东、张道新(2002)的统计，“状态/方式结构”出现的频率跟“V1 着 V2”所表示的其他语义关系的频率相比，占比例最高(48.47%)，即实用率最高。然而“状态/方式结构”

没受到特别的重视。分析“V1 着 V2”结构的时候，学者一般都把“状态/方式结构”跟“V1 着 V2”结构所表示的不同语义关系放在一起分析，没有学者单独研究“状态/方式结构”。“状态/方式结构”在句法上呈现什么形式上的限制？该结构跟“V1 着 V2”所表示的其他语义关系在使用范围上有什么区别？该结构中的 V1 和 V2 之间有什么制约因素？本文将对最后这个问题进行研究，即“状态/方式结构”中的 V1 和 V2 应该具备着什么样的性质？两个动词出现的顺序（哪一个在前，哪一个在后）受到什么样的制约因素？

关于“V1 着 V2”结构中 V1 和 V2 之间的制约因素这个问题，却很少有学者对此进行研究，大多数学者是对“V1 着 V2”结构的语义特征进行分析并阐释“V1 着 V2”之间的语义关系。李向农、张军（2001）指出 V1 一般是肯定形式而 V2 可以是肯定或否定形式，如：躺着睡/躺着不睡，V1 一般应为持续性动词，这类持续性动词大部分表示动作连续、持续，如：笑着问、站着聊。但部分表示动作间断持续的动词也可以进入 V1 的位置，如：跳着唱、敲着喊。进入 V2 的动词较为实在的动作义，一般是持续性的动词。能愿动词、表示属性或关系等动作义极虚的动词不能充当 V2。侯友兰、徐阳春（2002）分析“V1 着 V1 着 V2”这个结构时指出动词 V1 具有[+动作]、[+动作持续]、[+瞬间反复多次]、[±移动]、[±带受事]、[-一次性瞬间完成]的语义特征。许娜（2017）认为 V1 的语义特征却是[+虚化]、[+动态]和[+静态]。张琬（2013）从“着”的功能角度来分析“V1 着 V2”认为“V1 着”具有三个功能，即表示动作持续功能，两项动词之间是伴随发生的关系；表示降级地位功能，是标记 V1 处于次要地位的动词，如炒着吃。“炒着”和“吃”有同一个宾语，但该宾语只能出现在“吃”后边，因此由于在形式上共享宾语，V1 和 V2 在形式上变得更为凝聚，功能上更倾向于单动动词，具有作为一个状中结构的基础；表示抽象情状，由“着”字标记降级动词功能，“V1 着”可以表示 V2 的方式情状，如“偷着吃”中，动词“偷”含有明显的[+不公开]情状义，那么，这种 V1 的情状义就会在“V1 着 V2”结构中被激活，而原本的动作义就隐退了。

可见，这些研究侧重于 V1 的语义功能特征以及 V2 所表示的实在动作义，却没有分析“V1”和“V2”之间的制约因素，也就是说，为什么可以说“站着聊、听着音乐学习”而不能说“×聊着站、×学习着听音乐”？什么因素使得“聊、学习”不能出现在 V1 位置？丁加勇（2001）详细地分析了这个问题。他认为在 V1 表示 V2 的状态或方式这个结构中，V1 和 V2 的制约因素就是“弱—强”模式，既 V1 表达的动作性总要比 V2 的弱，如躺着看书，“V1 躺”要比“V2 看”弱。当 V1 是静态动词的时候，这确实符合这种现象，但是当 V1 是一个动态动词的时候，就会引出哪个弱哪个强的疑问，如：追着问，按人们对这两个动词的观念来看，“追”的动作性要比“问”强，可是该文章却认为“追”是比“问”要弱，因为当动态的 V1 和动态的 V2 搭配时，由于“着”强制地使 V1 成为一种动作方式/状态，从而使 V1 动作弱化，也构成了一种弱强式搭配。我们认为这种解释会引起两个问题：首先，由于“着”使 V1 动作弱化，那么所有的动词都可以当 V1，因为加上“着”就会弱化，也就是说 V1 和 V2 之间的这种制约因素也不必存在，因为 V1+“着”总会弱于 V2；其次，研究 V1 和 V2 之间的制约因素是以 V1 和 V2 本身的性质特征为起点，而不是 V1 或 V2

进入某个结构后所表达的特征，也就是说“V1+着”结构的特征不是 V1 的性质特征。因此，我们认为“弱一强”模式这种观点还不能全面地阐明 V1 和 V2 之间制约因素的问题。

另外，提到“状态/方式结构”，大多数学者都以不带宾语的 V1 为研究对象，如走着吃、蹲着学习、坐着聊等等，而对带着宾语的 V1 的分析却不多或不够深入。然而在“V1 着 V2”结构中 V1 带着宾语的结构呈现一些值得去探讨的语言现象，比如说，我们可以说“听着音乐学习”而不能说“学习着听音乐”，也就是说 V1 和 V2 之间不能倒序，但是我们却可以说“吃着晚饭看电视”，也可以倒过来说“看着电视吃晚饭”。这个问题在对外汉语教学中更为突出，因为大多数的教材中，当学到怎么用“V1 着 V2”这个结构时，一般都简单解释为表示两件事同时进行，V1 可理解为 V2 进行的方式或伴随形式。这种解释容易造成学生对“V1 着 V2”结构的误解：既然这个结构用来表示两件事同时进行，就像“一边……一边”结构一样，可以说“我喜欢一边跑步一边听音乐”，当用上“V1 着 V2”结构的时候，就会出现这样的病句：“×？我喜欢跑着步听音乐”，正确的句子应该是“我喜欢听着音乐跑步”。使用“状态/方式结构”的时候，V1 和 V2 什么时候可以倒序？动词之间有哪些制约因素使它们在前后位置上受到影响呢？这些语言现象值得深入研究。

一、“状态/方式结构”的限定

根据最近这几年对“V1 着 V2”的研究，该结构在句法上可分为不同的结构类型，即状中结构、连动结构、动宾结构和递系结构。“状态/方式结构”属于状中结构。要判断某一个“V1 着 V2”是不是“状态/方式结构”一般都是以语义为出发点，认为 V1 是对 V2 的描述和修饰，两者语义地位不平等，是修饰和被修饰关系，可以用“怎么、怎样、如何”或者“以什么方式/状态进行 V2”来提问：

- (1) 坐着车去 → 怎么去？
- (2) 跳着走 → 怎样走？
- (3) 蹲着玩 → 以什么方式/状态来玩？

然而使用语义给“V1 着 V2”分类会遇到一些含有歧义的结构。王改素（2018）认为“哭着回家”既可以是“状态/方式结构”，表示以“哭着”的状态来修饰“回家”，但也可以是动宾结构，表示为了能够作 V2 而作 V1，即为了回家而哭。许娜（2017）认为结构之间存在很多交叉部分，这是因为语言是动态的，语言焦点在不同的场景中会对语义产生影响。她指出“赶着走”在不同的场景可以是偏正结构（你收拾快一些，马上赶不上火车了，我赶着走呢！（许娜：58）），或者是递系结构（他轻蔑地说：“难道你是一个黑奴，让人用棍子赶着走？”（许娜：58））。然而吕叔湘（2008）、李向农、张军（2001）、彭育波（2004）、胥娜娜（2019）等学者却认为“留着吃、赶着走”是连动式，不是偏正结构。

另外，语言学界对“状态/方式结构”普遍认同的一个属性是 V1 事件和 V2 事件的同时性。

“V1 着 V2”作为最典型的连动结构在时间上呈现着两个动作的先后关系，然而“状态/方式结构”却表示两个事件同时发生，所以可以用“V2 的时候 V1”的方式来判断“状态/方式结构”：

(4) 穿着短裤打球 → 打球的时候穿短裤

(5) 笑着看你的痛苦 → 看你的痛苦的时候笑

然而张琬（2013）认为在“状态/方式结构”中 V1 和 V2 的时间关系已经弱化，凸显出的是它们的主次关系，容易形成背景信息和焦点信息的关系，所以“炖着吃、炒着吃”这类“V1 着 V2”属于“状态/方式结构”：虽然“炖着吃、炒着吃”在时间上显示先后关系，必须先炖或炒以后才可以吃，但是由于“着”具有标记降级动词的功能，V1 后不能加宾语，“V1 着 V2”结构变得更加紧密，结成一个整体，V1 作为背景信息，处于次要地位。许娜（2017）却认为“炖着吃、炒着吃”不仅是“状态/方式结构”，也可以是表示目的关系的连动结构（为了吃而炖/炒）。

可见，至今“状态/方式结构”在形式上和使用功能上还没有具体地确定下来，判断某个“V1 着 V1”结构是否属于“状态/方式结构”仍有分歧。本文将以最典型的“状态/方式结构”为例，如“坐着谈”，对“状态/方式结构”的特征进行了归纳总结，认为该结构必须具有的特征是：

1. V2 是以 V1 的动作产生出的某种情状/状态或者以 V1 的某种动作方式进行。

2. V1 表示的情状或动作和 V2 表示的动作要同时进行。

缺少其中的一个特征不将考虑在本研究内。那么，“催着说、赶着去”这类表示急忙的状态的“V1 着 V2”，虽然满足了第二条件，但是不符合第一个条件：急忙状态是一种心理活动的状态，不是动作产生出的某种情状/状态，更不表示动作的方式，所以在提问“怎样说？”的情况下用“催着说”来回答，这是不符合问答的逻辑性。同样，“炖着吃、炒着吃”满足了第一个条件，但不满足第二个条件：V1“炖”和 V2“吃”不可能是同时进行的，它们之间体现着时间顺序的先后关系，这类“V1 着 V2”结构暂时将不被考虑在我们分析中。

另外，从形式角度来看，有学者提过“状态/方式结构”中 V2 部分可以由单独动词充当，也可以由动词带上体标记及补语充当，可是我们注意到这两种情况的句法分布不一样，如：

(6) 竖着耳朵跑。→ ×竖着耳朵并跑。

(7) 竖着耳朵跑进了赛场。→ 竖着耳朵并跑进了赛场。

(6) 中 V2 是由单独动词充当，而(7)中 V2 是由动补结构带上体标记“了”充当。我们发现在(6)中 V1 和 V2 中间不能插入其他成分，如连词“并”，可是在(7)中 V1 和 V2 中间却可以。可见，V2 带上或不带上补语及体标记的句法分布是不一致的。我们可以怀疑它们是否属于同一类的句型？由于缺少这方面的研究，我们将以最典型的句式为研究对象，即光杆动词充当 V2 的句型，如“坐着谈”，而不考虑 V2 带着补语和体标记的情况。

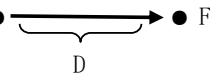
二、V1 和 V2 的性质特征

想了解“状态/方式结构”的生成条件就得理解该结构中主要成分的内部构造，而在这个结构里就是 V1 和 V2 这两个变量。以往的研究对“状态语义结构”中 V1 和 V2 的分析都是以静态动词和动态动词这两个相对概念为 V1 和 V2 性质特征进行分析，以及以动词所表达的语义类型给它们分类，如抽象方式义动词、行为动词、感受义动词等等，但是这些动词的表义都是动词外在的属性，不是动词内在的属性特征，而静态和动态这两个概念的界限是比较模糊：当一个动词受到句法上的约束和上下文环境的影响时，该动词有可能属于不同的属性，很难一类以概之，正如丁加勇(2001)所指出：有些动词有静态义和动态义的对立，也就是静态义还是动态义得根据它们使用的语境来确定的。

下面将从动词的内部结构过程入手，指出 V1 和 V2 的制约因素取决于两个动词的内部过程的特征。

(一) 汉语动词的内部结构过程

动词主要的一个性质就是它的体态内部结构过程，即动词在展示它的动作情状时就得展开它的体态特征，而动词的体态过程却有不同展开方式，有的是强调动作的起点 (I)，有的强调动作的终点 (F)，也有的强调它的续段 (D) 等等。动词的体范畴这个问题引起了很多学者的争论并产生不同的观点和分歧。在本文中，我们将动词体态的内部结构过程分为五大类，是语言学界普遍认同的动词体态类型，有：

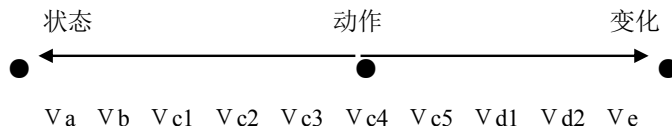
1. 无限结构： 动词的过程没有起点、终点，在时间轴上没有标记，如：是、等于、以为。
2. 前限结构： I ● 动词的过程有起点，无终点、续段很弱，如：认识、知道、熟悉。
3. 双限结构： I ● F 动词的过程有起点，有终点和续段，如：打、看、笑。
4. 后限结构： F 动词的过程没有起点，但有终点，续段非常弱如：改变、提高、离开。
5. 点结构： ● 动词的过程强调终点，没有起点和续段。这类动词强调瞬间性，如：毕业、到、发明。

关于确定动词体态特征的标准，我们所关注的是在动词没有受到任何语境干扰的环境下，或者说动词在没入句的情况下，它们内部所展示的体态特征。为此，我们将采纳郭锐(1993)的研究结果。他根据 6 条语言标准有系统性地把孟琮等编的《汉语动词用法词典》里的动词进行细分类，从动词过程的起点、终点和续段进行分析，指出动词在它们所展示的体态过程中不但区别于起点、终点和续段的有无，也区别于这三个属性的强弱的不同，归纳出以下的表格：

汉语动词过程结构类型表：郭锐（1993）

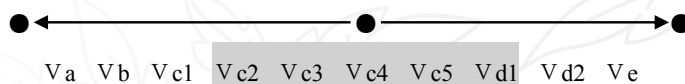
代号	大 类	图示	小 类	～了	～时量	～着	在/ 正在～	～过	例词
Va	无限结构			—	—	—	—	—	是、等于、以为、作为
Vb	前限结构			I	I	—	—	—	认识、知道、熟悉、当心
Vc	双限结构		1	I	I	—	—	+	相信、喜欢、懂、姓、重视
			2	I	I	+	—	+	有、瞎、信任、爱护、希望
			3	I, F	I	+	—	+	坐、病、醉、承担、昏迷
			4	I, F	I	+	+	+	等、端、战斗、敲、工作
			5	I, F	I, F	+	+	+	吃、烧、搬、看、修改
Vd	后限结构		1	F	F	+	+	+	产生、提高、消失、增加
			2	F	F	—	+	+	离开、灭亡、消除、实现
Ve	点结构			F	F	—	—	+	来、忘、看见、收到、开始

根据该表格, 我们可看到郭锐把五个动词体态结构分成十个小类, 这十个小类构成一个动词体态过程结构的系统, 并且是一个逐渐过渡的连续统。不过, 从相似性角度看, 这个系统却存在三个典型的过程结构类, 形成三个核心, 这三个核心之间有明显的差别, 即状态、动作和变化。从以下的图可以看到这三个核心和动词体态过程结构的连续统的相关性:

整个系统实际上是以表示动作义的动词（Vc4）为中心，向两极（表示状态义的动词和变化义的动词）过渡的连续统。从 Va 向右，逐渐带有动作义的特征，越向右动作义越强，即终点（F）越来越明显、越来越强，最后形成变化义的特征。相反，从 Ve 向左，逐渐带有状态义的特征，越向左动作义越弱，即起点（I）越来越强，最后形成状态义的无限结构动词，一般都属于表示关系类或属性类动词。

我们将依据郭锐对动词内部过程结构的分析结果,对“状态/方式结构”中的 V1 和 V2 的制约因素进行分析。V_a、V_b、V_{c1}、V_{d2} 和 V_e 结构的动词将不被列入我们分析中,因为,它们都不能充当 V1(不能与“着”共现),若它们能出现在“状态/方式结构”中也就能充当 V2,因此也不存在什么因素使它们处在 V1 或 V2 位置上的问题了。我们重点关注以下五类动词:

上图中用灰色阴影标注出的五类过程结构是可以与“着”共现的动词，也就是说这些动词可以出现在 V1 的位置上。这五类过程结构容纳了以上所提到的三个核心的特征，即状态、动作和变化。Vc2 和 Vc3，虽然是双限结构，但不能与“在/正在”共现，所以其起点特征很强，续段和终点比较弱，Vc2 最能反应这样的特性，因为它们大多数属于心理活动的动词。Vc3 动词的动作义要比 Vc2 动词强一点，都表示比较具体的动作，可以说这些动词既有动作义特征也有状态义特征，即动作一出现就实现，展出的是动作所留下的状态。Vc4 和 Vc5 这两类过程结构是典型的动作义动词，有明显的起点、续段和终点。Vd1 属于后限结构，即起点比较弱，终点比较强，虽然可以与“着”或者“在/正在”共现，表示带有一个渐变的续段过程，但是将突出的是这个续段过程结束后所产生某种性质的突变。

根据这五类过程结构构成三类核心的语义特征，我们根据这三类语义特征把这五类分成三组：

- 第一组 Vc2 和 Vc3，由状态义动词组成。
 - 典型的 Vc2 动词有：爱护、保持、保、留、负担、关心、后悔、坚持、流行、佩服、期盼等动词。
 - 典型的 Vc3 动词有：抱、愁、颠倒、盯、堆、蹲、挂、跪、躺、站、坐等动词。
- 第二组 Vc4 和 Vc5，由动作义动词组成。
 - 典型的 Vc4 动词有：背、奔跑、唱、奋斗、赶、工作、喊、咳嗽、哭、闹、爬、跑、敲、散步、上、睡、跳、玩、洗澡、笑、学习、走等动词。
 - 典型的 Vc5 动词有：办、查、吃、穿、打、读、画、讲、开、看、去、说、听、洗、写、做等动词。
- 第三组 Vd1，由变化义动词组成。

典型的 Vd1 动词有：变化、产生、出现、恢复、缩小、提高、消失、增加等动词。

这三组的动词都能在“状态/方式结构”中出现在 V1 的位置上，我们分析这三组的动词在“状态/方式结构”中充当 V1 和 V2 的排除性约束。以下文章中的例句大部分都来自北京语言大学的语料库，有少数是从网上摘来的。如果是网络例句，我们会对其进行标注。另外，文章例句中，我们都给动词标上了它所归属的过程结构类型，这些动词的归类标记都来自于郭锐文章中对汉语动词分类的结果。只有三或四个动词（由于不在郭锐的动词列表中）是我们按照郭锐所提出的分类标准给它们归类的。

（二）Vc2/ Vc3 动词与 Vc4/Vc5 动词的组合

在这样的组合中，Vc2/ Vc3 动词或者 Vc4 或 Vc5 动词都可能充当 V1，可是最普遍的组合方式是由 Vc2/ Vc3 动词充当 V1，而 Vc4 或 Vc5 充当 V2：

- (8) 无论是学习、生活还是纪律，都由老师 **“抱(Vc3)着走(Vc4)”**。
- (9) 不大的店堂内散落着近五十位顾客，**站(Vc3)着翻(Vc5)书、蹲(Vc3)着抄(Vc5)书、坐(Vc3)着看(Vc5)书**。

(10) …还是会在半夜里暗自神伤，落泪！**躺**(Vc3)**着看**(Vc5) 电视…

(11) “是叫我吗？”日吉丸**跪**(Vc3)**着问**(Vc5)。

根据以上的例句，可以发现没有 Vc2 的例子，这是因为 Vc2 动词所表示的动作义非常弱，大多数都表示期待义、维护义等心理活动的动词。这些动词充当 V1 的时候往往与 V2 构成动宾结构，可以用“V1 着什么”来提问（王素改(2018)，苏艳梅(2019)），如：

(12) 时至今日我竟仍**盼望**(Vc2)**着穿**(Vc5) 新衣过新年。

(13) 为何不可**坚持**(Vc2)**着学习**(Vc4) 五个月呢！

能进入“状态/方式结构”这个格式的动词都是表示动作义的动词，虽然 Vc2 动词可以与“着”共现，说明它含有动作义特征，然而它们不能与“在/正在”共现，这意味着它们所含的动作义太弱，不能够出现在“状态/方式结构”中。

以上(8)–(11)的例句都是由 Vc3 动词充当 V1，这也并不奇怪，充当 V1 的动词必须含有动作义特征，因为能与“着”共现，同时 V1 的使用功能就是表示 V2 的某种状态，也就是说状态和含有动作义是 V1 需求的两个特性，而 Vc3 动词正好具备着这两个特性，它是双限结构过程，也就含有动作义特征，虽然动作义不太强，但都表示比较具体的动作行为，另外这些动作本身含有状态义的特征，强调动作展出后所留下的状态，如“他在沙发上坐着”这句话中，体现出的不是“坐”的动作正在持续，而是“坐”的状态的持续。由此可见，这说明为什么 Vc3 动词很适合充当 V1。

另一方面，该组合是否能由 Vc4 或 Vc5 充当 V1 而由 Vc2/Vc3 动词充当 V2？答案显然是否定的，就用(8)–(11)的例句来试换 V1 和 V2 中动词的位置，无论在哪个场合都不能成立：

(14) 抱(Vc3)着走(Vc4) → (14a) ×走着抱

(15) 站(Vc3)着翻(Vc5)书 → (15a) ×翻着书站

蹲(Vc3)着抄(Vc5)书 → ×抄着书蹲

坐(Vc3)着看(Vc5)书 → ×看着书坐

(16) 躺(Vc3)着看(Vc5)电视 → (16a) ×看着电视躺

(17) 跪(Vc3)着问(Vc5) → (17a) ×问着跪

(14a)–(17a)的不成立是因为它们背离了“状态/方式结构”所要表示的语义：“V1 着”需要表示某种状态而 V2 要表示在 V1 的状态/方式中进行某个动作。然而，在(14a)–(17a)中却把具有动作义很强的动词（Vc4/Vc5 动词都是典型动作义动词，它们过程结构证明它们具有动作义很强的特征，即续段和终点都很强）套入需要表示一种状态的模式，而把含有状态形象的动词（Vc3）套入一个需要表示某种动作行为的模式。因此，这样的组合不能出现在“状态/方式结构”中。

从句法角度来看，(12a)–(17a)不能成立的原因是因为在“状态/方式结构”中 V2 可以由光杆动词充当，见(12)–(17)，然而 Vc3 动词在陈述句中一般不能单独充当主要谓语，需要与动态助词、补语等成分共现：

(18) 我已经在外**面站了**10 分钟！

(19) 他还在里边**躺着**。

(20) 他**坐在**一把椅子上。

既然 Vc3 动词不能单独作谓语，它们也就不会在 V2 位置上出现。根据以上的分析，我们可以确定地说在 Vc3 动词与 Vc4 或 Vc5 动词的组合中只有一个偏好顺序：Vc3 动词充当 V1 而 Vc4 或 Vc5 动词充当 V2，这个动词顺序的出现不能颠倒。

(三) Vc4/Vc5 动词与 Vd1 动词的组合

Vc4 / Vc5 动词既可以位于 V1 位置上也可以位于 V2 位置上，而 Vd1 动词只能位于 V2 位置上，因此该组合的顺序该是“Vc4 / Vc5 + 着 + Vd1”：

(21) 人们都说康有为是**跪**(Vc4)**着造反**(Vd1)的。

(22) 我边扔泥巴边高歌，**跳跃**(Vc4)**着消失**(Vd1)。

(23) 这些格式合同在**发挥**(Vc4)**着提高**(Vd1)交易效率的优点……

(24) 做好这种奶酪“薯片”，**看**(Vc5)**着电影补充**(Vd1)能量，……

Vd1 动词不能出现在 V1 的位置上是与它的过程结构性质有关。Vd1 动词是后限结构过程，起点很弱，终点很强，动作义很强，含有动作结束后产生某种性质的突变。就因为它带有这种变化意义，使它不能出现在 V1 的位置上：V1 应表示某个动作所留下的情状或某个动作的方式，而 Vd1 动词表示动作行为引起的变化性，即 V1 含有动作行为的持续性，而 Vd1 动词含有动作行为的突变特性，两者的含义不一致，是互相排斥的，所以 Vd1 动词不能充当 V1，只能充当 V2。

我们以上的分析没有包括 Vd2 动词，因为 Vd2 动词不能与“着”共现，也就不能充当 V1，但是它跟 Vd1 动词一样可以出现在 V2 位置上：

(25) 地球**绕**(Vc4)**着创造**(Vd2)出来的太阳，转了三十多万次。

(26) 而他总是**笑**(Vc4)**着说服**(Vd2)了老人。

在这种 Vc4 / Vc5 动词与 Vd1 动词的组合中，只有一个偏好顺序，即 Vc4 / Vc5 动词出现在 V1 位置上而 Vd1 动词只能出现在 V2 位置上。颠倒这个顺序不合乎语言规则：

(21a) **跪**(Vc4)**着造反**(Vd1) → × **造反**(Vd1)**着跪**(Vc4)

(22a) **跳跃**(Vc4)**着消失**(Vd1) → × **消失**(Vd1)**着跳跃**(Vc4)

(23a) **发挥**(Vc4)**着提高**(Vd1) → × **提高**(Vd1)**着发挥**(Vc4)

(24a) **看**(Vc5)**着电影补充**(Vd1)能量 → × **补充**(Vd1)**4 能量着看**(Vc5)电影

(四) Vc3 动词与 Vd1 动词的组合

在这种组合中没有组合选择的可能性，Vc3 动词只能出现在 V1 的位置上，而 Vd1 动词只能出现在 V2 的位置上，原因如同第一类组合中关于 Vc3 只能充当 V1 的解释，以及如第二类组合中关于 Vd1 只能充当 V2 的解释：

(27) 大门被打开，河源**抱**(Vc3)**着花束出现**(Vd1)了。

(28) 犹如自律的原生生物一样流出了瓶外，颤动(V c3) **着形成**(V d1)了球形。

当然在该组合中，V d2 动词也可以充当 V2：

(29) 由侍女**搀**(V c3) **着离开**(V d2)。

(30) 而他那时还必须同时**忍受**(V c3) **着丧失**(V d2)母爱的痛苦。

可见，V c3 动词与 V d1 动词这一组合也只能有一个偏好顺序，即 V c3 动词充当 V1，而 V d1 动词充当 V2。

从以上这三种类型的组合，我们可以发现在“状态/方式结构”中 V1 和 V2 的配合要素来自于动词体态的过程结构：动词的起点越强及其终点越弱，它就越容易处于 V1 的位置上；相反，动词的终点越强及其起点越弱，它就越容易处于 V2 的位置上。这就解释了为什么 V c3 动词只出现在 V1 位置上，而 V d1 只出现在 V2 位置上。至于 V c4 / V c5 动词，以上的分析告诉我们 V c4 / V c5 动词既可以位于 V1 位置上也可以位于 V2 位置上。那么，如果 V1 和 V2 都是由 V c4 / V c5 动词来组成“状态/方式结构”，V1 和 V2 之间会呈现出怎么样的顺序排列的规则呢？

(五) V1 和 V2 都由 Vc4/Vc5 动词组成

V c4 / V c5 动词是属于双限过程结构，是典型的动作动词，所以在充当 V1 的时候，通常表示 V2 在 V1 表示的某种方式下进行，两个动作同时进行。虽然 V c4 和 V c5 动词都能出现在 V1 和 V2 的位置上，但它们之间的布置情况不是随意的，要受到一些参照因素的影响。根据我们分析，这些参照因素主要是：1. 动词的结构过程以及动词所能激活的某种“形象”特征；2. 动词是否带着宾语，尤其是受到影响而引起结果的宾语。根据两个参照因素的效应，我们将分为三种组合来研究，第一是两个动词都不带宾语的组合；第二是两个动词中一个带着宾语的组合；第三是两个动词都带着宾语的组合。

1、两个动词都不带宾语的组合

在这种组合方式中，最常见的情况是 V c4 动词充当 V1 而 V c5 动词充当 V2：

(31) 我一直一直在哭在笑，恍若回到曾经分手的那个上午，坐在二楼自己房间的床上，握着电话给她**哭**(V c4) **着讲**(V c5)的情节。

(32) “呀！我被压死了！”那老人**喊**(V c4) **着说**(V c5)。

(33) 从文还是眯着眼，**笑**(V c4) **着听**(V c5)，难得插一二句话，……

(34) 再外面是一路追着演员和花车向前**跑**(V c4) **着看**(V c5)的市民，……

以上的例句表明 V c4 动词一般都出现在 V1 位置上而 V c5 动词出现在 V2 位置上，而且这个顺序不能颠倒（×讲着哭；×说着喊）或者颠倒后不再表示“状态/方式结构”，如“听着笑”，“看着跑”：

(35) “会看上你这种酸不溜丢的小鬼头。”林如是**听着笑了**。

(36) “他就象一头发怒的狮子一样！”站在商林旁边的王学超**看着跑回来**，……

(35) 中“听着笑”表示一个结果关系，即听了之后引起“笑起来”的结果。(36) 中“看着跑”是一个兼语结构，即看着(他)跑回来。可见，(35)和(36)中的“V1 着 V2”都不表示“状态/方式结构”。

该组合中 V1 和 V2 的制约因素不仅来自于 Vc4 和 Vc5 的过程结构的不同 (Vc4 表现出的终点要比 Vc5 的弱一些)，更重要的是来自于 Vc4 中的动词类型，Vc4 中许多动词都是不及物动词，不及物动词的一个特点就是往往可以在人的认知理念中展现出一种“形象”。张琬 (2013) 在研究“V1 着 V2”中 V1 当状语的时候指出，V1 必有一定的修饰描写性，如“躺”一定会使我们自然而然地联系到个形象，如四肢伸展或蜷缩，及其相关概念，如“床”“休息”等 (张琬, 49 页)。这类动词处在 V1 的位置上很容易形成“状态/方式结构”，这些动词属于我们所说的 Vc3 类动词，过去一般归为状态动词。由此，它们很自然地展现出某种状态的形象也就不奇特。

Vc4 动词不是所谓的状态动词，而是典型的动作动词。然而 Vc4 中的不及物动词，如“哭、笑、喊”等，也能使我们联想到某个形象，如“哭”可以与“悲伤”“痛苦”相连，“笑”往往与“高兴”“快乐”相连，“喊”往往同“声音大”相连。(张琬, 50 页)。与此相反，Vc5 类中的“讲、说、买、卖、听、看”等及物动词本身不带有任何的形象，不能激活某种具体的形象，也就不能具备一定的修饰描写功能。所以，以上 (31)-(34) 的例句中这些 Vc5 类的及物动词不能出现在 V1 位置上，只能出现在 V2 位置上。

当然如果两个动词都是 Vc4 类的不及物动词，都能激活某种具体的形象，那么在大多数的情况下，两个动词之间就没有相互制约的情况了，两个都能出现在 V1 或者 V2 的位置上，如“爬着走、喊着跑、拍着手笑、跳着走”等都可以颠倒说“走着爬、跑着喊、笑着拍手、走着跳”：

- (37) a. 这份电报差点叫他扭了腰，后半生**爬**(Vc4)**着走**(Vc4)。
b. 爬楼梯减肥是跑着爬还是**走**(Vc4)**着爬**(Vc4)? (摘自网络)
- (38) a. “幸福!”牛犊**喊**(Vc4)**着跑**(Vc4)过来。
b. 西鲁村的人去赶集，集市上有人**跑**(Vc4)**着喊**(Vc4)。
- (39) a. 老八走近了，孩子们便开始**拍**(Vc4)**着手笑**(Vc4)，……
b. “你说得太对了!”欣然**笑**(Vc4)**着拍手**(Vc4)，表示由衷赞同。
- (40) a. 即便是外出开会，参加表彰，他一样**跳**(Vc4)**着走**(Vc4)。
b. 初学广场舞就这样**走**(Vc4)**着跳**(Vc4)吧! (摘自网络)

由此可见，该组合中 V1 和 V2 的制约因素来自于动词本身是否能在人们的认知中激活某种具体的形象，从而具备着一定的修饰描写的功能。由于大多数 Vc4 动词本身都能体现出具体的形象特征，而 Vc5 动词因是及物动词而激活不了某种形象特征，所以在该组合中 Vc4 通常处在 V1 位置上，而 Vc5 处在 V2 位置上，并且该顺序不能颠倒。但是如果 V1 和 V2 都是由 Vc4 的不及物动词组成，那么在一般的情况下，两个动词不会受到制约排斥，即可以充当 V1 也可以充当 V2。

2、两个动词中一个带宾语的组合

在一个带有宾语的动词与一个不带宾语的动词的组合中，“状态/方式结构”中 V1 和 V2 的制约情况比较复杂。经过研究分析，我们发现无论是 Vc4 动词还是 Vc5 动词，带上宾语的动词往往处于 V1 的位置上：

- (41) 来记录**喝**(Vc5)**着咖啡聊天**(Vc4)晒太阳，拍下我和你看夕阳的堤防。
- (42) 问她画里画外的事情，她都是**唱**(Vc4)**着歌回答**(Vc5)。
- (43) 一个在用勺子挖玉米吃，另一个**瞪**(Vc4)**着眼睛看**(Vc5)。
- (44) 人家每天用跑步机跑步，我每天**扛**(Vc4)**着跑步机跑步**(Vc4)。
- (45) 当她母亲哗一声惊呼时，她会**皱**(Vc4)**着鼻子笑**(Vc4)。

“状态/方式结构”的一个使用功能就是它的对比含义，是从既定的不同情状中选取最适当的一个来附加信息修饰 V2 动词，比如当提出“坐着说”，就含有表示说话的时候是坐着的状态，不是站着或者躺着的意思。同样，我们以上提过表示动作义的不及物动词可以激活出某种形象，而“状态/方式结构”的对比含义就是由在同一个领域的不同形象中选取一个适当的形象的这种意图所引出的对比现象，如(31)中“哭着讲”含有不是以笑或者愁等情态来讲而是以哭的情态来讲；再如(34)中“跑着看”是表示不是以走或者跳等行为来看，而是以跑的行为而看。

可是表示动作义的及物动词在一般的情况下本身不附加任何形象或者说不含有一种明显的形象。然而我们都知道一个及物动词可以根据跟它搭配的宾语而表示不同的语义，而在动词-宾语的某种搭配过程中可激活出该搭配中的某种形象，如动词“看”本身所引出的形象不明确，而给它搭配上宾语时，它所启动的形象就具体多了，例如“看电视”引起坐在屏幕前的形象，“看美丽的风景”引起心情舒畅的形象，“看比赛”引起紧张呼喊的形象等等。

动词带上宾语所产出的信息量比单个动词所产出的信息量要多。信息量越大，所激活的形象就越详细、越具体，而形象越具体就越容易处在 V1 的位置上。这表明为什么带着宾语的动词往往要处在 V1 位置上，而单独动词处在 V2 位置上。即使单独动词是富有形象的不及物动词(如喊、跑、笑等)，在该组合中也会处在 V2 的位置上：

- (46) 但叭的一声，早被一枪打倒，杜平**举**(Vc4)**着枪喊道**(Vc4)。
- (47) **听**(Vc5)**着歌跑步**(Vc4)可以多跑一公里。(摘自网络)
- (48) 我脑子里经常会出现**妖掬**(Vc4)**着嘴巴笑**(Vc4)的画面。

要特别注意的是，不是所有带上宾语的动词都能出现在 V1 的位置上，有的动词即使配上宾语也不能激活出某种形象，尤其是表示抽象义的宾语名词都不能出现在 V1 位置上。以“看”这个动词为例，以上我们说过单独动词“看”不能出现在 V1 的位置上，因为不能启动某种具体的形象，这时动词“看”得处于 V2 位置上(49a)，而带上一个具体名词“电视”当宾语，构成“看电视”，这个动宾结构就能激活一定的形象，这时“看电视”可以处于 V1 位置上(49b)。可是如

果给动词“看”加上一个抽象意义的宾语，如“你的痛楚”，那么这个动宾结构缺乏启动某种形象，也就不能出现在 V1 位置上 (49c)：

- (49) a. 再外面是一路追着演员和花车向前**跑**(V c4)**着看**(V c5)……
 b. **看**(V c5)**着电视睡觉**(V c4)啦！希望能真正的新年快乐！
 c. 人家会把你当作主角一样…**笑**(V c4)**着看**(V c5)**你的痛楚**。

(49c)中“你的痛楚”是抽象义的名词，“看你的痛楚”的动宾结构不能激活出某种形象，所以不能充当“状态/方式结构”中的 V1，只能出现在 V2 的位置上，再如：

- (50) 慢慢进逼趋前，**享受**(V c4)**着看**(V c5)**人挣扎的快感**。
 (51) 往后我在梦中**吟唱**(V c4)**着追寻**(V c4)**你远方的踪影**。
 (52) 两年后**吵闹**(V c4)**着说**(V c5)**分手**。
 (53) 脑子也不停地**转动**(V c4)**着想**(V c4)**主意**。

除了表示抽象义的宾语意外，宾语的语义也会起着 V1 和 V2 之间的制约因素的作用，特别是受事宾语。要特意指明的是我们所说的“受事”指的是该宾语因受到动词所发出的动作的影响，从而在我们的认知中将引发某种结果。这类动宾结构只能出现在 V2 的位置上：

- (54) 拿着枪整天到山里去**跑**(V c4)**着打**(V c5)**野鸡**。
 (55) 府里的下人穿过了庭院，……，**叫嚷**(V c4)**着抓**(V c5)**刺客**。
 (56) 一群**跳跃**(V c4)**着捕捉**(V c5)**飞蛾**的沙立克鸟紧随其后……

(54)-(56)中的“野鸡”“刺客”“飞蛾”这些受事宾语由于受到动作动词的影响，而经过人们的认知推论将导致某种结果，如野鸡被杀了、刺客坐牢了、飞蛾被吃掉了。也就是说，这类动宾结构在人们的认知中将激活着一种由事件引出某种结果的途径，而不会激活出某种形象作为进行 V2 的一个方式，所以该动宾结构不能出现在 V1 的位置上。

同样，“写小说”“盖房子”等动宾结构中的宾语都表示动词所创出的成果，这类动宾搭配的着重点就在结果的形成，而不是动作进行过程中的图景，因此也激活不了某种形象，该动宾结构只能出现在 V2 位置上：

- (57) 一个人**摸索**(V c4)**着写**(V c5)**小说**，真好累。（摘自网络）
 (58) 每天在外面**晒**(V c4)**着盖**(V c5)**房子**……（摘自网络）

从以上的分析可以发现在这种两个动词中一个带着宾语的组合下，情况是比较复杂，而这个复杂性来自于宾语的存在以及宾语与动词所产生的语义关系。在一般的情况下，带着宾语的动词往往出现在 V1 位置上而单独动词出现在 V2 位置上。但是如果是那些激活不了某种形象的动词，即使带上宾语也只能出现在 V2 位置上。另外，如果宾语表示受事义并在人们的认知中能推论出某种结果，那么该动宾结构只能出现在 V2 位置上。

3、两个动词都带着宾语的组合

该组合中 V1 和 V2 之间的制约条件与上一组的相似，即要参考宾语类型和它所表达的语义。我们将分成两个情况来分析：第一是由 Vc4 动词和 Vc5 动词组成的；第二是两个动词都是同一类过程结构组成的，即 V1 和 V2 都是 Vc4 类动词，或者都是 Vc5 类动词。

(1) Vc4 动词和 Vc5 动词的组合

该组合跟以上两个动词都不带宾语的情况一样，带着宾语的 Vc4 动词在一般的情况下要处于 V1 的位置上，而带着宾语的 Vc5 动词往往处在 V2 的位置上：

- (59) 此外她从不**睁**(Vc4)**着眼睛扔**(Vc5)东西。
- (60) 徐孺子……看见大伯正**挥**(Vc4)**着斧子砍**(Vc5)树，…… (摘自网络)
- (61) 今天来当小白兔吧，**拎**(Vc4)**着篮子采**(Vc5)**蘑菇**。
- (62) 求饿死还要配搭着**闯**(Vc4)**着红灯过**(Vc5)**马路**。
- (63) ……她们**跟随**(Vc4)**着家庭女教师或保姆下**(Vc5)**楼去**。

在这种带着宾语的 Vc4 和带着宾语的 Vc5 的组合情况中，宾语与 Vc4 动词结成时通常表示宾语接受其动作但没受到某种状态的大变化，也没承受某种结果的语义关系。这种动宾结构构成的语义关系比较容易启动出某种形象状态，所以往往处于 V1 的位置上。相反，宾语与 Vc5 动词结成后通常表示宾语接受某种影响而可能引发某种结果，如(59)–(61)；或者表示整个事件对发出动作者产生了某种结果，如(62)和(63)中“过马路”“下楼”都使发出动作者移动到另一个处所。根据我们以上的分析，表示某种结果的语义的动宾结构不能出现在 V1 位置上，只能出现在 V2 的位置上。

(2) 两个动宾结构是同个过程结构类的组合

郭锐(1993)指出每个过程结构类内部存在着动词之间在动作义强弱上的区别。关于 Vc4 和 Vc5 类，郭锐指出“Vc5 中‘卖、搬、生’带时量宾语时，比‘吃、看、写’更容易指动作结束后经历的时长，这表明前者比后者终点更强。又如‘笑、表演、敲’的动作性显然比同属 Vc4 的‘端、担、等’要强。”(郭锐，第六页)。这意味着在同一过程结构类中的动词带上宾语的时候，根据它们动作性的强弱不同，对宾语产生的影响或对整个事件引发的结果强弱也有所不同，如：

- (64) “你真是老奸！”她**皱**(Vc4)**着鼻子骂**(Vc4)人。
- (65) 人们正是从“**背**(Vc4)**着煎饼赶**(Vc4)**市场**”的行动中，……
- (66) **挽**(Vc4)**着奶奶逛**(Vc4)**母校**，形容不出的心情。

从以上的例子可以发现，V1 对宾语的影响力比 V2 要小，影响力越小就越不能对宾语产生某种结果，这也意味着这些动词的动作义要比处在 V2 中的 Vc4 动词弱，所以能更容易激活出阐述中的事件

的某种情状形象。相反，V2 中的动词“骂”会引起“人”的某种反映，“赶市场”“逛母校”会使发出动作者移到另一个处所的结果，这些含有某种结果的动宾结构也就很难处于 V1 位置上。

Vc5 类动词之间也存在动作义的差别，如：

- (67) 他正蹲在水面，慢慢地**泼**(Vc5)**着水洗**(Vc5)**脸**。
- (68) **开**(Vc5)**着电脑写**(Vc5)字不是因为饿，要拿辐射当夜宵。而是因为耳朵很饥渴。
- (69) **听**(Vc5)**着歌织**(Vc5)**围脖**，感觉我特女人很好看！

(67)–(69)中 V2 动词对宾语产生的影响更大，明显地更能致使某种结果来：“洗脸”这个事件在人们的认知中会引出一副干净的脸；“字”“围脖”都是动作所做出的从不存在到存在的成果。而 V1 动词对“水”“电脑”和“歌”的影响力不至于使它们有着某种性质的变化。

但是，当两个动词的动作影响力相差无几的时候，它们既可以处于 V1 的位置上也可以处于 V2 的位置上：

- (70) a. **开**(Vc4)**着汽车打**(Vc4)**手机**，致两车相撞。(摘自网络)
b. 请问这种在高速上打(Vc4)**着手机开**(Vc4)**车**的大巴车司机向哪里举报啊？(摘自网络)
- (71) a. 肖战**走**(Vc4)**着路唱**(Vc4)**歌**也好稳。(摘自网络)
b. 春天到婺源，**唱**(Vc4)**着歌走**(Vc4)**山路**。(摘自网络)

(70)中的 Vc4 动词“开”跟“打”对它们的宾语发出的影响力差别不大，都不会对宾语造成某种结果，所以“开车”或者“打手机”都既可以充当 V1，也可以充当 V2。(71)中的 Vc4 也处于一样的情况。

Vc5 动词也有同样的情况，两个动词之间动作义的强弱性差不多，就会出现既可以出现在 V1 的位置上，也可以出现在 V2 的位置上的现象。需要指明的是由于 Vc5 类中大多数的动词所表示的动作义都比较强，往往含有造成某种结果的语义，所以既能充当 V1 也能充当 V2 的动宾结构的情况很少。常见的有“吃、看、听、喝”等 Vc5 动词，它们体态的内部过程所表示的续段比其他同类的动词要长点，所以终点就比其他的弱些，对宾语造成的结果也就比较弱：

- (72) a. 我们在**吃**(Vc5)**着晚饭看**(Vc5)**电视剧**。(摘自网络)
b. ……**看**(Vc5)**着报纸吃**(Vc5)**早餐**！
- (73) a. 一个人**听**(Vc5)**着歌喝**(Vc5)**点酒**，我也喜欢。
b. 我也想满怀幸福感地**喝**(Vc5)**着奶茶听**(Vc5)**音乐**。

在两个动宾结构的动词是同个过程结构类的组合情况下，如果其中一个动词的动作对其宾语的影响力很大，含有可能造成某种结果的意思，那么该动宾结构只能出现在 V2 位置上。但如果两个动宾结构对其宾语的影响力都不大，影响力的强弱性接近，这时两个动宾结构中的任何一个都可以处于 V1 位置上或处于 V2 位置上。

结语

本文章分析了“状态/方式结构”中 V1 和 V2 之间在前后位置的制约排斥，阐明了它们之间的制约因素，以及它们之间制约排斥的原因。制约两个动词所归处的位置的主要因素是动词的内部过程结构。动词的内部过程结构的性质决定了它在“状态/方式结构”中的位置。一个动词的过程结构的起点越强，它的续段就越长，就越含有状态义，使动词更容易出现在 V1 位置上；相反，一个动词的过程结构的终点越强，就越含有变化义，使动词更容易出现在 V2 位置上：

V1	着	V2
Vc3 动词	着	Vc4/5 动词
Vc3 动词	着	Vd1/2 动词
Vc4/5 动词	着	Vd1/2 动词

这些顺序不能颠倒，否则造成句子不成立，或者颠倒后不再是“状态/方式结构”了。另外，还有三个因素制约了“状态/方式结构”中两个动词的位置，就是动词的形象特征、宾语的有无以及宾语的语义。当 V1 和 V2 都属于 Vc4 或者 Vc5 动词的时候，这三个因素就会起效：

- 两个动词都不带宾语的情况下：
 - 如果一个是 Vc4，另一个是 Vc5 → Vc4 着 Vc5
 - 如果两个都是 Vc4 → 动词之间没有制约因素 → 顺序可以颠倒
- 如果其中一个动词带宾语：
 - 如果宾语[-受事][-结果] → Vc4/5 + 宾语 着 Vc4/5
 - 如果宾语[+受事][+结果] → Vc4/5 着 Vc4/5 + 宾语
 - 如果宾语[+抽象] → Vc4/5 着 Vc4/5 + 宾语
 - 如果宾语[-抽象] → Vc4/5 + 宾语 着 Vc4/5
- 两个动词都带宾语：
 - 如果一个是 Vc4，另一个是 Vc5 → Vc4 + 宾语 着 Vc5 + 宾语
 - 如果一个宾语是[-受事][-结果]，另一个是[+受事][+结果]
 - Vc4/5 + 宾语[-受事][-结果] 着 Vc4/5 + 宾语[+受事][+结果]
 - 如果两个动词是同类结构而两个宾语都是[-受事][-结果]
 - 动词之间没有制约因素 → 顺序可以颠倒

从以上的研究结果可以看到，在大多数的情况下“状态/方式结构”中两个动词的顺序不能颠倒，只有两个情况才可以颠倒，即当两个动词都是 Vc4 类的和都不带宾语的时候，以及当两个动词是同类的（都是 Vc4 或者都是 Vc5）并都带着表示不受到动词影响力的宾语。

我们希望该研究能帮助学习者更清楚地理解“状态/方式结构”的使用方法，有益于教师们更有条有理地解释“状态/方式结构”的使用错误和使用条件。另外，也希望能对自然语言信息处理领域有所帮助，为程序提供详细的信息，结构上和语义上的信息越详细，越利于结构形式化，越能让机器准确地理解“状态/方式结构”中 V1 和 V2 之间在位置顺序上的制约条件，从而准确地生成“状态/方式结构”中动词的排序。

参考文献

- 丁加勇. (2001). V1着V2结构的语义框架, 《常德师范学院学报(社会科学版)》, (2).
- 王丽彩. (2008). 《现代汉语方式范畴研究》, 暨南大学博士学位论文.
- 王素改. (2018). 动宾式“V1+着+V2”结构探析, 《广西师范大学学报:哲学社会科学报》, (3).
- 许卫东. (2007). 现代汉语中“V1着V2”结构的复杂化, 《通化师范学院学报》, (9).
- 许卫东、张道新. (2002). “V1着(O)V2”结构内部语义关系分析, 《辽宁工学院学报》, (6).
- 刘若杨. (2010). 临摹逻辑层面时序原则的“V 着(N)+VP”格式, 《中北大学学报(社会科学版)》, (2).
- 吕叔湘. (2008). 《现代汉语八百词(增订本)》, 北京: 商务印书馆.
- 许娜. (2017). “V1+着+V2”格式的性质和类型探究, 《海南热带海洋学院学报》, (1).
- 李可胜. (2015). 连动式的时间模式和有界性的时体语义贡献, 《语言教学与研究》, (2).
- 李可胜. (2016). 连动式的结构机制: PTS、情状机制和 VP 的外延, 《外国语》, (1).
- 沈立新. (2004). “V1着+V2”结构句式“连动”属性的质疑, 《楚雄师范学院学报》, (1).
- 李向农、张军. (2001). “V着V”结构的意义关系及结构中“V”的语义特征分析, 《华中师范大学学报(人文社会科学版)》, (3).
- 陈彦青. (2017). 《汉语连动式语义范畴的认知研究》, 广州大学硕士学位论文.
- 李恩光. (2012). 认知语法关照下的汉语连动式语义融合探讨, 《郑州航空工业管理学院学报(社会科学版)》, (2).
- 苏艳梅. (2019). 《“V1 着 V2”动宾结构研究》, 郑州大学硕士学位论文.
- 张琬. (2013). 《连动式到状中式的连续统研究》, 上海师范大学硕士学位论文.
- 侯友兰、徐阳春. (2002). “V1 着 V1 着……V2……”句式语法语义分析, 《语言教学与研究》, (5).
- 贺茉莉、周艳华. (2009). 从认知语言学看句法中的顺序象似性, 《中国科技信息》, (3).
- 胥娜娜. (2019). 《“V 着(N)+VP”结构探析及其对外汉语教学研究》, 南昌大学学位硕士学位论文.
- 郭锐. (1993). 汉语动词的过程结构, 《中国语文》, (6).
- 袁梅. (2002). 论“V1 着V2”结构的性质, 《唐都学刊》, (3).
- 彭育波. (2004). 《“V1 着 V2”结构多角度研究》, 华东师范大学博士学位论文.

	Name and Surname (姓名): Khun Nghia
	Highest Education (最高学历): Ph. D.
	University or Agency (任职院校或单位): Faculty of Humanities, Chiang Mai University
	Field of Expertise (专业领域): Linguistics
	Address (地址): The Sky Breeze Condo, Room 608, Soi Prathanporn, Canal Rd., A. Muang Chiang Mai, Chiang Mai 50200

泰国大学生汉语比较句使用偏误分析 ——以泰国乐德纳可信皇家理工大学为例

THE CHINESE COMPARISON SENTENCES ERROR ANALYSIS USED BY STUDENTS IN THAI UNIVERSITY ——BY THE RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY RATTANAKOSIN

ปรมินทร์ ประภาการ¹

PORRAMIN PRAPARKARN

泰国乐德纳可信皇家理工大学、文学院

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: porramin.pra@rmutr.ac.th

李鹏阁²

LI PENGGE

泰国乐德纳可信皇家理工大学、文学院

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: li.pen@rmutr.ac.th

Received: 27 September 2021/ Revised: 6 October 2021/Accepted: 3 November 2021

摘要

比较句是汉语学习中的一个重要部分，也是外国学生学习汉语过程中的难点。在本人汉语教学过程中，发现泰国学生在学习和使用汉语比较句时所遇见的困难以及出现的偏误非常多。为了提高学生对汉语常见比较句的掌握与运用，本文从汉语比较句的结构，语义分析，语用价值等方面出发，结合泰国学生学习实际，着眼于学习汉语比较句时的出现的偏误，对比较句的教学策略等方面进行了论述。

本文从比较句基本格式的偏误和变化格式的偏误两大类型进行详细分析，并通过问卷调查的方式，来了解泰国高校学生掌握汉语比较句的情况。其中，调查对象是泰国乐德纳可信皇家理工大学大一至大四学生已学过的内容；调查数量是 100 份；偏误类型：基本格式和变化格式两大偏误进行分析。

其中比较句基本格式的偏误会从“A+B+C 格式的偏误”和“比较句和“一样”句的杂糅”进行分析，发现比较结果（谓语位置、补语位置、成分残缺）出现的偏误最多，偏误率 57%。变化格式的偏误会从“A+比起+B+C”和“A+比起 B 来+C”、“A+B（相）比+（A）C”和“A+和 B 比起来+（A）C”进行分析。依然是比较结果出现的偏误最多，偏误率 48%。

通过问卷调查分析, 我们总结出泰国高校学生汉语比较句偏误主要是受母语负迁移、目的语及遗漏偏误的三个方面的影响。对此, 教师在讲解汉语比较句时强调它的语法意义, 并通过真实汉语语境操练汉语比较句, 帮助学生正确使用。再者, 泰国学生的汉语语感有所差异, 所以, 我们在操练时要注意这个问题, 合理分配练习, 从而达到教学的真正意义。希望通过本文的研究, 能够引起泰国汉语教师教授汉语比较句的高度重视, 以此能够正确使用汉语比较句, 减少偏误。

关键词: 汉语比较句; 泰国大学生; 偏误分析

ABSTRACT

Comparative sentences are an important part of Chinese learning, and it is also a difficult point for foreign students in the process of learning Chinese. In my Chinese teaching process, I found that Thai students encountered a lot of difficulties and mistakes when learning and using Chinese comparative sentences. In order to improve students' mastery and use of Chinese comparative sentences, this article starts from the structure, semantic analysis, and pragmatic value of Chinese comparative sentences, combined with the actual learning of Thai students, and focuses on the errors in learning Chinese comparative sentences. The teaching strategies of comparative sentences are discussed.

This paper makes a detailed analysis of the errors in the basic format of comparative sentences and the errors in the changing format, and through a questionnaire survey, to understand the situation of Thai college students' mastery of Chinese comparative sentences. Among them, the survey subjects are the contents that students from the first to the fourth year of university of Royal Institute of Technology in Raudenakil, Thailand have learned; The number of surveys is 100; Error type: basic format and variation format two major errors are analyzed.

Among them, errors in the basic format of comparative sentences are analyzed from "A+B+C format errors" and "the mixture of comparative sentences and" the same "sentences". It is found that the comparison results (predicate position, complement position, component incomplete) have the most errors, with the error rate of 57%. The variation bias is analyzed in terms of "A+ compared to +B+C" and "A+ compared to B+C", "A+B (phase) ratio + (A) C" and "A+ compared to B+ (A) C". Still, the comparison results showed the most errors, with an error rate of 48%.

Through questionnaire analysis, we conclude that the comparative sentence errors of Thai college students are mainly affected by negative transfer of mother tongue, target language and omission error. In this regard, teachers emphasize the grammatical significance of Chinese

comparative sentences when explaining them, practice Chinese comparative sentences through real Chinese context, and help students use comparative sentences. In addition, Thai students have different sense of Chinese language, so we should pay attention to this problem in practice, reasonable allocation of exercises, so as to achieve the real meaning of teaching. It is hoped that the study of this paper can arouse Thai Chinese teachers' attention to teaching Chinese comparative sentences, so as to correctly use Chinese comparative sentences and reduce errors.

Keywords: Chinese comparison sentence, Thai students, Error analysis

引言

汉语比较句在泰国高校教学中较为普遍，而且本人对汉语语法很感兴趣，通过搜索相关资料发现，前人研究成果较少，所以就选择了这个论题。本人通过走访询问发现泰国高校学生在使用汉语比较句时及易出现偏误，并使用率不太高，所以想通过本次调查来分析一下其原因。

汉语中表示比较的方式多种多样，再加之各种比较句的变体，使得汉语的比较句更是形式多样，有的语法书甚至列出了十几种比较句型，使得比较句的类型过于多样化起来，增加了学生学习的困难。本文以国家对外汉语教学领导小组办公室汉语水平考试部刘英林主编的《汉语水平等级标准与语法等级大纲》（高等教育出版社 1996 年版）中提到的六种句式作为本文的主要研究对象。研究范围主要涉及汉语比较句的性质、类型、语用价值、结构类型以及泰国学生在使用汉语比较句时出现的各种偏误。

研究目的

汉语比较句是现代汉语中的一种很重要的句型。其格式也比较复杂，为了了解泰国学生学习汉语比较句出现的问题及解决方法，通过问卷调查的方式分析其原因，找出问题所在。使用比较句时常常出现以下偏误：

*泰国的东西比中国的东西很便宜

*妈妈头发比我长

*他跟我一样喜欢打篮球

*我的鞋子一样他的鞋子

.....

以上这些错句，是笔者在泰国汉语教学实习中常常遇见的。鉴于此原因，笔者决定梳理并研究一下汉语比较句，弄清其内在特点及规律，尤其针对泰国学生在使用比较句中出现的偏误及原因进行分析，以便提高汉语比较句的教学效果。

研究方法

(一) 文献法：通过在网上查找相关文献，并阅读了大量有关对外汉语比较句的文献，得到了很多对本文有参考价值的信息，以此通过收集泰国学生比较句的偏误进行详细地分析其原因，并如何引导学生更好地使用汉语比较句。

(二) 问卷调查法：通过问卷调查的方式，考察学生使用汉语比较句常出现的偏误类型，针对泰国学生所出现的类型的不同进行逐一分析，希望能给相关学者提供有效的信息。

(三) 访谈法：为了更加方便了解泰国学生使用比较句所遇到的常见问题，本人利用教学时间对泰国学生进行详细的访谈，通过访谈可以更直接地了解到学生产生偏误的原因，为以后对外汉语教师在讲解比较句时应采用哪种教学方法更为恰当合适，以便能使泰国学生可以更好地掌握它。

研究结果

比较句基本格式的偏误“A+B+C 格式的偏误”中“A+比+B+C”句型中比较结果其补语位置错误率最高，27%，其次是程度副词位置错误率在 23%。“A+没有 B+C”格式偏误句型中比较结果其成分残缺错误率最高，17%，其次是和“一样句”杂糅错误率 16%。偏误原因主要是受母语负迁移影响。

变化格式的偏误“A+比起+B+C”和“A+比起 B 来+C”，比较结果其成分残缺错误率最高，达 48%，其次是程度副词其使用不当错误率 12%；偏误原因主要是受母语负迁移影响。“A+B（相）比+（A）C”和“A+和 B 比起来+（A）C”中受目的语和遗漏偏误影响。

一、泰国学生汉语比较句的偏误分析

汉语比较句是现代汉语中的一个重要句式，也是对外汉语教学中一个重要的部分，在对泰国学生进行汉语教学和与泰国学生的日常交往中，经常听到很多错误的句子和说法。比如说：

你漂亮比我。（正：你比我漂亮。“比我”介词短语位置有误。）

你的汉语说比我好。（正：你的汉语说得比我好。缺少结构助词“得”）

我比他看书。（正：我比他爱看书。/我比他看的书多。缺少比较结果。）

苹果比香蕉一点儿贵。（正：苹果比香蕉贵一点儿。补语位置有误）

我的书比你的两本多。（正：我的书比你的多两本。宾语位置有误）

中国人的皮肤比泰国人很白。（正：中国人的皮肤比泰国人白。多用程度副词“很”）

.....

在以上这些病句当中，有的是介词短语位置有误，有的是补语位置有误，有的是多用程度副词“很”。对于泰国学生来说，尤其是学习中文还处于初级阶段的泰国学生来说，出现这样的错误是很常见，很普遍的现象。这就促使我们从对外汉语教学的角度，并针对泰国学生的特点，对汉语比较句进

行研究，考察他们在学习汉语过程中的错误，为什么出错，怎么解决这些问题等等，使泰国学生能够更好地掌握这一特殊句式，能在今后的生活运用和学习当中尽量避免出现错误，下面本文将根据在教学过程中的调查卷以及结合学者们的理论研究成果，对泰国留学生在使用比较句过程当中所出现的偏误进行详细分析。

(一) 比较句基本格式的偏误

本文以上已经讨论了汉语比较句的基本格式，现在我们针对泰国学生在学习汉语比较句基本格式当中出现的偏误来进行讨论。

1、A + 比 + B + C 格式的偏误

这是比较句当中最基本的比较格式，一些学者也把它简称为“比”字句。它是“比较主体”加“比较词”加“比较客体”加“比较结果”的格式，下表是本文根据教学过程中对泰国孔敬大学中文系比较句使用情况的随机调查结果，具体抽样调查了一百名学生在使用“A + 比 + B + C”格式的比较句中所出现的偏误，统计结果如下：

表 1

偏误点	偏误类型	偏误举例	偏误率
比较结果	谓语位置错误	你漂亮比我。	23%
	补语位置错误	香蕉比苹果一点儿贵	27%
	成分残缺	你的汉语说比我好。	7%
程度副词	误用	妹妹的头发比姐姐的很黄。	26%
比较项	不对称	妈妈比我的头发长。	2%

从表中的统计数据可以看出，比较结果的错误率最高，其次是程度副词的误用。

1) A + 比 + B + C 句型当中，比较结果 C 位置的错误

汉语比较句中比较结果应该放在什么位置，对于泰国学生来是个难点。因为这与泰国学生的母语——泰语有着很密切的关系。下面本文将具体例举泰语比较句和汉语比较句的差异。

表 2

汉语	泰语
你比我漂亮。	คุณ สวย กว่า ฉัน (你 漂亮 比 我)
弟弟比哥哥高。	น้องชาย สูง กว่า พี่ชาย (弟弟 高 比 哥哥)

从以上汉语比较句和泰语比较句的对比来看，泰国学生在使用汉语比较句“A + 比 + B + C”句型结构时错误率偏高的原因是：泰语比较句的语法是，“比较主体”加“比较结果”加“比较词”加“比较客体”，和汉语比较句的格式有着很大的差异，对于学汉语还处在初级阶段的泰国学生来说，学习汉语比较句之时就直接的套用了泰语比较句的格式，所以才出现了以上的错误。而正确的说法应该是：“你比我漂亮”“弟弟比哥哥高”。

2) A + 比 + B + C 句型当中，比较结果 C 谓语的错误

比较结果的补语可以分为三种：第一种是比较结果为形容词加补语，当要指出相比较的对象在具体方面的差异时，我们就使用数量补语，比如“香蕉比苹果贵一点儿”；第二种是比较结果为动词加宾语，比如“哥哥比弟弟爱妈妈”；第三种是比较结果为动词带补语，即动补结构。比如“姐姐比妹妹跑得快”。

汉语的补语结构对泰国学生来就是一个难点，因为在泰语里没有补语这一句子成分，所以泰国学生把本该放在形容词动词后面的补语都放到形容词动词前面去了。因此在这一块是泰国学生最爱出错误的地方，下面就列举一些泰国学生出现错误率比较高的句子：

- * 哥哥比弟弟一点儿高。
- * 中国人比泰国人白很多。
- * 我比他一岁大。

下面我们来做汉语比较句和泰语比较句的比较：

表 3

汉 语	泰 语
哥哥比弟弟高一点儿。	พี่ชาย สูง กว่า น้องชาย เล็กน้อย (哥哥 高 比 弟弟 一点儿)
中国人比泰国人白得多。	คนจีน ขาว กว่า คนไทย มาก (中国人 白 比 泰国人 很多)
我比他大一岁。	ฉัน แก่ กว่า เขา หนึ่งปี (我 大 比 他 一岁)

在上面三句例句当中，“哥哥比弟弟一点儿高”泰国学生把比较结果补语前置，应该改成“哥哥比弟弟高一点儿”。“我比他一岁大”也是把数量补语放在了比较结果的前面，应该改成“我比他大一岁”。“中国人比泰国人白很多”应该把“白很多”改成“白得多”，因为在汉语比较句中补语部分表示程度不能使用“很多”，只能使用“得多”。

3) A + 比 + B + C 句型当中，比较结果 C 成分的残缺

先参考以下病例：

* 哥哥比弟弟到家。

* 我比他先两年。

* 这本书比那本多两。

这几个句子存在成分明显的残缺的语病，而且都是属于比较结果中缺少词语的现象。“哥哥比弟弟到家”，就缺少比较结果中的“早”或“晚”，从而导致这个句子不能成立；“我比他先两年”，只出现了比较结果之后的补语而比较结果中的动词“来”（或“学”等）却没有出现，就让人不能明白“我比他先两年”是“先”什么“两年”。为了把残缺的成分补充完整可以在“先”之后加上“来”或“学”等动词的比较结果。“这本书比那本多两”，这也是比较结果残缺的现象，已经出现了“两”这样的数词，很显然“两”是用来修饰中心语比较结果的，只要在“两”的后面加上“页”或“章”这样的比较点就可以了。

4) A + 比 + B + C 句型当中，程度副词的误用

副词程度的误用所占比例仅次于比较结果值的补语错误，在泰国学生的比较句中十分常见。我们先来列举一些泰国学生使用中常出现的错误句子：

* 看电视比看书非常有意思。

* 今天比昨天很热。

* 这篇文章的内容比那篇很简单。

* 妹妹的头发比姐姐的很黄。

接下来再参考相对应的泰语比较句：

表 4

汉语	泰语
今天比昨天热	วันนี้ ร้อน มากกว่า เมื่อวานนี้ (今天 热 很 比 昨天)

从以上对比中，很容易看出，泰语的比较句中用副词来修饰形容词时，往往放在形容词之后，但是在汉语比较句中，当比较结果是形容词时，就不需要再有副词来修饰它。如果想在后面有表示程度或数量的话可以在形容词后加上补语，比如说“热多了”“热得多”“热一点儿”等。“看电视比看书非常有意思”和“这篇文章的内容比那篇很简单”这两句话出现的错误和刚才讨论出现的错误大体一致，不需要再有表示程度的副词来修饰比较结果的形容词，因此应该删除“非常”“很”。“妹妹的头发比姐姐的很黄”，“很黄”是状态形容词，本身具有程度很高，量度固化的属性，句法上能作定语，

不能作谓语。也不可以接受程度副词的修饰，所以不能进入比较句，可改用相应性质的形容词，即“妹妹的头发比姐姐的黄”。

5) A + 比 B + C 句型当中，比较项的不对称

比较项在比较句中包括：比较主体和比较客体。在进行比较时，比较主体和比较客体的性质应该是相同的，具有可比性的两类事物。但是在比较句中往往有些成分可以省略，比如在前面本文就讨论过，当比较项的中心语相同时，比较后项的中心语可以省略或连同“的”一起省略，不改变其原意。这就造成了泰国学生在学习比较句的省略句时，弄不清楚哪些成分可以省略，哪些成分不该省略。本文来列举一些例子：

* 妈妈比我的头发长。

* 我的自行车比他旧。

在上面的错误句子当中“妈妈”和“头发”，“自行车”和“他”一个是人，一个是东西，没有可比性，不能放在一起比较。比较项的不对称，实际上是由省略造成的，“妈妈比我的头发长”省略了比较前项的中心语，而我们在讨论比较句的省略结构时，是说：当比较的中心语相同，可以省略比较后项的中心语，而在这个错误例句中省略的是比较前项的中心语，所以才导致了比较项的不对称。“我的自行车比他旧”在省略成分时，它是省略了比较后项的中心语，但是它连同“的”字一起省略了，也就导致了比较中心语的变化。在省略比较后项“的”字的时候，要看比较中心语和比较项的关系，不是每句话当中都可以省略。因此“我的自行车比他旧”只要在“他”的后面加上“的”字，变成“他的”就可以了。

2、A + 没有 + B + C 格式的偏误

“A + 没有 + B + C”格式也叫作：“没有”比较句。它是由动词“没有”引入比较客体，对比较主体和比较客体的某种性质进行比较，形象地表达比较主体所具有的某种性状的量值，主要用于差比，表示比较主体与比较客体的性状量度值不相等。泰语中没有和“A + 没有 + B + C”句相对应的比较句，如果一定要用一种比较句式来翻译的话，那翻译出来的结果和“一样”句是相同的。也就是说泰语中没有这种表示“达到”的比较句式，它只有表示差别的和表示无差别的两种，因此泰国学生在使用“A + 没有 + B + C”句型时，掌握得不是很好，下表是对泰国学生在使用时所出现的偏误统计：

表 5

偏误点	偏误类型	偏误举例	偏误率
比较方式	和“一样句”杂糅	他没有妹妹那么一样漂亮	16%
比较结果	补语多余	这棵树没有那棵树高一点儿	12%
	用词错误	你的成绩没有他低	9%

偏误点	偏误类型	偏误举例	偏误率
	成分残缺	他汉语说得很好，我的汉语没有他	17%
程度副词	误用	这里的风景没有那里的更美	5%

1) 比较方式中和“一样”句的杂糅

*他没有你这么聪明，但有你一样努力。

*我的书没有你的书那么一样多。

*中国没有泰国一样漂亮。

从上面三个例句当中可以看出，都是“一样”句和“没有”句杂糅在了一起，“一样”这个词在“一样”句中作为一个比较词外，它主要的词性是形容词，意思是“相同”，而在比较句中，比较结果部分可以由而且主要是由形容词充当，所以学生就把这个词到处滥用，以致产生了错误。另外一个原因是泰语当中没有“没有”和该句式相对应的比较句，即使翻译出来也是和“一样”句相同，所以泰国学生就容易把这两种句式杂糅在一起。本文可以根据以上的例句，翻译成泰语来做比较分析：

表 6

汉语	泰语	汉语
他没有妹妹那么漂亮	เขาไม่สวยเท่ากับน้องสาว (他没有漂亮一样妹妹)	*他没有妹妹那么一样漂亮
我的书没有你的书那么多	หนังสือของฉันไม่มากเท่ากับหนังสือของคุณ (书 的 我 没有 多 一样 和 书 的你)	*我的书没有你的书那么一样多
中国没有泰国漂亮	ประเทศจีนไม่สวยเท่าประเทศไทย (中国 没有 漂亮 一样 泰国)	*中国没有泰国一样漂亮

从以上泰语和汉语的对比当中可以看出，在汉语当中，人们可以根据意愿要分别选用“一样”句和“没有”句来表达句子，在泰语当中却只能使用相同的句式，所以泰国学生就很容易把这两种句式混在一起。三句例句都属于“没有”句和“一样”句的杂糅，要让汉语比较句正确，把“一样”去掉并调整词序就可以了。

2) A + 没有 + B + C 格式，比较结果补语多余。

*弟弟没有哥哥高一点儿。

*这条鱼没有那条鱼那么大一点儿。

*他去学校的时间没有我早到一个小时。

在“A+比+B+C”格式当中，为了表达比较的差异，本文可以在在比较结果的后面加上数量补语或程度补语，如“一点儿，得多，多了些”等来区分差别的大小，而在“没有”句当中表示“比较主体”A没有达到“比较客体”B所具有的“比较结果”C，不表示具体差别，“比较结果”C后不能加表示差别大小的补语。泰国学生受到目的语知识的负迁移影响，也按照“比”字句如此类推，于是出现了上面的错误。然而“没有”句并不是表示差别的比较句，而是表示“近似，相似，达到”意义的，“那么”“这么”主要起固定比较客体B在比较结果C方面的度量作用，因此应该把“一点儿”“一个小时”这些补语去掉。

3) A+没有+B+C格式，比较结果用词错误。

*你的成绩没有他低。

*你们的条件没有我们差。

*这首歌没有那首歌那么难听。

在《实用现代汉语语法》中有提到：“没有”字句中的形容词可以分为“积极意义”和“消极意义”两类，所谓“积极意义”是指人们所希望的意义，而“消极意义”是指人们不希望的意义。上面几个病句都是错在比较结果选用了具有“消极意义”的词语，因为人们都是向往美好的，积极的，有欣赏价值的事物，在比较时也习惯于往好的方向去，而不是拿差的事物做标准。我们一般不说“你的成绩没有他低”，只说“你的成绩没有他好”。因此，这也是“没有”字句特殊的语义所限制的。上面的错误例句只要把“低，差，难听”的消极意义的改成相应的褒义词，积极意义的词。比如，“高，好，好听”就可以了。

4) A+没有+B+C格式，比较结果成分残缺。

*我的东西没有你的那么。

*看书没有看电影。

*他汉语说得很好，我的汉语没有他。

“A+没有+B+C”比较句是比较主体没有达到比较客体的某个方面，而学生就误认为，用了“没有”这个比较词，意义也就表达清楚了，就不需要再写出比较结果，然而，缺少了比较结果的“没有”句是不成立的。上面的例句“我的东西没有你的那么”，不知道说话人想要表达比较的意思是哪一方面，是“我的东西没有你的东西多”还是“我的东西没有你的东西贵”等等，本文可以补出比较结果所残缺的成分，否则句子就会表意不清。因此，在“没有”比较句当中，比较结果是很重要的，不能随便省略。

5) A + 没有 + B + C 格式, 程度副词误用

*这里的风景没有那里的更美。

*这部电影没有那部电影那么很好看。

和“A + 比 + B + C”的比较句一样, 比较结果C之前不能带程度副词“很”, “太”, “非常”等。但和“比”字句不同的是, “比”字句的比较结果前面可以用“更”, “还”等相对程度副词, “没有”句则不能用。因为“这么 / 那么”已带有表示程度的色彩, 所以不需要再加上表示程度高低的副词。学生在比较结果之前加上“很”, “太”, “非常”等副词, 是想突出比较结果的程度差异, 可结果却画蛇添足, 成了病句。因此应该把例句中的程度副词“更”和“很”都去掉。

(二) 比较句变化格式的偏误

在前面本文已经讨论了比较句的变化格式有, “A + 比起 + B + C”, “A + 比起B来 + C”, “A + 和B (相) 比 + (A) C”和“A + 和B比起来 + (A) C”。在“A + 比起 + B + C”和“A + 比起B来 + C”的变化格式当中, 只是“比较词”发生改变。在“A + 和B (相) 比 + (A) C”和“A + 和B比起来 + (A) C”的变化格式当中, 也只是“比较词”发生变化。因此, 在下面的讨论当中, 本文将变化格式1的偏误和变化格式2的偏误放在一起讨论; 将变化格式3的偏误的变化格式4的偏误一起讨论。

1、“A + 比起 + B + C”和“A + 比起B来 + C”变化格式的偏误

*哥哥比起弟弟高。

*姐姐比起妹妹来矮得不多。

*香蕉比起苹果难吃一点儿。

*汽车比起火车来快得很多。

*篮球比起足球来多。

以上这些病句都是“A + 比起 + B + C”和“A + 比起B来 + C”变化格式中出现的偏误。“哥哥比起弟弟高”这句话如果是在“比”字句的基本格式当中, 就应该说成“哥哥比弟弟高”, 这句话就是正确的, 但在“比”字句的转换格式当中“哥哥比起弟弟高”就不正确了。这是因为“比起”型的比较句的格式要求其谓语后面带上补语或宾语, 而不能单单一个形容词。我们可以说, “弟弟比起哥哥来高得多”, 也可说, “比起哥哥来, 弟弟高得多”。其后面的“比起”句的客体位移到句首, 更体现了汉语话题优先、语用优先的功能特点。

在汉语中语法的分析是个重点也是个难点。对于泰国学生来说, 能正确的掌握这一难点是很困难的, 所以也就有了上面所出现的错误。下表是就泰国学生在学习“A + 比起 + B + C”和“A + 比起B来 + C”变化格式所出现的偏误的统计情况:

表 7

偏误点	偏误类型	偏误举例	偏误率
比较结果	成分残缺	妹妹的头发比起姐姐的长	48%
程度副词	使用不当	汽车比起火车来快很	12 %
比较项	不对称	他比起你的电脑快多了	6%

1) 变化句型比较结果成分残缺的偏误

- *男生比起女生多。
- *妹妹比起姐姐来矮。
- *铁比起棉花来重。

本文先把上面第一个例句翻译成泰语然后再进行比较。

表 8

泰语	汉语	汉语
ผู้ชายเยอะกว่าผู้หญิง (男生 多 比 女生)	*男生比起女生多	男生比起女生多得多

在泰语比较句当中的比较词只有“กว่า”“比”，“เท่า”“一样”（用于数量比较），“เหมือน”“一样”（用于程度比较），而汉语比较句中的比较词“比起”“比起……来”在泰语没有，这就给泰国学生学习比较的变化句型结构造成了困难。“男生比起女生多”在比较结果C的后面缺少了补语成分，应该在“多”的后面添加上残缺的补语成分，如“得多”“十个”等表示比较结果的程度或数量。“妹妹比起姐姐来矮”和“铁比起棉花来重”的改法是：可以在比较结果“矮”“重”之后加上补语成分“一厘米”“得多”等表示数量或程度的补语。

2) 变化句型副词使用不当的偏误

- *中国比起泰国来很大。
- *妹妹比起姐姐很漂亮。
- *哥哥比起弟弟来跑很快。

程度副词的误用，本文在比较句的基本句型的偏误当中已经讨论过，把表示程度的副词去掉就可以了，但是在变化句型当中又有所区别：“妹妹比起姐姐很漂亮”如果去掉程度副词“很”，就变成“妹妹比起姐姐漂亮”同样是病句，如果在保持该句型不变的情况下，本文应该在去掉副词“很”之

后，还要加上“漂亮”的补语成分如“得多”等，才能使句子完整。“中国比起泰国来很大”就应该去掉程度副词“很”且在后面加上“得多”，“哥哥比起弟弟来跑很快”改“很快”为“得快得多”。

1) 变化句型比较项不对称的偏误

*你的头发比起她来长多了。

*他比起你的电脑快多了。

在以上例句当中比较前项是“你的头发”，“比较后项”是“她”，一个是物，一个是人，两者是不能进行比较的，出现这样的错误主要是省略成分的不当所造成的。泰国学生在理解比较句的省略成分时有一定的困难，因此也就造成了像上面所出现的偏误。可以改成“你的头发比起她的长多了”或者“你的头发比起她的头发长多了”，像这样的句子就不能省略掉比较后项的“的”字。“他比起你的电脑快多了”是省略了比较前项的中心语，这样的省略法是错误的，因此，应该在“他”之后加上中心语“的电脑”。

2、“A+和B（相）比+（A）C”和“A+和B比起来+（A）C”的变化格式偏误

本文先来举例在这样的变化格式中容易出现的语句偏误：

*今天和昨天比起来，今天很热。

*泰语和汉语相比，泰语不难。

在第一个例句当中“今天和昨天相比起来，今天很热”，这样的句式是属于程度副词使用的错误，如果要强调比较结果的程度，像这样的句式是不能使用“很，非常”这样的副词，而要在后面加上表示程度的补语，如“得多”。“泰语和汉语相比，泰语不难”这是属于比较结果“否定”句式，在“A+和B相比+（A）C”的结构当中比较结果要有程度的递进，而“不难”只是比较结果，没有程度的增加。应该说成“泰语和汉语相比，泰语不是很难”。

1) 变化格式程度副词的偏误

*泰国的东西和中国的相比，泰国的很贵。

*这件衣服和那件相比，这件很漂亮。

*哥哥和弟弟相比，哥哥很高。

以上这些病句都属于程度副词的误用，在前面本文也讨论过，在就比较句的变化格式当中，比较结果都是要有程度的递进，但表示递进关系不能用程度副词“很，非常”，而是要在后面加上表示程度的补语。可以改成“泰国的东西和中国的相比，泰国的贵得多”，“这件衣服和那件相比，这件漂亮得多”，“哥哥和弟弟相比，哥哥高半个头”。

2) 变化格式比较结果的偏误

*我的书和他的相比，我的书好看。

*这部电影和那部相比起来，这部精彩。

上面句子所出现的错误，是比较结果中没有出现表示程度的补语，这就等同于比较句的基本格式了。在比较句当中的比较结果，不需有程度的表示。在比较句的变化格式中就需要程度的出现。所以应该改成“我的书和他的相比，我的书更好看”和“这部电影和那部相比，这部精彩多了”。

综上所述，泰国大学生在使用汉语比较句时的确存在着很多偏误，其一可能是受母语负迁移的影响，汉语句法结构与泰语句法结构存在着较大差异，主谓宾定状补的成分有时是颠倒的，所以在汉泰、泰汉翻译过程中就会出现偏差，导致句子的偏误。其二可能是因为目的语的影响，泰国大学生已经掌握了汉语的基本句子成分，所以，学生可能会从目的语的角度出发去运用比较句，但汉语比较句有时在结构中稍微复杂一点，而且比较句不是固定的单一的模式，所以学生在运用时可能会出现偏误。其三可能是因为遗漏偏误的影响，因为汉语比较句有多种结构模式，所以比较句之间会存在细微差异，在运用时就会出现遗漏现象，导致学生出现偏误，所以教师在教授时要针对每一个比较句的结构讲解时，要多加举例，多加练习，让学生在操练中自主习得汉语比较句。

参考文献

- 田煜，谢晓明，汉语比较句二语教学刍议. [J]. 云南师范大学学报, 2019, 4:9-16.
- 陈小燕. 汉泰比较句对比研究及对泰初、中阶段教学启示. [D]. 山东大学, 2013.
- 李美琴. 泰国学生汉语比较句习得偏误分析. [J]. 海外华文教育, 2017, (4): 510-524.
- 季艳. 对外汉语比较句偏误分析及教学对策研究. [J]. 宿州教育学院学报, 2017, (1): 117-118
- 张磊. 汉语差比句句法结构的制图分析. [J]. 鲁东大学学报, 2019, (4): 38-43.
- 胡亮节. 泰国学生汉语比较句习得偏误分析. [D]. 云南师范大学, 2006.
- 耿直. 从“词汇一构式”视角看汉语比较句式的界定. [J]. 河南师范大学学报, 2019, (1): 125-131.
- 郭洁，顾阳. 汉语比较句引介词的功能特征再析. [J]. 语言科学, 2017, (6): 586-597.
- 夏群. 汉语比较句研究综述. [J]. 汉语学习, 2009, (2): 58-64.
- 蒋静. 比较句的语义偏向及主观程度的差异“不如”句、“不比”句和“没有（没）”句. [J]. 上海，上海师范大学学报（哲社版），2003, (4): 112-127.

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名): PORRAMIN PRAPARKARN
	Highest Education (最高学历): Ph. D.
	University or Agency (任职院校或单位): Rajamangala University of Technology Rattanakosin
	Field of Expertise (专业领域): Theory of Curriculum and Instruction
	Address (地址): 264 Chakkrawat Road, Chakkrawat, Samphanthawong, Bangkok 10010

Author (2) Information (第二作者信息)

	Name and Surname (姓名): LI PENGGE
	Highest Education (最高学历): Master's Degree
	University or Agency (任职院校或单位): Rajamangala University of Technology Rattanakosin
	Field of Expertise (专业领域): Teaching Chinese to speakers of other language
	Address (地址): 264 Chakkrawat Road, Chakkrawat, Samphanthawong, Bangkok 10010

การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าซ่งจิ้น”
ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย

**The perception of content value from Chinese literature
"Bao Zheng" influencing Thai culture of youth in Thailand**

ภัทรภณ ศิลารักษ์

PHATTHARAPHON SILARAK

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

International College, North-Chiangmai University

E-mail: andychang628@gmail.com

Received: 25 September 2021 / Revised: 27 October 2021 / Accepted: 29 October 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าซ่งจิ้น” (包文拯) ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาการรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าซ่งจิ้น” ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ เยาวชนในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่สนใจวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าซ่งจิ้น” จึงใช้การคำนวณตามสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรของ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการศึกษาคือ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ Multiple Regression

ผลการศึกษา พบว่า 1) การเปรียบเทียบปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าซ่งจิ้น” พบว่า มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าซ่งจิ้น” พบว่า มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : วรรณคดีจีน เป่าซ่งจิ้น วัฒนธรรมไทย

ABSTRACT

The objectives of this study are: 1) To study the comparison of content factors from the Chinese literature “Bao Zheng” influencing Thai culture of youth in Thailand. And 2) To study the perception of content value from Chinese literature “Bao Zheng” influencing Thai culture of youth in Thailand. The sample group in this study is Youth in Thailand aged between 15-24

years Who are interested in Chinese literature about “Bao Zheng” Therefore, using the calculation according to the formula, the population of Yamane is unknown. Received a sample of 400 people the tools used in this study are questionnaire the statistics used in this study are: Frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression.

The study found that; 1) Comparison of content factors from Chinese literature “Bao Zheng” found that there is an influence on the Thai culture of youth in Thailand. Statistically significant at the 0.05 level. 2) Recognition of content value from Chinese literature “Bao Zheng” found that there is an influence on Thai culture of youth in Thailand. Statistically significant at the 0.05 level.

Key words: Chinese literature, Bao Zheng, Thai culture.

บทนำ

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาเป็นระยะเวลาหลายพันปี เป็นต้นกำเนิดของอารยธรรม วัฒนธรรม ศาสนา ปรัชญา ความรู้ แนวคิด ศิลปะ และวิทยาการที่ทรงอิทธิพลและแผ่ขยายไปทั่วโลก ตั้งแต่อดีตกาลมีชาวจีนมากมายเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินอยู่ร่วมกับคนไทย และได้นำวัฒนธรรมประเพณีจากเมืองจีนเข้ามาผสมผสานกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมไทยได้อย่างกลมกลืน จนมีคำที่พูดว่า “ไทย-จีนพี่น้องกัน” กลุ่มชาติพันธุ์นี้เป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและการปกครองมาตั้งแต่อดีต ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อชาวจีนได้เข้ามาลงหลักปักฐานอย่างมั่นคงแล้วก็ได้สร้างสถานที่เพื่อเป็นศูนย์รวมของชาวจีนโพ้นทะเลไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนจีน สมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่สร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคม และทำหน้าที่สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวจีนโพ้นทะเลให้คงอยู่ต่อไป วัฒนธรรมจีนได้เข้ามาผสมผสานอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่ามีร่องรอยการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสองดินแดนมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น หลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจีน ได้แก่ “ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นฉบับหลวง” 《汉书》 แต่งโดย “ปิ่นกู่” (班固) เป็นบันทึกประวัติศาสตร์ของราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (ก่อนพ.ศ. 748-568 หรือ ก่อน ค.ศ. 205 - ค.ศ. 25) บรรยายถึงการเดินเรือผ่านไปยังดินแดนต่าง ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพบชื่อเมืองที่นักวิชาการสันนิษฐานได้ว่าเป็นดินแดนของอาณาจักรสยามโดยชาวจีนเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยด้วยสัมพันธทางการค้าเรื่อยมา จนก่อให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมไทยกับจีนหล่อหลอมจนมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความเชื่อทางศาสนา ศิลปกรรม วรรณกรรม (ณัฐาณี สุวรรณช่าง, 2558)

วรรณคดีเป็นมรดกที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ สามารถสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนสมัยนั้นๆ ในเนื้อเรื่องก็มักสอดแทรกแนวคิด คติสอนใจ และปรัชญาชีวิตไว้ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความประทับใจและมีความรู้สึกร่วมไปกับกวี ดังนั้นวรรณคดีจึงมีคุณค่าทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคม อารมณ์และคติสอนใจ รวมทั้งมีคุณค่าในด้านวรรณศิลป์ด้วย นอกจากวรรณคดีจะเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติแล้ววรรณคดียังเป็นเครื่องเชิดชูอารยธรรมของชาติและยังมีคุณค่าเป็นหลักฐานทางโบราณคดีได้อีกด้วย ทำให้คน

ในชาติสามารถรับรู้เรื่องราวในอดีต การอ่านวรรณคดีจึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้อ่านมีอารมณ์สุนทรีย์ และเข้าใจความจริงของโลกมากยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีเป็นดังกระจกเงาส่องภาพสังคมและวัฒนธรรม ที่ทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ศึกษาเรื่องราว ความเป็นมา และค่านิยมของสังคมที่ถูกปลูกฝังในแต่ละสมัย ก่อให้เกิดการจุดประกายความคิด การวิจัยวิจารณ์วรรณคดี ที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ รู้จักสังเกต ได้ความรู้และประสบการณ์จากวรรณคดี วรรณคดีจึงมีความสำคัญทั้งในด้านเนื้อหาที่ให้ข้อคิดคติเตือนใจ และด้านสังคมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งด้วย (บุญกว้าง ศรีสุทโธ, 2563)

วรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” เป็นเรื่องราวของข้าราชการชาวจีนในรัชสมัยจักรพรรดิ เหวินจงแห่งราชวงศ์ซ่งของจักรวรรดิจีน (宋仁宗) ตลอดระยะเวลา 25 ปีที่รับราชการ เปาบุ้นจิ้นแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นกลางอยู่เสมอ ในระหว่าง ค.ศ. 1057 ถึง 1058 เขาได้เป็นผู้ว่าการนครไคเฟิง เมืองหลวงของราชวงศ์ซ่ง และได้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลงหลายประการในระบบราชการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้เดือดร้อน ทำให้เขาได้รับยกย่องจนกลายเป็นตำนานในช่วงชีวิตราชการของเปาบุ้นจิ้น ยังได้รับฉายาว่า “เปาชิงเทียน” (包青天) แปลว่า “เปาผู้ทำให้ฟ้ากระจ่าง” เพราะได้ช่วยเหลือคนธรรมดาสามัญให้รอดพ้นจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง วรรณกรรมส่วนใหญ่มักเล่าถึงเปาบุ้นจิ้นในบทบาทการเป็นตุลาการ ในการแสดงถึงผู้ที่แสดงเป็นเปาบุ้นจิ้น มักทาหน้าดำ และมีปานเป็นรูปเสี้ยวจันทร์อยู่บนหน้าผาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากบุคลิกภาพของเปาบุ้นจิ้นที่เคร่งขรึม ซึ่งทำให้ในสมัยแรกเปาบุ้นจิ้นได้ฉายาจากผู้คนว่า “เปาหน้าเหล็ก” แต่ต่อมาก็เลื่อนไปเป็น “หน้าดำ” เปรียบเปรยว่า ไม่มีรอยยิ้มให้แก่ความฉ้อฉลทั้งปวง อนึ่ง ในวรรณกรรมหลาย ๆ เรื่องยังเรียกเปาบุ้นจิ้น ด้วยฉายาต่าง ๆ เช่น เรื่อง “หลงกุงอัน” 《龙图公案》 เรียกเปาบุ้นจิ้นว่า “เปาหลงกุง” (包龙图) ตามสำเนียงฮกเกี้ยน หรือ “เปาหลงกุง” ตามสำเนียงกลาง หมายความว่า “เปารูปมังกร” ทั้งนี้เพราะจักรพรรดิเจินจงทรงพระสุบินว่า จะมีเทพเจ้ามาจุติเป็นข้าราชการ ครั้นเสด็จจากพระบรมมหารัชมณเฑียรก็โปรดให้ช่างวาดรูปข้าราชการผู้นั้นขึ้น แล้วให้เสนาบดีจัดกำลังออกติดตามหาทั่วพระราชอาณาจักรจนพบเจอเปาบุ้นจิ้นในที่สุด ส่วนวรรณกรรมเรื่อง “เจ็ดผู้กล้าหาญผู้ทรงธรรม” ระบุว่า “จักรพรรดิซ่งเหวินจง” โปรดให้เปาบุ้นจิ้นไปตรวจสอบ “ผั่งอวี” (ผั่งอ้ว) (庞昱) ซึ่งโปรดให้เป็นข้าหลวงไปรับมืออุทกภัย “ผั่งอวี” นั้นเป็นบุตรของ “ผั่งจี” (庞吉) และมีบรรดาศักดิ์หลวงสันติ พระเจ้าแผ่นดินจึงพระราชทานอาญาสิทธิ์ให้แก่เปาบุ้นจิ้นสามประการ “กงซุนเช่อ” (公孙策) จึงออกแบบเครื่องประหารสามหลัง มีลักษณะเป็นแท่นทำเป็นรูปสัตว์ มีใบมีดอยู่ปลายข้างหนึ่ง เปิดขึ้นและฟันลงกับแท่นนั้นได้ แล้วขอให้พระราชทานเป็นอาญาสิทธิ์ใช้ “ประหารก่อน รายงานทีหลังได้” ก็โปรดให้ตามนั้น เครื่องประหารทั้งสามหลังประกอบด้วย เครื่องประหารหัวสุนัข เครื่องประหารหัวพยัคฆ์ และเครื่องประหารหัวมังกร (ศรีสรา เข้มทอง, 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาสรุปได้ว่า วรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศจีนที่มีอิทธิพลกับวัฒนธรรมไทย ที่แสดงถึงความซื่อสัตย์สุจริตของข้าราชการฝ่ายตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม จนยกย่องให้กลายเป็นตำนานและเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่ทำหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม เหมาะอย่างยิ่งที่เยาวชนไทยควรศึกษาและรับรู้ถึงเนื้อหาของวรรณคดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีนเรื่อง “เปาบุ้นจิ้น”

ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย เพื่อให้เยาวชนไทยนำความรู้ที่ได้จากเนื้อหา มาประยุกต์ใช้ และเอาเป็นแบบอย่างในการทำ ความดี ความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย อย่างไร
2. เพื่อศึกษาการรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย ในระดับใด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำเสนอรายงานในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่สนใจวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น”

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่สนใจวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” จึงใช้การคำนวณตามสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรของยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) และเก็บข้อมูลด้วยการเลือกตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้วิธีการเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) คือ เยาวชนในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่สนใจวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” เก็บจนครบตามจำนวน 400 ชุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย มีลักษณะแบบสอบถามเป็น Rating Scale ประกอบด้วย 3 ด้าน จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ ด้านเรื่องราวหรือข้อคิด ด้านตัวละคร และด้านเวลาและสถานที่

ส่วนที่ 3 การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มีลักษณะแบบสอบถามเป็น Rating Scale จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ท่านรับรู้ถึงคุณธรรมจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ท่านรับรู้ถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ท่านรับรู้ถึงความเมตตาต่อผู้ที่เดือดร้อนโดยไม่เลือกปฏิบัติจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ท่านรับรู้ถึงความกล้าหาญและไม่เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลของผู้ใดจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” และท่านรับรู้ถึงการมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อความถูกต้องจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น”

ส่วนที่ 4 อิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย มีลักษณะแบบสอบถามเป็น Rating Scale จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ท่านมีความเชื่อว่าการทำความดีเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของการเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย ท่านมีความเชื่อว่าคุณมิตธรรมจะช่วยส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข ท่านมีความเชื่อว่าการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ไม่ทำผิดกฎหมาย จะส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชน ท่านมีความเชื่อว่าการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น จะส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชน และท่านมีความเชื่อว่าการมีคุณธรรม จะเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองในสังคม

ซึ่งแบบสอบถามส่วนที่ 2 3 และ 4 จะประเมินคำตอบเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) อ้างอิงใน ญัณนันท์ ตียนานท์ (2556) คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้ค่าน้ำหนัก 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้ค่าน้ำหนัก 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก 1 คะแนน

การแปลผลค่าคะแนน แปลผลโดยถือตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรอัตราภาคขึ้น

$$\frac{5-1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยการรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย วิเคราะห์และอธิบายโดยใช้สถิติ ดังนี้

3.1 เชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน และอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย

3.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ Multiple Regression เพื่อวิเคราะห์ สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ต่างกัน มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย ใช้สถิติ Multiple Regression

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ต่างกัน มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย ใช้สถิติ Multiple Regression

ผลของการวิจัย

1. จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เยาวชนในประเทศไทย ที่สนใจวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 อายุ 19-20 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และระดับการศึกษา มัธยมศึกษา จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5

2. จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1

ด้านเรื่องราวหรือข้อคิด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดในการทำ ความดีคือสิ่งที่ถูกต้อง	3.49	0.90	มาก
2. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการ แสดงความมีน้ำใจหรือการช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม โดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.43	0.84	มาก
3. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์ในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบของเยาวชนในประเทศไทย	3.41	0.88	มาก
4. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับ การมีคุณธรรม เป็นกลาง และมีเหตุผล ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	3.75	0.69	มาก
5. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดในเรื่องของ การไม่เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลของคนที่ทำผิด	3.64	0.74	มาก
รวม	3.54	0.81	มาก

2.1 ตามผลในตารางที่ 1 ด้านเรื่องราวหรือข้อคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการมีคุณธรรม เป็นกลาง และมีเหตุผล ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดในเรื่องของการไม่เกรงกลัวต่ออำนาจ

หรืออิทธิพลของคนที่ทำผิด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ได้ให้ข้อคิดในการทำความดีคือสิ่งที่ถูกต้อง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 สามารถสรุปได้ว่าเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” สามารถเล่าเรื่องราวที่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการมีคุณธรรม การทำตัวเป็นกลาง และมีเหตุผล ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และเมื่อตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิด เปาบุ้นจิ้น สามารถตัดสินได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 2

ด้านตัวละคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ตัวละคร “เปาบุ้นจิ้น” มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงความมีคุณธรรม ในการตัดสินคดีความ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย	3.69	0.64	มาก
2. ตัวละคร “จันเจา” มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงความซื่อสัตย์ต่อผู้ที่มีพระคุณ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย	3.67	0.68	มาก
3. ตัวละคร “กงซุน เช่อ” มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงความจงรักภักดีต่อบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือตน ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย	3.46	0.81	มาก
4. ตัวละคร “จาง หลง” และ “เจ้า หู่” มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงความกตัญญูต่อผู้ที่ให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย	3.74	1.02	มาก
5. ตัวละคร “หวังเฉา” และ “หม่าฮั่น” มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย	3.68	1.01	มาก
รวม	3.65	0.84	มาก

2.2 ตามผลในตารางที่ 2 ด้านตัวละคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ตัวละคร “จาง หลง”(张龙) และ “เจ้า หู่” (赵虎) มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงความกตัญญูต่อผู้ที่ให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมา ตัวละคร “เปาบุ้นจิ้น” มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงความมีคุณธรรม ในการตัดสินคดีความ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และตัวละคร “หวังเฉา”(王朝) และ “หม่าฮั่น” (马汉) มีการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ออกมาถึงการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเทศไทย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 สามารถสรุปได้ว่า วรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มีเนื้อหาที่สามารถทำให้เยาวชนรับรู้ถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเอง รับรู้ถึงความกล้าหาญและไม่เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลของผู้ใด

ตารางที่ 3

ด้านเวลาและสถานที่	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงการตัดสินใจที่สมจริง เช่น ฉากสถานที่ภายในศาลไคฟง	3.94	0.84	มาก
2. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงบทลงโทษที่สมจริงของคนที่ทำให้ผิดกฎหมาย ควรได้รับการลงโทษที่เหมาะสมตามรูปคดี	3.97	1.01	มาก
3. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงการตัดสินใจของการกระทำที่ร้ายแรงและส่งผลให้ผู้อื่นเดือดร้อน จะต้องรับการลงโทษในระดับใด เช่น ฉากการประหารชีวิตที่มีเครื่องประหารในระดับต่าง ๆ	4.08	1.14	มาก
4. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงศิลปะการป้องกันตัวหรือการต่อสู้ของคนจีน จากฉากการต่อสู้ต่าง ๆ ฉากการใช้ดาบ และวิทยายุทธกำลังภายใน	3.73	0.79	มาก
5. เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของจีนในสมัยก่อน เช่น ฉากภายในวังหลวง หรือฉากเทศกาลไหว้พระจันทร์	3.78	0.74	มาก
รวม	3.90	0.90	มาก

2.3 ตามผลในตารางที่ 3 ด้านเวลาและสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงการตัดสินใจที่สมจริงของการกระทำที่ร้ายแรงและส่งผลให้ผู้อื่นเดือดร้อน จะต้องรับการลงโทษในระดับใด เช่น ฉากการประหารชีวิตที่มีเครื่องประหารในระดับต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมา เนื้อหาจากวรรณคดีจีนเรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงบทลงโทษที่สมจริงของคนที่ทำให้ผิดกฎหมาย ควรได้รับการลงโทษที่เหมาะสมตามรูปคดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และเนื้อหาจากวรรณคดีจีนเรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงการตัดสินใจที่สมจริง เช่น ฉากสถานที่ภายในศาลไคฟง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 สามารถสรุปได้ว่า เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงการตัดสินใจของการกระทำที่ร้ายแรงและส่งผลให้ผู้อื่นเดือดร้อน จะต้องรับการลงโทษในระดับใด เช่น ฉากการประหารชีวิตที่มีเครื่องประหารในระดับต่าง ๆ และเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ทำให้ท่านรู้สึกถึงบทลงโทษที่สมจริงของคนที่ทำให้ผิดกฎหมาย ควรได้รับการลงโทษที่เหมาะสมตามรูปคดี

ตารางที่ 4

การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น”	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. รับรู้ถึงควมมีคุณธรรมจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น”	3.88	0.75	มาก
2. รับรู้ถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น”	3.95	0.83	มาก
3. รับรู้ถึงความเมตตาต่อผู้ที่เดือดร้อนโดยไม่เลือกปฏิบัติจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น”	3.22	0.97	มาก
4. รับรู้ถึงความกล้าหาญและไม่เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลของผู้ใดจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น”	3.78	0.86	มาก
5. รับรู้ถึงการมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ทำงานเต็มที่ เพื่อความถูกต้องจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น”	3.64	0.90	มาก
รวม	3.69	0.86	มาก

3. ตามผลในตารางที่ 4 จากการศึกษาการรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น” พบว่า การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีนเรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น” โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า รับรู้ถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองจากวรรณคดีจีนเรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น” อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมา รับรู้ถึงควมมีคุณธรรมจากวรรณคดีจีนเรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น” อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และรับรู้ถึงความกล้าหาญและไม่เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลของผู้ใดจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น” อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 สามารถสรุปได้ว่าสามารถรับรู้ถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น” และสามารถรับรู้ถึงควมมีคุณธรรมจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เป่าบุ๋นจิ้น”

ตารางที่ 5

อิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีความเชื่อว่าการทำความดีเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของการเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย	3.59	0.89	มาก
2. มีความเชื่อว่าความยุติธรรมจะช่วยส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข	3.69	0.87	มาก
3. มีความเชื่อว่าการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ไม่ทำผิดกฎหมาย จะส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชน	3.49	0.84	มาก
4. มีความเชื่อว่าการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น จะส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชน	3.69	0.89	มาก
5. มีความเชื่อว่าการมีคุณธรรม จะเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองในสังคม	3.49	0.69	มาก
รวม	3.59	0.84	มาก

4. ตามผลในตารางที่ 5 จากการศึกษาอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย พบว่า อิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า มีความเชื่อว่าคุณธรรมจะช่วยส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และ มีความเชื่อว่าการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น จะส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมา มีความเชื่อว่าการทำความดีเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของการเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และมีความเชื่อว่าการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ไม่ทำผิดกฎหมาย จะส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชน และมีความเชื่อว่าการมีคุณธรรม จะเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองในสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 สามารถสรุปได้ว่ามีความเชื่อว่าคุณธรรมจะช่วยส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และมีความเชื่อว่าการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น จะส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชน และมีความเชื่อว่าการทำความดีเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของการเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย

5. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ต่างกัน มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย แตกต่างกัน ได้ร้อยละ 17.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่ต่างกัน มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย แตกต่างกัน ได้ร้อยละ 8.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ เนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” สามารถเล่าเรื่องราวที่ให้อิทธิพลเกี่ยวกับการมีคุณธรรม การทำตัวเป็นกลาง และมีเหตุผล ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และเมื่อตัดสินใจลงโทษผู้กระทำความผิด เปาบุ้นจิ้นสามารถตัดสินได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยในด้านการดำรงชีวิตความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันที่ต้องการสอนให้เยาวชนในประเทศไทยรู้จักผิดชอบชั่วดี เมื่อกระทำความผิดจะได้รับโทษตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศักดิ์ จันทร์รัตน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวความคิดทางสังคมการเมืองที่ปรากฏในละครโทรทัศน์: กรณีศึกษาเรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” เวอร์ชันที่นำมาฉายทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2538-พ.ศ.2559 พบว่า ปัจจัยด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ส่งอิทธิพลต่อวรรณกรรมไทยและการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดทางสังคม การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความพิการ ความยากมีเงินและชนชั้นวรรณะในสังคม แนวทางในการบริหารการปกครองบ้านเมือง คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความถูกต้องโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักสำนึกรับผิดชอบ หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เป็นต้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศกิสรา เข้มทอง (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลวัฒนธรรมจีนในงานจิตรกรรมของ จ่าง แซ่ตั้ง พบว่า ผู้ที่ชื่นชอบในจิตรกรรมของ จ่าง แซ่ตั้ง สามารถนำผลงานจิตรกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญา ภาษา และศิลปะจีนแบบประเพณี มีการแสวงหาแนวทางการสร้างสรรค์ที่เป็นของตนเองได้ โดยยึดถือเป็นแนวทางเป็น “หน้าที่” ที่ต้องสอดคล้องกันทั้งการดำรงชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มีเนื้อหาที่สามารถทำให้เยาวชนรับรู้ถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเอง รับรู้ถึงความกล้าหาญและไม่เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลของผู้ใด ซึ่งเป็นการสอดคล้องที่ตรงกับวัฒนธรรมไทยที่แสดงให้เห็นว่าหากผู้ใดทำดีแล้วก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลของผู้ใด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากการรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณวิไล ปริปัญญา (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของคนจีนในไทย กรณีศึกษาตัวละครคนจีนอพยพในนวนิยายเรื่องลอดลายมังกร พบว่า ตัวละครจีนสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินชีวิต ทศนคติ ที่มีผลต่อสังคมประชาธิปไตย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติศักดิ์ จันทรรัตน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวความคิดทางสังคมการเมืองที่ปรากฏในละครโทรทัศน์: กรณีศึกษาเรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” เวอร์ชันที่นำมาฉายทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2538-พ.ศ.2559 พบว่า การรับรู้คุณค่าด้านเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ให้ แนวความคิดทางสังคมการเมืองที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง เปาบุ้นจิ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับปฏิรูปการเมืองไทยและระบบราชการของไทยในปัจจุบันได้ และมุ่งปฏิรูปโครงสร้างการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจทางการเมือง ควบคู่กันไปกับการปฏิรูประบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่ยังมีข้อบกพร่องและเกิดปัญหาการทุจริต คอรัปชั่น อย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากส่วนใหญ่นิยมนำหลักแนวคิดของเนื้อหาจากวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข ดังนั้นควรมีการผลิตสื่อวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” ที่น่าดึงดูดเพื่อให้กลุ่มเยาวชนได้ดูเข้าใจมากยิ่งขึ้น เช่น การทำเป็นการตูนอนิเมชัน เป็นต้น
2. ควรทำการวิเคราะห์ตัวละครของวรรณคดีจีน เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” เพื่อนำไปใช้ในหลักจิตวิทยาทั่วไปของเยาวชน เนื่องจากเยาวชนมักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการดำเนินชีวิต หากเยาวชนที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครในวรรณคดีที่ชื่นชอบ อาจขัดเกลากะบวนความคิดวิเคราะห์ ของเยาวชนได้

บรรณานุกรม

- ชูศักดิ์ จันทรรัตน์. (2559). แนวความคิดทางสังคมการเมืองที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ : กรณีศึกษา เรื่อง “เปาบุ้นจิ้น” เวอร์ชันที่นำมาฉายทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2559 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ร.ม.(รัฐศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- ณัฐนันท์ ตียนานนท์. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน เจีย กั๋วกับแปลภาษาไทยบ้าน (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต).อ.ม.(ภาษาจีน) กรุงเทพมหานคร:คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวุฒิ สุวรรณช่าง. (2558). ภาษาและวัฒนธรรมจีนกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 17(1). 14-16.
- บุญกว้าง ศรีสุทโธ. (2563). การอ่านวรรณคดี. สืบค้น 29 สิงหาคม 2563, จาก <https://sites.google.com/a/http.ac.th/reuxng-kar-xan-wrrnkhdi/1-khwam-sakhay-khxng-wrrnkhdi/>.
- พิณวิไล ปริบุญณะ. (2555). การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของคนจีนในไทย กรณีศึกษาตัวละครคนจีนอพยพในนวนิยายเรื่องลอดลายมังกร (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต).อ.ม.(ประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศกิสรา เข้มทอง. (2558). อิทธิพลวัฒนธรรมจีนในงานจิตรกรรมของ จ่าง แซ่ตั้ง. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).อ.ม.(ประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร: คณะอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

	Name and Surname (姓名) : PHATTHARAPHON SILARAK
	Highest Education (最高学历) : Ph. D. IN PHILOSOPHY MANAGEMENT
	University or Agency (任职院校或单位) : INTERNATIONAL COLLEGE, NORTH-CHIANGMAI UNIVERSITY
	Field of Expertise (专业领域) : – SINOLOGY – MANAGEMENT – INTERNATIONAL BUSINESS MANAGEMENT
	Address (地址) : 169 MOO 3, NONGKIEW, HANGDONG, CHANGMAI, THAILAND 50230

汉泰基本味觉词“酸、甜、苦、咸”的认知语义对比研究

A COMPARATIVE STUDY OF THE COGNITIVE SEMANTICS OF THE BASIC TASTE WORDS "SOUR, SWEET, BITTER AND SALTY" IN CHINESE AND THAI

蔡丝琳

SIRIN ADIREKVUTHIKUL

四川大学，文学与新闻学院

The College of literature language and journalism, Sichuan University, P.R.China

E-mail: 3110206509@qq.com

Received: 1 July 2021 / Revised: 28 October 2021 / Accepted: 3 November 2021

摘要

中国人有句俗语叫“民以食为天”，可见饮食对人类的重要性。与饮食相关的味觉词是各种语言当中最基本的词汇，因此对味觉词的研究变得很重要。所以本文主要通过收集相关文献资料、采用描写与解释的研究方案，将汉泰基本味觉词“酸(suān)เปรี้ยว/Pě̌yǎw/”、“甜(tián)หวาน/Hwān/”、“苦(kǔ)ขม/Khm/”、“咸(xián)เค็ม/Khēm/”进行对比分析。

本文的内容分为3部分：味觉词的定义，汉泰基本味觉词的语义特征，汉泰味觉词的词义对比。通过对汉泰基本味觉词引申义的对比可以发现，汉泰基本味觉词引申义丰富。对中泰食味词进行深入的研究，有助于增进对中泰语言及文化的理解。

关键词：汉泰；味觉；词义；对比

ABSTRACT

There is a Chinese saying that "food is the heaven for the people", which shows the importance of diet to mankind. Taste words related to diet are the most basic vocabulary in various languages, so the research on taste words becomes very important. Therefore, this article mainly collects relevant literature and adopts description and explanation research schemes to combine the basic taste words of Chinese and Thai "sour, sweet bitter, salty" for comparative analysis.

The content of this article is divided into three parts: The definition of taste words, The semantic characteristics of Chinese and Thai basic taste words, and the comparison of the meanings of Chinese and Thai taste words. By comparing the extended meanings of Chinese

and Thai basic taste words, we can find that there are many extended meanings of Chinese and Thai basic taste words. In-depth research on Chinese and Thai food and taste words will help to enhance the understanding of Chinese and Thai languages and cultures.

Keyword: Chinese and Thai, taste, Word Meaning, Contrast

绪论

一、研究意义

汉语与泰语两种语言都属于孤立型语言，基本词汇以单音节词居多，不同的声调有区分词汇的意思与语法的作用，同时汉泰语言语法结构上也有不同的地方。从语言的产生与发展来看，“酸、甜、苦、咸”四个基本味觉词包含丰富的文化内涵。从味觉词的引申义和所表达的感情方面看，汉语与泰语即有相同点也有不同点。例如，在泰语中“咸”的意思，除了有“盐与鱼露”的意思以外还可以形容“吝啬”，但汉语中并没有这个意义。所以通过对汉泰味觉词的研究，可以知道泰语味觉词在意义结构与认知上的相同与差异。随着人们思维能力的提高，味觉不仅仅是一种生理反应，而且会借助于生理反应更进一步作用于人的心理感知，引起人们对客观事物的联想，使得味觉词的词汇意义扩散、引申。所以词义在心理联想的作用下从味觉现象转移至相对抽象的其他现象，味觉词的联想是跟人们的认知是相关联的。中国学生研究味觉词比较多，但是泰国留学生研究这个方向比较少，所以本人需要对于味觉词的研究涉及到以下几个方面：味觉词词义的研究、饮食文化深有相“酸(suān)、甜(tián)、苦(kǔ)、咸(xián)”基础味觉词的定义、语义的不同点进行比较，以及中泰味觉词的文化内涵的对比及对外汉语的启示。

二、研究目的

1. 为了让有兴趣学习汉泰词汇的中泰学生，更好的理解味觉词及其文化。
2. 为了对味觉词汇进行归纳和界定，确定本类词汇的教学范围。
3. 为了让教师可以通过本文能很简单地解释给学习者。
4. 为了有利于泰国汉语学习者在跨文化语言交际时能更好的进行词汇运用，也可以为对外汉语的学习与和教学提供参考。

三、主要研究的内容及研究方法

(一) 研究内容

本文通过对汉语与泰语两种语言基本味觉词的认知语义方面的研究与对比，不仅加深了两种语言基本味觉词的特点认知，同时通过课题研究对中泰两个国家的文化内涵、思维方式、性格特征等都有一定的深入了解。

(二) 研究方法

1. **描写与解释分析法:** 总结主要内容, 然后使用描写和解释结合法, 对于味觉词的界定分类与阐释行全面地分析和解释。

2. **对比分析法:** 通过阅读味觉词相关的期刊文章、相关著作与硕士与博士论文, 并对相关内容进行了总结, 然后从文化内涵的角度, 分析补充了内容的不足之处, 最后得出了汉泰味觉词的相同之处及差异大所产生原因。

3. **语料库:** 本文主要通过借助朱拉隆功大学 (Chulalongkorn University)、北京大学中国语言学研究(中心) (CCL) 语料库和大数据与语言教育研究所 (BCC) 语料库, 对汉语味觉词进行搜集整理, 并在此基础上对汉泰味觉词词义对比研究。

四、味觉词的定义

在各个国家的文化与生活当中, “饮食 (yīnshí)” 是生活中必不可少的一部分, 它不但丰富了我们的生活的面貌, 同时维护我们的健康。全世界各个国家和地区都有自己独特的饮食之味, 中泰两个国家的人民都对饮食味道的要求非常看重。吃不同的味道会带来给人们不同的感觉, 而且味觉词可以表示各个国家的饮食文化、传统习俗等。

“吃 chī” 这个词汇闻名天下, 人们重饮食的文化心态, 如果说到“吃 chī” 这个词汇我就会想到“味 wèi” 这个单词, 是因为我们吃食物的同时伴随着相应的味觉, 而且“味觉 wèijué” 在《现代汉语词典》中是这样解释: “舌头与液体或溶解于液体的物质接触时所产生的感觉。“酸 (suān)、甜 (tián)、苦 (kǔ)、咸 (xián)” 是最基本的四种味觉。(词典网. [Online]. 2021)

此外, 在《新华词典》中“味觉”是“辨别物体味道的感觉。舌面和口腔黏膜上的味蕾是味觉的感受器官。基本味觉有酸 (suān)、甜 (tián)、苦 (kǔ)、咸 (xián) 四种, 其他味觉都是通过四种基本味觉混合而成的”(在线汉语词典网站. [Online]. 2021)。关于泰语“รสชาติ/Rāschāti/ 味觉 wèijué” 的意义, 在 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน/Phonānukrm c̄h̄b̄ap rāc̄h̄b̄an̄th̄itȳs̄ih̄n/《泰国皇家学术院字典》的释义为主。在这字典中“รสชาติ/Rāschāti/ 味觉 wèijué”指的是 คำนำม รส เช่น แกงนี้ไม่มีรสชาติเลย /Khā nām r̄s̄ ch̄n̄ k̄eng n̄i m̄m̄i r̄sch̄ati ley/ (指名词, 表示味, 比如: 这咖喱一点味道都没有)(皇家学术院: 《皇家学术院字典》, 曼谷: 南米布有限公司, 2013 年)。

从本文看来, 中泰两国人民都对饮食的味道非常讲究和重视。不同的味道会给人们带来不同的味觉体验, 而且其中一些味觉词可以表示各民族的饮食文化、传统习俗和思维方式。因此, 本人选择撰写了味觉词“酸 (suān)、甜 (tián)、苦 (kǔ)、咸 (xián)” 的汉泰词义对比研究, 在汉语和泰语具有很多词汇关于食味及味觉, 所以我就有兴趣撰写味觉词“酸 (suān)、甜 (tián)、苦 (kǔ)、咸 (xián)” 的汉泰词义对比研究。

五、汉泰基本味觉词的语义特征

本文主要以汉泰相同的基本味觉词“酸(suān)、甜(tián)、苦(kǔ)、咸(xián)”4种味觉作为主要研究对象。为了更加了解汉泰味觉词的词义,本文在这一部分中会对这些基本味觉词的语义特征进行分析,包括味觉特征、非味觉的生理特征、情感特征、性格特征和抽象特征,(靖雪,2016)具体内容如下:

- 1、**味觉特征:**指一种有味物质在口腔里维持一段时间后,引起感觉强度逐渐降低的现象。对一种有味物质使用以后,提高了同类有味物质的阈值,称为交叉适应。
- 2、**非味觉的生理特征:**指机体的生命活动和体内各器官的感受机能特征。
- 3、**情感特征:**指人的情感总是在一定的情境中产生的,快乐气氛的情境中,会产生快乐感;在具有悲哀的情境中,会产生悲哀感,这就是情感的情境性。
- 4、**性格特征:**指对人或对事情的态度和行为方式上所表现出来的心理特点。
- 5、**抽象特征:**抽象是不能具体经验到的。也可以说从许多食物中,舍弃个别的、非本质的属性,抽出共同的、本质的属性,这就是抽象特征。

5.1 汉泰基本味觉词“酸(suān) เปรี๊ยะw/Perǐyw/”的语义特征

5.1.1 味觉特征:在汉语与泰语当中“酸(suān)”的基本意义都代表味觉的特征。

汉语的例如:

爸爸很喜欢吃酸的味道。

人的饮食习惯各不相同,有的喜欢吃甜的,有的喜欢吃酸的。

重庆的酸辣粉口味独特、酸辣开胃,长期以来一直深受重庆人的喜爱,其特点是“麻、辣、鲜、香、酸且油而不腻。”

泰语的例如:

มะนาวลูกนี้เปรี๊ยะมาก

/Manāw lūk nī perǐyw māk/

译文:这个柠檬很酸。

น้ำส้มแก้วนี้เปรี๊ยะมากเลย

/Nāsīm kâw nī perǐyw māk ley/

译文:这杯橙汁太酸了。

เค้าไม่ชอบกินของเปรี๊ยะ

/Khêa mī chxb kin k̄hxng perǐyw/

译文:他不喜欢吃酸的食物。

5.1.2 非味觉的生理特征:在汉语当中“酸(suān)”的语义可以表示非味觉的生理特征,酸味的味觉可通感为酸麻或酸疼的感觉。如:发酸、腰酸、腿酸、鼻子酸等。而在泰语当中“酸(su

ān) ” 没有这种意义。泰语的 “เปรี้ยว/Periýw/ 酸 (suān) ” 可以通感为嗅觉的生理特征，多指汗的臭味。

例如：วันนี้อากาศร้อนมาก ตัวฉันเต็มไปด้วยเหงื่อ ตัวเหม็นเปรี้ยวไปหมดแล้ว

/Wan nǐ xākāṣṭ r̥x̌n māk taw chà̌n tēm pǐ d̥wɔ̌ h̄nǧx̌ taw h̄m̄nperiýw pǐ h̄m̄d læw/

译文：今天天气很热，我身上出了这么多汗，全身都是酸臭味了。

เขาเล่นบาสจนกลิ่นตัวเหม็นเปรี้ยว

/Kheā lèn bā s̄ cn kl̄n taw h̄m̄n periýw/

译文：他打篮球，直到他的身体发酸臭味。

เขาเป็นคนเหงื่อเยอะ เหงื่อออกง่าย กลิ่นตัวแรง และเหม็นเปรี้ยวมาก

/Kheā p̄n khn h̄nǧx̌ yexa h̄nǧx̌ xk nḡȳ kl̄n taw r̄ng læa h̄m̄nperiýw māk/

译文：他是一个出汗多，容易出汗，体味很重，而且有很酸臭味的人。

5.1.3 情感特征：在汉语当中 “酸 (suān) ” 的语义可以表示内心难受的感觉，内心情感的悲痛。如：悲酸、心酸、酸楚。而在泰语当中 “เปรี้ยว /periýw/ 酸 (suān) ” 没有这种意义。

5.1.4 性格特征：在汉语当中 “酸 (suān) ” 可以指某人性格迂腐。如：酸气、酸秀才、穷酸、寒酸等。而泰语当中 “เปรี้ยว /periýw/ 酸 (suān) ” 可以表示性格与风格。

例如：ผู้หญิงคนนี้แต่งตัวเปรี้ยวมาก

/Phûh̄ying khn nǐ t̄ngtaw periýw māk/

译文：这位女士穿衣服很酸。（酸就是性感的意思）。

ผู้หญิงคนนี้เปรี้ยวจริงๆ สงสัยจะมาจากต่างประเทศ

/Phûh̄ying khn nǐ periýw cr̄ng<̄ngs̄ȳ ca mā cāk l̄nḡ prath̄s̄/

译文：这个女人真的很酸。疑似来自国外。（酸就是性感的意思）。

คุณย่าของเขาไม่ชอบผู้หญิงที่เปรี้ยวๆ

/Khūȳā kh̄nḡ kheā m̄ chxb phûh̄ying th̄i periýw</

译文：他的祖母不喜欢酸溜溜的女孩。（酸就是性感的意思）

5.1.5 抽象特征：在汉语与泰语当中都没有的。

5.2 汉泰基本味觉词 “甜 (tián) หวาน/Hwān/” 的语义特征

5.2.1 味觉特征：在汉语与泰语当中 “甜 (tián) ” 的基本意义都代表味觉的特征。

汉语的例如：

这个西瓜真甜。

这菜好吃是好吃，不过有点甜。

大部分的水果都是甜味的。

泰语的例如：

คุณย่าชอบกินอาหารรสชาติหวาน

/Khunyā chxb kin xāhār r̄schāti h̄wān/

译文：奶奶喜欢吃甜味道的食物。

น้ำตาลทำไมมีรสหวาน

/Nātāl thāmī mī r̄s h̄wān/

译文：糖为什么是甜的？

แม่คงจะใส่น้ำตาลมากเกินไป จนมถึงได้หวานมากอย่างนี้

Māe khngca sī nātāl māk keinpī khnm thung dī h̄wān māk xyāng nī

译文：妈妈一定放了太多糖。甜点太甜了。

5.2.2 非味觉的生理特征：在汉语与泰语当中“甜（tián）หวาน/Hwān”可以表示视觉、听觉和嗅觉感受。

视觉特征，汉语的例如：

那个小孩子笑的很甜。

她甜蜜地微笑着。

脸上都堆满了甜甜的笑容。

泰语的例如：

ประเทศไทยเป็นเมืองที่คนยิ้มหวาน

/Pratheṣṭhiy pēn meūxng thī khn yīm h̄wān/

译文：泰国是甜甜笑容的国家。

คนขายทำดาหวานใส่ฉันทุกครั้งที่ฉันไปซื้อของที่ร้านเขา

/Khñ khāy thātā h̄wān sī cān thuk khraṅg thī cān pī sūx khxng thī fān kheā/

译文：每次我去他的商店购物时，销售员都会给我一个甜蜜的眼睛。

เขาสังเกตเห็นแต่ใบหน้าที่อ่อนหวานและเงินอายของเธอเท่านั้น

/Kheā s̄angket hēn tē bīh̄kā thī x̄nh̄wān læa khein xāy khxng thex thēānān/

译文：他只注意到她的甜甜的、腼腆的脸。

听觉特征，汉语的例如：嘴甜心苦 Zuǐ tiánxīn kǔ、甜嘴蜜舌 Tián zuǐ mì shé、甜言蜜语 Tiányánmìyǔ。

泰语的例如：

เขาเป็นคนปากหวาน

/Kheā pēn khn pāk h̄wān/

译文：他的嘴很甜。

พ่อหนุ่มหยอดคำหวานใส่หญิงสาวที่ตนชอบ

/Ph̄x hn̄m hyxd khā h̄wān sī h̄ying s̄aw thī tn chxb/

译文：年轻人对他喜欢的女孩说甜言蜜语。

จริงๆ แล้วฉันไม่ใช่คนปากหวาน

Cring«lǎw cān mìchì khn pākhwān

译文：我其实也不是一个嘴甜的人。

嗅觉特征，汉语的例如：

这个蛋糕香甜。

这些玫瑰花闻起来很香甜。

芒果椰浆糯米饭很香甜

泰语的例如：

กาแฟแก้วนี้มีรสชาติหอมหวาน

/Kāfæ kǎw nī mī r̥schāti h̄xm h̄wān/

译文：这杯咖啡味儿很香甜的。

ไวน์หวานอะไรอย่างนี้!

/Wīn h̄wān xarī x̄yāng nī!/

译文：多么香甜的美酒！

ขนมไทยมีกลิ่นหอมหวาน

/Khnm thi y mī klin h̄xm h̄wān/

译文：泰国甜点是香香甜甜的。

5.2.3 情感特征：在汉语与泰语当中“甜（tián）หวาน”的语义可以表示心理感受，还有愉快、快乐、高兴、开心、欢乐的意义。

汉语的例如：

妹妹长得很甜。

人的生活中有甜也有苦。

她的回忆是甜蜜的。

泰语的例如：

ความรักของพ่อแม่เป็นความรักที่แสนหวาน

/Khwām rak khng phx mǎe pěn khwām rak thī sǎn h̄wān/

译文：父母的爱情真甜蜜。

เขานอนหลับฝันหวาน

/Kheā nxn h̄lāp f̄an h̄wān/

译文：他甜甜的睡着。

ค่ำคืนที่แสนหวาน

/Khākhūn thī sǎn h̄wān/

译文：甜蜜的夜晚

5.2.4 性格特征：在汉语与泰语当中都没有的。

5.2.5 抽象特征：在汉语与泰语当中都没有的。

5.3 汉泰基本味觉词“苦(kǔ) ขม/Khm/”的语义特征

5.3.1 味觉特征：在汉语与泰语当中“苦(kǔ) ขม/Khm/”的基本意义都代表味觉的特征。

汉语的例如：

中药的口感很苦。

清咖啡在嘴里留下了一些苦味。

白酒有苦的味道

泰语的例如：

มะระมีรสชาติขม

/Mara mī rŕschāti khm/

译文：苦瓜有苦的味道。

ผักมีรสชาติขม

/Phak mī rŕschāti khm/

译文：蔬菜有点苦。

ยาเม็ดมีรสชาติขมมาก

/Yā mēd mī rŕschāti khm māk/

译文：药丸有很苦的味道。

5.3.2 非味觉的生理特征：在汉语当中“苦(kǔ)”可以表示疼痛或难受的身体感受。例如：痛苦 tòngkǔ、疾苦 jíkǔ。在泰语当中“ขม/Khm/ 苦(kǔ)”表示视觉特征，

例如：น้องชายเดินหน้าขมมา เพราะถูกแม่ดมา

/Nŕng chāy dein hŕnā khm mā pherāa thŭk mē du mā/

译文：弟弟带着苦脸走过来，因为刚刚被妈妈批评了一顿。

นัยน์ตาของเธอมีน้ำตาแห่งความขมขื่น

/Nayntā khng thex mī nātā hāeng khwām khm khŭn/

译文：她眼里含着痛苦的泪水。

นั่นไม่ใช่รอยยิ้มหรอก นั่นเป็นสีหน้าที่ซ่อนรอยขมขื่นไว้ต่างหาก

/Nān mīchì rxy yīm hŕxk nān pēn sīhŕnā thī sŕn rxy khm khŭn wī tāng hāk/

译文：那不是微笑那是一张隐藏着一丝痛苦的脸。

5.3.3 情感特征：在汉语与泰语当中“苦(kǔ) ขม/Khm/”可以表示人的心情郁闷、忧愁、悲痛。汉语的例如：苦恼 kǔnǎo、悲苦 bēikǔ。

泰语的例如：ชีวิตทุกซักระทมขมขื่น

/Chīwit thuk khŕ rathm khm khŭn/

译文：悲苦的人生。

มนุษย์ย่อมต้องผ่านประสบการณ์อันขมขื่นถึงจะสัมผัสความสุขในชีวิต

/Mnuŕ'ý yxm t̄xng p̄hān praŕbkārṇ x̄n k̄hm̄kh̄n̄ t̄h̄ng ca s̄am̄phaŕ khwām s̄uk̄h
n̄ ch̄iwit/

译文：人必须体验过**痛苦**，才体会到生活的快乐。

ฉันรู้ว่าแม่**ขมขื่น**เพียงไรกับการพูดจากระทอกระเทียบเสียตีสีของพ่อ

/Ch̄an rū dī wā m̄e k̄hm̄kh̄n̄ phēyng r̄i k̄ap k̄ār phūdcā krathbkrathēyb s̄ēyds̄i
k̄hxng ph̄x/

译文：我知道我母亲对我父亲的讽刺言论有多么痛苦。

5.3.4 性格特征：在汉语与泰语当中都没有的。

5.3.5 抽象特征：在汉语当中“苦(kǔ)”可以指抽象特征。例如：我很**孤苦**。而在泰语当中“**ขม** 苦(kǔ)”没有抽象特征。

5.4 汉泰基本味觉词“咸(xián) เค็ม/Khēm/”的语义特征

5.4.1 味觉特征：在汉语与泰语当中“咸(xián) เค็ม/Khēm/”都能指味觉的意义。

汉语的例如：咸蛋，咸鱼等等。

北方人喜欢吃**咸**。

吃了**咸**的就觉得渴。

这汤**咸**味不够。

泰语的例如：

ฉันชอบกินปลาหมึกผัดไข่**เค็ม**

/Ch̄an chxb kin plāhm̄uk p̄h̄ad kh̄i khēm/

译文：我喜欢吃**咸**蛋炒鱿鱼。

อาหาร**เค็ม**เกินไป

/Xāhār khēm keinpi/

译文：菜太**咸**了。

น้ำทะเลมีความ**เค็ม**

/N̄a thale mī khwām khēm/

译文：海水是**咸**的。

5.4.2 非味觉的生理特征：在汉语与泰语当中都没有的

5.4.3 情感特征：在汉语与泰语当中都没有的

5.4.4 性格特征：在泰语当中“เค็ม/Khēm/ 咸(xián)”可以表示人的性格比较吝啬鬼和小气的。

例如：ทำไมเธอ**เค็ม**มาก เงินหนึ่งบาทก็ไม่ยอมให้น้องสาว

/Thām̄i thex khēm māk ngein hn̄ng bāth k̄ m̄i yxm h̄i n̄xng s̄āw/

译文：你为什么很**咸**呢？，一块钱也不给妹妹。

เพื่อนฉันนะ กระดาษทิชชูม้วนนี้ใช้ได้ทั้งปี เขาเค็มสุดๆเลย

/Pheŋxn cħan na kradās' thĩch chũ mwn nung chíđĩ thạng pĩ kħeā khēm sūd«ley/

译文：我朋友，一卷纸巾可以全年使用。他超级咸。

บริษัทนี้เค็มมาก มากเกินกว่าจะขึ้นเงินเดือนให้กับพนักงานของตัวเอง

/Bri's'ath nĩ khēm māk māk kein kwā ca khũn ngeindeŋxn hĩ kạb phnạkngān kħxng taw xeng/

译文：这家公司太咸了，不能提高员工的工资。

在汉语当中“咸(xián)”没有性格特征。

5.4.5 抽象特征：在汉语与泰语当中都没有的

五、汉泰味觉词的词义对比

5.1 汉泰味觉词的相同及差异

本文在汉泰基本味觉词的语义特征来看，汉泰味觉词的意思有一些相同，尤其是指同样的味道，但是有两种味觉词语完全意义比较相同的是“甜(tián)หวาน/Hwān/”和“苦(kǔ)ขม/Khm/”。虽然“甜(tián)หวาน/Hwān/”和“苦(kǔ)ขม/Khm/”有一些不同的，但是基本义与引申义基本上意思都一样。汉语与泰语味觉词“甜(tián)หวาน/Hwān/”的意思都可以表示：心理感受，愉快、快乐、高兴、开心、欢乐；声音，长相、语言的美好；心理很爱的人，例如：香甜、甜美、หวานใจ/Hwān ci/ 等。汉语与泰语味觉词汇“苦(kǔ)ขม/Khm/”的词汇意义都可以表示：痛苦或者疾苦的情况下；心里有悲痛、难受、忧伤的感情，例如：辛苦、痛苦、ขมขื่น/Khm khũn/ 等。

除了汉泰味觉词“甜(tián)หวาน/Hwān/”和“苦(kǔ)ขม/Khm/”以外，其他的味觉词词义都不一样。汉泰味觉词“酸(suān)”与“เปรี้ยว/Periýw/”的词义除了它的本义，其他意义都不一样，汉语“酸(suān)”可以表示身体酸麻或酸疼的感觉，内心难受的感觉，但是在泰语当中“เปรี้ยว/Periýw/”表示格与风格。汉泰味觉词“咸(xián)”与“เค็ม/Khēm/”也是不一样的，汉语“咸(xián)”的引申义有很少，一般表示味觉、口味的。例如：这碗汤很咸。但是在泰语当中“เค็ม/Khēm/”可以表示人的性格比较吝啬和小气的。

5.2 汉泰味觉词词义相同及词义差异的主要原因

通过前面内容与查阅文献可以知道，汉语与泰语有最相同的意义就是吃饮食味觉的基本意义，不同的饮食可以感受不同的味道，但是人们能感受到基本的味道，例如：酸、甜、苦、咸等。每个人都有舌面和口腔，可以体会到相似的基本味道及味觉感受，所以得出人类具有相同的生理基础。

其中，汉语与泰语本身语言有差异，汉语属于体系的文字，每个字都有自己的读音与意义，例如：“甜”是“舌”加“甘”的部份，“舌”就是舌头、舌尖的意义，“甘”以前表示美味的意义，“舌”加“甘”是“甜”这两个字放在一起是表示舌尖尝到食物时，感受到美好的味道，因此“甜”可以是美好、甜美、甜头、甜活儿等。

泰语与汉语的文字是不同，泰语文字属于音位文字类型，使用是表音位的字母书写语言，每个字母有自己的读音，但是没有自己的意义。所以构成词语后，泰语的形体和意思没有关系。例如：泰语“เค็ม/Khēm/ 咸 (xián)”，[ค/Kh/ (辅音) + เอ้/Ē/ (短元音) + ม/M/ (尾音)]，从它文字形体上不能知道它有什么意思。“เค็ม/Khēm/ 咸 (xián)”指吝啬、小气的意思，这是和“เค็ม/Khēm/ 咸 (xián)”的味觉意思和“เค็ม/Khēm/ 咸 (xián)”都没有关系，所以泰语味觉词不一定要跟词的语言符号有关系。因此，汉语味觉词可以根据字面了解意思，但是泰语是不行的。这是汉语与泰语味觉词词义不同的一个重要原因。

六、结论

本文通过对汉语与泰语食味及味觉词语对比研究，发现汉语与泰语味觉词“酸 (suān) เปี้ยว/Periýw/”、“甜 (tián) หวาน/Hwān/”、“苦 (kǔ) ขม/Khm/”、“咸 (xián) เค็ม/Khēm/”本文的意义都指相似的味道，汉泰只是“酸 (suān) เปี้ยว/Periýw/”这个词义是不同的，因为“酸 (suān) เปี้ยว/Periýw/”在汉语当中是以“酸 (suān)”的味道为主，而在泰语当中以“青柠檬与酸豆 (Tamarin)”的味道为主。

在本文看了很多文献发现汉语与泰语食味词“甜 (tián) หวาน/Hwān/ 和 苦 (kǔ) ขม/Khm/”比较相似的，虽然其用法和感觉领域有一些不同之外，但是其本义和引申义基本上都同样的。汉泰味觉词“甜 (tián) หวาน/Hwān/”的词义都可以表示：内心情感的欢愉；相貌、语言的美好；心爱的人，例如：香甜、甜美、หวานใจ/Hwān cī/ 等。“苦 (kǔ) ขม/Khm/”的词义都可以表示：疲惫或痛苦的情况；内心悲痛、难受，例如：辛苦 ขมขื่น/Khm khūn/等。其中，汉语味觉词“甜 (tián) หวาน/Hwān/ 和 苦 (kǔ) ขม/Khm/”是相对词语，但是泰语也有的，例如：甜吮苦吞 (หวานอมขมกลืน/Hwān om khm klūn/)。

此外，汉泰味觉词词义不同的是“酸 (suān) เปี้ยว/Periýw/ 和 咸 (xián) เค็ม/Khēm/”。首先“酸 (suān)”的词义除了它的本义，其它用法也都有点不同。在汉语当中，“酸 (suān)”可以表示身体酸痛，内心难受，例如：腿酸 (翻泰：เจ็บขา/Cēb khā/ 泰语不用“เปี้ยว/Periýw/ 酸 (suān)”这个词，但是用“疼 (téng)”เจ็บ/Cēb/。泰语“เปี้ยว/Periýw/ 酸 (suān)”也能表示食物的臭味，而其他意思和用法都不同，例如：表示很时尚、自信和感性的女性，但是在汉语当中“辣”才表示女性时尚和感性的意思。泰语与“เค็ม/Khēm/ 咸 (xián)”也是不同，在泰语当中“เค็ม/Khēm/ 咸 (xián)”是吝啬，小气的。另一个不同是泰语“หวาน/Hwān/ 甜 (tián)”除了可以与“เค็ม/Khēm/ 咸 (xián)”搭配已使用之外，也可以与“เปี้ยว/Periýw/ 酸 (suān)”搭配已使用，例如：ปากหวานก้นเปี้ยว/Pākhwānknperiýw/ (嘴甜尾酸) 表示心口不一的意思。与此汉语与泰语语言当中的其他同类食味和味觉词的意义相差也有差异不少的，主要原因在于两种语言本身的差异性、汉泰饮食文化的不同及历史的因素不同，以及民族心理的因素影响的。

表 1: 食味词义进行总结及对比

语义特征 味觉词		味觉特征	非味觉的 生理特征	情感特征	性格特征	抽象特征
酸 (suān) เปรี้ยว/Periāyw/	汉 จีน/Cīn/	※	※	※	※	
	泰 ไทย/Thāy/	※	※		※	
甜 (tián) หวาน/Hwān/	汉 จีน/Cīn/	※	※	※		
	泰 ไทย/Thāy/	※	※	※		
苦 (kǔ) ขม/Khm/	汉 จีน/Cīn/	※	※	※		※
	泰 ไทย/Thāy/	※	※	※		
咸 (xián) เค็ม/Khēm/	汉 จีน/Cīn/	※				
	泰 ไทย/Thāy/	※			※	

从表 1: 食味词义进行总结及对比来看, 汉语与泰语味觉词“酸 (suān) เปรี้ยว/Periāyw/”、“甜 (tián) หวาน/Hwān/”、“苦 (kǔ) ขม/Khm/”、“咸 (xián) เค็ม/Khēm/”都有自己的味觉特征, 但是汉泰味觉词, 除了“咸 (xián) เค็ม/Khēm/”以外, 其他汉泰味觉词都可以表示非味觉的生理特征。来看汉泰味觉词表示情感特征, 只有“甜 (tián) หวาน/Hwān/ 和 苦 (kǔ) ขม/Khm/”比较相似的, 虽然其用法和感领域有一些不同之外, 但是其本义和引申义基本上都同样的。在汉泰味觉词表示抽象特征只有汉语味觉词“苦 (kǔ) ขม/Khm/”, 泰语“苦 (kǔ) ขม/Khm/”没有抽象特征。

参考文献

- 王媛. 现代汉语味觉词研究. [硕士学位论文]. [D]. 济南: 山东大学, 2004
- 韦媛媛. 汉泰味觉词隐喻研究. [硕士学位论文]. [D]. 广西: 广西民族大学, 2013
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室. 现代汉语词典[M]. 北京: 商务印书馆, 2005
- 在线汉语词典网站. 《新华词典》[Online]. 来源于
<http://xh.5156edu.com/html5/z27m95j92083.html>, 2021 年 11 月 1 日
- 陈粟. 对外汉语中的味觉词研究. [硕士学位论文]. [D]. 山东: 山东师范大学, 2013
- 词典网. 《现代汉语词典》(第七版)[Online]. 来源于
<https://www.cidianwang.com>, 2021 年 11 月 1 日

- 吴碧娜. 汉泰味觉词引申义对比. [J]. 山西青年·青年硕士论坛, 2018 年 8 月 (上), 95-96
- 张军. 汉语饮食味觉词语及其文化义探析. [硕士学位论文]. [D]. 内蒙古大学, 2008
- 姜晓. 汉语味觉词研究综述[J]. 社会科学家, 2010 年, 第 3 期, 158-161
- 常敬宇. 汉语词汇文化[M]. 北京大学出版社, 1995
- 崔蕊. 汉语味觉词“苦”的语义演变研究. [J]. 红河学院学报, 2019 年, 第 17 卷 (第 3 期), 101-105
- 靖雪. 汉泰味觉词词义对比研究. [硕士学位论文]. [D]. 山东: 青岛大学, 2016
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. พจนานุกรมจีนไทย [M]. บริษัทรวมสาสน์(1997)จำกัด, 2008
(杨汉川. 现代汉泰词典[M]. 融三(1977)有限公司, 2008)
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน[M]. บริษัทนานมีบุ๊คจำกัด, 2013
(皇家学术院: 《皇家学术院字典》, 曼谷: 南米布有限公司, 2013 年。)
- 泰国朱拉隆功大学 TNC 语料库[Online]. 来源于 <http://ling.arts.chula.ac.th/>

	Name and Surname (姓名):
	SIRIN ADIREKVUTHIKUL
	Highest Education (最高学历):
	Doctoral Candidate
	University or Agency (任职院校或单位):
	Sichuan University, P.R.China
	Field of Expertise (专业领域):
	Teaching Chinese to Speakers of Other Language
	Address (地址):
	1225/29 Soi.Chan 22 Chan Rd.Tungwatdorn Sathorn Bangkok 10120

“翻转课堂”视域下的小学生零基础汉字教学 ——以泰国巴吞他尼凯乔内蒂尤特学校为例

姚祖民¹

YAO ZUMIN

华侨崇圣大学、中国学学院

College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: yao501@gmail.com

李寅生²

LI YINSHENG

广西大学、文学院教授

Professor in School of Literal Arts, Guangxi University

E-mail: lys31199@126.com

Received: 15 May 2021 / Revised: 28 April 2021 / Accepted: 29 October 2021

摘要

本文针对汉语零基础泰国小学生，基于翻转课堂模式的理论，对汉字教学进行总体设计，包括笔画顺、汉字结构、部件、字源字理等方面进行系统地教授汉字入门。学生在课前主动完成汉字学习任务，课中进行汉字学习活动，旨在让学生在汉字学习中变被动为主动。在教学实践后，进行了满意度调查和随机访谈，并根据教学效果、问卷调查，分析课堂中教师和学生两个方面的问题。最后针对相关问题提出了调整教师教学方式、设置课堂管理措施及探索有效课堂活动三个方面的建议。

关键词：泰国；零基础；小学；汉字教学；翻转课堂

ABSTRACT

This thesis research is aimed at zero-based Thailand primary school students. and based on Flipped Classroom Learning Theory, this research systematically teaches Chinese characters, including strokes, Chinese character structure, components, the principle of making words etc., Students take the initiative to complete the task of learning Chinese characters before class, and carry out Chinese character learning activities in class. The purpose is to make students be active in Chinese character learning. after teaching practice, according to the teaching effect and questionnaire survey, analyze the problems of teachers and students. In response to related issues,

put forward three suggestions: adjusting teachers' teaching methods, setting up classroom management measures, and exploring effective classroom activities.

Keywords: Thailand; Zero based; Chinese characters teaching; primary school; Flipped classroom

绪论

(一) 研究背景

目前汉语教学在泰国蓬勃发展, 泰国教育部规定所有学校均可开设汉语课程, 泰国各府各基层的下至幼儿园, 上至大学, 都有设置不同等级和不同课时的汉语课。但是不管哪类学校的学生, 汉字在汉语教学中都是重大问题, 听说读写能力不协调。很多学生往往因为汉字数量众多, 难认难写而产生畏惧心, 止步于初级阶段。另外由于汉语课课时设置问题, 除了华文学校以外, 很多学校汉语课是以选修课形式每周只设置一节课, 留给汉字的教学时间过少, 很多教师都直接跳过汉字教学部分, 以拼音教学代替。同班级的学生学习进度差异较大, 一些学生课堂中的汉字任务往往无法完成。另外汉字本身表意的特点, 构形的复杂型, 造成汉字难学难教的现状。

(二) 研究现状

1. 对外汉语汉字教学研究

目前汉字教学的主流观点基本是要根据汉字自身的特点, 讲求“笔画”“笔顺”“偏旁”或“部件”。吕必松(1999)认为目前长期依赖印欧语系拼音文字的教学的方法不适用汉字教学, 要从汉语本身的特点去探索适合汉字的教学方法。^[1]张旺熹(1990)将部件分析法引入对外汉字教学, 注重汉字结构的层次性和认知的心理过程。^[2]但目前学界在部件和偏旁分析法的取舍上仍无法达成共识, 笔者更倾向于有实际意义的常见部件和偏旁相结合。

汉字教学遵循自身的规律以外, 也要依据不同的国情, 不同的对象特点, 采取不同的教学方式, 这就要求教师具有优秀的跨文化交际能力, 对当地文化有深入的了解以及较强的适应能力。

2. 翻转课堂理论和在对外汉语教学领域的应用

“翻转课堂”起源于美国, 是近年来比较流行的一种教学形式。

[1] 吕必松. 汉字与汉字教学研究论文选[C]. 北京: 北京大学出版社, 1999

[2] 张旺熹. 从汉字部件到汉字结构——谈对外汉字教学[J]. 世界汉语教学, 1990 (2).

翻转课堂可分两个阶段进行，课前学生通过手机、电脑或平板观看相关教学视频，作为知识的传授阶段。课堂上师生之间、学生之间通过互动交流，或以个人或以小组形式，完成教师布置的教学任务，在教师指导下解决问题和疑惑等来完成知识的掌握，帮助学生更深层次的理解。

萨尔曼·可汗认为标准化的课堂教学模式并没有给学生留出足够的时间来理解知识。在教学中，课程的进度应按照每个学生的不同需求来制定，而不是人为规定一个统一的进度^[1]。

在对外汉语教学领域，也有许多对外汉语教师也尝试运用翻转课堂模式，进行对外汉语教学的设计。但是翻转课堂视域下的对外汉语教学实践研究还很少，特别是在汉字教学方面，只有零星相关教学设计和教学研究的研究。张梦婷（2019）针对毛里求斯汉语初级学生进行了翻转课堂模式下的汉字教学研究，以“人”部汉字为中心，课前通过交际软件提供教学资源，课中通过开展活动进行汉字训练，课后对教学活动进行总结并评价^[3]。

3. 泰国汉语和汉字教学的研究

目前泰国汉语学习的人数已经非常庞大，但是对外汉字教学在泰国存在不少问题。

Kromsang Pailin（2012）指出泰国学生所固有的认知特点以及他们对汉字的构成缺乏的了解，导致在初级阶段的泰国学生在学习汉字时，在字形辨认、笔画书写、汉字发音以及字义识标等方面存在较大困难^[4]。

于帅（2020）认为在泰国小学汉语课堂中，学生年龄分布较为广泛，没有成年人成熟的生理、心理特征，加之中泰教育理念也不同，诸多文化差异造成了现在泰国小学汉语课堂问题行为越来越严重^[2]。吴虹璘（2017）结合泰国汉语教学实际，提出了汉语初学者汉字学习方法和策略：对师资要求，教师应掌握相关电脑软件技术，具备基本的汉语修养与教学技能等；配套性教学方法，综合考虑和合理安排汉字教学内容，调整对外汉字教学顺序；最后建议教材应识、读、写三位一体，符合泰国本土学习者的特点。^[3]

（三）研究的主要内容、方法、意义

1. 研究主要内容

本论文基于汉字教学理论、教学设计理论及翻转课堂理论，根据对外汉语汉字教学中存在的问题，将“翻转课堂”应用于汉字教学中，并以本人任教的泰国小学为例。

[1] 萨尔曼·可汗. 翻转课堂的可汗学院：互联时代的教育革命[M]. 浙江人民出版社，2014

[2] 张梦婷. 翻转课堂模式下的毛里求斯初级汉字教学研究[D]. 兰州：兰州大学，2018

[3] 姜美玲（KROMSANG PAILIN）. 泰国学生初级阶段汉字学习策略调查研究[D]. 硕士论文 青岛：山东大学，2012.

[4] 于帅. 泰国曼谷小学汉语课堂问题行为分析及对策研究[D]. 呼和浩特市：内蒙古师范大学，2020.

[5] 吴虹璘. 泰国汉语初学者汉字学习方法与策略[D]. 泰国：华侨崇圣大学，2017

(1) 先依据汉字构形理论和教学设计理论进行零基础汉字教学的总体设计，即先设计“零基础汉字教学内容”，以视频形式，并上传至网络。学生可以根据自身的需要，随时调取，对教学内容进行学习。同时设计课堂教学活动，参照现有的课堂活动研究，设计识字活动和写字活动。

(2) 基于翻转课堂理论的汉字教学实践，选择了小学三年级的一个班进行“翻转课堂”模式的汉字教学，通过课堂观察、课后作业情况以及汉字测试成绩进行评估。

(3) 对学生进行问卷调查和随机访谈，透过学生个别差异的视角，获得学生在汉字教学中的真实感受，及学生对教学过程、学习效果多角度的看法。并综合案例的教学效果，做教学反思。

2. 研究方法

(1) 文献研究法。首先通过相关对外汉语书籍的阅读，然后通过知网、万方等网络资源平台，以“翻转课堂”“对外汉语”和“汉字教学”分别组合为关键词，搜索相关学术期刊论文以及硕士学位论文；通过泰国 TDC 论文库搜索“汉语教学”“汉字教学”，尽量全面地去了解及掌握相关理论和实践研究的现状。

(2) 问卷调查法和访谈法。进行翻转模式的汉字教学后，通过发放纸质调查问卷形式，进行调查。另外，在测试结束后，抽取 5 名学生进行了访谈，透过学生个别差异的视角，获得学生在汉字教学中的真实感受，和对教学过程、教学效果等多角度的看法，并根据反馈结果，对问卷进行补充。

3. 研究意义

汉字教学是对外汉语教学的基础环节，但在实际教学中重视程度还远远不够。笔者在泰国实际教学中，发现大多数学校汉语课程的课时数设置偏少，学生学习汉语缺乏学习动机，对汉字学习停留在传统刻板印象，他们认为只有不断地抄写才能加深汉字记忆。

借此研究希望能改善泰国学生的汉字课堂学习环境，提高泰国学生汉字水平，为对外汉语教师在汉字教学中提供新的思路，为对外汉语汉字教学提供借鉴和参考，为推广中华文化尽绵薄之力，让世界感受到汉字的魅力。

一、翻转课堂汉字教学内容设计

(一) 教学内容

教学内容首先要根据汉语教材进行设置。笔者以教材内容、笔画笔顺、基础部件、基本结构和字源字理等五个方面对小学对外汉字教学内容进行设置。

1. 教材内容

笔者所教的学校采用笔者自编的教材，总共十课，包括数字、年龄、日期、时间、家庭、日常生活等常见话题。每篇课文的生词、生字、句型都较为简单，适合汉语课时量较少的低年级学生学习。第一到四课都是围绕汉语数字展开的话题，书写以数字为基础。

由于所教学校汉语课的课时很少，每周只有一个课时，因此安排汉字教学的内容以教材内容为依据，并根据学生的特点，对课中汉字进行分配，每课基本两个课时学完全部汉字，做到适量的原则；同时课堂“语”“文”统一，进行口语练习，使汉字的音、形、义统一。

2. 笔画笔顺

笔画是构成汉字的基本线条。永字八法以永字点画写法为例，说明楷书用笔和组字的方法，诠释了汉字的八种基本笔画，即“横（一）、竖（丨）、撇（丿）、捺（㇏）、提（㇀）、点（丶）、钩（亅）、折（乚）”；由于小学生识记能力有限，课堂学习时间也不多，对笔画进行太过细致的分类，并不适合小学生辨认和记忆。因此，笔者在实际教学中以“永字八法”的八种基本笔画为主，适当延伸了部分派生笔画，旨在学生能理解各个基本笔画的书写特点，并习惯一笔一画地进行书写。

笔顺是指笔画在书写时的前后次序。汉字书写规则主要是按照从上到下、从左往右、先横后竖、先撇后捺。而泰文具有自身文字的特点，运笔方式大多要从下往上进行，泰国学生在汉字书写过程中笔画的运笔方向常常会出现错误。例如，在书写笔画“横”的时候，往往会从右往左；书写笔画“撇”的时候，往往从下往上。泰文字母很多有圈圈，因而有学生在初期会把笔画点写成圆圈。

在汉字教学中，必须向学生着重介绍汉字中笔画的长短、位置、以及连接方式，并配以相对应的临摹练习，最好用米字格规范书写，让学生能按固定的笔顺正确书写汉字，培养良好的汉字书写习惯，更有利于记忆，提高书写速度。

3. 基础部件

汉字部件是由笔画组成的具有组配汉字功能的构字单位。部件一般大于笔画，在笔画较多的汉字教学中，采用笔画来分析汉字就比较零碎繁琐，采用部件更清晰易理解。

张旺熹（1990）对 1000 个最常用汉字的部件及结构进行了统计，分析得到非成字部件和成字部件共 344 个，其中 118 个是基本部件，出现频率占到了 80%^[1]。要学好汉字，必须掌握基础常见的部件。

[1]张旺熹.从汉字部件到汉字结构:谈对外汉字教学[J].世界汉语教学,1990(2)

这些部件在汉字构形中出现的频率高，学生在汉字学习中会不断巩固并理解。对汉字部件的识记进行储备，对日后汉字水平的整体提高具有深远的意义。

4. 汉字基本结构

汉字从结构上分为独体字和合体字。独体字是一个整体，是汉字的基本字，不用也不能再进行拆分。合体字由两个或两个以上部件构形而成。合体字各个部件的组合规律，就是汉字的结构模式。大多数汉字可分为以下结构：1. 左右结构 2. 上下结构 3. 左中右结构 4. 上中下结构 5. 包围结构 6. 特殊结构。汉字的基础结构非常有限，并不复杂。在零基础阶段，进行部件的教学时，应结合汉字进行结构的系统训练，并依据汉字结构巩固笔顺规则，从多个方面对汉字进行巩固加强练习。

5. 字源字理

汉字表意的特点决定了汉字拥有字理特征，不管是象形字、指事字、会意字还是形声字，每个字大都含有一定的文化意义，可表达一定的意思。汉字经过几千年的演变，很多还是保留了原来的字形，通过对汉字字源（象形字）的介绍，解释常见汉字部件的字理，可以让学生更加深入地了解和学习汉字。通过字源和字理识字就是根据汉字自身的特点，首先展示该汉字的起源，字体的演变，再从汉字构字原理上，对汉字的音、形、义之间的联系进行分析。这样以字理为中心，使汉字的音、形、义统一，符合小学生通过具体形象认知的特点，充分理解汉字的构形、语音、表意的道理。

笔者对《学汉语》教材中的常见部件进行了字理分析，搜集了相关动画视频，并翻译成泰文。

（二）汉字教学方法

本研究根据汉字零基础水平的学生，按照教授字音，分析字形（部件和结构），解析字理，练习书写的教学流程，因此在汉字教学中笔者主要采用注音识字法，部件分析法，字理识字法三种。

1. 注音识字法

注音识字，是指以汉语拼音为工具，通过一定的阅读量，使“读写”和“识字”同步进行，培养听说读写能力。由于汉字的特殊性质，形音对照关系很弱，除一些部件表音外，很多无法从字形上把握汉字的发音，特别是刚接触汉字的学习者。注音识字适合汉字零基础的学生，在起步阶段借助拼音联结汉字的音和形，并在教师指导下进行定量识字。学生在感到汉语发音相对容易的同时，通过注音识字法，培养了自己独立学习的能力。

采用注音识字教学方式，不受汉字的限制，进行大量的阅读，一边读一边识字，充分发挥学生汉字学习的积极性。

2. 部件分析法

部件分析法从汉字的构形角度对汉字进行彻底地分析，层层剖析汉字的组成部分，使汉字由繁入简，符合学生对汉字认知的心理过程。

部件教学的内容主要包含两个方面：一是部件的音、形、义的教学；二是部件在汉字中的功能、位置。因此针对两个方面的内容，首先要进行汉字的部件分解训练，锻炼学生对汉字结构的分析能力；其次要进行部件组合成字的训练，加深学生对部件在汉字中的位置的记忆，并理解部件组成汉字的功能意义。

3. 字理识字法

字理识字教学法的定义是“根据汉字的组构规律，运用汉字形与义、音的关系进行识字教学的方法”^[1]，注重灵活运用各种直观手段和联想、比较等方法，通过对汉字的象形、指示、会意、形声等构形理据的分析，来突破字形这个难关，达到提高识字效率的目的。

本研究中笔者采用的三种汉字教学方法，都是基于汉字的自身特点，符合学生认知的特点。在实际教学中并不是独立使用：在部件教学的时候可以引入字理识字法，在学习部件名称时也会用到注音识字法，以此认识笔画和部件的名称，介绍形声字的时候，三种教学方法就可以交叉使用，解释各部件在汉字中的功能和意义。三种教学方法分别从汉字的音、形、义三个角度进行汉字教学，符合汉字的特点，让学生能更全面地了解汉字，掌握汉字。

二、翻转课堂视域下的零基础汉字教学实践

笔者进行教学实践的学校——凯乔内蒂尤特学校，位于泰国中部巴吞他尼府南津胶区，是一所公立基层学校，由区教育局监管，包括小学一年级到初中三年级。汉语作为选修课，每班每周只有一个课时。学校近郊区，教学资源 and 硬件设备短缺，教室没有配备电脑、投影仪等多媒体设备，没有空调，风扇也比较紧缺。因此，课堂条件相对比较艰苦。学校对汉语教学不够重视，没有配备汉语教材，学生也没有个人的汉语课本。学生汉语水平整体偏低，汉字认读和书写能力基本为零。

此次“翻转课堂”教学实践的对象为小学三年级的学生，均为泰籍学生，全班人数 23 人，由于入学年龄的不同，学生年龄在 8 岁到 10 岁之间。这些学生在二年级时，掌握了拼音和一些简单的词语，但均为第一次接触汉字正规书写学习。就正规的系统汉字学习而言，小学的汉字入门阶段都应当看作是零起点，规范化识字写字的零起点。

[1] 贾国钧. 字理识字教学实验研究[J]. 上海教育科研, 1996(3)

(一) 课前准备阶段

笔者将剪辑制作的视频提前上传在了 YouTube。每一堂汉语课后，把任务单发放给学生，任务单上附有教学视频的二维码，学生可以回家用手机或者平板电脑直接扫描二维码进行在线学习，非常方便操作，可以充分发挥学生的主动性和自觉性。

下面以此次进行对照实验的四个课时的课前任务单进行介绍说明：

第一课时，介绍横竖撇捺四个基本笔画，并引入“一、二、三、八、十”五个汉字，并拓展了“十一、二十、八十”等两位数字；第二课时，介绍点折钩三类基本笔画，并引入“四、五、六、七、九”五个汉字，并拓展了“四十、五十、六十九”等两位数字。在课前任务单中，包括了笔画和汉语数字的描红，也有汉字笔画数量、字音、字义的练习。

第三课时，介绍横钩、竖钩、横撇三个笔画，并引入“你、几、岁”三个汉字，并介绍了“你”“岁”的结构、部件组合，以及部件“人”“山”“夕”“小”的字理介绍，包括字音字义和汉字的演变。

第四课时，介绍提、撇点、弯钩、斜钩四个笔画，并引入“好、是、我”三个汉字，并介绍了“好、是”的汉字结构、部件组合，以及部件“女”“子”“日”的字理介绍，包括字音字义和汉字的演变。

图1 课前任务单 1-2 (第一课 数字)

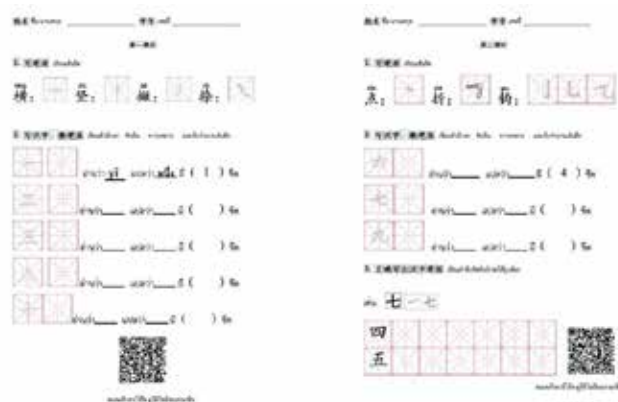
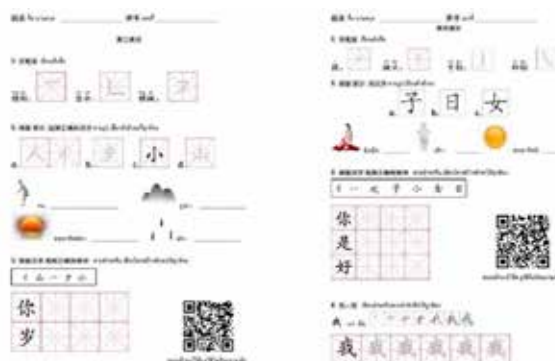

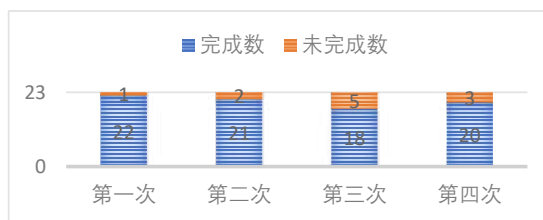
图2 课前任务单 3-4 (第二课 年纪)

(二) 课堂教学活动阶段

上课后，让学生先准备好课前完成的任务单。教师在课上进行点评，记录完成情况，并进行相应的评分。将完成较好的任务单进行投放展示，以对课前学习内容进行复现。对完成情况不好的学生进行相应的记录，并增加汉字描红抄写等补充任务。对没有完成课前任务的学生进行询问原因，并进行相应的扣分。以下为四次任务单完成情况的统计，整体完成度较好。

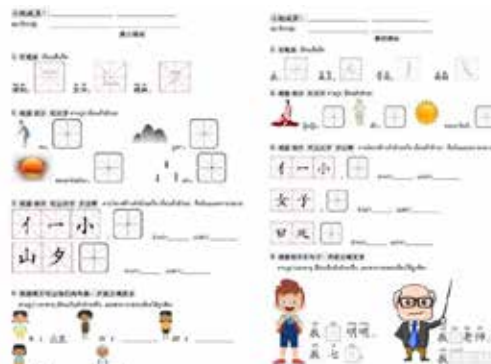
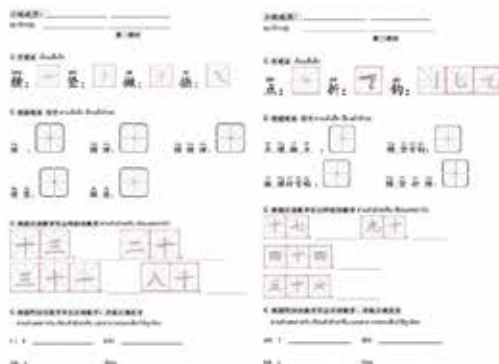
图 3 翻转课堂任务单完成情况

之后进入小组任务阶段，时间设置为十分钟。前后桌四人为一小组（由于人数限制，有一组为 3 人），共同完成教师分发的学习任务。学习任务主要为课前预习的内容，让各小组将所学的汉字，写在一张纸上，包括解释所写汉字的结构，笔画顺序、字音（拼音），以及字义。最后按小组进行成果展示，用时十分钟左右。针对错误的笔画或汉字进行纠正，并对任务完成情况进行打分记录。

图 4 小组任务单 1-2

图 5 小组任务单 3-4

最后是自我调整阶段，让学生选择性地对汉字的临摹描红。课堂剩余时间以学生自我训练为主，加强练习和延伸知识。在课堂剩余的时间里，让学生进行汉字书写训练，教师通过学生在课堂上的书写情况，对错误的笔画顺序、运笔方向等进行纠正。并抽取学生上黑板进行书写，让其他同学进行评判。通过个人的书写练习，可以把问题明明白白地暴露出来。教师可以在一旁给予指导并及时纠正，也可以让学生交换批改。

书写任务完成后，进行听写测试进行当堂的总结，测试内容包括之前学过的汉字，和新学的汉字，统计学生的汉字学习情况。

(三) 教学效果

首先是课堂记录，包括学生课堂表现、当堂汉字掌握情况以及作业完成情况。

三年级一班课堂有秩序，能按照进度展开课堂活动。课堂发言的人数较多，特别是第一堂课，汉语数字比较简单，基本都能参与，并愿意展现自己。但到第三堂课，汉字量较多，有 3-4 个学生开始退缩，但是经过汉字临摹等练习后，基本掌握所教汉字。

其次是当堂汉字掌握量，笔者以每堂课最后的听写成绩为例，每次听写内容都是当堂所学的新字和之前所学的汉字，以教学实践的四次课为例：

表 1 汉字当堂掌握率

	汉字数量	掌握率%
第一课时	5	100
第二课时	10	91.3
第三课时	13	86.96
第四课时	16	86.96

最后，为了检测学生汉字学习的总体情况，笔者根据四个课时的教学内容，设计了一套汉字测试题，包括汉语数字 1-10 的书写，部件和含义（图示）的搭配，独体字书写以及泰译汉的书写练习，总共 28 个方格，满分计为 28 分。三年级一班的成绩平均分数 (25.04)，说明三年级一班的学生对汉字的掌握率较高，整体汉字理解能力及书写能力也较高。标准差 ± 2.06 ，说明学生的汉字水平比较接近，没有较大的分化。

四、满意度调查

(一) 问卷调查

为了更真实全面地了解翻转课堂在零基础汉字学习的效果，笔者在对照实验测试结果后，还制作了“零基础汉字课堂学习情况”的调查问卷，并翻译成了泰文。

通过问卷调查形式，对三年级一班的是翻转课堂下零基础汉字课堂学习情况的调查，包括实验组对“翻转课堂”的满意度调查、汉字学习的动机等，了解学生对“翻转课堂”的看法，主要是课前视频，课中活动，以及学习效果等方面。最后，统计收来的有效问卷并进行分析。

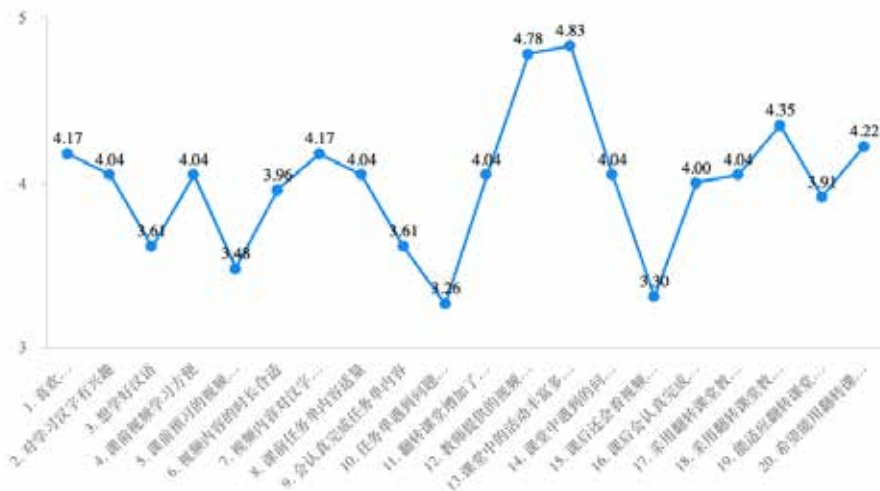
(二) 随机访谈

另外，在教学过程中以及教学结束后，抽取 5 名学生进行了简单的访谈，透过学生个别差异的视角，获得学生在汉字教学中的真实感受，及对教学过程、教学效果多角度的看法，并根据反馈结果，对问卷进行补充。

(三) 调查分析与结果

笔者将实验组的问卷调查结果进行统计，并录入 Excel，再用 spss 进行信度分析，得到标信度系数数值 0.891，高于 0.8，说明研究数据信度质量高，该问卷调查可以采用进行研究。

图 6 翻转课堂教学组满意度平均值对比图

然后经过 spss 满意度平均值对比发现，学生对翻转课堂模式学习汉字基本满意，对教师提供的视频等教学资源 and 课堂中的活动满意度最佳，对课堂的教学效果也表示满意，但是学生学习汉语的动机不明确，动力不够，完成作业的认真态度也不够；其中课前预习的视频学生觉得有难度，提问寻求帮助以及课后复习环节满意度最低，这也是翻转课堂汉字课上出现的几个比较严重的问题。

四、教学实践总结

(一) 翻转课堂汉字教学的优势

翻转课堂模式下交给学生自我完成汉字的预习，给予学生充足的汉字学习时间，培养学生自主学习能力。翻转课堂中的学生，在课堂中得到了充分的训练，有书写问题的学生也得到了及时纠正，掌握了汉字书写的方法，因此打破了“汉字难”的第一心理障碍，在学习中更加有自信，任务完成率也高很多。

翻转课堂模式下，学生学习更为主动，学习方式更加灵活富有创造性。课前视频和任务单让学生可以自主选择学习的最佳时间，也可以分时间段进行学习，并且在课后，可以根据自身实际学习的掌握情况，进行复习或训练。课堂时间内有更多的师生互动，教师有更多时间关注学生在课堂中的表现，学生可以主动提出自己学习上的问题，学习方式更有个性，更能满足学生自身的学习需求。

(二) 课堂问题总结

1. 教师方面

教师视频制作技术有限，因此课前视频会有些许瑕疵。另外，制作的视频刚开始对学生来说会有新鲜感，学生出于好奇心理，而对汉字学习产生了兴趣，但对视频动画的关注比汉字本身要多。如果第一遍无法完整掌握当课的汉字知识，在重复学习时，往往不会有耐心，甚至产生厌倦心理。

客观上的限制，汉字零基础阶段，汉字部件字理方面的知识在起步阶段，学习笔画、部件会增加汉字学习的学习量。学生对这种新模式的适应，还需要一个过程。

课堂管理方式单一，有时会无法顾及每一个学生。课堂管理不能过分依靠自己的奖惩措施。学生本身学习缺少动机，以奖励形式可以在短时间内激励学生，但是长久下去偏离了正确方向。惩罚措施也是，以让学生认识到学习中的错误为指标，而不是一味地去指责学生，让学生产生逆反心理，更不利于学生主动参与汉字学习。

活动设计方面，由于教师自身组织能力的限制，以及所选活动或游戏，主要是汉字练习为主，无法吸引所有学生，而引起一些学生在进行活动时，完全依赖同组其他伙伴，消极对待。另外本次实践活动受到新冠疫情的影响，需尽量注意社交距离，因此很多活动无法按计划充分展开。

2. 学生方面

本次教学的对象为低龄小学生，自我管理能力还较差，同时班级人数较多，泰国小学生性格活泼天真，课堂气氛比较活跃，在课堂活动或游戏环节，容易产生课堂管理问题。分组阶段，有些小组比较涣散，无法集中注意力团结协作，以至于讨论阶段不能配合教师的要求，无法跟上别组的进度，甚至于无法完成任务。在小组展示阶段，也是相互推诿，不敢自我表现。

学生学习汉语的热情不够, 缺乏学习动力, 是影响汉字学习的重要因素。无论在课前预习还是课堂练习, 还是有相当一部分学生缺乏自觉性, 必须依赖教师的“控制”。比如课前预习, 只凭学生自觉, 没有强制执行。还是有个别学生, 因为各种原因无法做到课前的预习。

翻转课堂中, 过度依赖学生的自觉性, 并且要求学生在家做到提前预习, 这在当前泰国教育中是非常少见的, 无形中让学生觉得加重了负担, 在一定程度上产生了自由放纵情绪。因此翻转课堂模式的推广, 需要不断地与学生磨合, 也不能完全依赖学生的自觉性。

五、翻转课堂视域下零基础汉字教学的反思与展望

(一) 教师教学方式的调整

首先, 要转变传统的教学观念。传统课堂以教师为中心, 教师以复读课本为教学手段, 以机械化的练习为辅助, 已经不符合当今教学的要求。课堂应以学生为中心, 充分挖掘学生学习的兴趣, 自行探索, 自求解决方法。教师从演讲者灌输者的角色, 向问题设计者、引导者的方向转变, 重在教授学习的方法, 学生能掌握并运用课堂知识。在起初阶段, 要多鼓励学生, 适应这种新模式, 以培养这种独立学习的好习惯。

其次, 教师需要加强自身技能, 提高教育质量, 包括课堂管理能力, 视频制作能力, 说课表达能力, 活动组织能力等。维持良好的课堂秩序, 是课堂活动按计划持续进行的保障, 教师必须具备较好的控场能力, 与学生的互动能力。

科学合理地规划课堂时间。翻转课堂将直接教学阶段转移到了课外。在课堂中学生在教师在场的情况下进行练习, 加强汉字, 有效地解决问题。但是有些问题, 学生只期待教师提供答案, 之后这些问题会不断重复地出现错误。因此在课堂时间中, 应该特别设立答疑时间, 教师和学生都可以在此环节提问, 回答问题的也可以是学生或教师。通过答疑阶段, 师生协作前进。

(二) 课堂管理措施的设置

首先要设立适应汉语教学的课堂规则, 课堂规则可以涉及课堂中可能发生的任何状况。从最简单的上下课、上厕所和进教室的请求, 到交作业的时间规定、课堂提问等各个环节, 需要花时间在课堂进行训练, 反复强调, 直到学生养成良好的学习习惯。

适度的积分奖励和惩罚措施。积分奖励可以给学生一张积分卡, 每一次完成任务得到一个笑脸印, 收集齐四张笑脸之后可以抽取奖励。相应的也有惩罚积累, 上课大声说话或不认真, 没有完成作业都会在卡上添加一张生气的脸, 超过四次就扣平时成绩, 也可以增加书写作业, 看情况上报班主任, 情节严重的可以联系家长。

课堂管理其他方面还包括设置小帮手和小组长，分担教师在收发作业传达通知的时间。另外也不能完全依赖学生的自觉性，根据小学生生理心理发展特点，适当的给予学习压力，对学生汉字学习也有一定的积极意义。

(三) 有效课堂活动的探索

课堂活动的有效性，指课堂活动对完成教学预期目标的有效度的评价。在汉字课堂上，课堂活动的有效性，是指对学生掌握汉字的有益程度。汉字课堂设置交互性和参与性的活动，是改善学生课堂的有效方式，不仅可以调节课堂气氛，建立良好的师生关系，还可以增加汉字学习的趣味性，吸引学生的注意力，激发学生的学习兴趣。

首先，课堂活动要明确目标，明确课堂活动的目标是保证课堂活动有效性的前提，只有目标明确，课堂活动紧紧围绕目标进行开展，课堂活动才显其效果。汉字活动以当课汉字为主，不应偏离课堂教学内容。

提倡小组间成员的相互指导，创造共同合作、分享解决过程的学习氛围。尽管翻转课堂要求学生尽可能地独立地完成汉字学习的任务。但是遇到自己难以克服的困难时，还是提倡学生能积极寻找解决问题的方案。课堂应设置一定的时间进行有组织的讨论，让学生利用课堂时间提升对汉字的深入理解，同时加强团队协作能力。

最后是学生为设计主体的创造性活动。在课时充裕，教学内容掌握率较高的情况下，学生可以输出所学汉字，展示给其他同学。学生或个人或小组，可以根据汉字内容创造自己的视频，可以以抖音录制小视频形式。让学生通过创建他们自己的指导材料示范所学的汉字内容非常有价值，也可以作为评估工具。

参考文献

- 于帅. 泰国曼谷小学汉语课堂问题行为分析及对策研究[D]. 呼和浩特市：内蒙古师范大学，2020
- 吕必松. 汉字与汉字教学研究论文选[C]. 北京：北京大学出版社，1999
- 吴虹琰. 泰国汉语初学者汉字学习方法与策略[D]. 泰国：华侨崇圣大学，2017
- 张旺熹. 从汉字部件到汉字结构：谈对外汉字教学[J]. 世界汉语教学，1990(2)
- 张梦婷. 翻转课堂模式下的毛里求斯初级汉字教学研究[D]. 兰州：兰州大学，2018
- 张旺熹. 从汉字部件到汉字结构——谈对外汉字教学[J]. 世界汉语教学，1990(2)
- 姜美玲 (KROMSANG PAILIN). 泰国学生初级阶段汉字学习策略调查研究[D]. 青岛：山东大学，2012
- 萨尔曼·可汗. 翻转课堂的可汗学院：互联时代的教育革命[M]. 浙江人民出版社，2014

Author (1) Information (第一作者信息)

	Name and Surname (姓名) : YAO ZUMIN
	Highest Education (最高学历) : Master' s Degree
	University or Agency (任职院校或单位) : COLLEGE OF CHINESE STUDIES, HUACHIEW CHALERM PRAKIET UNIVERSITY
	Field of Expertise (专业领域) : TEACHING CHINESE
	Address (地址) : 109/89 The Modish Soi.Lampo 29, Bangbuathong, Nonthaburi.11110

Author (2) Information (第二作者信息)

	Name and Surname (姓名) : LI YINSHENG
	Highest Education (最高学历) : Ph. D.
	University or Agency (任职院校或单位) : School of Literal Arts, Guangxi University
	Field of Expertise (专业领域) : - Chinese and Japanese culture - Appreciation and translation of poems. - Research on Ancient Literature
	Address (地址) : School of Literal Arts, Guangxi University, Daxue E Rd, Xixiangtang District, Nanning, Guangxi, China

คำแนะนำในการส่งต้นฉบับวารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ขอเชิญท่านผู้สนใจส่งบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน โดยบทความของท่านต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจทานแก้ไขต้นฉบับตามเกณฑ์

ประเภทของเนื้อหา

วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน แบ่งเนื้อหาของวารสารออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. รายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์ต้องไม่เกิน 1 ปี) เรื่องละประมาณ 10 – 15 หน้ากระดาษขนาด A4
2. บทความทางวิชาการ พร้อมบทคัดย่อภาษาจีนและภาษาไทย และหรือภาษาอังกฤษ รวมทั้งคำสำคัญ เรื่องละประมาณ 10 - 15 หน้ากระดาษขนาด A4
3. สรุปการอภิปราย สัมมนา บทความพิเศษ ในหัวข้อที่น่าสนใจ ประมาณ 5 หน้ากระดาษขนาด A4

การเตรียมต้นฉบับ 发表文章要求

- ชื่อเรื่องพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลางหน้ากระดาษ ชื่อผู้เขียนอยู่ใต้ชื่อเรื่องเยื้องลงมาทางขวามือ ส่วนตำแหน่งทางวิชาการและสถานที่ทำงานของผู้เขียนให้พิมพ์ไว้เป็นเชิงอรรถในหน้าแรก
- บทความที่เป็นรายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ควรเขียนเรียงลำดับ ดังนี้
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ชื่อผู้ทำงานวิจัย (Author)
 - บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - คำสำคัญ (Key Word) ระบุคำสำคัญหรือวลีสั้น ๆ เพียง 2 – 5 คำ
 - บทนำ (Introduction)
 - วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)
 - วิธีดำเนินงานวิจัย (Method)
 - ผลของการวิจัย (Result)
 - การอภิปรายผล (Discussion) และข้อเสนอแนะ
 - การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง
 - การอ้างอิง (Citation) ใช้ระบบนามปี (Year-Date)
 - เอกสารอ้างอิง (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่งหรือชื่อเรื่อง (ในกรณีที่ไม่มีผู้แต่ง)

การอ้างอิง

ให้ใช้การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบนาม-ปี (Year-Date) ยกเว้นการเสริมความ การขยายความ หรือการโยงความ ให้ใช้เชิงอรรถ สำหรับการอ้างอิงแบบนาม - ปี มีรูปแบบดังนี้

(ผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์ : เลขหน้าที่ใช้ในการอ้างอิง)

ชาวไทย ให้ใส่ชื่อและนามสกุลตามปกติ เช่น (กาญจนา นาคสกุล. 2538 : 19) เป็นต้น
ชาวต่างประเทศใส่ชื่อสกุลเท่านั้น เช่น Larry Long ให้ระบุ (Long. 2002 : 48) เป็นต้น
กรณีผู้แต่งเป็นหน่วยงานให้ระบุหน่วยงานสูงสุดก่อนแล้วตามด้วยหน่วยงานย่อย เช่น (กระทรวง
สาธารณสุข กรมอนามัย. 2548 : 20)

เอกสารไม่ปรากฏผู้แต่ง ให้ระบุชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่งและพิมพ์ด้วยตัวหนา/เข้ม
(วรรณคดีอีสานเรื่อง ผาแดงนางไอ่. 2524 : 159)

การอ้างอิงเอกสารวิทยุภูมิ

ในกรณีที่ไม่สามารถหาเอกสารนั้นๆ ได้ ให้ระบุเอกสารวิทยุภูมิก่อน เว้น 2 ระยะ ตามด้วย
ข้อความ "อ้างอิงจาก" ในภาษาไทย หรือ "citing" ในภาษาต่างประเทศ และตามด้วยเอกสารปฐมภูมิ
(วิมลศิริ ร่วมสุข. 2522 : 1 อ้างอิงจาก พระพรหมมุนี. 2505 : 354)
(Long and Horrison. 1985 : 200 Citing Knight. 1943 : 295)

เว็บไซต์ ที่ได้จากการสืบค้น Internet ผลลัพธ์ที่ได้อาจปรากฏในรูปของหนังสือ วารสาร
หนังสือพิมพ์ การอ้างอิงเว็บไซต์มีรูปแบบดังนี้

หนังสือ	(Harnack and Kleppinger. 2000 : Online)
วารสาร	(Joyce. March 1999 : Online)
หนังสือพิมพ์	(Wren. 5 May 1999 : Online)

เอกสารอ้างอิง (เรียงลำดับจาก ก - ฮ, A -Z)

1. หนังสือ มีรูปแบบดังนี้

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์) // ชื่อเรื่อง.// ครั้งที่พิมพ์.// สถานที่พิมพ์.// ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์.

เชิดชาย เหล่าหล้า. (2529) **กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก : การเมือง การเศรษฐกิจ การสังคม และการทหาร.**
กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา.

Long, Ben. (2001) **Complete Digital Photography.** Hingham, Mass. : Charles River Media.

2. บทความในหนังสือ โดยอ้างเพียงบางบท บางเรื่อง หรือบางตอนของหนังสือเท่านั้น มีรูปแบบดังนี้

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) / "ชื่อบทความ ชื่อเรื่อง ชื่อตอน" / ใน / ชื่อเรื่อง. / ชื่อบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม. / หน้า/หน้า/หน้าที่ตีพิมพ์
บทความ ชื่อบท ชื่อตอน. / ครั้งที่พิมพ์. / สถานที่พิมพ์. / ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์.

พะยอม แก้วกำเนิด. (2525) "ความหมายของวัฒนธรรม" ใน **ห้องสมุดวัฒนธรรม**. ฉัตรชัย ศุภกาญจน์, บรรณาธิการ. หน้า 1-6. นครศรีธรรมราช : ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.
"เวลา" (2525) ใน **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 2**. หน้า 33 – 36. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.

3. วิทยานิพนธ์ มีรูปแบบดังนี้

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. / (ปีที่พิมพ์) / ชื่อวิทยานิพนธ์. / วิทยานิพนธ์ / อักษรย่อของปริญญา / (ชื่อสาขาวิชาหรือภาควิชา) /
สถานที่ตั้งสถาบันการศึกษา. / บัณฑิตวิทยาลัย / ชื่อสถาบันการศึกษา.

นริศรา เกตวัลย์. (2538) การศึกษาเชิงวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในนวนิยายของสุวัฒน์ วรดิลก
ในช่วง พ.ศ. 2492-พ.ศ. 2528. ปริญญาโท กศ.ม. (ภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปรารณา ปุષปาคม. (2536) การแสวงหาสารนิเทศของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. บทความในวารสาร มีรูปแบบดังนี้

ผู้แต่ง. / (เดือนปีที่พิมพ์) / "ชื่อบทความ" / ชื่อวารสาร. / ปีที่หรือเล่มที่ / (ฉบับที่) / หน้า/เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

นครชัย เผื่อนปฐม. (มกราคม-มีนาคม 2540) "การค้นหาทางการแพทย์ใน World Wind Web" **สงขลานครินทร์เวชสาร**.
15 (1) หน้า 27-34.
Doran, Kirk. (January 1996) "Unified Disparity : Theory and Practice of Union Listing" **Computer in
Libraries**. 16 (1) page 39-45.

5. เว็บไซต์ ที่ได้จากการสืบค้น Internet ผลลัพธ์ที่ได้อาจปรากฏในรูปของหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารอ้างอิงเว็บไซต์มีรูปแบบดังนี้

5.1 หนังสือ

Harnack, Andrew and Kleppinger, Eugene. (2000) **Online! A Reference Guide to Using Internet
Sources**. Boston : Bedford/St. Martin's. [Online] Available : [http://www.bedfordstmartins.com/
online](http://www.bedfordstmartins.com/online) (10 August 2005)

5.2 วารสาร

Joyce, Michael. (5 March 1999) "On the Birthday of the Stranger (in Memory of John Hawkes)" **Evergreen Review**. [Online] Available : <http://www.evergreenreview.com/102/evexcite/joyce/nojoyce.html> (10 August 2005)

5.3 หนังสือพิมพ์

Wren, Christopher. (5 May 1999) "A Body on Mt. Everest, a Mystery Half-Solved" **New York Times on the Web**. [Online] Available : <http://search.nytimes.com/search/daily/bin/fastweb?getdoc+site+site+87604+0+wAAA+%22a%7Ebody%7Eon%7Eemt.%7EEverest%22> (10 August 2005)

เอกสารอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ให้ระบุแหล่งข้อมูลทุติยภูมิก่อน ค้นด้วยข้อความ “อ้างอิงจาก” ในภาษาไทย หรือ “citing” ในภาษาต่างประเทศ ตามด้วยแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิ ดังตัวอย่าง

แม่นมาส ขวลิต. (2509) **ประวัติหอสมุดแห่งชาติ**. พระนคร : กรมศิลปากร อ้างอิงจาก สมเด็จพระบรมราชานุญาต. (2459) **ตำนานหอพระสมุด หอพระมณเฑียรธรรม หอวชิรญาณ หอพุทธศาสนา สังคหะ และหอสมุดสำหรับพระนคร**. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

华侨崇圣大学《中国语言文化学刊》 发表文章要求

文章页面格式:

- 文章长度为 8-15 页，单面 A4 纸打印，页边距（上、下、左、右）均为 1 寸（2.54 厘米）
- 文章内容如是“汉语”定为中文宋体（SimSun）
- 文章内容如是“英语”定为 Times New Roman
- 文章内容如是“泰语”定为 TH Sarabun New

内容	中文字体	英文字体	段前间距 spacing: before	段后间距 spacing: after	标注
题目（中文题目）	三号 (CT)	16 磅 (CT)	24 磅	18 磅	加粗
题目（英文题目）	三号 (CT)	16 磅 (CT)	24 磅	18 磅	加粗
作者姓名	五号 (RJ)	10.5 磅 (RJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
摘要（题目）	三号 (CT)	16 磅 (CT)	24 磅	18 磅	加粗
ABSTRACT（题目）	三号 (CT)	16 磅 (CT)	24 磅	18 磅	加粗

内容	中文字体	英文字体	段前间距 spacing: before	段后间距 spacing: after	标注
บทคัดย่อ (题目)	二号 (CT)	22 磅 (CT)	24 磅	18 磅	加粗
摘要 (内容)	五号 (LRJ)	10.5 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
ABSTRACT (内容)	小四号 (LRJ)	12 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
บทคัดย่อ (内容)	三号 (LRJ)	16 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
关键词 (题目)	五号 (LJ)	10.5 磅 (LJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		加粗
KEYWORD (题目)	小四号 (LRJ)	12 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		加粗
คำสำคัญ (题目)	三号 (LRJ)	16 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		加粗
关键词 (内容)	五号 (LRJ)	10.5 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
KEYWORD (内容)	小四号 (LRJ)	12 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
คำสำคัญ (内容)	三号 (LRJ)	16 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
正文 (一级标题) = 一、	四号 (LJ)	14 磅 (LJ)	16 磅	12 磅	加粗
正文 (二级标题) = (一)	小四号 (LJ)	12 磅 (LJ)	16 磅	12 磅	加粗
正文 (三级标题) = 1.	五号 (LRJ)	10.5 磅 (LRJ)	16 磅	12 磅	加粗
正文 (四级标题) = (1)	五号 (LRJ)	10.5 磅 (LRJ)	16 磅	12 磅	加粗
正文 (中文内容)	五号 (LRJ)	10.5 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
正文 (英文内容)	小四号 (LRJ)	12 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
正文 (泰文内容)	三号 (LRJ)	16 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常
引用部分 (采用楷体(STKaiti)字体)	五号 (LRJ)	10.5 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		加粗
参考文献 (题目)	四号 (CT)	14 磅 (CT)	24 磅	18 磅	加粗
参考文献 (中英泰文)	五号 (LRJ)	10.5 磅 (LRJ)	固定值 (Exactly) 20 磅		正常

CT = Centre Text (居中) ; LJ = Left Justified (左对齐) ;
RJ = Right Justified (右对齐) ; LRJ = Left & Right Justified (左右对齐)

- 1、参考文献按先后顺序用阿拉伯数字连续编号，序号置于方括号内。
一种文献在同一文中被反复引用者，用同一序号表示。
- 2、参考文献的著录项目要齐全，注明作者，题目，刊名，
出版年份，卷号（期号），起止页码。格式如下：

作者，第二作者.《书名》[参考文献类型].出版地点：出版社名，
出版年，卷号（期号），起止页码

莱亚杰，李锦堂.《太阳能与可再生能源》[J].台北：成文出版社，
1995，第2卷（第3期），2-6

2.1 若作者姓名使用**泰文**填写，要按照 *n-g* 顺序进行填写

2.2 若作者姓名使用**英文**填写，要按照 *A-Z* 顺序进行填写

2.3 若作者姓名使用**中文**填写，要按照 *笔顺* 进行填写

- 3、参考文献的类型以单字母方式标识：

C —— 论文集

D —— 学位论文

J —— 期刊文章

M —— 专（译）著

N —— 报纸文章

P —— 专利

R —— 研究报告

S —— 标准

其他未说明的文献类型，采用字母“Z”标识。

- 4、若参考文献的资料从网络、社会化媒体等在线资料取来，必要按照以下格式进行填写。

作者.“题目”[online]，(url)，取出资料来的年/月/日

Pichai Chuensuksawadi.“Thaksin hailed as next Asean leader”[online]，
(http://www.bangkokpost.com/apec2003/20Oct2003_apec03.html)，2015/3/15

主要参考文献著录表的格式为：

1. 期刊文章：作者.文题.[参考文献类型].刊名，年，卷号（期号）：起止
页码

张昆，冯立群，余昌钰等. 机器人柔性手腕的球面齿轮设计研究.[J].清华大学学报，
1994，34（2）：1-7

2. 专（译）著：作者.书名（，译者）.[参考文献类型].出版地：出版者，
出版年.起止页码

竺可桢.物理学.[M].北京：科学出版社，1973. 56 - 60

3. 论文集：作者.文题.[参考文献类型].见（In）：编者，编（eds）.文集名.出版地：出版者，出版年.起止页码

Dupont B. Bone marrow transplantation in severe combined immunodeficiency with an unrelated MLC compatible donor .[C].In: White H J, Smith R, eds. Proceedings of the Third Annual Meeting of the International Society for Experimental Hematology. Houston: International Society for Experimental Hematology, 1974. 44 - 46

4. 学位论文：姓名.文题：[XX 学位论文].[参考文献类型].授予单位所在地：授予单位，授予年

郑开青.通讯系统模拟及软件：[硕士学位论文].[D].北京：清华大学无线电系，

5. 专利：申请者.专利名.[参考文献类型].国名，专利文献种类，专利号，出版日期

姜锡洲.一种温热外敷药制备方法.[P].中国专利，881056073，1980-07-26

6. 研究报告：报告作者.题名[参考文献类型].保存地点.年份

例：中国机械工程学会.密相气力输送技术[R].北京：1996

7. 报纸文章：作者.题名.[参考文献类型].报纸名，年-月-日(版)

丁文祥.数字革命与竞争国际化[N].中国青年报，2000-11-20(15)

傅刚.大风沙过后的思考[N/OL].北京青年报，2000-04-12(14)[2002-03-06]. <http://www.bjyouth.com.cn/Bqb/20000412/GB/4216%5ED0412B1401.htm>.

8. 标准：起草责任者.标准代号.标准顺序号—发布年.标准名称[参考文献类型].出版地：出版者，出版年

中华人民共和国国家质量监督检验检疫总局.中国国家标准化管理委员会. GB/T7714—2005.文后参考文献著录规则[S/OL].北京：中国标准出版社，2005

5、出版日期：一年两期（6 月份和 12 月份）

6、投稿须知

有意投稿者请通过网站在线投稿，网址：<https://www.tci-thaijo.org/index.php/clcjin>

7、投稿费用

需在本刊发表，必付 3,000 泰铢的费用。此费用是“审稿专家评审学术文章费用”付款方式可以通过一家银行进行转账。转账后，请投稿者把 PAY-IN SLIP 扫描件发送至您所投稿的邮箱，作为证据。

开户名：Huachiew Chalermprakiet University

开户行：KASIKORN BANK Public Company Limited（开泰银行）

帐号：450-2-05411-8

*** 若写稿者所需要发表的是“学位论文”或“与论文有关的文章”请按照《本院学刊学位论文规定的顺序格式》进行修稿 ***

绪论

一、研究背景和意义

二、研究范围、目的、主要内容、方法和创新性

（一）研究范围

（二）研究目的

（三）研究主要内容

（四）研究方法

（五）研究创新性

三、与本论文有关的国内外研究综述

（一）国内研究综述

（二）国外研究综述

四、总结内容

结论

五、研究结果

六、建议（若有）

参考文献

การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนลงทะเบียนส่งไฟล์ต้นฉบับผ่านระบบออนไลน์ที่เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/clcjin> สำหรับบทความที่ผ่านการพิจารณาและเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

ค่าธรรมเนียม

ค่าพิจารณาบทความในอัตรา 3,000 บาทต่อ 1 บทความ

การชำระค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์บทความ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ชำระเป็นเงินสดที่กองคลัง อาคารอำนวยการ ชั้น 1 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (บางพลี)
2. โอนเงินเข้าธนาคารได้ 1 ธนาคาร ดังนี้
 - 2.1 ธนาคารกสิกรไทย ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สาขานนทบุรี-ตราด กม.18 บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 450-2-05411-8

หมายเหตุ : 1. โปรดเขียนชื่อ-นามสกุล รหัสนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ในใบนำฝากธนาคารให้ชัดเจน และ FAX ใบนำฝากมายังวิทยาลัยจีนศึกษา หมายเลขโทรสาร 02-312-6417 และโทรแจ้งการโอนเงินที่หมายเลข 02-312-6300 ต่อ 1477

2. กรณีต้องการใบเสร็จรับเงิน : นำใบนำฝากธนาคารมาติดต่อขอรับใบเสร็จรับเงินได้ที่วิทยาลัยจีนศึกษา

ใบสมัครสมาชิก วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน

เรียน กองบรรณาธิการวารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ข้าพเจ้า (นาย,นาง,นางสาว)นามสกุล.....

สังกัด - ที่อยู่.....

มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน โดยประสงค์ให้ส่งวารสาร
มายังที่อยู่.....

หมายเลขโทรศัพท์ (มือถือ)..... (ที่ทำงาน).....

อัตราสมาชิก

สมาชิกรายปี จำนวน 2 ฉบับ รวมเป็นเงิน 180 บาท (รวมค่าจัดส่งภายในประเทศ) ราคาจำหน่ายปลีก
ฉบับละ 100 บาท

☐ สมัครเป็นสมาชิกวารสารภาษาและวัฒนธรรมจีน เริ่มตั้งแต่ปีที่ฉบับที่.....

☐ สั่งซื้อเป็นรายฉบับ ปีที่ ฉบับที่

วิธีการชำระเงิน สามารถชำระเงินได้ 2 วิธี ดังนี้

1. ชำระเงินสดที่สำนักเลขานุการคณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. โอนเงินเข้าธนาคารได้ 2 ธนาคาร ดังนี้

1. ธนาคารธนชาติ ชื่อบัญชีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สาขามหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติ บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 168-2-00999-7

2. ธนาคารกสิกรไทย ชื่อบัญชีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สาขาถนนบางนา-ตราด
กม.ที่ 18 บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 450-2-05411-8

กรุณาส่งแฟกซ์ใบสมัครสมาชิกรวมใบโอนเงินมาที่ โทรสาร 0-2312-6417 หรือส่งมายัง
กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ที่อยู่ 18/18 ถนนเทพรัตน (บางนา-ตราด) กิโลเมตรที่ 18 ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
10540 โทรศัพท์ 02-312-6300 ต่อ 1477, 1478, 1479

ทั้งนี้ท่านประสงค์ให้ออกใบเสร็จรับเงินในนาม

☐ บุคคล ชื่อ.....

☐ สถาบัน.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หลักสูตรที่เปิดสอน :

ระดับปริญญาตรี (本科)

- หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน (中国语言专业)
- หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมจีน (中国语言与文化专业)

ระดับปริญญาโท (硕士)

- หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาจีน (汉语教学专业)
- หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเชิงธุรกิจ (商业汉语专业)

ระดับปริญญาเอก (博士)

- หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาจีน (汉语教学专业)

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (华侨崇圣大学)

18/18 ถ.เทพรัตน์ (บางนา-ตราด) กม.ที่ 18 ต.บางโฉลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540

โทร. 0-2312-6300 – 73 โทรสาร 0-2312-6237 <http://www.hcu.ac.th>

คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน โทร. 0-2312-6300 ต่อ 1477, 1479 โทรสาร 0-2312-6417